

T.C
YALOVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KENTSEL YOKSULLUĞU AZALTMADA
YEREL SOSYAL YARDIMLAR:
KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Orhan Gazi HÜLAKÜ

Enstitü Anabilim Dalı: ÇALIŞMA EKONOMİSİ VE ENDÜSTRİ İLİŞKİLERİ
Enstitü Bilim Dalı: SOSYAL POLİTİKA

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Muharrem ES

OCAK 2018

T.C
YALOVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

KENTSEL YOKSULLUĞU AZALTMADA
YEREL SOSYAL YARDIMLAR:
KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Orhan Gazi HÜLAKÜ (107205013)

Enstitü Anabilim Dalı: ÇALIŞMA EKONOMİSİ VE ENDÜSTRİ İLİŞKİLERİ
Enstitü Bilim Dalı: SOSYAL POLİTİKA

Bu tez 30/01/2018 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oybirliği ile kabul edilmiştir.

	ADI SOYADI	Kanaati			İmza
Jüri Başkanı <i>(Danışman)</i>	Doç. Dr. Muharrem ES	☒ Kabul	☐ Düzeltme	☐ Ret	
Jüri Üyesi	Prof. Dr. Elif Yüksel OKTAY	☒ Kabul	☐ Düzeltme	☐ Ret	
Jüri Üyesi	Doç. Dr. Tuncay YILMAZ	☒ Kabul	☐ Düzeltme	☐ Ret	

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS İNTİHAL YAZILIM RAPORU
BEYAN BELGESİ

Tez Başlığı: Kentsel Yoksulluğu Azaltmada Yerel Sosyal Yardımlar: Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Örneği

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmamın toplam 143 sayfalık kısmına ilişkin aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan ve 22/01/2018 tarihinde aşağıda ismi yazılı araştırma görevlisi tarafından şahsıma iletilen turnitin intihal tespit programı raporuna göre tezimin benzerlik oranı %25'tir.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Kaynakça hariç,
2. Alıntılar dâhil,
3. 5 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç.

Bu bilgiler doğrultusunda tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespiti halinde doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

İmza

Adı SOYADI : Orhan Gazi HÜLAKÜ
Öğrenci Numarası : 107205013
Ana Bilim Dalı : Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri
Programı : Sosyal Politika (Tezli)
Türü : () Proje (X) Yüksek Lisans Tezi () Doktora Tezi

Taramayı Yapan Arş. Gör.
Arş. Gör. Kutluğ Kağan KARAHAN

Danışman
Doç. Dr. Muharrem ES

ÖNSÖZ

Günümüzde yerel yönetimlerin, halka yakınlığı, kolay ulaşılabilirliği ve hızlı müdahalesi nedeniyle yoksul kesimlere yönelik yaptığı sosyal yardımlar, yoksulluğu azaltmada önemli yararlar sağlamaktadır. Bu bağlamda, kentsel yoksulluğu azaltmada, bir yerel yönetim birimi olan ve birçok belediyenin il sınırında büyükşehir modeli olarak örnek aldığı Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin sosyal yardımları, incelenmeye ve yapılan anketle memnuniyet ölçümüne değer bulunmuştur.

Bu çalışmanın hazırlanması sürecinde yardımlarını ve katkılarını esirgemeyen başta danışman hocam Doç. Dr. Muharrem ES'e ve bütün hocalarıma, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi personeli ve yöneticilerine, bu süreçte maddi ve manevi desteklerini benden hiç esirgemeyen anneme, babama ve kardeşlerime sonsuz teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim.

Orhan Gazi HÜLAKÜ

16.01.2018

İÇİNDEKİLER

BEYAN	i
ÖNSÖZ	ii
İÇİNDEKİLER	iii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	v
TABLolar	vi
ÖZET	ix
GİRİŞ	1

BÖLÜM 1: YOKSULLUK VE SOSYAL YARDIMIN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ

1.1. Yoksulluk Kavramı	7
1.2. Yoksulluk Türleri	8
1.2.1. Mutlak Yoksulluk	8
1.2.2. Göreli Yoksulluk	9
1.2.3. İnsani Yoksulluk.....	9
1.2.4. Yoksulluk Sınırı.....	10
1.2.5. Sosyal Dışlanma	10
1.3. Kırsal Yoksulluk Kavramı	11
1.4. Kentsel Yoksulluk Kavramı	12
1.4.1. Kent - Kentleşme	12
1.4.2. Kentsel Yoksulluk	13
1.4.3. Kentsel Yoksulluğa Sebep Olan Unsurlar	14
1.5. Sosyal Yardım Kavramı	17
1.5.1. Sosyal Yardım	17
1.5.2. Sosyal Yardım Türleri	19
1.5.3. Muhtaçlık Tespiti.....	21
1.5.4. Sosyal Hizmet.....	21
1.6. Sosyal Güvenlik ve Sosyal Koruma.....	22

BÖLÜM 2: TÜRKİYE’DE YEREL YÖNETİMLER VE SOSYAL YARDIM UYGULAMALARI

2.1. Türkiye’de Yerel Yönetimler ve Tarihsel Gelişimi	23
2.1.1. İl Özel İdaresi	26
2.1.2. Köy	27
2.1.3. Belediye	28
2.1.4. Büyükşehir Belediyesi	28
2.2. Yerel Sosyal Yardımların Gelişim Süreci	29
2.3. Türkiye’de İl Özel İdareleri Tarafından Yapılan Sosyal Yardımlar	31

2.4. Türkiye’de Köy Yönetimi Tarafından Yapılan Sosyal Yardımlar.....	32
2.5. Türkiye’de Belediye ve Büyükşehir Belediyeleri Tarafından Yapılan Sosyal Yardımlar	33

BÖLÜM 3: KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ TARAFINDAN UYGULANAN SOSYAL YARDIMLAR

3.1. Kocaeli Kentinin Özellikleri ve Tarihsel Gelişimi.....	41
3.2. Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin Vizyonu Misyonu ve Kurumsal Yapısı	43
3.3 Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Sosyal Yardımlarından Yararlanma Usul ve Esasları Yönetmeliği	44
3.4. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Tarafından 2010-2015 Yılları Arası Yapılan Sosyal Yardımlar	47
3.4.1. Barınma Konaklama ve Sosyal Yardım Merkezi	48
3.4.2. Bireysel Yardımlar	49
3.4.3. Sosyal Yardım Organizasyonları	52
3.4.4. Engellilere Yönelik Yapılan Sosyal Yardımlar	54
3.4.5. Sevgi Mağazaları	56
3.4.6. Beyaz Kalpler Eğitim ve Oryantasyon Merkezi	57
3.4.7. Kurumsal ve Kurumlar Arası İşbirliği İle Yapılan Yardımlar	58
3.4.8. Evde Bakım Hizmetleri	59
3.4.9. Hasta Nakil Servisi Hizmetleri	60
3.4.10. Eğitim Hizmetleri	61
3.5. Kentsel Yoksulluğu Azaltmada Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Sosyal Yardımlarının Etkinliği Araştırması	61
3.5.1. Araştırmanın Konusu.....	61
3.5.2. Araştırmanın Önemi	61
3.5.3. Araştırmanın Amacı	61
3.5.4. Araştırmanın Hipotezleri	62
3.5.5. Araştırmanın Sınırları	62
3.5.6. Verilerin Toplanması ve Analizi	62
3.5.7. Kişisel Bulgular	62
3.5.8. KBB Sosyal Yardımları Hakkındaki Bulgular	67
3.5.9 Araştırma Hipotezlerinin Değerlendirilmesi	110
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	116
KAYNAKÇA.....	126
EK-1 ANKET ÖRNEĞİ	134
ÖZGEÇMİŞ.....	143

KISALTMALAR LİSTESİ

ASPB	: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı
BKEOM	: Beyaz Kalpler Eğitim ve Oryantasyon Merkezi
BKSM	: Barınma Konaklama ve Sosyal Yardım Merkezi
BM	: Birleşmiş Milletler
DPT	: Devlet Planlama Teşkilatı
GSYİH	: Gayri Safi Yurt İçi Hasıla
ILO	: Uluslararası Çalışma Örgütü
İÖİK	: İl Özel İdaresi Kanunu
KAYA	: Kamu Yönetimi Araştırma Projesi
KBB	: Kocaeli Büyükşehir Belediyesi
KİT	: Kamu İktisadi Teşebbüsü
M.Ö.	: Milattan Önce
M.S.	: Milattan Sonra
MEHTAP	: Merkezi Hükümet Teşkilat Araştırma Projesi
STK	: Sivil Toplum Kuruluşları
TL	: Türk Lirası
TODAİE	: Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
TRT	: Türkiye Radyo Televizyon Kurumu
UNDP	: Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı
vb.	: ve benzeri
vs.	: ve saire
YİKB	: Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı
YÖK	: Yükseköğretim Kurulu

TABLÖLER

Tablo 1. Yapılan Sosyal Yardımların Konu Başlıklarına Göre Genel Maliyetleri	47
Tablo 2. Barınma Konaklama ve Sosyal Yardım Merkezinin Yıllara Göre Kapasite Sayısı	48
Tablo 3. Barınma Konaklama ve Sosyal Yardım Merkezinde Yıllara Göre Yapılan Sosyal Yardım Faaliyetleri ve Hizmet Verilen Kişi Sayısı	48
Tablo 4. Yıllara Göre Yapılan Bireysel Yardımlar ve Yardım Alan Kişi Sayısı	50
Tablo 5. Yıllara Göre Yapılan Bireysel Yardımların Maliyetleri	51
Tablo 6. Annelere Süt Yardımı Organizasyonunda Yıllara Göre Ulaşılan Anne Sayısı ve Maliyetleri.....	53
Tablo 7. Verem Hastalarına Yıllara Göre Gıda Yardımı Miktarı	53
Tablo 8. Ramazan Organizasyonu Maliyetleri.....	53
Tablo 9. Yıllara Göre Tüketime Hazır Dayanıklı Yemek Dağıtım Sayısı ve Maliyetleri	54
Tablo 10. Yıllara Göre Hoş Geldin Bebek Projesi Hediye Paket Sayısı ve Maliyetleri ...	54
Tablo 11. Yıllara Göre Alo Özürlüyüm Destek Hattı Ulaşım ve Danışmanlık Hizmetinden Yararlanan Kişi Sayısı	55
Tablo 12. Engellilere Yönelik Sosyal Yardımlar ve Yararlanan Kişi/Aile Sayısı	55
Tablo 13. Yıllara Göre Engelli Etkinlikleri Maliyetleri	56
Tablo 14. İzmit Sevgi Mağazasından Yıllara Göre Yardım Yapılan Kişi ve Aile Sayısı, Yardım Miktarı ve Maliyetleri.....	56
Tablo 15. Gebze Sevgi Mağazasından Yıllara Göre Yardım Yapılan Kişi ve Aile Sayısı, Yardım Miktarı ve Maliyetleri.....	56
Tablo 16. Beyaz Kalpler Eğitim ve Oryantasyon Merkezi Faaliyetleri	57
Tablo 17. Beyaz Kalpler Eğitim ve Oryantasyon Merkezi Maliyetleri	57
Tablo 18. Yardım Yapılan Kurumlar, Yardım Türleri ve Yardım Sayıları	58
Tablo 19. Yıllara Göre Evde Bakım Hizmetleri Ziyaret Sayıları 2010-2011	60
Tablo 20. Yıllara ve Hastalık Durumlarına Göre Taşınan Hasta Sayısı 2010-2015.....	60
Tablo 21. Ankete Katılanların Cinsiyetlerine Göre Dağılım Frekansları	63
Tablo 22. Ankete Katılanların Yaşlarına Göre Dağılım Frekansları	63
Tablo 23. Ankete Katılanların Medeni Durumlarına Göre Dağılım Frekansları	60
Tablo 24. Ankete Katılanların Eğitim Durumlarına Göre Dağılım Frekansları	64
Tablo 25. Ankete Katılanların Mesleklerine Göre Dağılım Frekansları.....	64
Tablo 26. Ankete Katılanların Toplam Aylık Geliri Frekansları	65
Tablo 27. Ankete Katılanların Toplam Çocuk Sayısı Frekansları	65
Tablo 28. Ankete Katılanların Oturduğu Konutun Mülkiyeti Frekansları.....	65
Tablo 29. Ankete Katılanların Kocaeli’nde Oturma Süreleri Frekansları	66
Tablo 30. Ankete Katılanların Oturduğu Mahallelerin Frekansları	66
Tablo 31. KBB Faaliyetleri Hakkında Bilgi Edinilen Kaynakların Frekansları	68
Tablo 32. KBB Faaliyetleri Hakkında Bilgi Edinilen Kaynakları Takip Etme Sıklığı Frekansları	69

Tablo 33. KBB Faaliyetleri Hakkında En Çok Bilgi Edinilen Kaynak İle Takip Etme Sıklığı Crosstabs Çapraz Tablo Analizi.....	69
Tablo 34. KBB Faaliyetleri Hakkında En Çok Bilgi Edinilen Kaynak İle Takip Etme Sıklığı Arasında Chi-Square Anlamlılık Testi.....	70
Tablo 35. Kentsel Yoksulluğu Yaşayan Vatandaşların Bu Durumda Olma Nedenlerinin Frekansları	70
Tablo 36. Türkiye’de Sosyal Yardım Yapan Kurumların Etkinliğinin Frekansları.....	72
Tablo 37. Türkiye’de Sosyal Yardım Yapan En Etkin Kurum ile Ailelerin Aylık Gelir Durumu Crosstabs Çapraz Tablo Analizi	73
Tablo 38. Sosyal Yardım Almaya Muhtaç Yoksul Kesimin Temel İhtiyaçları Frekansları	73
Tablo 39. Kocaeli’nde Yardım Bekleyen Yoksul Kesimin İşgücüne Katılımda Yaşadığı Sorunların Frekansları	75
Tablo 40. Belediyelerin Yaptığı Sosyal Yardım Uygulamalarının Gerekliklik Nedenleri Frekansları	79
Tablo 41. Yapılan Yardımların Sürekliliğin Yardım Alan Açısından Bağımlılık Oluşturma Durumu Frekansları	81
Tablo 42. Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin İhtiyacı olan Vatandaşları Tespit Edebilme Durumu Frekansları	82
Tablo 43. Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin Yaptığı Sosyal Yardımlardan Haberdar Olma Durumu Frekansları	82
Tablo 44. Yardımlardan Haberdar Olma Durumu İle Ailelerin Aylık Gelir Durumu Crosstabs Çapraz Tablo Analizi	83
Tablo 45. Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin Yaptığı Yardımlardan Haberdar Olma Durumu İle Ailelerin Aylık Geliri Arasında Chi-Square Anlamlılık Testi	83
Tablo 46. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Tarafından Çeşitli Yıllarda Yapılan Sosyal Yardımların Önem Derecesi Frekansları	84
Tablo 47. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Tarafından Yapılan Sosyal Yardımlardan Yararlanma Durumu Frekansları	96
Tablo 48. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Tarafından Yapılan Sosyal Yardımlardan Yararlanma Durumu İle Yoksul Kesimin Temel İhtiyaçları Crosstabs Çapraz Tablo Analizi	97
Tablo 49. Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin Yaptığı Yardımlardan Yararlanma Durumu İle En Önemli Temel İhtiyaç Olarak Görülen Gıda Arasında Chi-Square Anlamlılık Testi	98
Tablo 50. Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin Yaptığı Yardımlardan Yararlanma Durumu İle İkinci Önemli Temel İhtiyaç Olarak Görülen Barınma Arasında Chi-Square Anlamlılık Testi	98
Tablo 51. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Tarafından Yapılan Sosyal Yardımlardan Yararlanma Durumu İle Yapılan Yardımlardan Haberdar Olma Durumu Crosstabs Çapraz Tablo	98
Tablo 52. Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin Yaptığı Yardımlardan Yararlanma Durumu İle Yapılan Yardımlardan Haberdar Olma Durumu Arasında Chi-Square Anlamlılık Testi	99

Tablo 53.	Kocaeli Büyükşehir Tarafından Yapılan Yardımlardan İhtiyacı Olup Yararlanılamamasının Nedenleri Frekansları	99
Tablo 54.	Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Tarafından Yapılan Sosyal Yardımlardan Yararlananların Yararlanma Süresi Frekansları	101
Tablo 55.	Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin Yaptığı Sosyal Yardımların İhtiyaçları Karşılama Durumu Frekansları.....	101
Tablo 56.	Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Tarafından Yapılan Sosyal Yardımların İhtiyaçları Karşılama Durumu İle Yapılan Yardımların Sürekliliğinin Bağımlılık Oluşturmama Durumu Crosstabs Çapraz Tablo Analizi	102
Tablo 57.	Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Tarafından Yapılan Sosyal Yardımların İhtiyaçları Karşılama Durumu İle Yapılan Yardımların Sürekliliğinin Bağımlılık Oluşturmaması Durumu Arasında Chi-Square Anlamlılık Testi.....	102
Tablo 58.	Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin Yaptığı Sosyal Yardımlardan Yararlanıp İhtiyaçlarını Karşılayamayanların Nedenleri Frekansları.....	103
Tablo 59.	Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin Yaptığı Sosyal Yardımlardan Genel Memnuniyet Düzeyi Frekansları	104
Tablo 60.	Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Sosyal Yardımlarının Amacına Ulaşmasında Göstergelerin Önem Derecesi Frekansları.....	104
Tablo 61.	Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin Yaptığı Sosyal Yardımların Kentsel Yoksulluğu Azaltma Durumu Frekansları.....	106
Tablo 62.	Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin Yaptığı Sosyal Yardımların Kentsel Yoksulluğu Azaltma Durumu İle Ailelerin Aylık Gelir Durumu Crosstabs Çapraz Tablo Analizi	107
Tablo 63.	Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin Yaptığı Sosyal Yardımların Kentsel Yoksulluğu Azaltma Durumu İle Ailelerin Aylık Gelir Durumu Arasında Chi-Square Anlamlılık Testi	108
Tablo 64.	Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin Yaptığı Sosyal Yardımların Kentsel Yoksulluğu Azaltma Durumu İle Sosyal Yardımlardan Yararlanma Durumu Crosstabs Çapraz Tablo Analizi	108
Tablo 65.	Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin Yaptığı Sosyal Yardımların Kentsel Yoksulluğu Azaltma Durumu İle Sosyal Yardımlardan Yararlanma Durumu Arasında Chi-Square Anlamlılık Testi	109
Tablo 66.	Yapılan Anket Çalışmasının Yararlılık Durumu Frekansları	109
Tablo 67.	Yapılan Anket Çalışmasının Cronbach's Alpha Güvenirlilik Analizi.....	109

Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tez Özeti

Tezin Başlığı: Kentsel Yoksulluğu Azaltmada Yerel Sosyal Yardımlar: Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Örneği	
Tezin Yazarı: Orhan Gazi HÜLAKÜ	Danışman: Doç. Dr. Muharrem ES
Kabul Tarihi: 30.01.2018	Sayfa Sayısı: x+143 Sayfa
Anabilim Dalı: Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri	Bilim Dalı: Sosyal Politika
Yoksullukla mücadele politikaları, insanların daha iyi şartlarda yaşaması adına genel olarak merkezi ve yerel yönetimlerce benimsenmiş ve geliştirilmeye çalışılmıştır. Hizmetlerin halka yakınlığı, daha hızlı ve etkin bir şekilde sağlanması ve bu politikaları uygulamada, yerel yönetimlerin etkinliği daha da artmış ve yerel yönetimler içinde de belediye ve büyükşehir belediyelerini ön plana çıkarmıştır. Metropolleşen şehirlerde artan farklı yoksulluk türlerine karşı yerel yönetim birimleri olarak belediye ve büyükşehir belediyelerinin en temel mücadele yöntemi sosyal yardımlar olmuş ve bu yardımlar artan yoksullukla birlikte uygulamalarda çeşitlenerek artış göstermiştir. Bu çalışmada bir yerel yönetim birimi olan Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin 2010-2015 yılları arasında uyguladığı sosyal yardımlar ayrıntılı olarak incelenmiştir. Kocaeli ilinin merkez ilçesi İzmit'te genellikle alt gelirli nüfusun yaşadığı mahalle bölgelerinde gerçekleştirilen anket çalışmalarıyla Kocaeli Büyükşehir Belediyesi'nin yardımlarından haberdar olma, yardımların bağımlılık oluşturup oluşturmadığı, yapılan yardımların memnuniyet düzeyi, temel ihtiyaç maddelerinin belirlenmesi, yardımların ihtiyaçları karşılama durumu ve yapılan yardımların kentsel yoksulluğu azaltmada ki etkisi hakkında kapsamlı bir araştırma yapılmıştır. Araştırmanın birinci bölümünde literatür taraması yapılarak kentsel yoksulluk ve sosyal yardımların kavramsal çerçevesi ele alınmış; ikinci bölümünde yerel sosyal yardımların gelişim süreci ve yerel yönetimler tarafından uygulanan sosyal yardımlar hakkında bilgilere yer verilmiştir. Araştırmanın üçüncü ve son bölümünde Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin 2010-2015 yılları arası uyguladığı sosyal yardımların dönemsel incelenmesi yapılmış ve uygulanan anket çalışmasının verileri analiz edilmiştir. İzmit ilçesinde 35 mahallede her aileden sadece bir kişiyle yapılan (genellikle baba veya anne) ve 342 kişinin katıldığı bu anket araştırmasında; yardım alanların %85'i uygulanan yardımların ihtiyaçlarını karşıladığını, gerekli en temel ihtiyaç olarak %96 oranında gıdayı ve %95 oranında barınmayı gördükleri ve ankete katılanların %62'sinin belirttiği Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılan sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azalttığı sonuçlarına ulaşılmıştır.	
Anahtar Kelimeler: Kentsel, Yoksulluk, Yardım, Yerel, Belediye	

Yalova University Insitute of Social Sciences Master Thesis Summary

Thesis Title: Local Social Aids to Mitigate Urban Poverty: A Case Study For Kocaeli Metropolitan Municipality	
Thesis Author: Orhan Gazi HÜLAKÜ	Advisor: Assoc. Prof. Dr. Muharrem ES
Date of Acceptance: 30.01.2018	Total Number of Pages: x+143 Pages
Department: Labour Economics and Industrial Relations	Field of Study: Social Policy
Poverty mitigation strategies have been generally adopted and tried to develop by central and local authorities in the name of better living conditions for people. The proximity of services to the public, providing faster and more efficiently, and in the implementation of these policies, the effectiveness of local governments has increased even more, and municipalities and metropolitan municipalities have been highlighted in local governments. In metropolitan cities, the most basic method of struggle for municipalities and metropolitan municipalities as local government units against increasing different social poverty types has been social reliefs, which have become varied with growing poverty in practice. In this study, the social reliefs applied by Kocaeli Metropolitan Municipality, which is a local government unit between 2010 and 2015 has been examined in detail. A comprehensive research related with the awareness of Kocaeli Metropolitan Municipality's aid, whether or not the aid is addictive, the satisfaction level of the aid, the determination of the basic necessities, the needs of the aids and the effect of the aid on reducing the urban poverty has been conducted with questionnaire study in the central district of Kocaeli province, Izmit, is generally located in neighborhood areas where the lower income population lives. In the first part of the research, literature review was conducted and the conceptual framework of urban poverty and social reliefs was addressed; in the second part, the development process of local social reliefs and information on social reliefs implemented by local governments are given. In the third and last part of the study, the social benefits of the Kocaeli Metropolitan Municipality between 2010 and 2015 were examined periodically and the data of the applied survey was analyzed. In this questionnaire survey conducted by 352 people in Izmit county with only one person (usually father or mother) in each family, it was found that 85% of the aid recipients meet the needs of the aid provided, the 96% of the basic necessities needed as nutrition and 95% of the sheltering, and 62% of the respondents stated that the social reliefs provided by the Kocaeli Metropolitan Municipality reduced urban poverty.	
Anahtar Kelimeler: Urban, Poverty, Aid, Local, Municipality	

GİRİŞ

Yoksulluk konusu günümüze ait bir konu olmayıp insanlığın var olduğu tarihten bu yana süre gelen bir sorundur. Yoksulların durumlarını iyileştirme düşüncesinin varlığı yoksulluk sorununun çözümüne dair fikirlerin ve politikaların geliştirilmesini sağlamıştır. Temel ihtiyaçlarını karşılayamayan ve muhtaç durumda olan yoksul insanlara yardım etme ve durumlarını iyileştirme görevi yönetimlerin önem verdiği asli konular olmuştur.

Günümüzde kentlerin büyümesi ve gelişmesi beraberinde yoksullara yönelikte olumsuz sonuçlar doğurabilmektedir. Kent olanaklarından yoksun insanların temel gereksinimlerini karşılayamamaları kentsel yoksulluğu daha da artırmaktadır. Kentsel yoksulluk kavramı sadece temel ihtiyaçların karşılanamaması olmayıp, toplumsal bir varlık olan insanın üretimde ve yaşam olanaklarında diğer kesimlerin altında veya dışında kalmasını da içermektedir.

Türkiye’de yoksullukla mücadelede birçok sosyal politika geliştirilmekte ve uygulanmaktadır. Uygulanan bu politikalar merkezi teşkilat ve yerel yönetimler bazında yapılmaktadır. Son yıllarda halka yakınlık, çabuk ulaşılabilirlik, hızlı ve yerinde tespit açısından yerel yönetimlerin önemi daha da artmaktadır. Sosyal politikaların yerelde uygulanmasında sosyal belediyeciliğin katkısı büyüktür. Belediyelerin en önemli görevlerinden biriside vatandaşların sosyal problemleriyle ilgilenmektir. Bir yerel yönetim birimi olan belediyelerin kentlerde ki yoksullukla mücadele aldığı önlemlerden belki de en önemlisi muhtaç ve yoksul durumda olan kişilere yönelik yapılan sosyal yardımlardır.

Yoksullukla mücadelede büyük önem taşıyan sosyal yardımlar, kendisini ve ailesini geçindiremeyen kişilere, devlet ve sivil kuruluşlar tarafından muhtaçlık tespiti sonucu yapılan parasal veya ayni yardımlar olarak tanımlanmaktadır. Sosyal yardımların, yoksul kesimin durumunu iyileştirici, soluklandırıcı etkisinin olmasıyla birlikte, yangın, sel ve deprem gibi afetler sonucu meydana gelen ve yoksulluğa sebep olan olumsuz durumlarda da destek sağlayıcı bir özellik taşımaktadır.

Çalışmanın Konusu

“Kentsel yoksulluğu azaltmada yerel sosyal yardımlar: Kocaeli Büyükşehir Belediyesi örneği” konulu bu tez çalışması üç ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde konuya ilişkin kavramsal çerçeve, ikinci bölümde Türkiye’de yerel yönetimler ve uyguladıkları sosyal yardımlar, üçüncü ve son bölümde ise Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından 2010-2015 yılları arası yapılan sosyal yardım uygulamaları ve uygulanan anket çalışmasının sonuçları incelenmiştir.

Kavramsal çerçevenin incelendiği birinci bölümde, yoksulluk, yoksulluk türleri, yoksulluk sınırı, sosyal dışlanma, kent ve kentleşme, kırsal ve kentsel yoksulluk, kentsel yoksulluğa sebep olan unsurlar, sosyal yardım, sosyal yardım türleri, muhtaçlık tespiti,

sosyal hizmet, sosyal güvenlik ve sosyal koruma kavramlarının tanımlarına yer verilmiştir.

Genel olarak Türkiye’de yerel yönetimler tarafından yapılan sosyal yardım uygulamalarının incelendiği ikinci bölümde; Türkiye’de yerel yönetimler ve tarihsel gelişimleri, yerel sosyal yardımların gelişim süreci, yerel yönetim birimleri olarak; il özel idaresi, köy, belediye ve büyükşehir belediyesi sosyal yardımları incelenmiştir.

Çalışmanın üçüncü ve son bölümünde ise; Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin 2010-2015 yılları arası faaliyet raporlarında belirtilen sosyal yardım uygulamaları incelenerek, Kocaeli ilinin merkez ilçesi olan İzmit’te yapılan “Kentsel yoksulluğu azaltmada Kocaeli Büyükşehir Belediyesi sosyal yardımları araştırması” anketinin sonuçları incelenmiştir.

Çalışmanın Amacı

Bu tezin amacı kentsel yoksulluğu azaltmada yerel sosyal yardımları Kocaeli Büyükşehir Belediyesi örneğinde incelemektir. Bu bağlamda belediyenin sosyal yardımları ayrıntılı ve tablolar halinde incelenmiş; merkez ilçede ve yaklaşık 35 mahallede bulunan yoksul kesime ve yardım alanlara yönelik, yaklaşık 30 gün boyunca toplamda 342 aileye ve her aileden 1 kişiye bire bir uygulanan 30 soruluk anket çalışması yapılmıştır. Bu anket çalışmasında genel olarak, kişisel bilgiler, belediyenin sosyal yardımlarından haberdar olma, yardım alanların hoşnutluk düzeyi, yapılan yardımların önem derecesi, yapılan yardımlardan genel memnuniyet düzeyi ve yapılan yardımların kentsel yoksulluğu azaltmadaki etkinliği sorularının cevapları aranmıştır.

Çalışmanın Önemi

Çalışmanın öneminden bahsetmek gerekirse; genel olarak yapılan çalışmalara bakıldığında merkezi yönetim ve genel olarak Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından yapılan sosyal yardımların genel yoksulluk düzeyinde incelenmesi, yerel düzeyde yapılan çalışmalarda da tüm yerel yönetim birimlerinin ayrıntılı sosyal yardım uygulamalarına çok az yer verilmesi ve yapılan çalışmaların bu çalışmadaki gibi belli seneler bazında karşılaştırmacı olmaması, yine üzerinde fazla araştırma yapılmayan büyükşehir belediyeleri sosyal yardımları konularındaki yetersizlik sayılabilir. Bu tez çalışmasıyla; büyükşehir belediyesi tecrübesi birçok belediyeye göre daha fazla olan Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin sosyal yardımlarının yıllara göre ve ayrıntılı olarak incelenmesi ve tez çalışmasının konusunu içeren ve yoksul kesimlerde yapılan, bizzat yardım alanların ve genel olarak vatandaşların bu konudaki memnuniyet düşüncelerinin olduğu ve yaklaşık 35 mahallede 342 aileye ve her ailede 1 kişiye yönelik yapılan anket çalışmasının sonuçlarının, vatandaş anlamak, yapılan yardımların etkinliğini artırmak ve daha yararlı politikalar geliştirmek açısından bu alandaki eksikliği önemli ölçüde gidermesi beklenmektedir.

Ayrıca 2012 yılında yasalaşan 6360 Sayılı On Üç İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Altı İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun ile Türkiye’de ki büyükşehir belediyelerinin daha önce Kocaeli ve İstanbul gibi iki şehirde uygulanan il sınırında büyükşehir modeline geçmesi, Kocaeli

Büyükşehir Belediyesini güçlü bir yerel yönetim modeli olarak ön plana çıkarmış ve örnek alınan bir belediye haline getirmiştir. Bu yüzden Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin tarafından yapılan sosyal yardım uygulamalarının hangi alanlarda yapıldığının ve bu yardımlara ne kadar maliyet ayrıldığının incelenmesi ve genel olarak yoksul ailelere yapılan anket sonuçlarının değerlendirilmesi hem diğer belediyeler hem de akademik araştırmalar nezdinde gelişme sağlayıcı ve önem arz edici olacaktır.

Araştırmanın Hipotezleri

Birinci Hipotez: Yardıma muhtaç yoksul kesime yönelik yapılacak en öncelikli yardımlar, gıda ve barınma yardımlarıdır.

İkinci Hipotez: Yapılan sosyal yardımların sürekliliği, yardım alan açısından bir bağımlılık oluşturmaz.

Üçüncü Hipotez: Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin sosyal yardımları, yardım alanların çoğunluğunun ihtiyaçlarını karşılıyor.

Dördüncü Hipotez: Yardıma muhtaç yoksul kesimin çoğunluğu, Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımlarından haberdar.

Beşinci Hipotez: Bir yerel yönetim birimi olarak Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımlar kentsel yoksulluğu azaltıyor.

Araştırmanın Yöntemi

Bu çalışmanın birinci ve ikinci bölümünde yöntem olarak; konuyla ilgili yazılmış olan kitap ve makaleler, hazırlanan raporlar, yapılan araştırmalar, ilgili web siteleri ve diğer yayınlar incelenmiştir. Üçüncü bölümün ilk kısmında Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin faaliyet raporlarından ve web sitesinden yararlanılarak oluşturulan sosyal yardımlarda tarihsel dönem incelemesi tablolar halinde verilmiştir. Üçüncü bölümün son kısmında nitel araştırma yöntemi olarak yapılan 30 soruluk ve 3 ölçekli anket ve anket verilerinin SPSS16 programına girilmesiyle elde edilen bulgular tablolar halinde verilmiş ve bulgulara dayanılarak sonuç, değerlendirme ve öneriler yapılmıştır.

Literatür İncelemesi

Konuya ilişkin literatür incelemesi yapıldığında; yine çok fazla olmamakla birlikte, sosyal yardımlarla alakalı birçok kitap, tez ve makalenin olduğu görülmektedir. Yerel yönetimlerin sosyal yardımlarıyla alakalı yazılan makalelerde konular sadece yerel düzeyde incelenmemiş bu konuda büyük pay sahibi olan merkezi yönetimin bilhassa Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının sosyal yardımlarına da atıflarda bulunulmuştur.

Hicran Atatanır'ın 2016 yılında yayınlanan "Türkiye'de yoksulluk sosyal yardım ve sivil toplum-hak temelli yaklaşım açısından bir değerlendirme" adlı kitabında; kavramsal olarak yoksulluğu insan hakları sorunu olarak ele almış ve yoksullukla mücadelede insan hakları, aktörler ve sivil toplum örgütlerinden bahsetmiştir. Akabinde Türkiye'de yoksulluk, insan hakları ve sosyal yardımların genel görünümü hakkında açıklamalarda bulunmuştur. Ana konu olarak hak temelli yaklaşım açısından Türkiye'de sivil toplum örgütleri ve hak temelli mücadelede uyguladıkları sosyal yardım uygulamalarından bahsetmiştir. Ayrıca kitabın son kısmında bulunan araştırmada sosyal yardım sisteminin

temel aldığı yoksul algısı doğrultusunda belirli ayni ve nakdi yardımlar alıcısına indirgenmiş olan insan varlığının ve insan onurunun sivil toplum alanında hak temelli bir yaklaşım temelinde karşılık bulup bulmadığı sorusu araştırmanın ana tartışma eksenini oluşturmuştur. Araştırmada betimleme yöntemine dayalı bir tarama araştırması olarak nitelendirilebilir. Geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu çerçevesinde gerçekleştirilen görüşmeler veri toplama tekniğini oluşturmaktadır.

H. Fehim Üçışık'ın 2013 yılında yayınlanan “Sosyal yardımlarda sorunlar ve çözüm önerileri” başlıklı kitabında genel olarak; sosyal güvencilikte yardımların yetmezliği, işsizlik ve yoksullara destek, özürllölere nakdi yardım, muhtaçlara gelir payı dağılması, sosyal yardımlaşma ve dayanışma çalışmaları, Ankara ve İstanbul Büyükşehir belediyelerinin sosyal yardımları, sosyal güvenlik hukukunda güncel sorunlar ve iş kurma yardımı konu başlıklarını incelemiştir. Sosyal güvenlik yardımlarıyla ilgili daha çok merkezi yönetim tarafından yapılan yüksek öğrenim burs ve kredi, sosyal yardımlaşma ve dayanışma fonunun yardımları incelenmiş, toplu konut idaresiyle belediyeler arasında ki işbirliğinin öneminden bahsedilmiştir. Ayrıca Ankara ve İstanbul Büyükşehir belediyelerinin uyguladıkları genel sosyal yardımlardan bahsedilmiştir. Bu belediyelerin sosyal yardım uygulamaları beğenilmekle birlikte çeşitli önerilerde bulunulmuştur. Kitap da genel olarak merkezi yönetim tarafından uygulanması için mikro kredi uygulamalarının yaygınlaşması gerektiği, üniversitede verilen kredilerin lise ve ortaokula yayılması gerektiği, uzun süreli evlilik kredisi, muhtaçlara ve dar gelirliilere gelir ortaklığı senedi tahsis edilmesi gibi önerilerde bulunulmuştur.

Bedrettin Kesgin'in 2012 yılında yayınlanan “Yoksulluğa yerel müdahale sosyal belediyecilik-muhafazakar ve sosyal demokrat perspektiften” başlıklı kitabında; ilk olarak yoksulluğa yönelik yaklaşımlar, merkezi yönetimin yoksullukla mücadele politikaları ve bazı ülkelerde yerel yönetimlerin yoksullukla mücadele politikaları tanımlanmış; Eminönü ve Beşiktaş Belediyelerinde sosyal demokrat ve muhafazakar anlayışların yoksulluk algıları yanında sosyal belediyecilik deneyimleri de karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Yine kitap da belediyelerin seçmenlerinin ideolojik yapısı bakımından sosyal politika üretmedeki durumları incelemiştir.

Hüseyin Gül ve Songül Gül'ün 2008 yılında yayınlanan “Türkiye’de yoksulluk, yoksulluk yardımları ve istihdam” başlıklı ve Nurgün OKTİK'in derlediği “Türkiye’de yoksulluk çalışmaları” adlı kitabında ki makalelerinde; sosyal yardımlaşma derneklerinin uyguladıkları sosyal yardımlar incelenmiştir. Ayrıca sosyal yardımlaşma derneklerinin müdürleriyle 3 ilde ortak grup görüşmesi ve anket çalışması yapılmış, bulgular incelenmiştir.

Mustafa Korkat'ın 2013 yılında kabul edilen “Gelir dağılımı adaletsizliği ve yoksullukla mücadelede sosyal yardımların önemi-Kars ili örneğinde bir inceleme” başlıklı yüksek lisans tezinde; gelir dağılımı ile ilgili temel kavramlardan, gelir dağılımı türlerinden, gelir dağılımı ölçüm yöntemlerinden ve yoksulluk ve yoksullukla mücadele yöntemlerinden bahsederek Türkiye’de sosyal yardım yapan kurumlar başlığında incelemelerde bulunulmuştur. Çalışmanın son kısmında Kars ilinde sosyal yardım yapan kurumlar

olarak; Aile ve Sosyal Politikalar Kars İl Müdürlüğü, Sağlık İl Müdürlüğü, Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Kars İl Müdürlüğünden bahsedilmiştir.

Engin Gezer'in 2015 yılında kabul edilen "Türkiye'de kamu kaynaklı sosyal yardımlar: sansürlü regresyon analizi" başlıklı yüksek lisans tezinin birinci bölümünde, sosyal yardım kavramıyla ilgili kavramsal çerçeve incelenmiştir. Akabinde dünyada uygulanan sosyal yardımlardan bahsedilmiş ve Türkiye'de genel olarak uygulanan sosyal yardım politikalarından bahsedilmiştir. Son bölümde ise çalışmanın amacı ve uygulamada kullanılan değişkenlere ilişkin tanımlayıcı istatistikler verilmiş, sonrasında ise sırasıyla En Küçük Kareler, Kesikli En Küçük Kareler, Probit Model ve Tobit Model olmak üzere dört farklı yöntem uygulaması yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara doğrultusunda uygulama sonuçları yorumlanıp, değerlendirmeler yapılmıştır. Bu çalışmada sosyal yardımlar hem tüm dünya ülkeleri açısından değerlendirilmiş, hem de daha çok pirim sistemine dayalı sosyal güvenlik yardımları üzerinde durulmuştur. Genel olarak merkezi yönetim tarafından, daha doğrusu; Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü ve Sosyal Dayanışma ve Yardımlaşma Teşvik Fonu nezdinde yapılan yardımlar incelenmiştir.

Hüsamettin Çetin'in 2014 yılında kabul edilen "Türkiye'de sosyal hizmet ve sosyal yardımların yeniden yapılanması üzerine bir değerlendirme" başlıklı doktora tezinde; sosyal hizmetler ve sosyal yardımlar alanında merkezi ve yerel yönetimler, sivil toplum örgütleri ile özel sektördeki yöneticilerin, Türkiye'de sosyal hizmetler ve yardım sisteminin mevcut durumu ile yeniden yapılanması konusundaki düşünce, görüş ve önerilerini belirlemeyi amaçlamıştır. Genel tarama modeli ile gerçekleştirilen araştırmanın çalışma evrenini, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı Ankara İl Müdürlüğü ve Ankara Büyükşehir Belediyesi sınırları içindeki Ankara İl Müdürlüğüne bağlı sosyal hizmet kuruluşları, Ankara İl Özel İdaresi, Ankara Büyükşehir Belediyesi ve Ankara Büyükşehir Belediyesi sınırları içindeki ilçe belediyeler, sosyal hizmetler ve sosyal yardımlar alanındaki sivil toplum örgütleri ile özel sosyal hizmet kuruluşları oluşturmuştur. Veriler araştırmacı tarafından geliştirilen "Mevcut Durum Analiz Anket Formu" ve "Yeniden Yapılanma Analiz Anket Formu" aracılığıyla toplanmıştır. Söz konusu anket formları merkezi, yerel yönetim, sivil toplum örgütleri ile özel sektördeki sosyal hizmetler ve sosyal yardımlar alanında 108 yöneticiye uygulanmıştır.

Hikmet Gündüz'ün 2013 yılında kabul edilen "Yerel Yönetimlerin Sosyal Belediyecilik Kapsamında Yardıma Muhtaç Ailelere Yaptıkları Sosyal Yardımlar: Bağcılar Belediyesi Örneği" başlıklı yüksek lisans tezinin birinci bölümünde, yerel yönetim ve belediye kavramlarının incelemesi yapılmış, Türkiye'deki mevcut yerel yönetim yapıları incelenmiştir. İkinci bölümde, sosyal belediyecilik kavramı ve Türkiye'deki mevcut sosyal belediyecilik uygulamaları üzerinde durulmuştur. Örnek inceleme yöntemiyle oluşturulan son bölümde ise; Bağcılar Belediyesi'nin sosyal belediyecilik ve sosyal yardımlara ilişkin çalışmalarına dair bilgi ve dokümantasyonlara, Bağcılar Belediyesi yetkilileri tarafından ulaşılmış; söz konusu dokümanlar ve veriler detaylı bir şekilde incelenmiş, sistematik bir şekilde sunulmaya çalışılmıştır. Çalışmanın değerlendirme

kısmında ise; belediyenin kapsamlı sosyal yardımlarının olduğu ve başvuruların detaylı incelendiği sonucuna varılmıştır.

Uysal Kerman ve Eda Çiçek'in 2009 yılında yayınlanan "Belediyelerin Sosyal Hizmet ve Yardımlarından Faydalanan Bireylerin Hizmetlere Yönelik Algıları: Isparta Örneği" adlı makalelerinde; Isparta Belediyesi'nin sunduğu sosyal hizmet ve yardımlardan faydalanan bireylerin hizmetlere yönelik algılarını ortaya koymayı amaçlamıştır. Toplamda 100 kişiye uygulanan anket sonuçları değerlendirilmiş ve genel olarak sosyal hizmet ve yardımlar nitelikli, özenli ve faydalı bulunurken, bu faaliyetlerden memnuniyet düzeyi oldukça düşük olduğu sonucuna varılmıştır.

Son olarak, Eyüp Zengin ve Cemal Öztaş'ın 2009 yılında yayınlanan "Yerel Yönetimler ve Sosyal Yardımlar: Üsküdar Belediyesi Örneği" adlı makalelerinde; genel olarak sosyal yardımlardan ve Türkiye'deki sosyal yardım örgütlenmesi ve uygulama sorunlarından bahsedilmiştir. Yerel yönetimler tarafından yapılan sosyal yardımlardan da bahsedilen makalenin devamında, Üsküdar Belediyesi tarafından yapılan sosyal yardım uygulamalarının incelemesi yapılmıştır. Makalenin sonuç kısmında, sivil toplum kuruluşlarının da yer aldığı bir koordinasyonun sağlanmasının mevcut sosyal yardım kurumsal kapasitesinin geliştirilmesine olumlu katkıda bulunacağı ve belirlenen tarzda gelişmiş bir kurumsal kapasitenin, aynı zamanda, kurumların gelir dağılımının iyileştirilmesi ve yoksulluk karşıtı uygulamalar konusundaki istatistik ve araştırma faaliyetlerinin kalitesine de olumlu yönde katkı yapacağı değerlendirilmiştir.

Bu çalışmada, geliştirilen hipotezlerin savunulması adına, yukarıda belirtilen tüm literatür çalışmaları incelenip, kentsel yoksulluğu azaltmada Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin sosyal yardımlarının dönemsel incelemesi yapılmak istenmiştir. Ayrıca hem yardımlardan yararlananların hem de genel olarak yoksul kesimlerdeki 342 ailenin ve her aileden bir kişinin, Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımlara bakış açıları ve bu yardımların yoksulluğu azaltmadaki durumu yapılan 30 soruluk anketle araştırılmak istenmiştir.

BÖLÜM 1: YOKSULLUK VE SOSYAL YARDIMIN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ

1.1. Yoksulluk Kavramı

Yoksulluğun değişken ve farklı durumları nedeniyle tanımlanması zorlaşmakta ve değişik düşüncelere sahip kişilerce yapılan tanımların ortak bir çerçevede oluşması güçleşmektedir. Yoksulluğun açıklanmasında ki bazı fikirler, piyasa düzeninin sebep olduğu güç dengelerindeki adaletsizliğin neticesi olarak görmekteyken, bazıları da sahip olunamayan nitelik ve kapasiteden dolayı fırsatların değerlendirilememesi sonucu oluşan bir olgu olduğunu belirtmektedir (Memiş, 2014:148).

Farklı yoksulluk tanımlarına baktığımızda; Bilen, Şan ve Aydın (2005:3) dar anlamda yoksulluğu, “bireyin, temel/aslı ihtiyaçlarını (yeme, içme ve barınma) giderebileceği, bir başka ifade ile hayatını sürdürebileceği bir gelir elde edememesi durumu” olarak tanımlar.

Yoksulluk kavramına ilk bakışta belirleyici konumdaki uluslar arası kuruluşlardan olan Dünya Bankası’na, yoksulluk, temel gereksinimler yaklaşımı bağlamında, bir kişi ya da hanenin, gıda ya da gıda dışı temel ihtiyaçlarını karşılamak için gereksinim duyduğu minimum tüketim miktarına erişememe durumu olarak tanımlanmaktadır (Gül ve Gül, 2008:59).

Dalkıç, İyidoğan ve Güven (2015:51), Birleşmiş Milletler tarafından yapılan tanımlamayı; “bireyin beslenme, giyinme, eğitim ve sağlık hizmetlerine ulaşabilme gibi temel ihtiyaçlarını karşılayamaması durumu” olarak aktarır.

Ensari (2010:9), TÜİK tanımını; yoksulluğun kişilerin en öncelikli gereksinimlerini veya isteklerini yerine getirememesi durumu olduğunu belirtip; yoksulluğu hem dar hem de geniş manada olmak üzere iki farklı şekilde tanımlayan kurumun; dar anlamda yoksulluğun, açlıktan dolayı hayatını kaybetme ve içerisinde yaşayacak bir konutunun olmaması durumu olarak; geniş manada yoksulluğu ise, hayatlarını devam ettirebilmeleri için gerekli ihtiyaçlara sahip olunmasına rağmen başkalarının hayat seviyelerinin aşağısında kalınması olarak belirtmiştir.

Yoksulluğun akademik kökenleri, sosyal bilimciler tarafından, on dokuzuncu yüzyıldan bu yana birey ya da sistemle bağlantı kurularak açıklanmaya çalışılmıştır. Sosyal bilimcilerin yoksulluğun sistemsal tabakalaşmalardan dolayı kaynaklandığını ve bu durumun içinde alt tabakalarda kalan yoksul kişilerin birer kurban olduklarını belirtmelerine karşılık bireysel teoriler, yoksulluğu kişi bazlı ele almaktadır. Buna göre kişinin yoksulluğa düşmesinde çevresel etkenlerden çok kendisinin sebep olduğu savunulmaktadır. Yani gelir durumunu ve yaşam standartlarını iyileştirmek için bir çaba sergilemeyen kişiler yoksulluğu benimsemişlerdir. (Oktik, 2008:25).

Yoksulluğun en temel şekilde gelir yoksulluğu olarak görülmesinde parasal sorunlar etkiliyken; dışlanma kavramı ise, paranın dışında eğitim, kazanç, konut, istihdam gibi yoksunlukları da kapsamakta ve daha çok yoksulluğa sebep olan süreçleri belirtmektedir. Yoksullukla ilgili diğer tanımlamalardan ayrılan dışlanma kavramı genel olarak toplumsal bağların kopması olarak bulundukları toplumda daha az katılım yada hiç

katılamama süreçleri olarak açıklanır. Değişik tanımlar olsa da genel olarak toplumdan soyutlanma durumudur. (Güneş, 2017:451).

Yoksulluğa düşülmesinin sebepleri sorgulandığında kişisel yetilerin yanında sorumluluklarının bilincinde olamama durumları öne çıkarken kişilerin elinde olmayan ve dış etmenlerden kaynaklanan sebeplerinde olabileceği görülmektedir. Kişinin kendisinin doğrudan etkili olmadığı bu yapısal durum yanlış siyasi uygulamalar, nüfus artış hızı ve yeterli iş olanaklarının olmaması durumlarından beslenmektedir ((Öğülmüş; 2011:84).

Tez çalışmasının daha iyi anlaşılabilmesi için yoksulluk türlerinin kavramsal çerçevesinin incelenmesi gerekir. Günümüzde yoksulluk geçmişe göre daha farklı bir boyut kazanmış, yoksulluğu açıklamadaki kavramlar topluma ve çevreye göre artış göstermiştir.

1.2. Yoksulluk Türleri

1.2.1. Mutlak Yoksulluk

Çalışkan (2010:100), mutlak yoksulluğu, “kişilerin ve ailelerinin somut olarak hayatlarını devam ettirebilmeleri için gereken en düşük tüketim seviyesi” olarak tanımlar.

Yaşamda kalma ölçütünü ve kazancın gıdaya ayrılabilir kısmını temel alan mutlak yoksulluk, bireylerin hayatlarını devam ettirebilmesi adına asıl gereksinimlerinin tespit edilmesinden sonra olması gereken gelir seviyesinin aşağısında bir gelire sahip olma ve başka bir parasal veya aynı gelire sahip olmama durumu şeklinde tanımlanmaktadır (Yıldız ve Alaeddinoğlu; 2011:438-439).

Kişilerin hayatlarını devam ettirebilmesi için en az tüketim seviyesinin tespit edilmesiyle mutlak yoksulluk hesaplanabilir. En az yaşam düzeyinde olamayanların toplam nüfusa oranı da mutlak yoksulluk oranı olarak ifade edilir (Fırat; 2013:187).

Coşkun (2013:20), mutlak yoksulluğun, BM tarafından yapılan tanımında ki, kişi yaşamının sürmesini sağlayan ana fiziki ölçütlere göre aşağıdaki gibi aktarmıştır;

- Barınma: Evlerin tabanında toprak, çamur olmamalı ve evlerin odalarında dört bireyden az insan barındırmalıdır.
- Beslenme: Boy uzunluğunun karesine vücut ağırlığının bölünmesi ile tespit edilen vücut kitle endeksi on altının üstünde olmalıdır
- Sağlık: Hamile kadınlar tedavi olabilmeli ve önemli hastalıklarda iyileşme sağlanmalıdır.
- Temiz içme suyu: Temiz içme suyu sadece doğal su kaynaklarından gelmemeli yakın yerlerden de sağlanmalıdır.
- Temizlik: Evin içinde ve yakınlarında tuvalet olmalıdır.
- Bilgiye Erişim: Herkes yayın organlarına ulaşabilmelidir.
- Eğitim: Herkes okumayı öğrenmek için okula gitmelidir.
- Hizmetlere Erişim: Herkes toplumda mevcut sağlık, eğitim ve sosyal hizmetlere ulaşabilmelidir.

1.2.2. Göreli Yoksulluk

Mutlak yoksulluk tanımındaki eksikliklerle birlikte günümüzde ülkelerde farklılık gösteren ve bireyi toplumsal bir varlık olarak ele alıp birinin bir başkasına göre yoksul durumda olmasıyla ilgilenen göreli yoksulluk, topluluk ya da kişi arasındaki kazanç kaynaklarına sahip olmada açıklık olarak da tanımlanır. Kıyaslanan topluluk veya bireyler arasındaki yoksullukla ilgilenen göreli yoksulluk, gerekli hayat düzeyinin tespit edilmesini de içerir (Öztürk ve Çetin; 2009:2666).

Görelî yoksulluk, ana gereksinimlerle birlikte eğitim, sağlık, temiz içme suyu gibi hizmetlere ulaşma ve doğumda hayat beklentisi gibi durumları da barındıran bir kavramdır. Mutlak yoksulluk, giyim, gıda, barınma gibi ana gereksinimlerden mahrum olma durumunu ifade ediyorken, göreli yoksulluk daha geniş kapsamlı bir alanı işaret etmektedir (Açıkgöz ve Yusufoglu, 2012:84).

Sosyal bir varlık olmasından dolayı göreli yoksullukta kabul gören birey, biyolojik kişi olarak da mutlak yoksullukta önem kazanmaktadır. Olması gereken hayat düzeyinin tespit edilmesini en az gelir seviyesinin ve tüketim seviyesinin altında sağlayan göreli yoksulluk, bireyi hayatını devam ettiren bir varlık olarak görmektedir (Altay, 2005:159).

Ülke içerisindeki gelir dağılımı, mevcut durumlara ve ortalama hayat standartlarına göre bireyin veya hane halkının görece durumunu yansıtmaktadır. Başka bir ifadeyle, bireyin fiziksel ihtiyaçlarını gidermesinin ötesinde sosyal veya insani ihtiyaçlarının hangi oranda karşıladığına, hangi oranda bu standartlardan uzaklaşıldığına işaret etmektedir. Son zamanlarda göreceli yoksulluk ölçümleri paralelinde; Uluslar Arası Çalışma Örgütü (İLO) tarafından da desteklenen temel ihtiyaçlar (beslenme, barınma, giyinme, eğitim, vb.) veya asgari yaşam standartları bağlamında yoksulluk ölçümlerinde artış vardır. Gerek mutlak yoksulluk gerekse farklı göreceli yoksulluk ölçümlerinde genellikle aile bireylerinin sayısı (asgari parasal miktar) belirlenir. Yoksulluğun bu şekilde ölçülmesi konusunda oldukça farklı yöntem teknikler olsa da; bu tür yoksulluk hesaplamalarını genel olarak gelir yoksulluğu yaklaşımı olarak adlandırabiliriz (Çukur, 2008:99-100).

1.2.3. İnsani Yoksulluk

Kültürel, ekonomik ve siyasi gereksinimlerin de dikkate alınması tavsiyesi, yoksulluk ölçümünde ki yeni seçeneklerin barındırdığı düşüncelerdendir. BM tarafından uygulanmaya başlanılan insani yoksulluk indeksi farklı ve çok yönlü ölçüm olanaklarına sahiptir (Öztürk, 2008:267).

İnsani yoksulluğu gelişmiş ülkelerin yoksulluğu olarak belirten Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (ing, UNDP), insani yoksulluğun üç şartı olan eğitim, ekonomik ve sosyal imkanlar ve tahmin edilen hayat süresinin belirlenmesiyle oluşturmaktadır. İnsani yoksulluğun şartlarından olan ve tahmin edilen hayat süresi, uzun hayat sürememe ve kırk yaşından fazla hayatta kalamamayı insani yoksulluk olarak görmektedir. Eğitim olanaklarına sahip olamama durumu, insani yoksulluğun diğer ögesi oluşturmaktadır.

Ekonomik imkanlara ve sosyal olanaklara sahip olamama da yine bir diğ er insani yoksulluk   gesini belirtmektedir (Tunç; 2014:234-235).

1.2.4. Yoksulluk Sınırı

Yoksulluk sınırı, gelir yoksulluğu   l  mlerinde daha çok en az olabilecek hayat düzeyini gerçekleştirmek için olması gereken gelir olarak tanımlanmakta ve bu seviyenin yani oluşan gelir-tüketim çizgisinin a a ısında kalan bireyin de yoksul olduğunu savunmaktadır (Aktan ve Vural, 2002:6).

Yoksulluk sınırının gerçekleştirilmesi yoksulluk çalışmalarında ki hem fikir olunan bir durumdur. Yoksullu a maruz kişilerin ve bu durumda olmayanların belirlenmesi yani yoksulluğa maruz kişilerin toplam nüfus oranının tespit edilmesi yoksulluk sınırının ana g yesidir. De i ik durumdakilerin arasında bir sınırın oluşturulmasıdır. Yoksulluk sınırı dediğimiz bu sınır, farklı şekillerde tanımlanmakta ve bunlar göreli, mutlak ve öznel yoksulluk sınırı olarak belirtilmektedir. Belirli bir seviyenin a a ısında kalan hayat standardı olarak tanımlanan mutlak yoksulluk sınırı, başka zamanlar ve gruplar olarak karşılaştırma yapılmasını imkandı kılar. Toplam nüfusun belirlenmiş bir oranının veya medyan gelirin yarısından bir fazlasının yoksul olacağını kabul eden bir ifadedir. Zaman serisi incelemelerinde de olanaklı bir yöntem maalesef olamamaktadır. Toplumsal ve ekonomik imkanlarda oluşan farklılıkların yok sayılması bu durumun sebebidir. Gerçekleştirilen anket araştırmalarında hane halkının temel gereksinimlerini gerçekleştirebilmeleri için asgari gelir miktarı seviyeleri hakkında verdikleri bilgilerden yola çıkararak oluşturulan bir durumdur. Fakat pek yangın olmayan bu kullanım aynı göstergelerdeki hane halklarından bazılarını yoksul bir biçimde göstermektedir (Kulaksız, 2014:94).

1.2.5. Sosyal Dışlanma

Sosyal dışlanma; ayrımcılık, bireylerin yoksul durumda olmaları ve ya temel eğitimlerden ve yeteneklerden mahrum olmalarından dolayı toplumun dışına uzakla tırılmaları ve toplumsal hayatın içerisinde yapmak istediklerinin engellenmesi sürecine tekabül eder. Bu da bu bireylerin hem i  g c  piyasalarına hem de kazanç getiren etkinliklere ve de eğitim olanaklarına eri mede sıkıntılar yaşamalarına neden olur ve toplumsal ilişkiler olu turmasında da olumsuzluklar meydana getirir. Bu bireyler, karar almada çok az katılımcı ve sahip olunan g   bakımından da yetersizdirler. Kendilerini zayıf ve karar almada kontrolsüz hissetmeleri de yine bu durumun sonucudur (Adaman ve Keyder, 2006:6).

Avrupa'da oluşturulan sosyal dışlanma teorisi de refah düzeninin eleştirisini yapan bir diğer yoksulluk yaklaşımıdır. Bu yaklaşımın asıl sıkıntısı sürekli artan ve i  bulamayan ve de düzene adapte olamayan etnik kesimlerin, engellilerin, mültecilerin ve yalnız başına kalan annelerin yeniden sisteme adapte olmalarını sağlama gayretidir. Bu yaklaşım içerisinde belirtilen yoksulluk problemi, kişilerin yasal, kültürel ve de toplum içerisindeki kimlikleriyle ilgili olarak açıklanmaktadır (DPT, 2001:108).

Her dönemde olduğu gibi zenginler veya elitler, merkezi her türlü gücü ve dolayısıyla dışlayan özneyi; yoksullar veya yoksunlar ise çevreyi, güçsüzlüğü ve dışlanan nesneyi temsil etmektedir. Sosyal entegrasyona engel söz konusu dışlanma düzlemi, zenginlik ve yoksulluk gibi iki uç kutup halinde ve başkalaşarak/dönüşerek ve hatta gelişerek mevcudiyetini korumuş olduğu söylenebilir. (Özbay, 2009:93).

Hissedilen dışlanma duygusu, yoksulluğun etkisini yaymakta ve de yoksulluğun oran olarak artmasına sebep olmaktadır. Zenginliğin hayat kalitesi açısından yeni manalara gelmesi sonucu yoksulluk, sürekli bir işe sahip fakat tüketimini hayat standardının aşağısında yapan kişileri de içine alacak şekilde açıklanmaktadır. Bu yoksul kişiler, aşırı toplumsal adaletsizlikten başka, toplumun içine entegre olmakla toplum dışına itilmek arasında korkutucu bir derinlik hissetmelerinin bir karşılığı şeklinde düşünülmektedir. Somut zenginlikten mahrum olma ile pek ilgili olmayan sosyal dışlanma daha çok sosyal açıdan ve kurumlara düşük katılımla ilişkilidir. Bu durum kişi ve toplumu birbirine bağlayan bağların kalitesini de önemli görür. Dışlanma, hem içerden uzaklaştırılma hem de dışarıdan ötelenme sonucu oluşmaktadır (Karakaş, 2010:10-11).

1.3. Kırsal Yoksulluk Kavramı

Hayatını topraktan yaptığı tarımla ve hayvancılıktan geçindiren kişi çiftçidir. İktisadi kaygılara sahip bir meslek olan çiftçilik ise çiftçi tarafından bir kazanç sağlama yöntemidir. Kültürel, sosyolojik ve iktisadi ihtiyaçları olan ve kırsal alanlarda hayatını devam ettiren kişileri ve mesleklerin hepsini kapsayan toplumsal katmanın adı da köylüdür (Sındır, 2005:1).

Sosyal olanaklardan ve hizmetlerden gerektiğince faydalanamamış mega yerleşim çevrelerinin dışında kalan illerin, ilçelerin, köylerin ve de mezralık alanların oluşturduğu yerleşim yerlerine kırsal alan denilmektedir. Kırsal alanların geniş tanımı yapılacak olursa, ekonomik yaşantının tarımsal faaliyetlere dayandığı, nüfusun az, doğal şartların ve geleneksel yaşantının yoğun olduğu, tahsil durumunun ve sağlık faaliyetlerinin düşük seviyede olduğu ve sosyal, kültürel imkanların olması gerektiğinden oluşmadığı yerleşim yerleridir (Er ve Özçelik, 2012:300-301).

Ülkemizde nüfusu yirmi binin aşağısında olan yerleşim alanlarına kırsal yerleşim alanı denilmektedir. Bundan dolayı da buralarda oluşan yoksulluk da kırsal yoksulluğun değerlerini anlatmaktadır. Bu yüzden nüfusa yönelik bir yaklaşımla yapılabilecek kırsal ve kentsel alan ayrımının, hem sektörel bölüşümün etkisi hem de oluşan kazanç değişkeninin yoksullukta etkili olması nedeniyle eksik olacağı bir gerçektir (Demirdöğen, Ören ve Alemdar, 2012:86-87).

Tarımsal işlevlerle kentsel alanlardaki yoksulluktan farklılaşan kırsal yoksulluk; ulaşım, eğitim, konut, iletişim ve sağlık hizmetlerine ulaşımında oluşan engelleri de barındırır. Kırsal yoksul kavramı, toprak sahiplerini, mevsimlik işçileri, toprağı olmayan köylüleri ve tarımsal alanda çalışan işçileri ve de kırsal yerlerde ve köylerde basit mal üreten zanaatkârlar ile iktisadi hayatın yeni canlandığı kırsal yerleşim yerlerdeki kişileri de kapsar (Öztornacı ve Veziroğlu, 2012:292).

1.4. Kentsel Yoksulluk Kavramı

1.4.1. Kent - Kentleşme

Her devletin sahip olduğu niteliklere göre ölçülerini oluşturduğu fiziki yerleşim yeri olan kent, bireyler arası ilişkiler bağlamında belli seviyede insan nüfusunun olduğu toplumlarda, finansal, kültürel, fiziki ve sosyal gereksinimlerin giderildiği alanlardan oluşmaktadır (Mutlu, Reyhan ve Doğan, 2016:17). Kent hakkında tanımlamalar yapanların benzer yaklaşımlarına bakıldığında genellikle teknolojinin ve hizmetsel faaliyetlerin kentte arttığı düşüncesinin hakim olduğu görülür. Ayrıca nüfusun fazla olduğu, birlikteliklerin azaldığı, üretilen mal ve hizmetlerin denetlenip örgütlenmede artış gösterdiği, ekonomik faaliyetlerin arttığı ve gelişen uygarlıkla beraber istenilen bir hayat biçimi olduğu önemle belirtilmektedir (Koyuncu; 2011:32).

Yaşam yerlerinin etrafına sanayi fabrikalarının inşa edilmesi ve buralarda ki emek gücüne olan ihtiyacın varlığı, kırsal kesimlerden kentsel alanlara doğru göçe neden olmuştur. Ayrıca gelişen teknolojik faaliyetlerle birlikte tarımsal politikalar artmış ve daha az işgücüne ihtiyaç duyulmasına neden olmuştur. Bu durumla birlikte tarımsal alanlardaki işgücü azalmış ve kırsal alanlardan kent yerleşimlerine doğru göç artış göstermiştir. Kırsal alandan kent yerleşimlerine artan göçle birlikte kent yerleşimlerinin nüfus oranı artmış ve kentlerin çevreleri genişlemiştir. Üretim olanakları değişerek hayat tarzlarını da değiştirmiştir. Kırsal hayat tarzıyla kentsel yaşam tarzı arasında net farklılıklar oluşmuştur. Sanayi devriminin sonucunda artık kentler modern yerleşim yerleri olarak görülmeye başlamıştır. Sanayide yaşanan gelişmeler kentsel yenilenmeyi de etkileyerek artırmıştır (Altıparmak; 2016:19).

Kentleşme, ekonomik ve sanayi alanlarında artan gelişmelere karşın kent yerleşimlerinin artış göstermesine, kent alanlarının genişlemesine, toplumun giderek daha fazla uzmanlaşmasına ve bireylerin birbirleriye münasebetlerinde kentlere ait farklılaşmalara neden olan nüfus birikmesi sürecidir. Tanımda bir süreçten söz edildiğine göre bu sürecin nereden nereye doğru olduğuna da işaret etmek gerekir. Kentleşme, kent-kır şeklinde iki farklı terim arasında bir farklılık oluşturularak açıklanır. Buna göre kentleşme, kırsaldan kaçınılarak, kentsel oluşumlara yaklaşmayı belirtir (Şahin, 2017:8-9).

Kentleşmenin temel özellikleri ve göstergelerine bakıldığında olgunun aslında modernleşme ile sıkı bir ilişki içinde olduğu görülür. Söz konusu ilişki, “kentleşme, modernleşmeyi yaratmıştır” biçiminde de kurulabilir. İlişkinin yönü nasıl kurulusa kurulsun, kentleşme ve modernleşmenin “toplumsal yapıda köklü değişikliklere” yol açma gibi ortak özellikleri olduğu bilinmektedir. Gelişmiş ülkelerde olduğu gibi gelişmekte olan ülkelerin kentleşmesi de kendilerine özgü demografik, ekonomik, toplumsal ve kültürel nitelikler taşır. Gelişmekte olan ülkelerde kentleşme sanayileşmeden önce gitmekte, yer değiştiren faal nüfus, doğrudan tarım sektöründen hizmet sektörüne geçmektedir. Bu nedenle bu ülkelerdeki büyük kentlerde hizmet sektörü daha çabuk şişmektedir (Mutlu, Reyhan ve Doğan, 2016:59-62). Kentleşme hareketini doğuran sebepler, Özer (2004:50) belirttiği gibi; “demografik nedenler, tarımsal yapıdaki değişimler, sermaye tüketim ve hizmet fonksiyonlarının kentlerde yoğunlaşmış olmasının

çekiciliği, ulaşım ve haberleşme alanındaki gelişmeler, hukuksal ve siyasal nedenler, sosyo-psikolojik nedenler, uluslar arası ekonomik ve siyasal kararların Türkiye üzerindeki etkileri sayılabilir.”

1.4.2. Kentsel Yoksulluk

Yoksulluk kavramının tanımlanmasında yaşanan tartışmalar kentsel yoksulluk alanında da kendini tekrar etmektedir. Birçok çalışma kentsel yoksulluğun kırsal yoksullukla karşılaştırmalı olarak anlatmaktadır. Söz konusu çalışmalar yaşam stratejileri, göç, mevsimlik çalışma, aile desteği gibi alanlarda kent ve kırsal arasındaki kopuşların yanı sıra süreklilikleri vurgular. Buna karşın “kentsel yoksulluğun” yeni ve önemli bir olgu olduğunu kabul eden ve bu konuda yapılan tartışmalardan oluşan önemli bir literatür vardır. Birleşmiş Milletler Habitat Raporunda yer alan tanıma göre kentsel yoksulluk, kentsel yerleşim alanlarda hayatını devam ettiren kişilerin değişik sebeplerle, tarihsel ve coğrafik olarak tespit edilmiş en az geçimlik ölçüğünü yakalayabilecek yeterli kaynaklara ve yaşayacak konuta sahip olamaması, barınma yoksulluğu ile birlikte toplumsal ve davranışsal ilişki bağlamında sıkıntılara neden olabilecek bir seviyede olmasını ifade etmektedir. Kentteki yoksullar, kentte hayatını devam ettiren diğer kesimlere göre benzer imkanlara sahip olmayan ve eğitim, barınma, sağlık ve kamusal faaliyetlere ulaşmada dezavantajlı ve eşit olmayan kişilerdir (Körükmez, 2008:208-210).

Aile Şurası (2004:59), dediği gibi, kentteki mevcut yoksulluğu kapsamına alan ve değişik taraflarını gösteren, sekiz katmanlı bir piramit açıklanmıştır.

1. Yeterli olmayan kazanç
2. Yeterli olmayan ve düzensiz servete sahip olma
3. Yeterli olmayan barınma
4. Karar almada yoksulların etkili olamaması
5. Yoksul kesilmece dışı vurulan sessizlik
6. Devlet tarafından yapılan altyapı çalışmalarının eksikliği
7. Sosyal korunmadan yoksun olma
8. Hukuksal düzen içerisinde yoksulların yeterince korunamaması.

Kentsel yoksulluk toplumsal ve iktisadi farklılaşmalardan dolayı meydana gelmiştir. İktisadi farklılaşmalar nedeniyle kırsal alandan kente göç edenlerin bulabilecekleri iş imkanlarının yetersizliği, şekillenen toplumsal etkinin sebep olduğu kurumsal ilişkilerin tam manasıyla oluşmamasından meydana gelen yoksulluk çeşidine, basit yoksulluk tanımından ayrı olarak kent yoksulluğu denilmektedir. Her toplumda kentsel yoksulluk mevcuttur. Bunun nedeni gelişen sanayinin bütün devletleri etkileyerek kentleşmelerini de fazlalaştırmasıdır. Sokakta yaşayan çocukların, kentsel yoksulluğun ve gecekondu çevrelerinin belirginleşmesi kentleşme sayesinde olmuştur (Kocatepe, 2011:25).

Bir ülkede toplam yoksul oranlarına bakıldığında bölgeden bölgeye, kentten kentte hatta kent içinde dahi farklı oranlara ulaşabilmektedir. Azgelişmiş ülkelerde yoksulların önemli bir kısmı kırsal alanlarda yaşarken, kentsel yoksul oranları da bu ülkelerde hızla

artmaktadır. Dünya ölçeğinde gerçekleşen ekonomik büyümeye rağmen kent yoksulluğu özellikle son 25 yılda birçok ülkede yaygınlaşmıştır (Aksu, 2013:92)

Kentsel yoksulluk daha fazla ortalıkta gezinen ve görünür olmuştur. Kentte geçim olanakları daha zorlaşmakta ve zenginlikle yoksulluğun aynı mekanlarda karşılaştırılma durumlarından dolayı yoksulluk algısı büyümektedir. Kent alanında temel gıda, barınma ve temel tüketim alınıp satılır olmuştur. Kentte parasal ilişkiler temel olarak belirleyicidir. Bugün kırsal kesim daha çok beslenmeye dönük bir eyleme girerken, kentsel ortamlarda yaşayanların bir kısmı daha çok gösterişçi tüketime yönelirler ki bu durum tüketimin artışı anlamına gelirken, diğer kesim yoksullar içinse temel gereksinimlerini karşılayamama anlamını içerir (Kesgin, 2012:25).

Türkiye’de yoksulluk, kırsaldan kentlere akan bir yol izlemektedir. Yoksulluk öncelikle kırsal kesimlerde doğmuş, işsizlik ve daha iyi yaşam koşullarına hevesle yapılan göç ile kentlere taşınmıştır. Kentlerdeki hayat pahalılığı ve güvencesiz, düşük ücretli istihdam kişileri yoksulluktan kurtarmamış, yoksulluğun kentlere taşınmasına sebep olmuştur (Kasalak, 2013:98).

Ülkemizde kent yoksulluğu, genel olarak göç olgusuna ve sosyo-ekonomik nedenlere dayanmaktadır. Yoksul kesimlerin güçsüzlüğünü, sessizliğini dışlanmışlığını ve genel olarak korunaksızlığını imleyen kent yoksulluğu; işsizlik, sürekli artan hayat pahalılığı ve çeşitlenen harcama kalemleri karşısında ücretlerin sabit kalması, ücretsiz izinler/geçici işten çıkarmalar, düzenli gelir/kaynak yokluğu, sürekli bir meskende ikamet edememe, eğitim ve sağlık imkanlarından mahrumiyet, aile geçimsizliği, psikolojik sorunların artması vs. ile birbirini destekleyip pekiştirmekte ve bütün bu riskleri artan bir trendde kitlelere yaymaktadır. Kent yoksulluğuna maruz kalanlar eskiden olduğu gibi sadece vasıfsız insanlar değil, çoğu meslek sahibi kesimler de artık kentsel yoksulluğun etki sahasındadır. Kapsamı genişleyen yoksulluk kent coğrafyasını genel olarak varsıllık-yoksulluk ekseninde ayırmaktadır. Varsılları güvenli/steril uzamlarda ikamete zorlarken, yoksulları kentsel çöküntü alanlarına ve özellikle de varoşlara çekilmeye mecbur etmektedir. Varoşlarda/gecekondu bölgelerinde yaşamının, daha doğrusu fiziksel varlığını sürdürmenin ise, bedeli oldukça ağırdır. Ekonomik mahrumiyetin yanı sıra, kentin genelinden izole olma ve kentsel imkanlardan mahrumiyet, ötekileşme, itibarsızlık, özgüven ve öz saygı yitimi ödenen ağır bedelin bazı boyutlarıdır (İlhan, 2013:170-171).

1.4.3. Kentsel Yoksulluğa Sebep Olan Unsurlar

Tüm dünyanın ve bilhassa gelişimini tamamlamış ülkelerin en önemli sıkıntılarından biride kentsel yoksulluktur. Kentsel yoksulluğun en önemli sebeplerinden birisi, siyasi istikrarsızlıkların neden olduğu iktisadi zayıflıklardır. Temel ihtiyaçlar olan eğitim alma, sağlıklı yaşam, barınma, güvenlik ve toplumsal imkânlardan faydalanamama kentsel yoksulluk seviyesini artırmaktadır (Es, Başkurt ve Zengin, 2013:29).

Kırsal kesimin içinde bulunduğu kişisel durumun zorluğu yanında kamu kaynaklarına fırsatlarına ulaşması da zorlaşmaktadır. Kentsel alanlarda mevcut olan hizmetlerden kırsal kesim ya faydalanamamakta ya da daha az yararlanmaktadır. Bu alanlardaki sağlık,

eğitim, altyapı, üstyapı, konut kalitesinin ve sosyal alanların yetersizliği ve kalitesi ortadadır. Bu da kırsal-kentsel ayrımını keskinleştirmekte, kırsal alanlardan kente göçe zemin hazırlamaktadır. Kentsel yoksulluğun görünür olduğu kent alanında, kamu ve özel sektörün de daha çok kent yoksullarına dönük yardımı söz konusudur. Kentteki yoksul, medyatik boyutundan dolayı da yardım organizasyonlarından yararlanmaktadır. Kırsal alandaki yoksullar ise bu tür yardım kuruluşlarından yararlanma imkanına daha az sahiptir. Kırsal yoksulluğun bir özelliği de oransal açıdan daha fazla ve bu yoksulluğun, kentsel alanlarda yaşanan yoksulluğu artırarak sebep olma etkisi olmasıdır. Kırsal kesimlerden kentsel yerleşim alanlarına gelerek buralarda hayatlarını sürdüren nüfus kentsel yoksul alanlarını oluşturmaktadır. Kentlerdeki mevcut yoksulluk kentsel yoksulluk oranını artmasına sebep olmaktadır (Kesgin, 2012:23-25).

Yoksulluğun bir sebebi olan göç olgusunun sonucu olarak kentsel alanlara yerleşen kesimin geldikleri kırsal alanlara nazaran daha olumsuz imkânlarda hayatlarını sürdürmektedirler. Kırsal yerleşim de bazı yoksullukların var olmasına rağmen burada geçinmek için üretim ve hayatı sürdürecektir olanaklara sahip iken, göç ederek kentsel alanlara gelindiğinde bu olanaklardan da faydalanamamaktadırlar. Bu durum kentsel alanlara mecburi göç edenlerde daha da belirginleşmektedir. Kentsel alanlara mecburi göç etmek zorunda kalan bireylerin, buralara hızlı, yeterli şeylere sahip olamadan ve tasarrufların gelmeleri, kentsel alanlarda emek fazlalığına, diğer kesimlerle kaynaşamamalarına ve yoksulluk yaşantılarının eskiye göre daha çok artmasına sebep olmuştur (Tümtaş ve Ergun, 2014:7).

İşsizlikle yoksulluk sorununun birbiriyle sıkı ilişkisi vardır. Yoksulluğun temel nedenlerinden birisi de işsizliktir. Eğer bir yerde işsizlik varsa burada yoksullukta vardır. Bu durumun tam zıttı da geçerlidir. İşsizlik, yoksulluğun mevcut bulunduğu yerler de de muhakkak bulunmaktadır. Yoksulluk sorununu çözemeyen devletlerde kazanç eksikliği ve bunun sonucunda yeni tasarruflar gerçekleşemez. Bu durumda da işsizliği meydana getirir (Aktan, 2002:1).

Çalışan bir bireyin az kazanca sahip olmasının iki temel sebebi olabilir.. Biri, o bireyin üretiminin (katma değerinin) fazla çıkması fakat ürettiklerini başka kişilerin sahiplenmesi. Çözümü bölüşüm ilişkilerinden geçer. İkincisi, o kişinin üretiminin düşük olmasıdır. Ürettiklerinin tümü kendisinde kalsa bile yüksek gelir elde etmesi olanaksızdır. Çözümü çok daha karmaşıktır. Üretim sürecine dönmek, verimliliği belirleyen faktörlere eğilmek gerekir. İktisat teorisinde düşük verimin iki temel nedeni vardır. Biri sermaye birikimi yetersizliğidir. İlkel araçlarla yapılan üretim verimsizdir. Diğer insan sermayesi yani eğitimidir. Karmaşık araçları kullanarak yüksek verimle üretim yapma yeteneği eğitimle elde edilir. Dolayısı ile eğitimin dağılımı ile yoksulluk arasında çok yakın bir ilişki görülür. Ekonominin gelişmişlik seviyesinin gerektirdiği niteliklerden mahrum olanlar yoksul kalır. Eğitim düzeyi yoksulluğun temel belirleyicilerinden birine dönüşür (Akat, 2005).

Açıkgöz ve Yusufoglu (2012:84)'ye göre yoksulluk seviyesinin artmasına ve belirginleşmesine birçok etken neden olmuştur. Bu etkenler:

- Ekonomi faaliyetlerindeki kavrayışın ve yaklaşımın farklılaşması; örnek olarak neoliberal ile birey bazlı girişimciliği önemseyen ekonomik anlayış ve küreselleşmenin benzer etkileri;
- Göç eden kesimlerin farklılaşması ve bununla birlikte yeni göç edenlerin kendilerinden öncekilere göre şanssız olmaları, örnek olarak iş bulmanın imkansızlaştığı, özel sektörde de iş bulma ihtimalinin azaldığı ve enformel sektördeki işlerin hane halkı kazançlarında etkili olduğu bir sürece başlanması;
- Mega kentlerde reel ücretlerin azalması, gelir bölüşümünde meydana gelen kayıplara bağlı olarak orta sınıfın daha da iktisadi açıdan zayıflaması ve kentlere göç ederek eskilerin sahip olduğu imkanlara sahip olamayan yeni kent yoksullarının belirmesi.

Son olarak, Sarısoy ve Koç (2010:330) ise; bir ülkede kişilerin belli bir kısmının yoksulluk düzeyinde yaşamlarını devam ettirmelerine neden olan bazı faktörleri şöyle açıklamıştır:

- Kaynak Bölüşümündeki Düzensizlikler: Kazancın üretimde kullanılan faktörler arası düzensiz paylaşımı toplumda yoksulluk oluşmasına sebebiyet vermektedir. Etki grupları tarafından yapılan baskılar, tekel piyasaları ve değişik bölgelerin etkileri, toplumun bilinen yoksulluğun artmasına sebebiyet verir.
- Mesleksizlik/Emeğin Yeterince Olmaması: Nüfus artışının fazla olduğu ve gelişimini tamamlamış ülkelerle gelişme durumu devam eden ülkelerde, çalışma yaşında olan emeğin mesleki uzmanlık seviyesi çok düşüktür. Bu ülkelerin mevcut eğitim görmüş bireylerinin de planlaması isteklere göre yanlış yapılan eğitimlerinden dolayı kalifiyeli olmamaktırlar.
- Doğal Afetler: Yoksulluğa sebebiyet veren unsurlardan biriside sel, deprem vs. gibi oluşan doğal afetlerdir. Doğal afetler sonucu oluşan durumun etkisi, doğal afetin oluşum sırasındaki gücü, ve nüfusun kalabalık olup olmama durumuna göre olduğu yerdeki özellikler gibi değişik etkenlere ilişkin olarak çeşitlenerek farklılaşmaktadır.
- Savaş, İç Çatışma ve Terör: Savaş/iç çatışma ile yoksulluk ilişkisini, bir taraftan kamu kaynaklarını söz konusu savaşın/çatışmanın finansmanı için kullanmak suretiyle sosyal nitelikli kamu harcamalarının azaltılması, diğer taraftan da bu sebeple insanların sağlık, sahip olduğu servet gibi, yaşamını sürdürmede önemli bir yeri olan değerlerin yitirilmesi, yine bu süreçte bakıma ihtiyacı olan kişi sayısının artması şeklinde açıklayabiliriz. Ayrıca savaş, iç çatışma ve terörizm nedeniyle, bulundukları yerden daha güvenli yere göç edenler bu süreçte yoksulluğu artıran bir diğer önemli faktördür.
- Ekonomik Krizler: Ekonomide çeşitli faktörle bağlı olarak ortaya çıkan olumsuzluklar kişilerin elde ettiği gelir miktarını azaltmaktadır. Özellikle yoksulluk sınırının hemen üzerinde yer alan kişiler bu gelir düşüşüne bağlı olarak, insanca yaşamının gerektirdiği harcamaları yapacak gelirden mahrum kaldıkları için yoksul duruma düşebilirler.

- Eğitim İmkânlarından Yoksun Olma: Eğitimli bir insan genellikle gelişen ekonomik ve sosyal şartlara karşı kendini daha iyi korur ve fırsatları daha iyi değerlendirir. Ancak eğitimsiz insanların yeni gelişmeleri algılamaları, yorumlamaları ve bunlara karşı yeni bir plan oluşturmaları imkânsızdır. Bu sebeple değişen şartlarda ortaya çıkan fırsatlardan yeterli ölçüde istifade edemeyenler bu sürecin imkânlarından yeterli payı alamazlar. Böylece yoksulluk ile refah düzeyi arasındaki fark açılır.
- Ekonomik İyileşmeler: Ekonomik gelişmeler insanlara bir taraftan yeni fırsatlar sunarken, diğer taraftan da onların harcama bütçelerinin genişlemesine neden olur. Fırsatlardan yararlanma ile harcama bütçesindeki genişleme arasındaki fark birbirine yakın olduğu ölçüde kişilerin yaşam standartlarında çok önemli bir değişim meydana gelmez. Ancak tersi durumda, bir dönem varlıklı olarak kabul edilen kişiler bu farkın açılmasıyla bir süre sonra yoksul duruma düşebilirler.
- Sağlık Koşulları: Sağlık koşulları ile yoksulluk arasındaki ilişkiyi, insanların sağlık sorunları nedeniyle çalışma güçlerini kısmen veya büyük ölçüde yitirmeleri, diğer taraftan da gerek kamu kaynaklarının gerekse kişisel gelirin büyük bir bölümünün sağlık harcamalarının finansmanında kullanılması nedeniyle, kişilerin yaşam standartlarını yükseltecek harcamalardan mahrum kalmaları şeklinde açıklayabiliriz.

1.5. Sosyal Yardım Kavramı

1.5.1. Sosyal Yardım

Yoksul olarak dünyaya gelen ve ya kendisinden kaynaklanmayan nedenlerle daha sonraki zamanlarda yoksul olan bireyler ile hayatın devamı için en az seviyedeki geçim olanaklarına sahip olamayıp kendisiyle ailesini geçindirmede zorlanan bireylere, devlet tarafından bir karşılığı olmadan yapılan somut yardımlardır (Kerman ve Çiçek, 2009:132).

Sosyal yardımlar sosyal koruma yaklaşımı ve sosyal faaliyet alanı olup, kendilerinden kaynaklanmayan sebeplerle, yerel düzeyde hayatın devamı için gereken en az seviyede dahi geçinemeyen bireyleri; muhtaç olma incelemeleriyle en kısa zamanda kendi kendine yetme seviyesine getirme amacıyla bir karşılık beklemeden yapılan nakdi ve aynı kamusal etkinliklerdir (Atatanır, 2016:67).

Sosyal yardım faaliyetlerinde ki gaye, kendine gelir sağlayıcı bir kazancı olmayan ailelerin muhtaç olma vaziyetlerini iyileştirerek düzeltmek için, korunup yeterli gelir seviyesine ulaşmalarının gerçekleştirilmesidir (Çelik, 2014:18).

Sosyal yardım uygulamaları, hem kendi ülkemizde hem de birçok ülke tarafından yoksulluk seviyesinin azaltılmasında gerçekleştirilen politikaların en etkilisidir. Sosyal yardım uygulamaları yoksul durumda olanların sağlık durumlarını, bakımlarını, yaşlı ve engellilerin aylık geliri olmasını ve işi olmayanlara maaş bağlanmasını içermektedir. Sosyal yardımlar tek seferde uygulanabileceği gibi devamlıda olabilmektedir. Fakat bu

devamlılık yardımlardan faydalananların durumlarının düzelmesine kadar olmalıdır (DPT, 2007:36).

Sosyal yardımlar, farklı adlarla telaffuz edilse de tarihin başlangıç dönemlerinden beri varlık göstermektedir. Modern olarak ise sanayileşme sürecinde etkisini devam ettirdiği bilinmektedir. Sosyal yardımlar tarihin ilk zamanlarında akraba içi ve komşuluk çizgisinde gelişen bir olgu olmuştur. Roma, Mısır gibi devletlerde yapılan yardımların dini argümanlardan beslendiği belirtilmektedir. Ayrıca İslam dininin insanlığa gelişi ile birlikte sosyal yardımların ibadet olarak yapılması gereği sosyal yardım siteminde önemli bir eşiştir. Tüm geçmiş medeniyetler incelendiğinde toplumsal ve dini argümanların etkileriyle uygulanan sosyal yardımlar, zamanla etkisizleşmiş ve yönetimler tarafından kamusal politikalarda yapılması şart görev haline gelmiştir (Zengin, Şahin ve Özcan, 2012:134).

İkinci Dünya Savaşından sonra tam istihdama ulaşma isteği ve bireylerin korunması uygulamalarında sorunların çıkması ve 1980’lerde işsizliğin, sosyal dışlanmanın, yoksulluğun gündem yaratması sonucu sosyal politikaların eksikliklerini giderici bir öğesi olan sosyal yardımlar farklılaşarak sosyal politikada temel etken olmuştur. Bu durum sosyal yardım uygulamalarının sosyal politikalardaki önemini artırmıştır (Türkoğlu, 2013:281).

Sosyal yardımların birinci rolü, yoksulların muhtaçlık koşulları ortadan kalkıncaya kadar ve yardım almadan kendi başlarına ihtiyaçlarını karşılayabilecek duruma gelinceye kadar gelir güvencelerini sağlanmasıdır. Bu rolün altında yatan espri, insanın en değerli varlık olarak kabul edildiği, bu nedenle hak ettiği gibi güzel yaşamı sürdürebilmesi gerektiğidir. Sosyal yardımlar ihtiyaç sahibi insanların içerisinde bulunduğu durumu atatabilmeleri için soluklanma fırsatı sunmaktadır. Bu süre zarfında kendilerini yetiştirme veya düşünme zamanı tanımaktadır. Sosyal yardımlar özellikle bazı kriz dönemlerinde (doğal afet, ekonomik bunalım, vb.) mağdur olanlara destek sağlama fonksiyonuna da sahiptir. Bu kriz durumlarında insanların düşünme veya şok durumlarına ihtiyaçlarını giderememeden kaynaklanan sorunlar eklenince bireyler olayları içinden çıkmaz bir durum gibi algılayabilmektedir. Ancak yapılan sosyal yardımların bireyleri yoksulluk psikolojisinden kısa süreli de olsa kurtarması, ruh sağlığına olan katkısı da büyüktür (Korkat, 2013:36-37).

Sosyal yardımlar, direkt olarak merkezi ve yerel yönetimler tarafından maliyeti karşılanıp uygulandığı gibi istek ve gönüllülük esasını benimsemiş sivil toplum örgütleri tarafından, oluşturulan duyarlılık sonucu var olan olanaklarla da gerçekleştirilebilir. Tarihi süreç içerisinde aynı yardımlar kişilerin inanışları çerçevesinde belirginleşmiş ve genellikle gönüllü bir şekilde uygulanmışlardır. Fakat günümüzde kişilerin sadece kendilerine olan düşkünlükleri, bencillikleri sonucu yardıma muhtaç yoksul kesimlere yönelik uygulanan yardımların kurumsal örgütler tarafından yapılması zorunluluğu doğmuştur. Hem anayasal bir görevler hem de sosyal devletin gerekleri göz önünde bulundurulduğunda kamusal sosyal yardım politikalarının geliştirilmesi hem de bunların muhtaç kesimlere uygulanması zorunlu birer faaliyet olmuştur (Küçükali, 2015:107).

Yoksul ve yardıma muhtaç kimselere karşılıksız yardımlarda bulunulması, öteden beri yoksullukla mücadelede başvuru en yaygın yöntemlerden biridir. Muhtaç ve yoksul kesimleri koruyarak toplumsal denge ve adaleti sağlamada bir sosyal politika aracı olarak kabul edilen sosyal yardımlar, son yıllarda kamu yönetimleri tarafından yoksullukla savaşımın alternatifsiz tek yöntemi olarak kabul edilip uygulanmaktadır. Yoksullukla mücadeleyi öncelikli bir hedef olarak belirleyen sosyal politika alanı, kamu yönetimi için ekonomik bakımdan güçsüz kabul edilen yoksul kesimleri korumaya yönelik ve devlet tarafından alınan her türlü önlemler bütünü kapsamaktadır “(Güneş, 2017:153-154).

Zengin ve Öztaş (2009:22-23), Sosyal yardım kavramının başlıca şu temel unsurları ihtiva ettiğini belirtir:

- 1- Sosyal yardım esas itibariyle sosyal güvenlik hizmetlerinin yerine getirilmesinde kullanılan bir yöntemdir.
- 2- Sosyal yardımlar, sosyal güvenlik açısından ancak kanunla düzenlenmiş oldukları ve resmi veya yarı resmi nitelikteki kuruluşlar tarafından yürütüldükleri takdirde gerçek bir sosyal güvenlik hizmeti olarak kabul edilmektedirler
- 3- Sosyal yardımlarda ilgililerin ihtiyaçları karşılıksız olarak karşılanmaktadır.
- 4- Sosyal yardımlar, kural olarak kişilerin muhtaçlıklarının, araştırılmasına ve kontrolüne dayalı olarak ve ihtiyaçlarının şeklini ve şiddetini ölçü alarak sağlanmaktadır.
- 5- Sosyal yardımlar, kişileri durumlarına ve özelliklerine göre, en kısa sürede kendi kendilerine yeterli hale getirerek muhtaçlıktan kurtarmak amacını taşımaktadır.
- 6- Sosyal yardımlarda, mahalli otoritelere dayalı bir asgari geçim seviyesinin, tespiti, hem muhtaçlık araştırması, hem de yardım sağlanma safhalarında dikkate alınması gereken bir kural olmaktadır.
- 7- Sosyal yardımlar; parasal sosyal gelirler, şeklinde sunulabileceği gibi, aynı yardımlar ve bakım, tedavi, rehabilite etme ve yetiştirme gibi hizmet yönü ağır basan nesnel sosyal gelirler şeklinde de sunulabilmektedirler.

1.5.2. Sosyal Yardım Türleri

Sosyal yardımlar, temel olarak düzenli ve düzenli olmayan sosyal yardımlar olarak ikiye kısıma ayrılır. Düzenli yardımları; genellikle merkezi idare tarafından yapılan belirli şartların ve belirli sürenin olduğu; eğitim yardımları, sağlık yardımları, doğum yardımları, gebelik yardımları, evde bakım yardımları, yaşlı ve engellilere yönelik yardımlar, kadınlara ve asker ailelerine yönelik yapılan yardımlar olarak sayılabilir. Düzenli olmayan yardımlar ise; daha çok yerel yönetimler tarafından yoksul kesimlere yönelik yapılan, süresi ve miktarı değişebilen yardımlardır. Bunlar ise nakit para yardımları, gıda yardımları, yakacak yardımları, eğitim yardımları, sağlık yardımları, barınma yardımları, giyim yardımları, tek seferlik yardımlar, sosyal konut yardımları, engelli ve yaşlı yardımları ve özel amaçlı aile yardımları olarak sıralanabilir.

Aynı yardımlar; giyecek yakacak, kırtasiye, tıbbi araç ile rehabilitasyon amaçlı protez araçları gibi sosyal inceleme raporuyla müracaatçının ihtiyacına göre verilecek mal ve malzeme yardımı olarak belirtilmektedir. İkinci temel yardım nakdi yardımlardır. Nakdi

yardımlar, sosyal hizmet mensupları tarafından müracaatçının ihtiyacına göre belirlenerek verilen parasal yardımdır (Gezer ve Birecikli, 2016:16).

Vergiler tarafından karşılanan sosyal yardım harcamaları, engellilerin bakımına yönelik yardımlar, emekli olan bireylere emeklilik sürecinde ihtiyaçlarına yönelik yardımlar ve gazilere, muhtaç yaşlı kesimlere yönelik yardımlar, sosyal yardımlaşma ve dayanışma teşvik fonlarının sayesinde yapılan yardımlar, yerel yönetimler, dernek ve vakıflar tarafından yapılan yardımlar ve kimsesi olmayan çocuklara yapılan yardımlar olarak ifade edilir (Bayri, 2013:44).

Karanfil (2014)'e göre sosyal yardımların çeşitli gruplar altında verilme şekli şöyledir:

Aile yardımları altında; gıda, barınma, sosyal konut projesi, yakacak, eşi vefat etmiş kadınlara yapılan yardımlar, muhtaç asker ailelerine yapılan yardımlar, eğitim yardımları adı altında eğitim materyali, şartlı eğitim, öğle yemeği, ücretsiz ders kitabı, öğrenci taşıma gibi yardımlar, sağlık yardımları içinde; şartlı sağlık yardımları, engelli ihtiyaç yardımları, genel sağlık sigortası prim desteği gibi destekler bulunuyor. Yaşlı ve engelli yardımları içinde ise yaşlılık aylığı, engelli aylığı, engelli yakını aylığı, silikoziz aylığı gibi yardımlar var. Genel bütçe dışında belediyeler de çeşitli yardımlarda bulunuyorlar. Gıda ve temizlik malzemesi yardımı, ihtiyaç sahibi, yakacak (ithal kömür) yardımı, halk ekmek yardımı, öğrencilere okul çantası, kırtasiye malzemesi, kışlık bot ve kaban yardımı, sabah çorbası dağıtımı, giysi merkezinden giysi yardımı gibi yardımlar yapılıyor.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (ASPB, 2017) tarafından yapılan sosyal yardım türü tanımlarına göre;

- Barınma Yardımı: Oturulacak derecede eski bakımsız sağlıksız evlerde yaşayan muhtaç vatandaşlara evlerinin bakım ve onarımı için ayni veya nakdi olarak yapılan yardımlardır.
- Kadınlara ve Asker Ailelerine Yönelik Yapılan Yardımlar: Eşi vefat etmiş kadınlara yönelik yapılan düzenli nakdi yardımlar ile zorunlu askerlik hizmetini yürüten muhtaç er veya erbaşların ailelerine yönelik yapılan nakdi yardımlardır
- Eğitim Yardımları: Yoksul öğrencilere yönelik temel okul ihtiyaçlarının karşılanması, çocuklarını okula gönderemeyen ailelere çocuklarının okula devam etmeleri, ilköğretim okullarında öğle yemeği, okula ulaşım ve taşıma, engelli öğrencilerin taşınması ve yüksek öğretim öğrencilerine verilen yüksek öğretim bursları gibi yardımlardır.
- Sağlık yardımları: Yoksul kesimlerin çocuklarının ve gebe kadınların düzenli sağlık kontrolüne gitmeleri şartıyla ve canlı doğumlarda nakit para olarak yapılan yardımlardır.
- Aile Yardımları: İhtiyaç sahibi ailelerin gıda ve giyim gibi temel ihtiyaçlarının ve kışın yakacak ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik yardımlardır.
- Engelli Yardımları: Sosyal güvenceden yoksun özürlü vatandaşların topluma uyumunu kolaylaştıracak her türlü araç gereç ve ihtiyaçlarının karşılanmasına yönelik yardımlardır.

- Özel Amaçlı Yardımlar: İşsizliğin ve yoksulluğun belirgin olarak yaşandığı yerlerde yaşlı, özürlü, kimsesiz ve muhtaç vatandaşlara yönelik yapılan günlük sıcak yemek ile doğal afet, yangın, terör gibi nedenlerle mağdur olan vatandaşlara yapılan çeşitli yardımlardır.

1.5.3. Muhtaçlık Tespiti

Muhtaçlık; yardımlardan yararlanabilmek için yapılacak olan yardıma muhtaç olma durumunu, muhtaçlık kontrolü; yapılacak yardımı alacak kişinin gerçekten o yardıma ihtiyacının olup olmadığının kontrol edilmesini, devlet tarafında yapılması; genelde yapılacak yardımın kamu kurum ve kuruluşlarınca yani devlet tarafından yapılmasını, karşılıksız olması; yardımların devlet tarafından yapılması ve yardımdan yararlanabilmek için katkı yapılmamasını ifade eder (Karabulut, 2011:15).

Sosyal yardım hizmetlerinden yararlanacak hedef kitlenin belirlenmesinde kullanılan başlıca hedefleme yöntemlerinden biri, gelir testine dayalı hedeflemedir. Gelir testine dayalı hedeflemede, hanenin ya da kişinin gelirinin belli bir eşiğin altında olup olmadığına bakılmaktadır (Çetin, 2014:15).

Sosyal yardımlar kriterlere göre muhtaç vatandaşlara yapılmaktadır. Bu muhtaçlık durumu devletin kurumlarınca çeşitli belgeler üzerinden ispatlanır. Örneğin; işsizlik maaşı alabilmesi için kişinin önceden çalışma durumu ve ne kadar zamandır işsiz olduğu, işsizliğin bireyin ve yanındakilerin yaşam koşullarını nasıl etkileyeceği gibi durumlarının araştırılması ve kriterlere uygun olması gerekmektedir. Kendi ve aynı hanede oturan aile üyelerinin geçimini yeterince ya da zamanında kendi maddi imkânlarıyla karşılamayan kişiler maddi yardım alma hakkına sahiptirler (Üstün, 2013:74).

1.5.4. Sosyal Hizmet

Toplumsal iyileşmeyi sağlamak amacıyla sosyal farklılaşma, insan ilişkilerinde soran çözmeye, güçlenmeye ve özgürleşmeye yarar sağlayan bir meslektir, Sosyal hizmet, insan davranışı ve sosyal sistem teorilerini kullanarak insanların çevreleriyle etkileşime girdikleri noktalara müdahale eder. Sosyal hizmet disiplini için insan hakları ve sosyal adalet ilkeleri temel önemdedir (Thompson, 2014:35).

Kişilerin kararlarını oluşturmada kendisine fayda sağlaması açısından bir yararda sosyal hizmet sağlar. Ayrıca kişilerin hayatlarını devam ettirdiği alanların farklılaşan sosyal ve iktisadi imkânlarına ve değerlerini bozmadan değişime ayak uydurmasını gaye edinir. Sosyal hizmet korunması gereken çocukların, özürlülerin ve gençlik çağındaki kesimin yoksulluk seviyesindeki ve herhangi bir hastalığı olan kişilerin, suça yönlendirilen çocukların ve gençlerin, bakılmaya muhtaç yaşlıların kısacası tüm dezavantajlı grupların mevcut sorunlarına karşı dar ve geniş seviyelerde ele alınmasını sağlar. Bu bakımdan sosyal hizmet, olması gereken müdahaleyi yapabilecek bilgi, yetenek ve yönetime sahip bir bilim dalıdır (Karataş, 2015:3).

1.6. Sosyal Güvenlik ve Sosyal Koruma

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) sosyal güvenliği, ‘onurlu bir insan hayatı’ için gerekli temel bir hak olarak tarif etmektedir. Sosyal güvenliğin her fert ve toplum için bir sosyal ihtiyaç olduğu ve esas maksadın çalışma gücünü kaybeden, çeşitli nedenlerden ötürü kazançları kesilen veya ciddi şekilde azalmış olanlara ve bunları geçindirmekle yükümlü oldukları kimseleri yeterli bir geçim seviyesi sağlayacak gelir ve sağlık garantisinin kamu kaynakları ile sağlanması olduğu kabul edilmektedir. Başka bir ifadeyle insanları, her insan için ortaya çıkması olası ve kaçınılmaz olan sosyal risklerin zararlı etkilerine karşı koruyarak onları ve aile bireylerini yoksulluğun ve muhtaçlığın pençesinden kurtarmak ve yarın endişesinden uzaklaştırmaktır. Sosyal güvenlik sistemi ağırlıklı olarak sosyal sigortalar sistemine dayanmaktadır. Günümüzde siyasi rejimi ve ekonomik rejimi ne olursa olsun tüm ülkeler belirli bir sosyal güvenlik sistemine sahiptir. Belirtmek gerekir ki sosyal güvenlik insanlar için bir yatırım aracı değil, toplanan primlerin yeniden dağıtımıdır (Canbay ve Demir, 2013:304).

Sosyal koruma, kamu ya da özel kurumlar tarafından hane halklarının ve bireylerin bir takım riskler ve ihtiyaçlar karşısındaki yükünü hafifletmeye yönelik tüm müdahaleleri içermektedir. Sosyal koruma sisteminin birincil amacı; yoksulluğu azaltarak toplumun refahını yükselmek ve bireylerin fırsatlara erişimini sağlamaktır. Dar anlamda sosyal koruma sistemi emek piyasası politikaları ile sosyal güvenlik sisteminden oluşmaktadır. Geniş anlamda bakıldığında ise, sağlık ve eğitim programları gibi, sosyal politikanın konusu olan tüm programlar sosyal koruma sisteminin kapsamında yer almaktadır. Sosyal koruma, salt gelir güvencesi ve koruma sağlamakla kalmaz; aynı zamanda, toplumsal barış ve bütünlüğe de katkı sağlayan bir özelliğe sahiptir (Atatanır, 2016:70).

Bir insan hakkı olarak sosyal korumanın amacı ve işlevi, herkese yeterli yaşam koşulları sağlayarak insan onuruna saygı göstermeyi güvence altına almaktır. Sosyal adalet bağlamında ise ekonomik gelişmeden herkesin adil bir pay alması, kişilerin olanak ve kapasitelerini sınırlayan olumsuz etkilerden kaynaklanan eşitsizliklerin azaltılması, fırsat eşitliğinin sağlanması, insanların bireysel ve toplu refaha katkı yapma ve refahtan yararlanma olanaklarının eşitlik temelinde sağlanması öne çıkmaktadır (Kapar, 2015:159).

BÖLÜM 2: TÜRKİYE’DE YEREL YÖNETİMLER VE SOSYAL YARDIM UYGULAMALARI

2.1. Türkiye’de Yerel Yönetimler ve Tarihsel Gelişimi

Yoksullukla mücadelede temel görev, devlete düşmektedir. Çünkü yoksulluk sorunu, gününbirlik politikalarla geçirtilirilecek, basit ve sıradan bir sorun değildir. Yoksullukla mücadelenin en etkili yolu öncelikle bu sorunu çözmekle görevli kurumların oluşturulmasıdır. Bu zorlu mücadelenin başarısının olmazsa olmaz koşulu; merkezi yönetimin, yerel yönetimlerin, sivil toplum kuruluşlarının ve destekleyici kuruluşların işbirliği ve koordinasyonudur. Yerel yönetimler, halkla en iç içe hizmet birimleri olmaları bakımından gerek yoksullukla mücadelenin gerekse, sosyal politika uygulamalarının temel kaldıracı konumundadırlar (Örs ve Örs, 2008:174).

İdari teşkilatlanması yerinden ve merkezden olmak üzere iki farklı şekilde olan Türkiye Cumhuriyetinin merkez idaresi taşra ve başkent teşkilatları olarak iki kısımdan oluşurken; yerinden yönetim kuruluşları hizmetsel yerinden ve yer yönünden yönetim kuruluşu olarak iki kısımdan oluşmaktadır. Yerel yönetimler ya da mahalli idarelerde denilen yer yönünden yerinden yönetimler ile hizmet kuruluşu ya da kamu kurumu olarak nitelendirilen hizmet yönünden yerinden yönetim kuruluşları da yerinden yönetim kuruluşlarının alt başlıklarıdır (Gözler ve Kaplan, 2015:126).

Ayrıca yerel yerinden yönetimler birey topluluğu şeklinde olarak karar verme kısımları seçimle işbaşına geliyorken, hizmetsel yerinden yönetimler eşya topluluğu şeklinde ve karar verme kısımlarında genel seçim ilkesi değil atama yöntemi geçerlidir. Coğrafi (yerel yerinden) ve hizmetsel (işlevsel) yerel yönetim şekli arasındaki ana farklılık, yerel yerinden yönetimlerin bilinen bir yerleşmede çok farklı şekilde kamu hizmetini yaparken, hizmetsel yerinden yönetimlerin ülkenin tamamını da tek bir kamu hizmetini yerine getirmesidir (Nohutçu, 2016:184).

Hizmet yönünden yerinden yönetim, hizmetin niteliği gereği bir bakanlığın hiyerarşik yapısı içine alınması mümkün olmayan, işlev yönünden diğerlerinden ayrılabilen teknik hizmetlerin tüm ülke çapında mal topluluğu niteliğinde ve ayrı tüzel kişiliği olan kuruluşlar eliyle yürütülmesidir. Örneğin, TRT, YÖK, Üniversiteler, KİT’ler hizmet yönünden (fonksiyonel) yerinden yönetim kuruluşlarıdır (Nohutçu ve Ündal, 2016:301).

Vatandaşın en yakınında olan yerel yönetim birimleri, yerel topluluğun farklı gereksinimlerini yerine getirmekle görevli kurumlardır. Ülkenin iktisadi ve sosyal problemleri de yerel yönetim birimlerinin faaliyetlerinin devamlılığında etkin bir alanı kapsamaktadır (Çelik, Çelik ve Usta, 2008:90).

Yerel yönetimler, yürütülmesi kendilerine bırakılan kamu hizmetlerine ilişkin kararlar almak, uygulamak, tercihleri yapmak, bunlara ilişkin finansman kaynakları bulmak, bunları hizmette kullanmak, hizmeti yürütmek için teşkilat kurmak gibi konularda idari özerklikten yararlanırlar (Çetin, 2009:250).

Karaarslan (2007:8-11) belirttiği Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartında:

Yerel makamların kanunlarla belirlenen sınırlar çerçevesinde kamu işlerinin önemli bir bölümünü kendi sorumlulukları altında ve yerel nüfusun çıkarları doğrultusunda düzenleme ve yönetme hakkı ve imkânı olarak tanımlanmaktadır. Yerel demokrasilerin evrensel ilkelerini belirleyen en önemli uluslararası belge, Avrupa Konseyince kabul edilen ülkemizin de benimsendiği "Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı"dır. Bu belge yurttaşların kurumsal etkinliklere katılma hakkının Avrupa Konseyine üye tüm devletlerce paylaşılan bir demokratik ilke olduğunu ve yerel yönetimlerin demokratik rejimin temel kuruluşlarından biri olduğunu vurgulamaktadır. Yine Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartının önsözünde de yerel yönetimler demokratik çoğulcu rejimin vazgeçilmez unsurları olarak ifade edilmiştir. Daha geniş bir tanıma göre ise; belirli bir coğrafi alanda (kent, köy, il vb) yaşayan yerel topluluğun bireyelerine, bir arada yaşamak nedeni ile kendilerini en çok ilgilendiren konularda hizmet üretmek amacı ile kurulan, karar organları (kimi durumlarda yürütme organları) yerel toplulukça seçilerek göreve getirilen, yasalarla belirlenmiş görevlere ve yetkilere, özel gelirlere, bütçeye ve personele sahip, merkez yönetimi ile ilişkilerinde yönetsel özerklikten yararlanan kamu tüzel kişileridir.

Yoksul durumdaki bireylerin kentle olan bağlarının kuvvetlenmesini sağlamak için sosyal belediyeciliğin gerekleri bağlamında yoksul durumdaki bireylere gereksini duydukları sosyal hizmetleri sunan yerel yönetimler, sosyal yardımlara da önem vererek hizmetlerine ulaşım imkanlarını, su ve yol hizmetlerini de eklemektedir. Geleneksel hizmet sunumuna güncel çözümlemeler yapmaktadır. Yerel yönetim birimlerinin kuruluş gayelerinin başında yoksullukla mücadele çalışmalarını gerçekleştirmesi ve düzeltici, farkındalık oluşturuca faaliyetler gelmektedir Yerel yönetim birimleri tarafından sunulan sosyal yardımlardaki etkinlik yoksulluk probleminin çözümünde önemli bir etken olmaktadır (Es, Başkurt ve Zengin, 2013:32).

Türkiye’de hâlen geçerli olan 1982 Anayasa’sının 127. maddesi gereğince “il, belediye ve köy halkının müşterek ihtiyacını karşılamak üzere ihdas edilmiş kamu tüzel kişilikleridir” şeklinde ibare yer almaktadır. Türkiye’de mevcut yerel yönetim birimleri il özel idaresi, köy ve belediyelerdir (Baş, 2016:65).

Türkiye’de yerel yönetimlerin doğuşu ve gelişimi ile ilgili egemen görüş Türk idare tarihinde yerel yönetimlerin Tanzimatla birlikte Avrupa’dan ithal edildiği şeklindedir (Kartal, 2010:8).

Osmanlı Devleti Dönemindeki yerel yönetim anlayışı, Cumhuriyet’in ilan edilmesiyle beraber hiçbir değişikliğe uğramadan aynen devam etmiştir. Demokrasi kavramının temel gerekleri olan halk katılımı, çoğunluk ilkesi ve seçmenlere karşı hesap verme sorumluluğu gibi değerlerin yerel yönetimlerde hayata geçirilmesi daha kolaydır. Çünkü katılma yerel yönetimlerde ulusal düzeydekenden daha yoğun ve doğrudandır. Ancak, Cumhuriyet merkezi yönetimleri de yerel yönetimleri demokrasinin ülkede yerleşmesini sağlayacak halka en yakın kurumlar olarak görme yerine, merkezi yönetimin politikalarına yardımcı ve destek verici kuruluşlar olarak görmüştür (Koçak ve Ekşi, 2010:299).

Cumhuriyet döneminde yerel yönetimler konusunda yapılan ilk düzenleme köylerle ilgili olmuştur. Bugün halen yürürlükte olan 442 sayılı Köy Kanunu 1924 yılında kabul edilmiştir. Köyler, Osmanlı Devletinden bu yana toplumumuzda bağımsız birim olarak yer almışlardır. İl özel idaresi ve belediye sisteminin Fransa'dan esinlenerek oluşturulduğu Türkiye'de, köylerin Batıdaki komün idarelerinde olduğu gibi sosyal, idari ve siyasi ihtiyaçların doğal bir sonucu olarak ortaya çıktığı söylenebilir. Bugün halen yürürlükte olan 442 sayılı Köy Kanunu 1924 yılında kabul edilmiştir. Köyler, Osmanlı Devletinden bu yana toplumumuzda bağımsız birim olarak yer almışlardır. İl özel idaresi ve belediye sisteminin Fransa'dan esinlenerek oluşturulduğu Türkiye'de, köylerin Batıdaki komün idarelerinde olduğu gibi sosyal, idari ve siyasi ihtiyaçların doğal bir sonucu olarak ortaya çıktığı söylenebilir. Daha sonra 1924 yılında İstanbul'daki belediye dairelerine benzer bir şekilde, 417 sayılı Ankara Şehremaneti Kanunu çıkarılmış ve Ankara'ya özel bir yönetim biçimi getirilmiştir. 1930 yılında ise 1580 sayılı Belediye Kanunu ile nüfusu 2000'i geçen yerlerde belediye kurulabilmesi kabul edilmiştir. Cumhuriyet döneminin en uzun süre yürürlükte kalan kanunlarından birisi olan 1930 tarihli 1580 sayılı Belediye Kanunu Osmanlı'nın son dönemlerinden gelen tecrübelerin aktarıldığını ve beklentilerin uzun süre karşılanabildiğini göstermesi anlamında da önemli bir nitelik taşımaktadır (Çiçek, 2014:59).

Cumhuriyetin ilk yıllarından İkinci Dünya Savaşı sonrasına kadar belediyeler, kaynak yetersizliği nedeniyle yeterli düzeyde olmamakla birlikte temel kentsel ve sosyal hizmetlerin sağlanmasında yegâne kurum olmuşlardır. 1950'li yıllarda başlayan nüfus artışı ve göçler, kent nüfusunun artmasına ve belediyelerin önceliklerini sosyal politikalardan ziyade temel kentsel altyapı ve hizmetlerinin karşılanması konusuna yöneltmesine yol açmıştır (Uçaktürk, Uçaktürk ve Özkan, 2011:7).

1960'lı yıllarda dünyada ve ülke içerisinde yaşanan gelişmeler paralelinde Türkiye'de iktisadi yapıyı geliştirme ve sanayileşmeyi gerçekleştirme düşüncesi devletin hızlı bir yapı değişikliğine girişmesini gerektirmiştir. Planlı dönemle birlikte idari reform girişimleri adı altında yerel yönetimlere yönelik düzenlemeler hız kazanmıştır. Planlı dönemde, yerel yönetimlerin yeniden düzenlenmesini amaçlayan en önemli girişim MEHTAP (Merkezi Hükümet Teşkilat Araştırma Projesi)'dir. Bu araştırmada, merkezi kuruluşlar ile merkezi hükümet teşkilatının taşra birimleri ve mahalli idareler arasında görev dağılımı, mahalli idarelerin yetkileri, kaynakları ve teşkilatlanması konuları çok önemli bir inceleme alanı teşkil etmektedir. Bu konular ayrı ayrı ele alınıp incelenmelidir sonucuna ulaşılmış; mahalli idarelerin yapısal sorunları ile bu idarelerin merkezi idare ile olan ilişkilerinin ayrı ayrı irdelenmesi gerektiği hususuna vurgu yapılmıştır (Urhan, 2008:87).

1970'li yıllar, siyasal çekişmelerin yoğun bir biçimde yaşandığı ve yerel meclislerin etkinlik alanlarının olabildiğince daraltıldığı bir dönem olmakla birlikte, yerel yönetimler alanında yeni kavramların, yeni uygulamaların gündeme geldiği bir dönem olmuştur (Adıgüzel, 2013:105)

1980 sonrası dönemde ise, KAYA (Kamu Yönetimi Araştırma Projesi) önemli bir çalışma olmuştur. Kamu Yönetimi Araştırma Projesinin amacı, kamu hizmeti gören

merkezi yönetimin merkez ve taşra örgütü ile yerel yönetimleri etkili, süratli, ekonomik, verimli ve nitelikli hizmet görececek bir düzene kavuşturmak; kamu yönetiminin gelişen çağdaş koşullara uyumunu sağlamak; kamu kuruluşlarının amaçlarında, görev, yetki ve sorumluluklarında ve bunların bölünüşünde, örgüt yapılarında, personel sistemlerinde, kaynaklarında ve bu kaynakların kullanılış biçimlerinde, yöntemlerinde, mevzuatında, haberleşme ve halkla ilişkiler sistemlerinde var olan aksaklıkları, bozuklukları ve eksiklikleri saptamak ve bu konularda yapılması gerekenleri incelemek ve önermektir. Projenin genel kapsamı, merkezi yönetimi oluşturan genel ve katma bütçeli kuruluşlarla, bunların taşra örgütleri, yerel yönetimler ve öteki kamu kurumlarından oluşmuştur (TODAİE, 1991).

(Çiçek, 2014:59) belirttiğine göre:

Yerel yönetimler alanında yapılan ciddi atılımlar 1984'te Büyükşehir Belediyelerinin kurulması (3030 sayılı kanun) ile 1980 sonrası belediye gelirlerinde artış öngören yasal düzenlemeler ve 1987 tarihli İl Özel İdaresi (3360 sayılı kanun) ve en son bu kanunların yerini alan 2004'te ve 2005'te yapılan düzenlemeler gösterilebilir. Belediyeler alanında önce 2004'te 5272 sayılı Belediye Kanunu kabul edilmiş ancak kanun şekil bakımından anayasaya aykırılığı gerekçesiyle iptal edilmiş aynı düzenlemeler bu kez 2005'te 5393 sayılı kanunla kabul edilmiştir. Şuan belediyelerin tabi olduğu yasa 2005 yılında kabul edilen 5393 sayılı Belediye Yasasıdır. İl Özel İdaresi alanında da 2005'te yapılan 5302 sayılı kanun 1987'de çıkarılmış olan İl Özel İdaresi Kanunu (3360 sayılı kanun) yerini almıştır. Yine 1984 yılında çıkarılan, büyükşehir belediyelerinin yasal güvenceye kavuştuğu Büyükşehir Belediye Kanunu (3030 sayılı kanun), 2004 çıkarılan 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve 5393 sayılı Belediye Kanunu ile değiştirilmiştir. Buna takiben 2012 yılında kabul edilen 6360 sayılı 14 ilde Büyükşehir ve 27 İlçe Kurulması Hakkında Kanun şuan yürürlükte. Kısaca ifade etmek gerekirse il özel idareleri, belediyeler ve büyükşehir belediyeleri alanındaki düzenlemeler 2004, 2005 ve 2012 yıllarında yenilenmiştir. Yapılan düzenlemeler yenilik olarak nitelendirilen hükümler getirmiştir; ancak yerel yönetimler olarak dikkate alındığında belediyeleri esas alan reformlar yapıldığı dikkatleri çekmektedir. Bu noktada 1924 yılında çıkarılan 442 sayılı Köy Kanunu mevcudiyetini hala korumaktadır.

2.1.1. İl Özel İdaresi

İl Özel İdaresi, il sınırları ile çevrili bir coğrafi alanda yaşayan insanların orada yaşamalarından kaynaklanan ortak ihtiyaçlarını karşılamak için kurulmuş kamu tüzel kişiliğine sahip yer yönünden yerinden yönetim kuruluşudur (Gözler ve Kaplan, 2015:183).

İl Özel İdaresi Kanununa göre; (İÖİK, m.3) “İl Özel İdaresi, il halkının mahalli müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak üzere kurulan ve karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan, idari ve mali özerkliğe sahip kamu tüzel kişisidir”.

İl Özel İdaresinin organları, İl Genel Meclisi, İl Encümeni ve Validir. 5 yılda bir, her ilçenin nüfusu oranında yapacağı seçimle oluşturulan İl Genel Meclisi, İl Özel İdaresinin temel karar organıdır. İl Encümeni, valinin başkanlığında il genel meclisinin üyelerinden

her yıl seçeceği 5 üye ile valinin biri mali hizmetler amiri olmak üzere, birim amirlerinden seçeceği 5 üyeden oluşur. Valinin katılmadığı encümen toplantılarına genel sekreter başkanlık eder. Merkezi yönetimin taşradaki il genel yönetiminin başı olan vali, aynı zamanda il özel idaresinin de başı ve tüzel kişiliğinin temsilcisidir. İl Özel İdaresinin yürütme organı ve vesayet makamıdır (Nohutçu, 2012:147-154).

İl özel idaresinin görevi; bayındırlık, tarım ve hayvancılık, eğitim, sağlık, sosyal yardım ve ekonomi ve ticaret olmak üzere 5 temel alanda, belediye ve köy yönetimlerinin yetki alanı dışında kalan ortak nitelikteki yerel hizmetleri görmektir (Nohutçu, 2016:186).

6360 sayılı ‘On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun’ ile birlikte, Türkiye’de yerel yönetim sistemi idari yapılanmada, mali kaynakların dağıtımında, siyasal coğrafyada, yerel hizmetlerin sunumunda ve son olarak imar ve planlama düzeni gibi alanlarda köklü değişimlere sahne olmuştur. Bu kapsamda, 6360 sayılı Yasa ile birlikte Türkiye’de büyükşehir belediye sayısı 30’a çıkarılmış ve bu alanlarda il özel idareleri kaldırılmış, köyler ve beldeler mahalleye dönüştürülmüştür (Çetin, 2015:248).

6360 sayılı Kanunla 30 büyükşehir belediyesindeki il özel idareleri kaldırılarak Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı (YİKB) kurulmuştur. Valilerin başkanlık ettiği bu birimlerin görevleri, ili tanıtmaya, afet ve acil yardım hizmetlerini koordine etme ve yönetme, ildeki kamu kurum ve kuruluşlarının koordineli çalışmasını sağlama ve denetleme, kalkınma faaliyetlerini, kamu harcamalarını, kamu ve özel yatırımları yönlendirmedir (Özgür ve Yavuzçehre, 2016:919).

2.1.2. Köy

Kamu idarelerinin en küçüğü ve mahalli idarelerin en eskisi olan köy genel olarak; “cami, mektep, otlak, yaylak ve baltalık gibi orta malları bulunan toplu veya dağınık evlerde yaşayan insanların bağ, bahçe ve tarlalarıyla birlikte oluşturdukları teşkilat birimi” olarak tanımlanmaktadır (Kızılboğa, 2011:184).

Kentbilim Terimleri Sözlüğü’nde köy, "Yönetim durumu toplumsal ve ekonomik özellikleri ya da nüfus yoğunluğu yönünden kentten ayırt edilen, genellikle tarımsal uğraşıda bulunmak gibi işlevlerle ayrımlaşan ve belirlenen, konutları ve öteki yapıları bu yaşamı yansıtan yerleşme birimi" olarak tanımlanmaktadır (Kurt, 2006:3).

Köy Kanununda (Köy Kanunu md:2), köy; cami, mektep, otlak, yaylak, baltalık gibi orta malları bulunan ve toplu ve dağınık evlerde oturan insanlar bağ ve bahçe ve tarlalarıyla birlikte bir köy teşkil eder şeklinde tanımlanır. Köy organları; muhtar, ihtiyar heyeti ve köy derneğinden oluşur.

Köyün görevleri mecburi ve köylünün isteğine bağlı işler olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Bu işler; sağlık, eğitim ve güvenlik, köyün güzelleştirilmesi ve kalkındırılması vb. (Nohutçu, 2012:198).

2.1.3. Belediye

Yerel yönetim yapısının üç temel bileşeninden biri belediyelerdir. Üstelik belediyeler, il özel idaresi ve köy idarelerinden çeşitli yönlerden farklı yapısal özelliklere, yetki ve sorumluluklara sahiptir. Daha da önemlisi ülkemizde yerel yönetim kuruluşu denildiğinde akla büyük ölçüde belediyeler gelmektedir (Aydın, 2009:77).

Belediyeler; yöre halkının ihtiyaçlarını etkin bir biçimde karşılamak üzere, yerel topluluğa kamu hizmeti sağlayan ve yerel halkın kendi seçtiği organlarca yönetilen; yönetsel, siyasal ve toplumsal kurumlardır. Varlık nedenleri, halkın güven ve desteğini sağlayarak, katılımcı, demokratik, halkın dilek, istek ve önerilerine dayalı hizmet sunmaktır. Belediyeler sorumluluk alanları içinde yerel halkın taleplerini karşılama ve yerel halka sunduğu hizmetlerde etkinliği yakalayabilme misyonuna sahip kurumlardır (Yaylı, 2012:62).

5393 sayılı Belediye Kanuna göre, (Belediye Kanunu m.13), “Herkes ikamet ettiği beldenin hemşehrisidir. Hemşehrilerin, belediye karar ve hizmetlerine katılma, belediye faaliyetleri hakkında bilgilenme ve belediye idaresinin yardımlarından yararlanma hakları vardır. Yardımların insan onurunu zedelemeyecek koşullarda sunulması zorunludur. Belediye, hemşehriler arasında sosyal ve kültürel ilişkilerin geliştirilmesi ve kültürel değerlerin korunması konusunda gerekli çalışmaları yapar. Bu çalışmalarda üniversitelerin, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, sivil toplum kuruluşları ve uzman kişilerin katılımını sağlayacak önlemler alınır. Belediye sınırları içinde oturan, bulunan veya ilişkisi olan her şahıs, belediyenin kanunlara dayanan kararlarına, emirlerine ve duyurularına uymakla ve belediye vergi, resim, harç, katkı ve katılma paylarını ödemekle yükümlüdür”.

Belediye hizmetleri; belde halkının günlük yaşamda ihtiyaç duyduğu onlara en yakın yerlerde ve en uygun yöntemlerle sunulan hizmetlerdir. Bu hizmetler vatandaşlardan herhangi bir ücret alınmayarak sunulan sokak aydınlatma, cadde, yol, yangın söndürme ve polis koruması olabileceği gibi vatandaşların belli bir bedel ödeyerek yararlanabileceği, su, toplu taşıma, atık bertaraf etme gibi hizmetler de olabilmektedir. Bu tür hizmetlerin sunumunun belediyelere bırakılması ile hizmetin görülme etkinliği artmaktadır. Çünkü bu idareler hizmetlerle ilgili her türlü içeriğin (miktar, üretim yöntemi, fiyat, kalite vb.) belirlenmesinde, merkezi idareye göre daha etkindir. Belediyeler merkezi idareye göre daha küçük topluluklar olduğu için hizmet tercihlerinde bireylerin taleplerini daha doğru yansıtır (Bektaş, 2016:7).

2.1.4. Büyükşehir Belediyesi

Metropol ya da anakent yönetimi diye de adlandırabileceğimiz büyükşehir belediyeleri ise genelde bu niteliği gösteren insan yerleşmelerinde yaşayan yerel toplumların ortak gereksinmelerini karşılayan yerel yönetim birimleridir Doğaldır ki söz konusu yerleşmelerin nüfuslarının belli bir ölçütün üstünde olması ve yapılaşma açısından süreklilik göstermesi, bütünleşmiş olması gerekir (Geray, 2015:58).

Mega kent ve ya ülkemizde daha yoğun tabiriyle büyükşehir alanları, hem somut bir büyüklüğü ifade etmekte hem de sosyal ve iktisadi olguyu barındırmaktadır. Büyükşehir belediyesiyle asıl olarak metropoliten şeklindeki yerleşim yerleri, büyükşehir içerisindeki kesimler ya da bilinen bir büyüklük olan diğer kent alanları ifade edilmektedir. Büyükşehir belediyelerinin oluşturulmasındaki nedenler ise, yerel yönetim düzeninin gelişmesi, kapsayıcı ve yenilikçi faaliyetlerde bulunulması, mega kent ölçeğine klasik yerel yaklaşımların aktarılması, iktisadi iyileşmeyi sağlayıp gelişmeyi aşılması, planlama yapılması ve merkezi kent yönetimi yerel çoğunluğa açmaktır. Türkiye’deki yerel yönetim birimlerinden olan büyükşehir belediyeleri, 1982 Anayasasının 127. maddesinin 3. fıkrasında belirtildiği gibi, büyük yerleşim yerleri için özel yönetim birimleri/biçimleri geliştirilebilir, hükmünce kurulmuştur (Yıldırım, Gül ve Akın; 2015:206)

Büyükşehir belediyesi, sınırları il mülki sınırı olan ve sınırları içerisindeki ilçe belediyeleri arasında koordinasyonu sağlayan; idari ve mali özerkliğe sahip olarak kanunlarla verilen görev ve sorumlulukları yerine getiren, yetkileri kullanan; karar organı seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişiliğine sahip yerel yönetim birimleridir (Nohutçu, 2016:234).

Büyükşehir belediyesinin organları ise, büyükşehir belediye meclisi, büyükşehir belediye encümeni ve büyükşehir belediye başkanıdır.

2.2. Yerel Sosyal Yardımların Gelişim Süreci

Tarih boyunca yoksul kişileri içinde bulundukları sosyal ve ekonomik durumdan daha üst bir toplumsal noktaya taşıma isteği, gerek birey ve toplumların, gerekse aileden devlete, hatta uluslararası topluma kadar kurumların önemli hedeflerinden biri olmuştur (Aksanyar, 2015:64).

Osmanlı Devleti’nde yerel yönetimlerin de sosyal yardım alanında çeşitli faaliyetler yürüttükleri görülmüştür. 1877 tarihli Dersaadet Belediye Kanunu ile İstanbul’daki Vilayet Belediye Kanunu ile de İstanbul dışındaki belediyelere sosyal yardım ve sosyal hizmet alanlarında görevler verilmiştir. Buna göre; kör ve dilsiz ve yetim çocukların terbiyesi, yoksul hastanelerinin düzenlenmesi, çalışamayacak durumda olanlar için sanayi okulları açılması ve dilencilerin bu durumdan kurtarılımları belediyelerin görevleri arasında sayılmıştır. Belediye gelirlerinin, masraflar düşüldükten sonra kalan kısmının kırkta birinin yoksullara aylık olarak verilmesi de bu dönemde görülen yaygın bir uygulamadır (Öksüz, 2010:40).

1921 Anayasası, il mahalli idarelerine hiçbir Anayasanın vermemiş olduğu özerkliği tanımıştır. İlgili Anayasa, illerin yönetimine özel önem vermiş ve illere yönelik özel bir bölüm ayırmıştır. Bu kapsamda, 1921 Anayasası’nın 11. maddesine göre; İller, yerel işlerde tüzel kişilik ve özerklik sahibidir. İç ve dış politika, şer’i, adli ve askeri işler, uluslararası ekonomik ilişkiler ve hükümetin genel vergileri ile birden çok ilin çıkarlarını kapsayan konular istisna olmak üzere: Büyük Millet Meclisi tarafından konacak yasalar gereğince Vakıflar, Medreseler, Eğitim, Sağlık, Ekonomi, Tarım, Bayındırlık ve Sosyal

Yardım işlerinin düzenlenmesi ve yönetimi, İl Meclislerinin yetkisi altındadır; denilmiştir (Çetin, 2015:249-250).

1987 tarihli 3360 sayılı eski kanun, İl Özel İdarelerine eğitim ve öğretim, sağlık ve sosyal yardım, bayındırlık, tarım ve hayvancılık ve iktisadi ve ticari alanlarda çok önemli görevler vermiştir (Sobacı, 2005).

Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren; yetim evleri, ihtiyar yurtları, yoksullar için yatı evi, muhtaçlar için yardım sandıkları, şefkat sandıkları kurmak ve işletmek, çocukları korumak ve gözetmek, genel yerlerde çocukların çalıştırılmasını önlemek, yoksul hastaları ve kazaya uğrayanları korumak, sakat olup kimsesi olmayanlara yardım etmek, işsizlere iş bulmak, memleketlerine göndermek; kimsesiz kadınları korumak, dilenciliği önleyecek tedbirler almak, kuduz hayvanlar tarafından ısırılan yoksul kimselerin tedavi kurumlarına götürülmeleri ve giderlerini karşılamak gibi görevler belediyelere yüklenmiştir (Genç ve Barış, 2015:111).

1980’li yıllarda ise dünyadaki gelişmeler neticesinde Türkiye’de neo-liberal politikalar çerçevesinde özelleştirme ve yerelleştirme faaliyetlerini önem kazanmış ve sosyal yardımlar konusunda da belediyeler ve özel sektör teşvik edilmiştir. Bir başka deyişle önem kaybeden sosyal refah devleti anlayışı ile beraber sosyal refah devletinin sosyal yardımlar konusundaki sorumluluğu daha çok belediyelere ve özel sektöre devredilmiştir. Buna rağmen devlet yine de sosyal yardım alanında çeşitli kurumlar ve kanuni adımlar ile sosyal politikalar uygulamaya devam etmiştir (Yay, 2015:21).

Dodurka, (2014:16-17) belirttiğine göre:

Türkiye’de özellikle 1980 sonrasında kırsalın çözülmesi, değişmekte olan aile yapısı ve ilerleyen dönemlerde de ise gecekonduların çözülmesiyle toplumun geleneksel olarak yoksullukla ve sosyal problemlerle baş etmek için kullandığı geleneksel yöntemler yok olmaya başlamıştır. Bir yanda bu gelişmeler olurken bir yanda da iş piyasasının esnekleşmesiyle kısa dönemli, yarı zamanlı, kayıt dışı ve düşük ücretli işlerin yaygınlaşmasıyla yoksulların risklere daha açık bir hale geldiği ve çalışan nüfusun dahi yoksulluktan çıkamadığı bir dönemde sosyal yardım sosyal politikanın önemli bir unsuru olarak yerini almıştır. Türkiye’de iş piyasasındaki değişimler ve diğer sosyal ve demografik dönüşümler gibi uzun vadeli trendlerin yanı sıra özellikle 2001 ekonomik kriziyle birlikte yoksulluk problemi kati bir şekilde ortaya çıkmış sosyal yardım devletin gündemine kalıcı bir şekilde girmiş sosyal yardım harcamaları artmıştır.

1990’lı yılların ortalarından itibaren özellikle büyükşehir belediyelerinin görev ve fonksiyonlarında büyük bir artış meydana gelmeye başlamıştır. Herhangi bir yasal değişikliğe veya belediye gelirlerinde büyük bir artışa dayanmayan bu değişiklik, belediye yönetimlerine 1994 yılındaki mahalli idareler seçimlerinden sonra gelen başkanların kişisel hizmet anlayışından kaynaklanmaktadır. Özellikle, Ankara ve İstanbul büyükşehir belediye başkanlarının başlattığı sosyal ve kültürel içerikli hizmetler, yavaş yavaş öncelikle partili ve daha sonra da diğer siyasi partilere mensup belediye başkanları tarafından benimsenmeye ve uygulanmaya başlanmıştır. Bu iki belediye kentsel

hizmetlerin yanı sıra özellikle, sosyal yardım, sosyal hizmetler, eğitim, sağlık, konut gibi sosyal politika alanlarında o güne kadar görülmeyen hizmetlere yönelmişlerdir. Bu dönemde temelleri atılan belediyeçilik anlayışı, 2000’li yılların başlarında yeni bir ivme kazanmış ve belediyeler tarafından sunulan hizmet paketi daha da genişlemiştir. Öyle ki, bu hizmet yarışı zamanla, gelişmiş ülke belediyelerinde olduğu gibi, yerel toplumun fiziki, ekonomik, sosyal ve kültürel gelişiminden sorumlu belediyeçilik anlayışının doğuşunu sağlamıştır (Ersöz, 2007:59).

Avrupa Birliği’ne adaylık sürecinde “yönetişimi” arttıracak bir olgu olarak karşımıza çıkan “yerellik” ilkesi kamu hizmetlerinin sunulmasında vatandaşı odağa yerleştirmekte ve söz konusu hizmetlerin sunulmasında yerel yönetimleri “genel yetkili” kılmaktadır. Bu ilkenin Türkiye’deki yansıması yerel yönetim reformu olarak bilinen ve Belediye Kanunu, Büyükşehir Belediye Kanunu ve İl Özel İdaresi Kanunu’nda değişiklik yapılması ile kendini göstermektedir. Söz konusu kanunlarda yapılan değişikliklerle yerel yönetimlere sosyal yardım ve hizmet alanlarında da görevler verilmiştir (Kaya, 2009:68).

Belediyelerce, 5102 Sayılı “Yüksek Öğrenim Öğrencilerine Burs, Kredi Verilmesine ilişkin Kanunu” hükümleri kapsamında, muhtaç ve yoksul kişilere tamamı kendi bütçelerinden, çeşitli sosyal yardımlar yapılmaktadırlar. Bunlar genel olarak gıda, giyecek, yakıt, burs, sağlık ve çeşitli nakdi yardımlar olarak gerçekleşmektedir. Ayrıca Belediyeler, 4109 sayılı “Asker Ailelerinden Muhtaç Olanlara Yardım Hakkında Kanun” uyarınca silah altına alınan askerlerin muhtaç olan ailelerine nakdi ve ayni yardım yapmaktadırlar (Işık, 2014:134).

2.3. Türkiye’de İl Özel İdareleri Tarafından Yapılan Sosyal Yardımlar

İl özel idaresinin tüzel kişiliğini temsil eden valiye; bütçede yoksul ve muhtaçlar için ayrılan ödeneğin kullanılması yetkisi verilerek, özel idare tarafından yoksullara ve muhtaçlara yönelik ödenek ayrılması öngörülmüş, yoksul, muhtaç ve kimsesizler ile özrürlülere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar il özel idarelerinin giderleri arasında sayılmıştır. Belediye yasasında olduğu gibi, sağlık, eğitim, kültür hizmetleriyle yaşlılara, kadın ve çocuklara, özrürlülere, yoksul ve düşkünlere yönelik hizmetlerin yapılmasında ilde dayanışma ve katılımı sağlamak vb amacıyla gönüllü kişilerin katılımına yönelik programlar uygulanması istenmiştir (Kurt, 2013:290).

5302 sayılı İl Özel İdare Kanunu’nun 6. maddesinin a fıkrasında; “... sosyal hizmet ve yardımlar, yoksullara mikro kredi verilmesi, çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtları; ilk ve orta öğretim kurumlarının arsa temini, binalarının yapım, bakım ve onarımı ile diğer ihtiyaçlarının karşılanmasına ilişkin hizmetleri il sınırları içinde yapmak” hükmüne yer verilmiştir

Yine 5302 sayılı İl Özel İdare Kanunu’nun 6. Maddesinin b fıkrasında “İl özel idaresi hizmetleri, vatandaşlara en yakın yerlerde ve en uygun yöntemlerle sunulur. Hizmet sunumunda engelli, yaşlı, düşkün ve dar gelirlilerin durumuna uygun yöntemler uygulanır” denilmektedir.

Kanunun 43. maddesinin (h) fıkrasında; “Yoksul, muhtaç ve kimsesizler ile özürlülere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar” yapılmasına yönelik görev verilmiştir. Kanunun 65. maddesinde; “İl özel idaresi sağlık, eğitim, spor, çevre, trafik ve kültür hizmetleriyle yaşlılara, kadın ve çocuklara, özürlülere, yoksul ve düşkünlere yönelik hizmetlerin yapılmasında ilde dayanışma ve katılımı sağlamak, hizmetlerde etkinlik, tasarruf ve verimliliği artırmak amacıyla gönüllü kişilerin katılımına yönelik programlar uygular” hükmüne yer verilmiştir. İl Özel İdarelerinin yukarıda zikredilen sosyal yardıma ilişkin görevlerinin büyük çoğunluğunu valilik bünyesinde bulunan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıfları aracılığı ile yerine getirilmektedir. Bazı illerde fidan yardımı, hayvancılık desteği, yoksul vatandaşlara mikro kredi verilmesi çalışmaları yapılmakta ancak bu uygulamalara yönelik bütçe oldukça kısıtlı bulunmaktadır (Akpınar, Şahin ve Zengin, 2012:24).

İl Özel İdaresi görevlerini yerine getirirken kimi ölçütleri esas alacaktır. Hizmetler yerine getirilirken önceliklerin tespitinde il özel idaresinin mali durumu, hizmetin ivediliği ve verildiği yerin gelişmişlik düzeyi belirleyici unsurlardır. İl özel idareleri hizmet sunma yöntemleri konusunda inisiyatif sahibi kılınmıştır. Hizmette halka yakınlık ilkesinin hayata geçirilmesi konusunda il özel idareleri teşvik edilmektedir. Yardım ve desteğe muhtaç kişiler olarak özürlü, yaşlı, düşkün ve dar gelirlilere yönelik hizmetlerde uygun yöntemlerin geliştirilmesinden il özel idareleri sorumludur (Şengül, 2010:53).

2.4. Türkiye’de Köy Yönetimi Tarafından Yapılan Sosyal Yardımlar

442 sayılı Köy Kanunda köylünün mecburi ve isteğine bağlı olarak yapılan işleri arasında sosyal yardım faaliyetlerinden bahsedilmiştir. Köy yönetimi tarafından yapılan sosyal yardımların büyük bir kısmı tüm köy halkının birleşerek oluşturduğu imece ile yapılır. Şengül (2010:189)’e göre; “imece; köyün işlerinde köylülerin ortak bedeni çalışmasıdır. Örf ve adet gereği olarak kırsal kesimde yaygın şekilde kullanılan ekonomik yardımlaşma ve dayanışma yöntemidir”.

442 sayılı Köy Kanunu’nun 13. maddesinde “Köylünün mecburi işleri: ... Köy halkından askerde bulunanların ve bakacağı olmıyan öksüzlerin tarlalarını, bağ ve bahçelerini (imece) yoliyle sürüp ekmek, harmanlarını kaldırmak” olarak belirtilmiştir.

Yine 442 sayılı Köy Kanunu’nun 14. Maddesinde ise “Yapılması köylünün isteğine bağlı olan şeyler: ... Yemeklik ve para ile köy fıkaraasına ve öksüzlere yardım etmek, kimsesiz çocukları sünnet ettirmek ve kızları evlendirmek için yardım etmek ve fukara cenazelerinin kefen vesairesinin tedarikine çalışmak; kazaen yanan veya yıkılan fukara evlerini bütün köy yardımı ile yapmak” olarak belirtilmiştir (Köy K. m.14)

Köy Kanunu madde 44’e göre ihtiyar meclisinin göreceği işler; ... tarlası olmıyan veya yetişmiyen köylüye köyün sınırı içinden boz haliden bir parça ayırıp vermek ve tasarrufu malsandığına veya sair dairelere geçmiş olan araziye köy namına satın alıp arazisi olmıyanlara vermek ve bedelini taksitle köy sandığına ödetmek (Tortop, Aykaç, Yayman ve Özer, 2014:432-433).

Ayrıca köy dışına göç etmiş vatandaşlar tarafından kendi köylerinde bulunan yoksul kesime yönelik köy muhtarı ve ihtiyar heyetinin gözetiminde eğitim, giyecek, barınma ve nakdi yardım yapma amaçlı kurulmuş sosyal yardımlaşma ve dayanışma dernekleri de mevcuttur.

2.5. Türkiye’de Belediye ve Büyükşehir Belediyeleri Tarafından Yapılan Sosyal Yardımlar

Sosyal yardımlar, yararlanıcıların herhangi bir biçimde katkı sunmadığı, devletin yoksulluğa karşı geliştirdiği destek mekanizmalarıdır. Sosyal yardımlar primsiz ödemeler ve genel yardımlar olarak sınıflandırılabilir. Yaşlılık, özürllülük aylıkları primsiz ödemeler, ayni ve nakdi olabilen genellikle düzensiz geçici yardımlar ise genel yardımlar içinde yer almaktadır (Şener, 2010:2).

Günümüzde belediyelerin “sosyal belediyecilik” olarak adlandırdıkları uygulamalar, temelde sosyal hizmetler ve sosyal yardımlardan oluşmaktadır. İlk anda aynı gibi görünse de, bu ikisi aslında farklı şeylerdir. Sosyal yardımlar denilince, asgari düzeyde dahi kendisini ve bakmakla yükümlü olduğu kişileri geçindirme imkânı olmayan bireylere, muhtaçlık durumlarıyla orantılı olarak yapılan ve onları kendilerine yeterli duruma getirmek amacını taşıyan ayni ve nakdi yardımlar anlaşılır. Bu yardımlar, duruma göre, geçici veya sürekli olabilir, hibe veya ucuz kredi şeklinde de uygulanabilir. Sosyal yardımların temel amacı, yoksul kişilerin korunması yoluyla toplumsal huzurun sağlanması ve muhtemel sosyal sorunların önlenmesidir (Aygen, 2014:182).

Yerel Sosyal Yardımlar, 1980 sonrasında genel olarak bir artış eğiliminde olmasına rağmen, özellikle 1990’lı yılların ortasında, daha bilinçli bir şekilde belediyelerce önem verilen bir konu olmaya başlamıştır. Bu bilinç, tek yönlü bir bilinç olarak kalmamış; potansiyel sosyal yardım alıcısı konumundaki halkın da, belediyelere sosyal yardım alanındaki sorumluluklarını hatırlatıcı bir bilinçle sahip olması ile “çift yönlü” bir bilinç olarak ortaya çıkmıştır. Bu bilinçlenme düzeyinin bir neticesi olarak da belediyeler, zamanla bünyelerinde müstakil olarak “sosyal yardım müdürlüğü” gibi birimler kurma hamleleri ile bu alanda uzmanlaşmaya doğru adım atmaya başlamışlardır. Belediye sosyal yardımlarının tür, nitelik ve kapsamı genişlemekte, bu kurumlar sosyal yardım alanında giderek uzmanlaşmaktadır. Belediyelerin seçilmiş ve halka en yakın yönetim birimi olmaları, bürokrasi ve kırtasiyeciliğin daha az olması, denetim ve koordinasyon kolaylığı, politika ve programların uygulama başarısının yüksekliği, yerel bağış kaynaklarının daha hızlı harekete geçirilmesi ve daha fazla kaynak temini ve sosyal yardımların uzun yıllardır sürdürülen ve en yaygın hizmet türü olması, belediyeler tarafından sosyal yardım hizmeti verilmesinin avantajlarını oluşturmaktadır (Tiyek, 2012:65-66).

(Kesgin, 2016:454-455) belirttiğine göre:

Belediyelerin uyguladıkları hizmetleri incelemek için stratejik planlarına ve faaliyet raporlarına bakıldığında birçok sosyal yardım ve sosyal hizmetlerin sunulduğu görülmektedir. Belediyeler, gıda yardımlarından sağlık yardımlarına, sosyal yardımdan meslek edindirme kurslarına kadar birçok faaliyeti yerine getirmektedir.

Alışveriş kuponları, aşevi ve sıcak yemek dağıtımları, erzak dağıtımları, muayene ve ilaç yardımı, doğum yardımı, süt desteği, çocuk maması, hasta bezi, çocuk bezi, tekerlekli sandalye, ısıtma cihazı, eşya-giyim yardımı gibi aynı, nakdi birçok yardım yapılmaktadır. Bu yardımlar günümüzde daha çok talep eksikliğini yerine getirilmektedir. İhtiyaç tespitine dayanarak, gerek bireyin başvurusu gerekse, kişilerin ve kurumların haberdar etmesiyle sağlanan bu hizmetler belediye sınırları içinde yerine getirilmektedir. Böylece toplumsal kesimlere yaşlılara, engellilere, çocuklara, gençlere, kadınlara ve yoksullara yönelik sosyal faaliyetler yürütülmektedir. Bunların yanında belediyeler meslek edindirme kursları, sportif faaliyetlere destek, cenaze hizmetleri, eğitim faaliyetleri gibi çok çeşitli faaliyetleri de sürdürmektedir. Belediyelerin bu hizmetin yerine getirilmesinde birçok avantaja sahip olduğu ifade edilmiştir. Seçilmiş ve halka en yakın yönetim birimi olmaları, bürokrasinin ve kırtasiyeciliğin daha az olması, denetim ve koordinasyon kolaylığı, politika ve programların uygulama başarısının yüksekliği, çıktıların kolayca tespiti, yerel bağış kaynaklarının daha hızlı harekete geçirilmesi ve gönüllülerden daha fazla kaynak temini yerel yönetimlerin üstünlüklerini ifade etmektedir.

Elbette belediyelerin hizmet yelpazesinin gelişmesi ve çeşitlenmesinde yerel halkın ihtiyaçları belirleyici rol oynamaktadır. 5393 sayılı kanunun, mahalli ve müşterek olmak koşuluyla yerel alanda birincil hizmet birimi olarak belediyeleri göstermesi, yerel alanda ihtiyaç duyulan ya da duyulacak mahalli ve müşterek nitelikli her hizmetin, yerel otoritenin sorumluluğuna verileceğini belirtilmesi, belediyeleri geleneksel hizmetlerinin yanında sosyal ve kültürel hizmetler yürütme konusunda da gereken zemini sağlamaktadır (Negiz, 2011:325).

Sosyal yardımın türlerinin, niteliklerinin ve bu yardımlardan yararlanıcıların özelliklerinin belirli bir kriterlere bağlanması ve yardımların keyfi dönemlerde ya da seçim öncesi artan şekilde değil düzenli periyotlarda verilmesi önemlidir. Aynı zamanda verilen yardımların sadece muhtaçlık durumlarını azaltmaktan ziyade bu kişileri topluma kazandırıcı, yardıma muhtaç olmadan geçimlerini sağlayabilecek yeteneklerini geliştirme doğrultusunda verilmesi gerekir. Bu uygulamaları ve hedefleri daha başarıyla gerçekleştirebilecek birimler de belediyeler olarak gözükmektedir. Günümüzde kaynak sıkıntısı önemli bir sorun olarak devam etse de vatandaşın hizmet beklentisindeki artış doğrultusunda, 5393 sayılı kanunda yer verilen sosyal görevleri nedeniyle belediyeler, sosyal hizmet alanında merkezi yönetimin yanında önemli bir alternatif olarak rol oynamaktadır. Belediye seçimlerinin, klasik hizmetler dışında, sosyal yardım ve hizmet uygulamalarındaki başarıyla paralel ölçüde etkilenmesi de bu durumun nedenleri arasındadır (Koç, 2015:394).

Belediyeler yerellik ilkesi ile hareket ettiklerinden, sakinlerin ihtiyaçlarını belirlemede merkezi otoriteden daha sağlıklı davranma imkanına sahip olmaktadır. Belediyeler, konut, eğitim, sağlık konusunda olduğu gibi, sosyal yardım ve hizmetlerin de ulaştırılmasında merkezi yönetime göre daha hızlı ve isabetli olabilmektedirler. Belediyelerin sosyal nitelikli uygulamalarının merkezi yönetimin bu alandan uzaklaşmasıyla daha fazla arttığı görülmektedir. Görevlerin ve yetkilerin yerel yönetimlere devredilmesi süreci ile birlikte belediyeler yerel sosyal sorunlara karşı daha aktif politikalar üretmeye başlamışlardır. Söz konusu aktif politika araçlarından birisi de

sosyal belediyeçiliktir. Sosyal politikalara ilişkin önemli yetki ve sorumluluklarla donatılan yerel kamu yöneticileri, bulundukları bölgenin sosyo-ekonomik sorunlarının tespitinde ve çözümünde, dezavantajlı sosyal grupların mağduriyetlerinin giderilmesinde etkin roller üstlenmektedirler. Ülkemizde belediyelerin en çok yerine getirdiği sosyal politikalar sosyal yardım ve sosyal hizmet alanındadır (Koçak, Arslan ve Eti, 2017:131).

(Toprak ve Şataf, 2009:20) belirttiğine göre:

Sosyal yardımlar denilince, asgari düzeyde dahi kendisini ve bakmakla yükümlü olduğu kişileri geçindirme imkânı olmayan bireylere, muhtaçlık durumlarıyla orantılı olarak yapılan ve onları kendilerine yeterli duruma getirmek amacını taşıyan ayni ve nakdi yardımlar anlaşılır. Sosyal hizmetler ise, ülkenin imkânları ölçüsünde, toplumdaki yoksul ve engelli gibi dezavantajlı kesimlerin üyelerine, insan onuruna yaraşır, çevreleri ile uyumlu bir hayat sürdürebilmeleri için sağlanan, ayni veya nakdi yardımlardır. Sosyal hizmetlerin amacı, toplumun dezavantajlı kesimlerine insanlık onuruna yakışan bir sosyal ortam hazırlamaktır. Bu yardımlar, duruma göre, geçici veya sürekli olabilir, hibe veya ucuz kredi şeklinde de uygulanabilir. Sosyal yardımların temel amacı, yoksul kişilerin korunması yoluyla toplumsal huzurun sağlanması ve muhtemel sosyal sorunların önlenmesidir. Belediyelerce sunulan başlıca sosyal hizmetler, yararlanan gruplara göre şöyle özetlenebilir:

- Çocuklara yönelik olarak; eğitime katkıda bulunulması, yeterli beslenmeye yönelik katkı sağlanması, sokak çocuklarının rehabilitasyonu için çalışmalar yapılması, kreş hizmetleri, koruyucu sağlık hizmetleri ve çeşitli sosyal-kültürel faaliyetler gerçekleştirilmesi,
- Gençlere yönelik olarak; kötü alışkanlıklar ve madde bağımlılığının önlenmesi, meslek edindirme yardımı, eğitim yardımı, iş edindirme çalışmaları, gençlik merkezleri kurulması, eğlence ve spor alanları yapılması, çeşitli sosyal-kültürel faaliyetler gerçekleştirilmesi,
- Yaşlılara yönelik olarak; kurum bakımı, sağlık yardımı, teknik malzeme sağlanması ve ihtiyaca yönelik mekansal düzenlemeler, gıda, giyim, yakacak ve ulaşım hizmetlerinden yararlanmaya yönelik ayni ve nakdi yardımlar, çeşitli sosyal-kültürel faaliyetler gerçekleştirilmesi,
- Özürlülere yönelik olarak; fizik tedavi ve rehabilitasyon merkezlerinde tedavi ve bakım hizmetleri, günlük yaşamı kolaylaştırmaya yönelik mekansal düzenlemeler, teknik malzeme yardımı, gıda, giyim, yakacak ve ulaşım hizmetlerinden yararlanmaya yönelik ayni ve nakdi yardımlar, meslek ve iş edindirme kursları çeşitli sosyal-kültürel faaliyetler,
- Yetişkinlere ve muhtaç ailelere yönelik olarak; ayni ve nakdi yardımlar, fakir ve çok çocuklu aileleri desteklemeye yönelik yardımlar, aile eğitim merkezleri yapımı gibi hizmetler.

Belediyeler yaşlılara yönelik olarak birçok hizmet sunmakta, bu hizmet alanları sağlıktan kültüre kadar geniş bir alanı kapsamaktadır. Belediyelerin bu uygulamaları; huzurevi yapımı ve işletilmesi, ücretsiz sağlık hizmetleri, fizik-tedavi ve rehabilitasyon hizmetleri, evde bakım hizmetleri, ücretsiz veya ucuz ulaşım hizmetleri sağlanması, kültürel etkinlikler ve geziler düzenlenmesi, ilgili konularda eğitim faaliyetleri düzenlenmesi ayrıca bazı belediyelerden tarafından huzurevi yapılmak üzere il ve ilçe sosyal hizmet

müdürlüklerine arsa tahsisi yapılması. Bu hizmetler içerisinde kimsesiz ve bakıma ihtiyacı olan yaşlılara hizmet veren huzurevleri önemli bir yer tutmaktadır. Türkiye’de belediyelerin engellilere yönelik sosyal hizmet ve yardımları ise şöyle sıralanmaktadır: hizmet ve rehabilitasyon merkezleri kurmak, evde bakım hizmetleri sunmak, ayni ve nakdi yardımlar yapmak, fiziki düzenlemeleri yapmak, engelli derneklerine destek vermek, eğitimler ve sosyal etkinlikler düzenlemek, danışmanlık ve rehberlik hizmetleri sunmak, istihdam imkanlarını artırmak, vb. (Şahinoğlu, 2017:56).

Gerçekten de Türkiye’de sosyal belediyeçilik hizmetlerinin kendilerine sunulduğu kesimler daha çok dar gelirliler, engelliler, çocuklar, yaşlılar, kadınlar ve gençler olmaktadır. Belediyelerin söz konusu kesimlere yönelik olarak, “Sağlık ve Sosyal Hizmetler”, “Sosyal Hizmetler”, “Sağlık İşleri”, “Kültür ve Sosyal İşler” “Eğitim ve Kültür İşleri” vb. adlarla örgütlenen hizmet birimleri eliyle yürüttüğü sosyal belediyeçilik alanındaki hizmetlerinin başlıcaları şöyle sıralanabilir (Pektaş, 2010:15-16):

- Çevresel şartları düzenlenmiş ucuz konut alanları üretmek,
- Evsiz ailelere, kimsesizlere, sokakta yaşayan veya sokağa düşme ihtimali olan kişilere barınma hizmeti vermek,
- Gençlerin, engellilerin ve kadınların sosyalleşmelerini sağlayacak danışma ve psikolojik yardım merkezleri açmak,
- Hastaneler civarında hasta yakınları için misafirhaneler oluşturmak, İhtiyaç sahiplerine yiyecek, giyecek ve yakacak yardımı yapmak,
- İhtiyaç sahiplerine yönelik aş evleri ve imarethaneler kurmak,
- İstihdam ofisleri kurarak çalışmak isteyenleri ve personel arayan işverenleri bir araya getirmek, işlerini kolaylaştırmak,
- İş kuracak kadın ve gençlere yönelik rehberlik yapmak, makine ve ekipman desteği sağlamak,
- Kimsesiz çocuklar için çocuk yuvaları ve kreşler yapmak,
- Öğrencilere kırtasiye malzemesi yardımı yapmak, ihtiyaç sahibi öğrencilere karşılıksız eğitim bursu vermek,
- Özürlüler için hizmet tesisi kurmak, rehabilite edilmelerini sağlamak,
- Özürlüler için ulaşım, eğitim ve sosyo-kültürel ortamlarda kolaylık sağlayıcı tedbirler almak,
- Sağlık sorunu yaşayan muhtaç kesimlere ücretsiz tedavi hizmeti (böbrek hastaları için diyaliz hizmeti vb.) sağlamak,
- Sanat, beceri ve meslek edindirme kursları (İSMEK, BELMEK vb.) vermek,
- Sokak çocukları, madde bağımlıları için koruma, rehabilite etme ve meslek edindirme amaçlı merkezler (İSMEM vb.) kurmak,
- Sosyal gruplar, sivil toplum kuruluşları ve kitle örgütlerine rehberlik hizmeti sunmak, dayanışma ve yardımlaşmayı geliştirmek,
- Tanzim satış mağazaları, gıda ve giyim bankaları kurmak, ekmek fabrikaları işleterek ucuz ekmek satışı yapmak,
- Yaşlı ve düşkünler için bakımevleri, güçsüzler yurdu, huzurevleri tesis etmek, evde yaşayanlara evlerinde bakım hizmeti vermek.

Belediyeler 5393 no'lu yasada bu yardım ve hizmetlerin sağlanmasından sorumlu tutulmuşlardır. Yasada sosyal yardım ve hizmetler konularından bazılarına özellikle vurgu yapılmıştır. Bunlar; kadın ve çocuklar için koruma evleri açma, gıda bankacılığı, fakir öğrencilere destek (md14), dar gelirlilere ve afete maruz kalanlara arsa tahsisi yapma (md69/3), olarak sıralanabilir. Bizzat belediye başkanına verilen görev özörlölere yönelik hizmetleri yürütmek ve özörlölere merkezini oluşturmaktır. Bu düzenlemelere ek olarak belediyelerin gider kalemlerinden biri, dar gelirli, yoksul, muhtaç ve kimsesizler ile özörlölere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlardır. Belediyelerin mahalli alanlarda hizmet üretimlerinde ve bunlara erişimde, bunlara ulaşamayan “yoksun kesim” olarak ifade edebileceğimiz gruplara sosyal yardım ve hizmet sunması, hem anayasal ölçütlerde sosyal devlet olmanın bir gereğı hem de fonksiyonları gereğidir. Sosyal yardım ve hizmet açılımında bir taraftan yoksun durumdaki gruplara destek sağlamak yer alırken, diğer taraftan sosyal hizmet yönüyle de mahalli alanlarda herkes tarafından ihtiyaç duyulan sosyal içerikli hizmetlerini kapsamaktadır (Koçak, Arslan ve Eti, 2017:131).

Belediyelerin yoksul ve kimsesizlere yönelik en çok sundukları hizmetlerden biri de aşevleri hizmetleridir. Belediyeler aşevlerinde günlük yemek çıkarmaktadırlar. Ayrıca belediyeler, gezici aşevi faaliyetlerinde de bulunmaktadır. Bunun dışında belediyeler, yoksul, muhtaç ve kimsesizlere gıda, temizlik maddesi, yakacak ve ekmek gibi sosyal yardımlar da yaptıkları gibi, toplu nikâh ve toplu sünnet törenleri de düzenlemektedirler. Belediyeler sağlık alanında da çeşitli hizmetler sunmaktadırlar. Genel sağlık taramaları ve evde bakım hizmetleri buna örnek olarak gösterilebilir. 4190 sayılı yasa gereğı, belediyeler vatani görevini yapan askerlerin maddi durumu kötü olan ailelerine sosyal yardım ve destekle yükümlüdürler. Kanuna göre askerliğini yapan kişinin geçimini sağladığı ve hiçbir geliri olmayan anne ve babası, karısı ve çocukları ile kız ve erkek kardeşlerine belediyeler askerlik süresiyle sınırlı sosyal yardımlar yapmak durumundadırlar. Aynı ve nakdi sosyal yardımlar yapılırken, muhtaçlığın bilimsel ve mesleksi temeller çerçevesinde saptanması gerekmektedir. Bu nedenle ekonomik ve toplumsal ölçütler çerçevesinde muhtaçlık belirlenirken birey ve ailesinin özellikleri de dikkate alınmalı ve yardım alan bireyi küçültücü, onurunu zedeleyici davranışlardan kaçınılmalıdır. Nitekim 5393 sayılı Belediye Kanunu, hemşehri hukukunu düzenlediğı 13. maddesinde; herkesin ikamet ettiğı beldenin hemşehrisi olduğundan yola çıkarak, hemşehrilerin belediye idaresinin yardımlarından yararlanma hakları olduğuna, fakat yardımların insan onurunu zedelemeyecek koşullarda sunulmasının zorunlu olduğuna dikkat çekmektedir (Öz ve Yıldırım, 2009:459-460).

Aydın, (2005:152) tarafından 2005 yılında yapılan bir araştırma sonucu; araştırmaya katılan belediyelerin; %51.6 nakdi yardım, %56.8 giyecek yardımı, %70.5 gıda yardımı, %44.2 yakacak yardımı, %26.3 ilaç yardımı, %41.1 tekerlekli sandalye yardımı, %7.4 protez yardımı, %55.8 öğrenci bursu yardımı, %49.5 kırtasiye yardımı, %22.1 hasta bezi yardımı, %55.8 spor kulüplerine malzeme yardımı, %20 spor kulüplerine araç yardımı, %31.6 ev eşyası yardımı, %40 evlenme yardımı, %49.5 sünnet yardımı yaptığı belirtilmiştir.

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 7. Maddesinin v fıkrasında büyükşehir belediyesine; yetişkinler, yaşlılar, engelliler, kadınlar, gençler ve çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütmek, geliştirmek ve bu amaçla sosyal tesisler kurmak, meslek ve beceri kazandırma kursları açmak, işletmek veya işlettmek, bu hizmetleri yürütürken üniversiteler, yüksek okular, meslek liseleri, kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri ile iş birliği yapmak görevleri verilmiş; kanunun büyükşehir belediye başkanının görev ve yetkileri başlıklı 18. maddesinin m fıkrasında, başkana, bütçede yoksul ve muhtaçlar için ayrılan ödeneği kullanmak, engellilere ilgili faaliyetlere destek olmak üzere engelli merkezleri oluşturmak görevi verilmiş ve kanunun büyükşehir belediyesi giderleri başlıklı 24. Maddesinin j fıkrasında, gider olarak, dar gelirli, yoksul, muhtaç ve kimsesizler ile engellilere yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar gösterilmiştir (Tortop, Aykaç, Yayman ve Özer, 2014:282-292).

Büyükşehir Belediyeleri Özürlü Hizmet Birimleri Yönetmeliği'nin 8. maddesinde, bu birimlere; özürlleri nitelikli işgücü haline getirerek, çalışma yaşamına katılmalarını sağlamak üzere mesleki rehabilitasyon ve eğitim programları için başvuran özürlleri değerlendirerek uygun mesleki rehabilitasyon ve mesleki eğitimleri vermek, ekonomik durumu yetersiz özürllere ayni ve nakdi yardım yapmak, ihtiyaç halinde özürllerin durumlarına uygun araçlarla bulundukları mekanlardan hastane, okul ve rehabilitasyon merkezi yerlere ulaşımını sağlamak ve bakıma muhtaç özürllere ve yaşlılara bakım hizmeti sunmak veya ilgili mevzuat gereğince satın almak görevleri verilmiştir (Kurt, 2015:426).

5393 sayılı Belediye Kanunun 38. maddesi ile 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunun 18. maddesi belediye başkanlarına, “bütçede yoksul ve muhtaçlar için ayrılan ödeneği kullanmak, özürlllerle ilgili faaliyetlere destek olmak üzere özürllü merkezleri oluşturmak” konusunda yapılan harcamaları bütçeye işleyebilmek görevini yüklemektedir. 5393 sayılı Belediye Kanunu, belediyelere sosyal belediyeçilik alanında diğer kuruluşlarla işbirliği yapabileceğini belirtmiştir (Çelik, 2014:10).

Güneş (2010:66-67) belirttiğine göre:

Belediyelerin sosyal yardım hizmeti sunması bir takım yapısal ve arızı avantaj ve mahzurları bünyesinde barındırmaktadır. Belediyelerce bu hizmetin yerine getirilmesi; belediyelerin seçilmiş ve halka en yakın yönetim birimi olmaları, bürokrasi ve kırtasiyeciliğin daha az olması, denetim ve koordinasyon kolaylığı, politika ve programların uygulama başarısının yüksekliği, çıktıların kolayca tespiti, yerel bağış kaynaklarının daha hızlı harekete geçirilmesi ve daha fazla kaynak temini, sosyal yardımların uzun yıllardır sürdürülen ve en yaygın hizmet türü olması gibi avantajlara sahiptir. Buna karşılık sosyal yardım hizmetlerinin belediyeler tarafından yerine getirilmesi; kayırmacılığa açık olması, sosyal yardımların türleri, nitelikleri ve yararlanma kriterleri ile yararlanacak kitlenin özellikleri bakımından standartlarının tespit edilmemiş bulunması, sosyal yardımlarda sürekliliğin bulunmaması ve dönemsel olarak yoğunlaşan bir sosyal yardım hizmeti sunulması, sosyal yardımların periyodik yapılmaması ve yılın belli dönemlerinde yoğunlaşması, yönetsel bakımdan sosyal yardım hizmetinin kurumsallaşmaması ve genelde birim tarafından değil bir belediye

çalışanının sorumluluğunda ve inisiyatifinde yürütülmesi, sosyal yardımlarının büyük çoğunluğunun aynı yardımların teşkil etmesi, sosyal yardım yapılan kitle ve niteliklerine ilişkin kapsamlı bir veri bankasına sahip olunmaması, istisnaları olmakla birlikte genelde belediyeler tarafından yapılan sosyal yardımların, yoksul kişinin topluma kazandırılmasını amaçlayan geniş perspektife sahip yardımlardan ziyade muhtaçlık halinin giderilmesine yönelmesi, sosyal yardım yapılan kitlenin izlenmemesi gibi mahzurlar taşıyabilmektedir.

Türkiye’de mevcut büyükşehir belediyelerin sosyal yardım ve sosyal hizmet uygulamaları incelendiğinde birçok alanda çeşitli yardımların yapıldığını görülmektedir.

İstanbul Büyükşehir Belediyesi, sosyal yardım ve hizmetler alanında kadın ve aileye yönelik destek çalışmaları, yoksullara ayni ve nakdi yardım, özürllüler için malzeme yardımı, rehabilitasyon ve toplum hayatına intibak çalışmaları, muhtaç yaşlılara yönelik bakım faaliyetleri, ihtiyacı olan öğrencilere eğitim yardımları yapmakta, gençlere ve işsizlere meslek edindirme kursları açmakta, özellikle dar gelirliler için toplu konutlar yaptırmaktadır. Belediyenin yaptığı eğitim yardımları, mevcut kaynaklar ölçüsünde, yükseköğrenim öğrencilerine her ay karşılıksız burs verilmesi, öksüz, şehit çocuğu veya engelli ilköğrenim ve ortaöğrenim öğrencilerine yılda bir kere eğitim yardımı yapılmasıdır (Üçışık, 2013:63-64).

Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından Ankara ili mücavir alan sınırları içinde yaşayan ekonomik sıkıntı içerisindeki vatandaşlara temel ihtiyaçları olan, gıda ve temizlik malzemesi, yakacak (kömür), ekmek, giysi, eğitim yardımı (bot-kaban, çanta, kırtasiye) ve zor şartlardaki ihtiyaç sahibi insanlara yaşam desteği verilmektedir. (<https://www.ankara.bel.tr/sosyal-hizmetler/sosyal-yardimlar>).

Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından ise, gıda, besaş ekmek ve yumurta kuponu, gülümseten kart, yakacak, ev eşyası, giysi ve eğitim, akülü ve manüel tekerlekli sandalye, engelli medikal malzemeleri, çocuk ve gençlik merkezleri, kadın sığınma evi, erkek barınma evi, aşevi, sosyal yaşam merkezi, engelli hizmetleri birimi, eşitlik birimi, istihdam ofisi, öncelikli olarak okulların donanımlı hale gelmesi için teknik destek, sağlık alanı başta olmak üzere kadın, engelli, çocuk ve yaşlılara yönelik hizmet veren derneklere yer temini, Türki Cumhuriyetleri ve Suriyeli vatandaşların tüm yaşamsal ihtiyaçlarına destek ve yönlendirme hizmetleri, çocuklara ve ailelere yönelik projeler ve diğer şehirler ve komşu ülkelere insani yardımlar yapılmaktadır (<http://www.bursa.bel.tr/dosyalar/birimek/sosyal-hizmetler-sube-mudurlugu-calismalari.faaliyet-ve-proje.15MBfeLgnm.pdf>).

Antalya Büyükşehir Belediyesi tarafından ise; ayni ve nakdi yardımlar, fiziksel ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için yardım merkezleri, aşevleri, eğitim malzemeleri ve eğitim yardımı, yaşlı vatandaşların yaşamlarını kolaylaştırıcı ve hayatlarını daha mutlu geçirebilmeleri için yaşlı lokali ve yaşlı kreşi hizmet merkezleri ve/veya huzurevleri, yoksunluk içindeki hasta ve hasta yakınlarının barınma ve iâşe ihtiyaçlarını karşılayıcı yardımlar ve engellilerle ilgili bilgilendirme, bilinçlendirme, yönlendirme, danışmanlık,

bakım, sosyal ve mesleki rehabilitasyon hizmetleri yapılır
(<https://www.antalya.bel.tr/birimler/sosyal-hizmetler-dairesi-baskanligi>)

Son olarak Erzurum Büyükşehir Belediyesi'nin yoksul kesime yönelik yaptığı sosyal yardımlar ise; hayır çarşısında gelir sahibi olmayan veya alt gelir grubuna sahip engelli, yetim, öksüz, hastalık sebebiyle çalışamayan ihtiyaç sahibi ailelere giyim ve ev eşyası yardımı, yine yoksul kesime yönelik ekmek yardımı, kışlık giysi yardımı, ailelere gıda kartı, Halep şehrine kuru gıda, çocuk bezi ve temel ihtiyaç malzemeleri yardımlarıdır.
(<https://www.erzurum.bel.tr/ebb-sosyal/1004.html>).

BÖLÜM 3: KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ TARAFINDAN UYGULANAN SOSYAL YARDIMLAR

3.1. Kocaeli Kentinin Özellikleri ve Tarihsel Gelişimi

Kocaeli, Marmara Bölgesi'nin Çatalca-Kocaeli Bölümü'nde, 29°22'-30°21' doğu boylamı, 40 D 31 ' - 41 D 13' kuzey enlemi arasında yer alır. Doğu ve güneydoğuda Sakarya, güneyde Bursa illeri, batıda Yalova ili, İzmit Körfezi, Marmara Denizi ve İstanbul ili, kuzeyde de Karadeniz'le çevrilidir. İl merkezi İzmit'in doğusundan geçen 30° doğu boylamı Türkiye saati için esas kabul edilir. Kocaeli ilinin yüzölçümü 3.505 km² 'dir. Asya ile Avrupa'yı birleştiren önemli bir yol kavşağında bulunmaktadır. Doğal bir liman olan İzmit Körfezi işlek bir denizyoludur (https://www.e-yasamrehberi.com/Turkiye/Kocaeli/kocaeli_cografyasi.htm)

3.623 km² yüzölçümüne sahip Kocaeli'de 1,7 milyon nüfusu ile nüfus yoğunluğu 476/km²'dir. 12 ilçesi, bir büyükşehir olmak üzere 12 belediyesi, 472 mahallesi bulunmaktadır. Nüfus yoğunluğu bakımından İstanbul'dan sonra ikinci sırada yer almaktadır. Kocaeli ülkemizin en önemli sanayi kentidir. Türkiye imalat sanayinde %13 pay sahibidir. 250'si yabancı sermayeli olmak üzere yaklaşık 2300 önemli sanayi yatırımı bulunmaktadır. Türkiye ve özelinde Kocaeli ili 3,5 saatlik bir uçuş mesafesi ile 25 milyar dolar boyutunda bir pazar hacmi ve 1,5 milyarlık bir nüfusa ulaşılabilen bir alanın merkezinde yer almaktadır. Kocaeli, Türkiye imalat sanayinden %13 pay sahibidir. 2015 yılı Aralık ayı itibarıyla, Kocaeli'nde 229 'si yabancı sermayeli olmak üzere yaklaşık 2747 sanayi yatırımı bulunmaktadır. İlimizde, 12 adet organize sanayi bölgesi, 2 adet serbest bölge ve biri yapım aşamasında 4 teknopark bulunmaktadır. Kocaeli ili, çok verimli tarım arazilerine sahip olması ve tarımsal üretime uygun iklimi ile tarım yatırımları açısından da avantajlı bir konumda bulunmaktadır. Kocaeli' de öne çıkan en büyük sanayi sektörleri kimya, otomotiv ve demir çelik sektörüdür. İlimiz 35 adet liman tesisi ile bir liman kenti olma özelliğini de taşımaktadır. Kocaeli Türkiye de sanayinin merkez üssü konumundadır (<http://www.kocaeli.gov.tr/sanayi-kenti-kocaeli>)

Kocaeli bir sanayi kenti olarak GSYİH'nın yüzde 69,9'unun sanayi sektöründe olduğu bir bölgedir. Ülkemizin en büyük 100 sanayi kuruluşundan 18'i Kocaeli'nde bulunmaktadır (Kocaeli Turizm Rehberi, 2010).

Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi'ne göre Kocaeli ili nüfusu ise 1 milyon 780 bin 55 kişi olarak tespit edilmiştir. Tespit edilen İl nüfusunun 901 bin 860'ını erkek, 878 bin 195'ini ise kadın nüfus oluşturmaktadır (<http://www.kocaeli.gov.tr/ticaret>)

Kocaeli'nin tarihi Frikyalılara dayanır. M.Ö. sekizinci asırda Magaralılar İzmit Körfezinin ucuna yerleşmişlerdir. “Astakos” ismini verdikleri bir kent kurmuşlardır. Balkanlardan gelen Traklar muhtelif tarihlerde bu bölgeye gelmişlerdir. Roma İmparatoru Diocletianus, İzmit'i imar etmiş ve Roma İmparatorluğunun başkenti yapmayı tasarlamış ise de ömrü kafi gelmemiştir. M.S. 7. asırda İslam orduları İstanbul'u feth için geldiklerinde yolları üzerinde bulunan bu bölgeyi fethetmişler fakat ellerinde devamlı tutamamışlardır. 1071 Malazgirt Zaferinden sonra Anadolu Fâtihî Kutalmışoğlu Süleymân Şahın Türk orduları bu bölgeye de geldiler. Anadolu Selçuklu Devleti

kurulunca İznik başkent oldu. İzmit ve civarını fethettiler. Kocaeli ancak Osmanlı Devleti'nin fethi ile kesin şekilde Türk hakimiyetine girmiştir. Orhan Gâzi 1331'de İzmit'i kuşatmış fakat Bizans İmparatoru büyük bir kuvvetle gelince Orhan Gâzi muhasarayı kaldırmıştır. Târihte isim yapmış Fâtih Sultan Mehmed Han, Anibal ve Konstantin İzmit'te vefât etmişlerdir. Osmanlı devrinde İzmit bir sancak (il) merkezi olmuştur. Bu sancak önce Hüdâvendigar eyaletine sonra Kaptan Paşa eyaletine ve İstanbul'a, Tanzimattan sonra bağımsız bir sancak olarak Dahiliye nezaretine bağlanmıştır. Adapazarı, Kandıra, Karamürsel, Yalova Gebze kazaları 1888'de kurulan Kocaeli bağımsız sancağına bağlanmıştır. Cumhuriyet devrinde Gölcük Türk donanmasının en mühim üssü hâline getirildi ve modern tersâneler, târihî İzmit tersânesinin yerini aldı. Kocaeli Türkiye'nin en önemli sanâyi merkezlerinden biri hâline gelmiştir. İzmit, Türkiye'nin İstanbul'dan sonra en gelişmiş bir sanâyi merkezidir (<http://www.cografya.gen.tr/tr/kocaeli/tarihce.html>)

22.03.2008 tarih ve 26824 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile; 06.03.2008 tarihi itibarı ile Kuruçeşme, Bekirpaşa, Alikahya ve Akmeşe ilk kademe belediyelerinin tüzel kişilikleri kaldırılarak mahalleleri ile birlikte Saraybahçe İlk Kademe Belediyesine katılmıştır. Saraybahçe Belediyesinin adı İzmit olarak değiştirilmek üzere Kocaeli İlinde 'İzmit İlçesi' kurulmuştur. İlçemiz, 374.074'i aşkın nüfusu, 102 Mahallesi ile ülkemizin en önemli ilçelerinden biridir (<http://www.izmit.gov.tr/tarihce>).

I. Dünya Savaşı'nın getirdiği yıkımlar sonucu önemini bir süre yitiren ve sırasıyla önce İngilizler (6 Temmuz 1920) ardından Yunanlılar (28 Nisan 1921) tarafından işgal edilen Kocaeli, 28 Haziran 1921 de Türk Orduları tarafından işgalden kurtarıldı. Kocaeli'nin Başiskele, Darıca, Dilovası, Çayırova, İzmit, Derince, Gebze, Gölcük, Karamürsel, Kandıra, Kartepe ve Körfez olmak üzere toplam on iki ilçesi bulunmaktadır. Kocaeli, Cumhuriyetle birlikte özellikle sanayileşme alanında en hızlı gelişen illerimizden birisi olmuştur. Kocaeli, Osman Bey ve oğlu Orhan Bey'in uç beylerinden Akçakoca tarafından 1337 yılında Osmanlı topraklarına katıldı. Nikomedia Osmanlı egemenliğine geçtikten sonra, önce İznikmid, daha sonra İzmid (İzmit) adını almıştır. Şehir en parlak dönemine Kanuni Sultan Süleyman zamanında ulaştı. 19. yüzyılda İstanbul-İzmit arasında işleyen ve 1873 yılından itibaren de Haydarpaşa-Ankara güzergâhında faaliyet gösteren demiryolunun kente ulaşmasından sonra Kocaeli'nin ticari ve sosyal yaşamı canlanmaya başladı. Kent, 1888 yılında bağımsız sancak oldu ve ismi İzmit olarak değiştirildi. Daha sonra bölgeye fatihi Akçakoca'dan dolayı Akçakoca'nın yurdu manasına gelen 'KOCAELİ' adı verildi. Bunun başlıca nedeni İstanbul'a yakınlığı ve ulaşım imkânlarının çeşitliliğidir. 1934 yılında İzmit'te ilk kağıt üretim tesisi olan İzmit Kağıt Fabrikası açılırken, bunu 1944'te ikinci selüloz ve Kağıt Fabrikası takip etmiş, SEKA tesisleri 1954, 1957 ve 1959'da genişletilmiştir. Böylece günümüze kadar devam eden hızlı bir sanayileşme ile Kocaeli, Türkiye'nin ileri düzeyde sanayi bölgesi durumuna gelmiştir. Ayrıca Kocaeli ile ilgili önemli bir bilgi de, 30 derece meridyeni Köseköy'deki otoyol kavşağı köprüsünün bulunduğu yerde olduğundan tüm Türkiye saatlerini Kocaeli'ne göre ayarlamaktadır (http://www.izmit.bel.tr/izmit/tarihce_0122/).

3.2. Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin Vizyonu Misyonu ve Kurumsal Yapısı

“1993 yılından itibaren büyükşehir belediyesi olarak faaliyet gösteren İzmit Büyükşehir Belediyesi’nin ismi, 2004 yılında çıkarılan 5216 sayılı Kanun ile Kocaeli Büyükşehir Belediyesi olarak değiştirilmiş ve aynı Kanun ile Kocaeli Büyükşehir Belediyesi’nin sınırları il mülki sınırı olarak kabul edilmiştir. Yapılan bu değişiklikle Kocaeli Büyükşehir Belediyesi’nin hizmet alanı 32 km²’den 3505 km²’ye çıkarak, yaklaşık 110 kat genişlemiş; hizmet verdiği kişi sayısı ise 202.000’den, bugün itibarıyla 1.635.000’e çıkarak yaklaşık %800 oranında artmıştır. 22 Mart 2008 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanan 5747 sayılı Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçerisinde İlçe Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ile Kocaeli’nde belde ve alt kademe belediyeleri kapatılarak, belediyelerin birleşmesi ve bütünleşmesi sağlanmıştır. Yapılan bu düzenleme ile 44 olan belediye sayısı 13’e düşürülmüş; Derince, Gebze, Gölcük, Kandıra, Karamürsel ve Körfez olmak üzere 6 olan ilçe belediyesi sayısı, belde ve alt kademe belediyelerinin kapatılması ve/veya birleştirilmesiyle oluşturulan Başiskele, Çayırova, Darıca, Dilovası, İzmit ve Kartepe ilçelerinin eklenmesiyle 12’ye çıkarılmıştır. Kocaeli’nde yerel yönetimler halihazırda bir büyükşehir ve 12 ilçe belediyesiyle hizmet vermektedir. 6 Aralık 2012’de Resmi Gazete’de yayımlanan 6360 sayılı Kanunla tüm büyükşehir belediye sınırlarının daha önce sadece İstanbul ve Kocaeli’nde uygulandığı şekliyle il mülki sınırı haline getirilmesi, Kocaeli Büyükşehir Belediyesini yönetim, planlama ve koordinasyon açısından en uygun ölçekte hizmet üreten güçlü bir yerel yönetim modeli olarak ön plana çıkartmış ve oldukça önemli bir konuma getirmiştir” (Bingöl, Yazıcı ve Büyükakın, 2013:65).

Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin vizyonu; Kocaeli’yi, yaşam kalitesiyle imrenilecek, yaşamaktan mutluluk ve gelecek nesillere devretmekten gurur duyulacak, dünyaca tanınan bir körfez şehrine dönüştüren, model bir belediye olmaktır. Belirtilen misyonu ise; katılımcı bir yönetim anlayışıyla, adaletten, verimlilikten ve yaşam kalitesinden ödün vermeden, insanı, çevreyi ve toplumsal değerleri ekonomik zenginlikle buluşturan hizmetleri sunmaktır. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi’nin belirtilen ilkeleri ise (<http://www.kocaeli.bel.tr/icerik/vizyon-misyon-ve-ilkelerimiz/814/9407>);

- “İnsanı yaşat ki devlet yaşasın” felsefesiyle çalışır.
- Adalet, verimlilik ve yaşam kalitesinden ödün vermez.
- Katılımcı ve çoğulcu bir yönetim anlayışını benimser, sivil toplum faaliyetlerini destekler.
- Tüm karar ve eylemlerimizi güvenilirlik, şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkelerine dayandırır.
- Riskleri yönetmenin, afet ve krizleri yönetmekten daha önemli olduğuna inanır; sorunlar yaşanmadan önlem alır.
- Çevreye, tarihi mirasa, kültürel ve toplumsal değerlere karşı duyarlıdır.
- Gençlere, kadınlara, yaşlılara ve engelli vatandaşlarımıza yönelik hizmetlere öncelik verir.
- Eğitim, kültür, turizm, sanat ve sporu destekler.

- Çalışanlarımız ve paydaşlarımızla ilişkilerimizi liyakat ve güven esasına dayandırır.
- Çalışanlarımızın mesleki ve sosyal gelişimini destekler.
- Hizmet yönetiminde bilimsel yöntemlerden ve teknolojiden yararlanır.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi teşkilat yapısı, sırasıyla; başkan, meclis üyeliği, encümenlik, danışmanlar, özel kalem, teftiş kurulu, genel sekreter, hukuk müşavirliği, İSU, UKOME, AYKOME, genel sekreter yardımcılığı, daire başkanlıkları ve şube müdürlükleridir. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi başkanı, İbrahim Karaosmanoğlu'dur.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin daire başkanlıkları ise; Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Dairesi Başkanlığı, Bilgi İşlem Dairesi Başkanlığı, Birinci Hukuk Müşavirliği, Çevre Koruma ve Kontrol Dairesi Başkanlığı, Destek Hizmetleri Dairesi Başkanlığı, Emlak ve İstimlak Dairesi Başkanlığı, Etüt ve Projeler Dairesi Başkanlığı, Fen İşleri Dairesi Başkanlığı, Gençlik ve Spor Hizmetleri Dairesi Başkanlığı, İmar ve Şehircilik Dairesi Başkanlığı, İnsan Kaynakları ve Eğitim Dairesi Başkanlığı, İtfaiye Dairesi Başkanlığı, Kaynak Geliştirme Ve İştirakler Dairesi Başkanlığı, Kurumsal Gelişim Dairesi Başkanlığı, Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı, Mali Hizmetler Dairesi Başkanlığı, Muhtarlık İşleri Dairesi Başkanlığı, Özel Kalem Müdürlüğü, Park Bahçe ve Yeşil Alanlar Dairesi Başkanlığı, Sağlık ve Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanlığı, Teftiş Kurulu Başkanlığı, Toplu Taşıma Dairesi Başkanlığı, Ulaşım Dairesi Başkanlığı, Yazı İşleri ve Kararlar Dairesi Başkanlığı ve Zabıta Dairesi Başkanlığıdır (<http://www.kocaeli.bel.tr/>).

Sosyal ve ekonomik yoksunluk içindeki ailelere yönelik sosyal yardımlar, sosyal hizmetler, halk sağlığı hizmetleri ve eğitimi, işçi sağlığı ve güvenliği, ilaçlama, sokak hayvanlarının rehabilitasyonu, engelli ve yaşlı hizmetleri, mezbaha düzenlemeleri gibi hizmetler, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Sağlık ve Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanlığı bünyesinde yapılmaktadır. Daire başkanlığı; Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Şube Müdürlüğü, Sağlık İşleri Şube Müdürlüğü, Veteriner Şube Müdürlüğü, Sosyal Hizmetler Şube Müdürlüğü ve Mezbahalar Şube Müdürlüğü olmak üzere dört alt müdürlükten oluşmaktadır (<http://www.kocaeli.bel.tr/departman/saglik-ve-sosyal-hizmetler-dairesi-baskanligi/76/16>).

3.3 Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Sosyal Yardımlarından Yararlanma Usul ve Esasları Yönetmeliği

10/7/2004 tarih ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunun 7 inci maddesinin (v) bendi ile 3/7/2005 tarihli ve 5393 sayılı Belediye Kanunun 15 inci maddesinin (b) bendi hükümlerine dayanılarak Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Sosyal Hizmetler ve Yardımlar Esasları Yönetmeliği hazırlanmıştır. Bu Yönetmelik belediye sınırları içinde belediyece yapılacak sosyal hizmetler ve yardımlar ile bu hizmet ve yardımlardan faydalananları ve faydalananacak durumda olanları kapsar. Belediyece yapılacak sosyal yardımlardan yararlanmaya hakkı olanlar; belediye sınırları içinde ikamet eden muhtaç, yoksul, kimsesiz, düşkün ve özürlü kişiler, belediye sınırları içindeki kamuya ait eğitim kurumlarında eğitimini sürdürmekte olan muhtaç

öğrenciler (ilköğretim, lise ve yükseköğretim), afetlere maruz kalmış olup aynı ve nakdi yardıma ihtiyacı olduğu tespit edilen kişilerdir. Yönetmelik yoksulluk içinde olup da temel ihtiyaçlarını karşılayamayan ve hayatlarını en düşük seviyede dahi sürdürmekte güçlük çeken dar gelirli, yoksul, muhtaç, kimsesiz, özürlü, kadın, çocuk, yaşlı, mülteci, öğrenci, şehit ve gazi ailelerine bütçe imkânları dâhilinde yapılacak aynı ve nakdi sosyal yardımlar ile koruma ve bakım evlerinin açılması, özürlü merkezlerinin oluşturulması ve diğer sosyal hizmetlerin yürütülmesine dair usul ve esasları düzenlemektir. Yapılacak aynı ve nakdi yardımlar karşılıksızdır. Sosyal yardımların yapılmasında temel amaç ihtiyaç sahiplerinin gıda, giyinme, barınma, ısınma, eğitim, sağlık gibi temel nitelikte sosyal ve ekonomik bir sorununun çözümünde ona yardımcı olunmasıdır. Sosyal yardımların insan onurunu zedelemeyecek koşullarda, vatandaşa en yakın ve en uygun yöntemlerle sunulmasına özen gösterilir. Bizzat başvuru olmasa dahi, basında yer alan veya zabıta birimlerince ya da muhtarlıkça tespit edilip belediyeye bildirilen yoksul, muhtaç, özürlü, kimsesiz ve düşkünlere de re'sen yapılacak inceleme üzerine yardımda bulunulabilir. Bu Yönetmelik kapsamındaki sosyal yardımlardan yararlanabilecek durumda olanlar Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Çözüm Masasına başvurur. Sosyal yardım talebinde bulunan vatandaşlardan istenilen belgeler; bağlı bulunduğu muhtarlıktan form 5 kâğıdı, yeşil kart fotokopisi, yeşil kartlı değil ise bağlı bulunduğu muhtarlıktan fakirlik ilmühaberi, ailede okuyan çocuk var ise öğrenim belgesi, engelli olduğunu belirtmiş ise Sağlık Kurulu Raporu, gerektiğinde Müdürlükçe ihtiyaç duyulan diğer bilgi ve belgelerdir. Müdürlükçe başvuru veya durum tespit belgeleri bu Yönetmeliğe uygun bulunan kişilerin ekonomik ve sosyal durumunu tespiti yönelik olarak gerektiğinde yerinde sosyal inceleme yapılarak, sosyal inceleme raporu veya sosyal tespiti yapılarak sosyal tespit formu düzenlenerek dosyası hazırlanır. Sosyal inceleme raporunda veya sosyal tespit formunda başvuranların genel durumları, istekleri ve ihtiyaçlarıyla ilgili bilgiler belirtilir. Yardım almak isteyen kişinin dosyası Sosyal Tespit ve Denetleme Biriminde düzenlendikten ve değerlendirildikten sonra Sosyal Yardımlar Değerlendirme Kurulu veya Sosyal Yardımlar Değerlendirme Üst Kurulu'na gönderilir. Bu Yönetmelik kapsamında yapılacak sosyal hizmet ve yardımlar, Sosyal Yardımlar Değerlendirme Üst Kurulu, Sosyal yardımlar Değerlendirme Kurulu ve Belediye dar gelirli, muhtaç, yoksun, yoksul, düşkün, kimsesiz, öksüz, yaşlı, dul ve özürlülere sosyal, sağlık ve ekonomik sorunlarının çözümünde yardımcı olabilmek amacıyla nakdi yardımda bulunabilir. Sosyal Tespit ve Denetleme Birimi tarafından yürütülür. Sosyal Yardımlar Değerlendirme Üst Kurulu ve Sosyal Yardımlar Değerlendirme Kurulu en az 3 ve en çok 5'er kişiden oluşur ve kararlar oy çokluğu ile alınır. Oylarda eşitlik olması halinde başkanın bulunduğu taraf çoğunluk sayılır. Sosyal Yardımlar Değerlendirme Üst Kurulu'nda görev alacak üyeler belediye çalışanları arasından ve Büyükşehir Belediye Başkanı tarafından görevlendirilir. Sosyal Yardımlar Değerlendirme Kurulu'nda görev alacak üyeler Daire Başkanı tarafından görevlendirilir. Yapılacak nakdi yardımların miktar ve süresi Müdürlüğün teklifi üzerine veya resen Sosyal Yardımlar Değerlendirme Kurulu tarafından muhtaçlık durumu dikkate alınarak belirlenir. Tabiiyetine bakılmaksızın Kocaeli'ne gelip de imkânsızlıklar nedeniyle hastanelerde tedavi edilmesi gereken ve herhangi bir sosyal güvencesi olmayanlara durumlarını doktor raporuyla belgelemeleri durumunda ikametgâh belgesi

aranmaksızın kimlikleri ve hastalık evraklarıyla nakdi ödeme yapılabilir. Belediye sınırları içinde afetlerden zarar görenlere de Sosyal Yardımlar Değerlendirme Üst Kurulu tarafından belirlenecek miktarda nakdi yardım yapılabilir. Yardımların insan onurunu zedelemeyecek koşullarda sunulması için, Sosyal Yardımlar Değerlendirme Üst Kurulu veya Sosyal Yardımlar Değerlendirme Kurulu kararı ile nakdi yardım yapılabilecek kişilere, temel ihtiyaçlarını karşılamak üzere para yerine geçebilen alışveriş çeki, akıllı kart ve benzeri dağıtılabilir ve/veya üçüncü kişilere dağıtılabilir. Aynı yardımlar bir defada veya periyodik olarak yapılabilir. Yoksul ve ihtiyaç sahibi vatandaşlara ve öğrencilere sıcak çorba, kahvaltı yardımları yapılabilir. Yoksul ve ihtiyaç sahibi vatandaşlara, idare tarafından belirlenen zamanlarda ve yerlerde, çadırlarda veya kapalı mekânlarda yemek yardımı yapılabilir. Gıda, giyim, yakacak, kırtasiye ve benzeri gibi temel ihtiyaç konusu aynı yardımlar, Müdürlüğün teklifi üzerine Sosyal Yardımlar Değerlendirme Üst Kurulu veya Sosyal Yardımlar Değerlendirme Kurulu'na belirlenecek sayı, içerik, miktar ve sürede harcama yetkilisinin talimatına göre yapılabilir. Belediye sınırları içerisinde ikamet eden ve bu Yönetmelik kapsamında sosyal yardımlardan yararlanma hakkına sahip bulunan kimselere gıda, giyim, yakacak, ilaç, sağlık/televizyon yardımları, kırtasiye yardımı, tıbbi araç-gereç ve rehabilitasyon amaçlı protez araç-gereçleri gibi aynı yardımlarda bulunabilir.. İlaç, tıbbi araç-gereç, özürllüler için tekerlekli sandalye, koltuk değneği, rehabilitasyon amaçlı protez araç-gereçleri gibi aynı yardımlarda ihtiyaç sahibinin başvurusu veya belediyenin re'sen yapacağı tespit üzerine, Sosyal Yardımlar Değerlendirme Üst Kurulu veya Sosyal Yardımlar Değerlendirme Kurulu'nun uygunluk görüşü ve harcama yetkilisinin onayı ile yardımda bulunabilir. Aynı yardımlar muhtaç ve yoksullara her gün ücretsiz ekmek dağıtılması gibi sürekli veya kırtasiye, ilaç, gıda, giyim yardımı gibi geçici nitelikte olabilir. Aynı yardımlardan yararlanacak kişilerden bu yönetmeliğin 9 uncu maddesinde belirtilen evrak talep edilir. İlköğretim öğrencilerine yapılacak aynı yardımlar için okul müdürlüklerince öğrencinin durumuna dair verilen bilgi ve belge yeterlidir. Aynı yardımların dağıtılmasında muhtarlıklar, sivil toplum örgütleri, ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile de işbirliği yapılabilir. Afet durumlarında, afet mağduru vatandaşlara aynı ve nakdi yardım yapılabilir. Bahsi geçen yardımlar mahiyetinde olmak kaydıyla, ortaya çıkabilecek yeni ihtiyaçları karşılamak üzere Belediye Meclisi kararına bağlanarak yapılacak diğer sosyal yardımlar yapılabilir. Belediyece bu yönetmelik kapsamındaki kimselere dağıtılmak üzere Kamu İhale Kanunu hükümlerine göre alımı gerçekleştirilen veya sosyal yardımlarda kullanılmak üzere Belediyeye bağışlanan aynı yardımlar (gıda, yakacak, giyecek, kırtasiye malzemesi v.s.), Belediye personeli ve araçlarıyla muhtaç ve yoksul kişilere en uygun yöntemlerle dağıtılır. Gerektiğinde muhtarlar, sivil toplum ve kamu kuruluşlarıyla dağıtımına yönelik işbirliği yapılabilir. Aynı yardımların dağıtımını üçüncü şahıslardan hizmet alımı şeklinde yaptırılabilir (<https://kms.kaysis.gov.tr/Home/Goster/24917?AspxAutoDetectCookieSupport=>).

3.4. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Tarafından 2010-2015 Yılları Arası Yapılan Sosyal Yardımlar

Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin faaliyet raporlarına göre, Sağlık ve Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanlığı Sosyal Hizmetler Şube Müdürlüğü tarafından yapılan sosyal yardımlar; barınma konaklama ve sosyal yardım merkezi, bireysel yardımlar, sosyal yardım organizasyonları, engellilere sosyal yardımlar, sevgi mağazaları, beyaz kalpler eğitim ve oryantasyon merkezi ve kurumsal ve kurumlar arası işbirliği ile yapılan yardımlar olmak üzere toplamda 7 ana başlıkta belirtilmiştir. Bu bölüm Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin 2010-2015 yıllarına ait faaliyet raporlarından yararlanılarak oluşturulmuştur. Ayrıca çalışmada Sağlık ve Sosyal Hizmetler Dairesi Başkanlığına bağlı Sağlık İşleri Şube Müdürlüğünce yapılan evde bakım hizmetleri, hasta nakil hizmetleri ve eğitim hizmetleri de incelenmiştir.

Tablo 1. Yapılan Sosyal Yardımların Konu Başlıklarına Göre Genel Maliyetleri

Genel Maliyetler	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Barınma ve Sosyal Yardım Merkezi	392.076 TL	344.056 TL	378.397 TL	315.417 TL	263.545 TL	312.088 TL
Sevgi Mağazaları	1.131.737 TL	1.190.964 TL	2.080.915 TL	64.514 TL	18.591 TL	0
Sosyal Yardım Organizasyonları	6.230.156 TL	4.466.432 TL	3.454.586 TL	3.542.559 TL	1.341.874 TL	3.835.696 TL
Özürlülere Sosyal Yardımlar	699.962 TL	466.526 TL	151.391 TL	72.431 TL	155.896 TL	205.426 TL
Bireysel Yardımlar	2.119.749 TL	2.929.403 TL	3.838.409 TL	4.812.205 TL	8.937.005 TL	8.241.364 TL
Kurumsal ve Kurumlar Arası İşb. Yapılan Yardımlar	903.436 TL	1.190.035 TL	1.787.112 TL	1.245.914 TL	1.220.390 TL	585.676 TL
Şube Müdürlüğü Genel Giderler	0	0	0	275.250 TL	219.205 TL	0
Genel Toplam TL	11.477.019 TL	10.587.419 TL	11.690.812 TL	10.328.291 TL	12.431.330 TL	13.180.252 TL

Kaynak: KBB 2010-2015 Faaliyet Raporları

Tabloda, yıllara göre yapılan sosyal yardımların konu başlıklarına göre TL bazında genel maliyetleri verilmiş olup, o yıl içinde belirtilmeyen miktarlar “0” olarak yazılmıştır. Maliyetlerin virgülden sonraki kuruş küsuratları yazılmamış sadece genel toplamalarda belirtilmiştir. Yapılan sosyal yardım faaliyetleri yıllara göre farklılıklar göstermiş, yardım yapılan kişi sayısı yine yıllara göre artmış veya azalmıştır. Tabloya göre yıllara göre en fazla artarak devam eden bireysel yardımlardır. Genel toplam maliyetlerine bakıldığında bir önceki yıla göre yapılan sosyal yardım faaliyetleri (yaklaşık olarak), 2011 yılında %7,7 azalmış, 2012 yılında %10 artmış, 2013 yılında %11,6 azalmış, 2014 yılında %20 artmış, 2015 yılında %6 artmıştır.

3.4.1. Barınma Konaklama ve Sosyal Yardım Merkezi

2005 senesinin ikinci ayında Kocaeli’nde hayatını devam ettiren ve iktisadi ve sosyal bakımdan yeterli olmayan, kimsesi olmayan, sokakta yaşayan çocukları ve sokakta kalmış kişileri, öksüzleri ve yolda kalanları, vaziyetlerindeki sıkıntılar yok oluncaya kadar sahiplenerek: sağlık gereksinimi olanlara sağlık yardımı ve ihtiyacı olanlara eşya veya parasal yardım yapılarak ailelerine haber vermek, sosyal koruma açısından olması gereken çalışmaları yapmak, diğer bireyler tarafından yapılan bağışları, kıyafetleri alıp mağazalarda ihtiyacı olanlara vermek üzere Barınma Konaklama ve Sosyal Yardım Merkezi faaliyete geçirilmiştir. Araştırma da incelenen 2010-2015 arası tüm yıllarda etkinliklerini çeşitlenerek devam ettirdiği görülen bu merkezde ayrıca şehir dışından gelip kalacak yeri olmayan hasta vatandaşlara da hizmet verilebilmek için ek bir kısım oluşturulmuştur (<http://www.kocaeli.bel.tr/kategori/faaliyet-raporlari/2887/0>)

Tablo 2. Barınma Konaklama ve Sosyal Yardım Merkezinin Yıllara Göre Kapasite Sayısı

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Kapasite Sayısı	74 kişi	74 kişi	74 kişi	102 kişi	102 kişi	102 kişi

Kaynak: KBB 2010-2015 Faaliyet Raporları

Barınma Konaklama ve Sosyal Yardım Merkezinin 2010,2011 ve 2012 yıllarında ki 74 olan toplam kapasite sayısı, 2013, 2014 ve 2015 yıllarında %37 oranında artarak toplamda 102 olmuştur.

Tablo 3. Barınma Konaklama ve Sosyal Yardım Merkezinde Yıllara Göre Yapılan Sosyal Yardım Faaliyetleri ve Hizmet Verilen Kişi Sayısı

Sosyal yardım faaliyetleri	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Tedavisi yapılan	608 kişi	527 kişi	579 kişi	310 kişi	2702 kişi	1557 kişi
Ailesi ile irtibata geçilen	245 kişi	123 kişi	146 kişi	73 kişi	124 kişi	162 kişi
Huzur evine yerleştirilen	13 kişi	9 kişi	10 kişi	6 kişi	4 kişi	2 kişi
Genel sağlık sigortası yapılan	5 kişi	0	0	3 kişi	4 kişi	1 kişi
Sığınma evine yerleştirilen	12 kişi	57 kişi	89 kişi	133 kişi	0	0
Yeşil kart alınan	0	16 kişi	0	0	0	0
Sağlık kurulu raporu alınan	58 kişi	34 kişi	46 kişi	13 kişi	9 kişi	10 kişi
Maaş bağlanan	0	3 kişi	0	0	1 kişi	1 kişi
Bakım ve rehabilitasyon merkezine gönderilen	0	7 kişi	0	6 kişi	6 kişi	2 kişi
İşe yerleştirilen	0	0	26 kişi	4 kişi	0	13 kişi
Yabancı uyruklu misafir edilen	0	11 kişi	36 kişi	92 kişi	145 kişi	206 kişi
Yol yardımı yapılan	0	0	0	0	51 kişi	25 kişi
Hasta yakını için konaklama	0	0	0	0	59 kişi	103 kişi
Kadın konuk evine yerleştirilen	0	0	0	0	303 kişi	321 kişi
Sosyal incelemesi yapılan	0	0	0	0	710 kişi	440 kişi
Toplam	941 kişi	787 kişi	932 kişi	640 kişi	4118 kişi	2843 kişi

Kaynak: KBB 2010-2015 Faaliyet Raporları

Tabloya göre Barınma Konaklama ve Sosyal Yardım Merkezinde yapılan sosyal yardım faaliyetleri yıllara göre farklılıklar göstermiş, yardım yapılan kişi sayısı yine yıllara göre artmış veya azalmıştır.

Bir önceki yıla göre yapılan sosyal yardım faaliyetleri (yaklaşık olarak), 2011 yılında %16 azalmış, 2012 yılında %18 artmış, 2013 yılında %31 azalmış, 2014 yılında %543 artmış ve 2015 yılında %31 azalmıştır.

Barınma Konaklama ve Sosyal Yardım Merkezinde misafir edilen yoksul vatandaşlara yönelik en çok yapılan sosyal yardım faaliyeti sağlık ve tedavi hizmetiyken, en az yapılan sosyal yardım faaliyeti ise maaş bağlanması olmuştur.

2010-2015 yılları arası; tedavisi yapılan kişi sayısı 6253, ailesi ile irtibata geçilen kişi sayısı 873, huzur evine, sığınma evine, kadın konuk evine ve bakım ve rehabilitasyon merkezine yerleştirilen kişi sayısı 980, sağlık kurulu raporu alan kişi sayısı 170, işe yerleştirilen kişi sayısı 43, genel sağlık sigortası yapılan kişi sayısı 13, yeşil kart alınan kişi sayısı 16, maaş bağlanan kişi sayısı 5, hasta yakını olarak konaklayan kişi sayısı 162, yol yardımı alan kişi sayısı 76, yabancı uyruklu misafir edilen kişi sayısı 490 ve sosyal incelemesi yapılan kişi sayısı 1150'dir.

3.4.2. Bireysel Yardımlar

Kendisi tarafından Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Sosyal Hizmetler Şube Müdürlüğüne iktisadi veya sosyal bakımdan ihtiyaç sahibi olduğuna dair bir beyanla başvuran bireylere, buradaki sosyologlarca gerçekleştirilen inceleme ve araştırma sonucunda Sosyal Hizmetler ve Yardım Esasları Yönetmeliği'nin ilgili maddelerince yapılması gereken bireysel yardımlar uygulanmaktadır (<http://www.kocaeli.bel.tr/kategori/faaliyet-raporlari/2887/0>).

Tablo 4. Yıllara Göre Yapılan Bireysel Yardımlar ve Yardım Alan Kişi Sayısı

Bireysel Yardımlar	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Sağlık (ameliyat ve tedavi) yardımı	99 kişi	71 kişi	Kişi sayısı belirtilmemiş	38 kişi	Kişi sayısı belirtilmemiş	Kişi sayısı belirtilmemiş
Su borcu yardımı	559 kişi	541 kişi	Kişi sayısı belirtilmemiş	90 kişi	Kişi sayısı belirtilmemiş	Kişi sayısı belirtilmemiş
Ev eşyası yardımı	103 kişi	272 kişi	Kişi sayısı belirtilmemiş	883 kişi	Kişi sayısı belirtilmemiş	Kişi sayısı belirtilmemiş
Eşya nakli yardımı	8 kişi	63 kişi	Kişi sayısı belirtilmemiş	0	0	Kişi sayısı belirtilmemiş
Nakit yardımı	168 kişi	247 kişi	Kişi sayısı belirtilmemiş	80 kişi	0	0
Mama ve özel gıda yardımı	19 kişi	93 kişi	Kişi sayısı belirtilmemiş	146 kişi	0	Kişi sayısı belirtilmemiş
Ulaşım yardımı	129 kişi	0	Kişi sayısı belirtilmemiş	0	0	0
Konteyner alınması	0	3 kişi	Kişi sayısı belirtilmemiş	4 kişi	0	Kişi sayısı belirtilmemiş
41 Kart gıda uygulaması	0	5197 kişi	Kişi sayısı belirtilmemiş	9353 kişi	Kişi sayısı belirtilmemiş	Kişi sayısı belirtilmemiş
41 Kart giyim uygulaması	0	0	0	0	Kişi sayısı belirtilmemiş	Kişi sayısı belirtilmemiş
41 Kart süt uygulaması	0	0	Kişi sayısı belirtilmemiş	0	Kişi sayısı belirtilmemiş	Kişi sayısı belirtilmemiş
Kırtasiye yardımı	0	2814 kişi	Kişi sayısı belirtilmemiş	Kişi sayısı belirtilmemiş	0	0
Gıda kolisi yardımı	0	9650 kutu	Kişi sayısı belirtilmemiş	0	0	Kişi sayısı belirtilmemiş
Çocuk bezi yardımı	0	2000 adet	Kişi sayısı belirtilmemiş	486 kişi	0	Kişi sayısı belirtilmemiş
Köye dönüş yardımı	0	0	Kişi sayısı belirtilmemiş	14 kişi	0	0
Giyim yardımı	0	0	0	Kişi sayısı belirtilmemiş	0	0
Okul kıyafeti yardımı	0	0	0	Kişi sayısı belirtilmemiş	0	0
Giyim nakit yardımı	0	0	0	0	Kişi sayısı belirtilmemiş	Kişi sayısı belirtilmemiş
İlaç yardımı	0	0	0	0	Kişi sayısı belirtilmemiş	Kişi sayısı belirtilmemiş
Medikal yardımı	0	0	0	0	Kişi sayısı belirtilmemiş	0
Sosyal amaçlı nakit yardımı	0	0	0	0	Kişi sayısı belirtilmemiş	Kişi sayısı belirtilmemiş
Yangın yardımı	0	0	0	0	Kişi sayısı belirtilmemiş	Kişi sayısı belirtilmemiş
Afet yardımı	0	0	0	0	Kişi sayısı belirtilmemiş	Kişi sayısı belirtilmemiş
Ağır engelli yardımı	0	0	0	0	0	Kişi sayısı belirtilmemiş
Yol yardımı	0	0	0	0	0	Kişi sayısı belirtilmemiş
Kumanya Terzi Bayırı	Kişi sayısı belirtilmemiş	0	0	0	0	0

Kaynak: KBB 2010-2015 Faaliyet Raporları

Tabloda, faaliyet raporlarında yıllara göre yapılan bireysel yardımlar ve belirtilen kişi sayıları verilmiş olup, o yıl içinde belirtilmeyen sosyal yardımlar kısmı “0” olarak yazılmıştır. Bireysel yardım yapılıp kişi sayısı belirtilmeyen ve maliyet fiyatı yazan bireysel yardım kısımlarına ise “kişi sayısı belirtilmemiş” olarak yazılmıştır.

Tabloda yıllara göre yapılan bireysel yardımların çeşitliliği değişmiş, yardım alan kişi sayısı yine yıllara göre artmış veya azalmıştır. 2010-2015 yılları arası her yıl düzenli yapılan bireysel yardımlar; sağlık (ameliyat ve tedavi) yardımı, su borcu yardımı, ev eşyası yardımı olmuştur.

Tablo 5. Yıllara Göre Yapılan Bireysel Yardımların Maliyetleri

Bireysel Yardımlar	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Sağlık (ameliyat ve tedavi) yardımı	136.114 TL	69.911 TL	64.243 TL	31.330 TL	49.234 TL	15.603 TL
Su borcu yardımı	1.436.159 TL	1.054.950 TL	493.937 TL	246.371 TL	198.659 TL	113.803 TL
Ev eşyası yardımı	71.665 TL	316.051 TL	248.122 TL	302.251 TL	746.201 TL	316.208 TL
Eşya nakli yardımı	28.727 TL	160.439 TL	0	0	136.107 TL	79.693 TL
Nakit yardımı	385.548 TL	336.050 TL	125.450 TL	108.440 TL	0	0
Mama ve özel gıda yardımı	17.017 TL	80.167 TL	134.346 TL	209.551 TL	0	456.855 TL
Ulaşım yardımı	6.176 TL	0	0	0	0	0
Konteyner alınması	0	21.240 TL	35.577 TL	32.509 TL	0	20.355 TL
41 Kart gıda uygulaması	0	307.385 TL	2.394.475 TL	3.582.485 TL	4.519.670 TL	5.375.435 TL
41 Kart giyim uygulaması	0	0	0	0	821.699 TL	1.217.550 TL
41 Kart süt uygulaması	0	0	1.809.840 TL	2.079.647 TL	2.177.320 TL	2.299.200 TL
Kırtasiye yardımı	0	33.458 TL	0	14.018 TL	0	0
Gıda kolisi yardımı	0	548.414 TL	40.026 TL	0	0	219.294 TL
Çocuk bezi yardımı	0	755 TL	104.382 TL	140.656 TL	0	166.515 TL
Köye dönüş yardımı	0	0	197.847 TL	117.081 TL	0	0
Giyim yardımı	0	0	0	1.439 TL	0	0
Okul kıyafeti yardımı	0	0	0	26.071 TL	0	0
Giyim nakit yardımı	0	0	0	0	51.015 TL	16.350 TL
İlaç yardımı	0	0	0	0	125.25 TL	0
Medikal yardımı	0	0	0	0	24.572 TL	0

Tablo 5'in Devamıdır.						
Sosyal amaçlı nakit yardımı	0	0	0	0	44.650 TL	8.470 TL
Yangın yardımı	0	0	0	0	155.000 TL	164.500 TL
Afet yardımı	0	0	0	0	12.750	9.450
Ağır engelli yardımı	0	0	0	0	0	52.800 TL
Yol yardımı	0	0	0	0	0	6.795 TL
Kumanya Terzi Bayırı	186.736 TL	0	0	0	0	0
Toplam TL	2.283.124 TL	2.929.403 TL	5.648.249 TL	6.891.852 TL	8.937.005 TL	10.538.879 TL

Kaynak: KBB 2010-2015 Faaliyet Raporları

Tabloda, faaliyet raporlarında yıllara göre yapılan bireysel yardımların TL bazında maliyetleri verilmiş olup, o yıl içinde belirtilmeyen sosyal yardımlar kısmı “0” olarak yazılmıştır. Maliyetlerin virgülden sonraki kuruş küsuratları yazılmamış sadece genel toplamlarda belirtilmiştir.

Bir önceki yıla göre yapılan bireysel sosyal yardım harcamaları yaklaşık olarak, 2011 yılında %28 artmış, 2012 yılında %92 artmış, 2013 yılında %22 artmış, 2014 yılında %29,6 artmış ve 2015 yılında %18 artmıştır. 2010 yılı içerisinde en fazla maliyet oluşturan ilk üç yardım sırasıyla, su borcu yardımı, nakit yardımı ve kumanya yardımudur. 2011 yılında en fazla maliyet oluşturan ilk üç yardım sırasıyla, su borcu yardımı, gıda kolisi yardımı ve nakit yardımudur. 2012 yılında en fazla maliyet oluşturan ilk üç yardım sırasıyla, 41 Kart gıda yardımı, 41 Kart süt yardımı ve su borcu yardımudur. 2013 yılında en fazla maliyet oluşturan ilk üç yardım sırasıyla, 41 Kart gıda yardımı, 41 Kart süt yardımı ve ev eşyası yardımudur. 2014 yılında en fazla maliyet oluşturan ilk üç yardım sırasıyla, 41 kart gıda uygulaması, 41 Kart süt yardımı ve 41 Kart giyim yardımudur. 2015 yılında ise en fazla maliyet oluşturan ilk üç yardım sırasıyla, 41 Kart gıda yardımı, 41Kart süt yardımı ve 41 Kart giyim yardımudur. Genel olarak en az yardım yapılan yıl 2010 yılı olmuştur.

3.4.3. Sosyal Yardım Organizasyonları

Büyük ölçekte ki sosyal yardımlarını geniş bir kesimde planlayıp uygulayan Sosyal Hizmetler Şube Müdürlüğü, bu yardımlarını organizasyon şeklinde de yapmaktadır. 2005 yılının ekim ayında Kocaeli Büyükşehir Belediyesi ve Kocaeli İl Sağlık Müdürlüğü arasında imzalanan bir protokol ile annelere süt dağıtım organizasyonu gerçekleştirilmiştir. Bu organizasyon 2012 yılına gelindiğinde 41 Kart'a tanımlanarak süt yardım kartı şeklinde farklı bir yöntem oluşturulmuştur. Annelerin sağlık ocaklarına gitmeleri teşvik edilerek istedikleri süt ürününü tercih etme imkanı verilmiş, durumları takibe alınmış ve gün içerisinde ihtiyaç duyulan taze süt alma olanağı oluşturulmuştur (<http://www.kocaeli.bel.tr/kategori/faaliyet-raporlari/2887/0>).

Tablo 6. Annelere Süt Yardımı Organizasyonunda Yıllara Göre Ulaşılan Anne Sayısı ve Maliyetleri

	2010	2011	2012
Ulaşılan anne sayısı	27.346 anne	23.838 anne	Belirtilmemiş
Maliyet TL	14.016.360 TL	3.774.392 TL	751.540 TL

Kaynak: KBB 2010-2012 Faaliyet Raporları

2012 yılından sonra süt yardımı 41 Kart süt uygulamasıyla devam etmiştir. 41 kart süt uygulamasının diğer yıllarda ki durumu bireysel yardımlar kısmında incelenmiştir.

Verem hastası olup tedavisi devam eden hastalara ihtiyaçları olan yardımların yapılması adına Kocaeli Verem Savaş Derneği'nin başvurusu üzerine 2005 senesinin temmuz ağustos ayında Başkanlık makamının onayı ile verem hastalarına gıda yardımı organizasyonu başlanmış fakat 2012 yılına gelindiğinde bu yardımlar bitirilmiştir (<http://www.kocaeli.bel.tr/kategori/faaliyet-raporlari/2887/0>).

Tablo 7. Verem Hastalarına Yıllara Göre Gıda Yardımı Miktarı

	2010	2011
Verem hastalarına gıda yardım miktarı	1513 adet	44 adet

Kaynak: KBB 2010-2011 Faaliyet Raporları

Tabloda 2011 yılında yapılan gıda yardımı 2010 yılına göre %97 oranında azalmış ve sonlandırılmıştır.

Kocaeli genelinde 12 ilçede 12 ayrı iftar programı kapsamında 2010, 2011, 2012 ve 2013 yıllarında Ramazan Organizasyonu düzenlenmiştir.

Tablo 8. Ramazan Organizasyonu Maliyetleri

Ramazan Organizasyonu	2010	2011	2012	2013
Maliyet TL	2.395.690	591.300	205.680	318.400

Kaynak: KBB 2010-2013 Faaliyet Raporları

Müdürlükçe sosyal belediye yaklaşımına uygun olarak, Kocaeli'nde dağıtılan hazır tüketimli yemek yardımlarının dağıtım ve kullanımı aşamasında oluşacak problemleri bertaraf etme adına bu yardımların yapıldığı yerlere düzenli denetim gerçekleştirilmektedir. Bu yardımlar dağıtıcı şirket tarafından müdürlükçe tespit dilen yerlere her üç günde bir gidilip üç günün öğle ve akşam yemeğini karşılayacak şekilde uygulanmaktadır. Yemeklerin içine konulduğu kolilere yemek listeleri, yemeklerin yemek için hazır hale getirecek bilgileri eklenmektedir. Müdürlük tarafından yapılan denetlemeler sırasında bu bilgileri yeterince uygulayamayan ve eğitim seviyesi düşük olan ailelere doğru bilgiler verilmektedir (<http://www.kocaeli.bel.tr/kategori/faaliyet-raporlari/2887/0>)

Tablo 9. Yıllara Göre Tüketime Hazır Dayanıklı Yemek Dağıtım Sayısı ve Maliyetleri

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Yemek sayısı	0	15954	Belirtilmemiş	49118	53508	58412
Maliyet TL	0	64.249TL	426.761TL	465.877TL	552.227TL	814.262TL

Kaynak: KBB 2010-2015 Faaliyet Raporları

2012 yılında faaliyete geçen ve Kocaeli’nde yeni doğan bebeklere hediye kutularının verilmesi yardımıyla Hoş Geldin Bebek projesi adıyla başlanılmıştır. Bu proje ile dağıtılan bu hediyelerin içinde bebek gelişimi ve bakımlarına yönelik bilgilendirici bebeğim büyüyor kitapçığı ve gelişim süreci takvimi, bebek çantası, ateş ölçüm cihazı ve bizzat Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanı İbrahim Karaosmanoğlu tarafından bebeğe hitaben yazılan mektup bulunmaktadır (<http://www.kocaeli.bel.tr/kategori/faaliyet-raporlari/2887/0>).

Tablo 10. Yıllara Göre Hoş Geldin Bebek Projesi Hediye Paket Sayısı ve Maliyetleri

	2012	2013	2014	2015
Hediye paket sayısı	22875	27531	28736	24037
Maliyet TL	261.764TL	673.286TL	748.728TL	633.206TL

Kaynak: KBB 2012-2015 Faaliyet Raporları

2015 yılında başlanılan Oyuncak Toplama Kutuları projesiyle; kentin belirli bölgelerine konulacak Oyuncak Toplama Kutularının ve kampanyayı anlatan afişlerin oluşturacağı sosyal etki ve yardımlaşma duygusu çerçevesinde toplanan oyuncakların ekonomik yoksunluk içindeki ailelerin çocuklarına dağıtılması amaçlanmaktadır. 2015 yılı içerisinde farklı zamanlarda 54 okul ve 11 AVM’ ye kurulan Oyuncak Toplama Kutularından elde edilen oyuncaklar, ayrıştırma, temizleme, paketleme işlemlerinden sonra 4.000 muhtaç ve engelli çocuğa dağıtılmıştır. Ayrıca yine 2015 yılında başlanılan yaşlılara yönelik organizasyonlarda; yaşlı, muhtaç, kimsesiz birey ziyaretleri, kurumlar arası iletişim, aile bütünlüğü, ihtiyaç analizi ve sonlandırma, dedem ninem ve ben projesi gezileri, 18-24 Mart yaşlılara saygı haftası programı yapılmıştır (<http://www.kocaeli.bel.tr/kategori/faaliyet-raporlari/2887/0>).

Faaliyet raporunda 2015 yılı için sadece dedem ninem ve ben projesinin 42.547 TL maliyetli olduğu belirtilmiş, diğer yapılanlarla ilgili sayısal ifadelere yer verilmemiştir.

3.4.4. Engellilere Yönelik Yapılan Sosyal Yardımlar

Kocaeli sınırları içinde yaşayan engellilere ulaşabilmek için engelli veri tabanı oluşturulmuştur. Ayrıca kimsesiz engelli vatandaşların sağlık kurulu raporları almaları konusunda destek hizmeti sağlanmaktadır. Özürlü vatandaşların en çok karşılaştığı sorun olan ulaşım engellerini aşabilmeleri kamu kurumlarına, rehabilitasyon merkezlerine ve hastanelere ücretsiz olarak nakledilmeleri için dört adet tekerlekli sandalyeyi aynı anda taşıyabilecek asansörlü bir araç temin edilmiştir. ALO “ÖZÜRLÜYÜM” DESTEK

HATTI'nı (331 39 00) arayan vatandaşlara 2006 yılının Ocak ayından itibaren hizmet verilmektedir (<http://www.kocaeli.bel.tr/kategori/faaliyet-raporlari/2887/0>).

Tablo:11. Yıllara Göre Alo Özürlüyüm Destek Hattı Ulaşım ve Danışmanlık Hizmetinden Yararlanan Kişi Sayısı

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Ulaşım hizmeti	1556 kişi	1362 kişi	1474 kişi	1932 kişi	2426 kişi	2023 kişi
Danışmanlık	1672 kişi	807 kişi	1004 kişi	827 kişi	945 kişi	1102 kişi

Kaynak: KBB 2010-2015 Faaliyet Raporları

Tablo 12. Engellilere Yönelik Sosyal Yardımlar ve Yararlanan Kişi/Aile Sayısı

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Akülü tekerlekli sandalye	48 kişi	29 kişi	6 aile	13 aile	0	15 aile
Manüel tekerlekli sandalye	45 kişi	25 kişi	2 aile	4 aile	2 aile	0
Yürüteç	4 kişi	1 kişi	0	0	0	0
Hasta bezi	768 kişi	1111 kişi	83 aile	2 aile	0	0
Çocuk bezi	366 kişi	0	0	0	0	0
Mama özel gıda yardımı	5 kişi	6 kişi	1 aile	0	0	0
Hasta yatağı	55 kişi	100 kişi	46 aile	47 aile	58 aile	60 aile
İşitme cihazı yardımı	15 kişi	12 kişi	7 aile	2 aile	0	15 aile
Akü alımı	1 kişi	3 kişi	2 aile	8 aile	0	0
Aspirasyon cihazı	0	1 kişi	0	0	0	0
Aspiratör, vantilatör	0	1 kişi	0	0	0	0
Bilgisayar alımı	0	3 kişi	0	0	0	0
Bipap-St	0	2 kişi	0	0	0	0
Elektronik kol protezi	0	1 kişi	0	0	0	0
Havalı yastık	0	1 kişi	0	0	0	0
Kolostomi torbası	0	1 kişi	0	0	0	0
Oksijen konsantratörü	0	3 kişi	0	0	0	0
Kulak kalıbı	0	1 kişi	0	0	0	0
Medikal malzeme	45 kişi	3 kişi	0	4 aile	4 aile	0
Nebülizatör	0	2 kişi	0	0	0	0
Ortopedik ayakkabı	0	4 kişi	1 aile	0	0	0
Oturma minderi	0	1 kişi	0	0	0	0
Özürlü arabası	0	1 kişi	0	0	0	0
Protez alımı	0	2 kişi	0	0	0	0
Puset	0	1 kişi	0	0	0	0
Sonda	0	15 kişi	3 aile	0	0	0
Şilte	0	29 kişi	1 aile	0	0	0
Taşıma lifti	0	1 kişi	1 aile	0	0	0
Uzun yürüme protezi	0	1 kişi	0	0	0	0
Yara bakım ürünleri	0	5 kişi	0	0	0	0
Yatak koruyucu	0	1 kişi	0	0	0	0
Göz protez	0	0	1 aile	2 aile	0	0
Gözlük	0	0	1 aile	0	0	0

Kaynak: KBB 2010-2015 Faaliyet Raporları

Faaliyet raporlarında 2010 ve 2011 yıllarında sosyal yardımlardan yararlananlar kısmı kişi olarak belirtilmişken daha sonraki yıllarda aile olarak belirtilmiştir. Yine faaliyet raporlarında yıllara göre yardım yapılmayan alanlar tabloda “0” olarak yazılmıştır. Çeşitli yardım yapılan kişi veya aile sayısı yıllara göre artmış ya da azalmıştır. 2010-2015 yılları arası engellilere yönelik en çok yapılan sosyal yardımlar; hasta yatağı, işitme cihazı, medikal malzeme, akülü ve manüel tekerlekli sandalye ve hasta bezi yardımlarıdır.

Tablo 13. Yıllara Göre Engelli Etkinlikleri Maliyetleri

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Maliyet TL	6.615 TL	31.287 TL	27.334 TL	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	81.848 TL

Kaynak: KBB 2010-2015 Faaliyet Raporları

Engelli etkinlikleri içerisinde en maliyetli yıl 2015 yılıdır.

3.4.5. Sevgi Mağazaları

Sosyal Hizmetler Şube Müdürlüğü, mağdur durumdaki vatandaşların giyim yardımı konusundaki taleplerini yapılan sosyal incelemeleri ve komisyon kararlarına göre karşılanması için İzmit ve Gebze bölgesindeki Sevgi Mağazaları açmış fakat 2014 yılında sonlandırılmıştır. Daha sonraki yıllarda giyim yardımı 41 Kart giyim üzerinden devam etmiştir. 41 Kart giyim yardımı bireysel yardımlar kısmında incelenmiştir (<http://www.kocaeli.bel.tr/kategori/faaliyet-raporlari/2887/0>).

Tablo 14. İzmit Sevgi Mağazasından Yıllara Göre Yardım Yapılan Kişi ve Aile Sayısı, Yardım Miktarı ve Maliyetleri

Yardım yapılan	2010	2011	2012	2013
Aile sayısı	3236 aile	3573 aile	3511 aile	3596 aile
Kişi sayısı	9161 kişi	11293 kişi	7599 kişi	6030 kişi
Yardım miktarı	69494 giysi	90398 giysi	54515 giysi	44285 giysi
Maliyet TL	925.864 TL	1.009.372 TL	722.250 TL	600.700 TL

Kaynak: KBB 2010-2013 Faaliyet Raporları

Yıllara göre ailelerin İzmit Sevgi Mağazasından en fazla yararlandığı yıl 2013 yılıdır. Kişi olarak ise en fazla yararlanan yıl 2011 yılıdır. Ayrıca 2011 yılı en fazla maliyetin olduğu yıldır.

Tablo:15- Gebze Sevgi Mağazasından Yıllara Göre Yardım Yapılan Kişi ve Aile Sayısı, Yardım Miktarı ve Maliyetleri

Yardım yapılan	2010	2011	2012	2013
Aile sayısı	1669 aile	1440 aile	1854 aile	2297 aile
Kişi sayısı	6646 kişi	4291 kişi	4081 kişi	3950 kişi
Yardım miktarı	66675 giysi	38831 giysi	34620 giysi	27960 giysi
Maliyet TL	541.267 TL	429.412 TL	404.537 TL	395.000 TL

Kaynak: KBB 2010-2013 Faaliyet Raporları

Yıllara göre ailelerin Gebze Sevgi Mağazasından en fazla yararlandığı yıl 2013 yılıdır. Kişi olarak ise en fazla yararlanılan yıl 2010 yılıdır. Ayrıca 2010 yılı en fazla maliyetin olduğu yıldır.

3.4.6. Beyaz Kalpler Eğitim ve Oryantasyon Merkezi

Bu merkez 2014 senesinin ilk ayında faaliyetlerine başlamış ve içinde barındırdığı eğitim sınıfları ile diğer yerlerdeki benzer durumlara göre ilk olma niteliği bulunmaktadır. Kocaeli’nde yaşayan, okula devam edemeyen, eğitimine farklı sebepler sonucu ara vermiş, yeterli iktisadi seviyede olmayıp bu durumunu düzeltmek için çalışma zorunluluğunda bulunan 12 ile 18 yaş aralığında ki çocuklar bu merkezin hedef kitesidir. Yaklaşık bir ay boyunca sosyal açıdan incelemesi ve araştırması yapılan çocuklar, uzmanların oluşturduğu bir komisyonca 1 yıllık zaman boyunca bu merkeze yerleştirilirler. Değişik hobi odaları da bulunan merkezde çeşitli eğitimlerde uygulanmaktadır. Bunlar servis elamanı, aşı yardımcısı, sıhhi tesisat ve elektrik panosu eğitimleridir. Ayrıca bilgisayarla ve maket yapımıyla ilgili atölyelerde mevcuttur (<http://www.kocaeli.bel.tr/kategori/faaliyet-raporlari/2887/0>).

Tablo 16. Beyaz Kalpler Eğitim ve Oryantasyon Merkezi Faaliyetleri

	2014	2015
Görüşülen çocuk sayısı	670	1970
Mrkz. kabul edilen çocuk sayısı	108	85
Görüşülen kurum sayısı (okul, muhtarlık, STK, vb.)	132	222
İlişiği kesilen çocuk sayısı	47	74
Ziyareti yapılan aile sayısı	454	522
Aile danışmanlığı yapılan aile sayısı (anne-baba)	194	114
Sosyal yardımlara yönlendirilen çocuk sayısı	8	26
Eğitim sonrası sertifika alan çocuk sayısı	19	Belirtilmemiş
Profesyonel spor dallarına yönlendirilen çocuk sayısı	9	13
Psikolog görüşme sayısı	588	733
Uygulanan test sayısı	214	852

Kaynak: KBB 2014-2015 Faaliyet Raporları

Beyaz Kalpler Eğitim ve Oryantasyon Merkezinde sosyal yardımlara yönlendirilen çocuk sayısı 2014 yılında 8 iken, 2015 yılında %225 artarak 26 olmuştur.

Tablo 17. Beyaz Kalpler Eğitim ve Oryantasyon Merkezi Maliyetleri

	2014	2015
Maliyet TL	274.819 TL	243.655 TL

Kaynak: KBB 2014-2015 Faaliyet Raporları

Beyaz Kalpler Eğitim ve Oryantasyon Merkezinin genel maliyet tablosuna bakıldığında 2015 yılındaki maliyetler bir önceki yıla göre %11 azalmıştır.

3.4.7. Kurumsal ve Kurumlar Arası İşbirliği İle Yapılan Yardımlar

Sosyal gayelerle etkinliklerde bulunan kurumlara Sosyal Hizmetler Şube Müdürlüğü tarafından destek sağlamaktadır. Bu yardımlar Başkanlık oluruyla devamlı kumanya ve diğer yardımlardan oluşmaktadır. Yapılan bu yardımlarla kurumları ihtiyacı karşılanmaya çalışılmıştır (<http://www.kocaeli.bel.tr/kategori/faaliyet-raporlari/2887/0>)

Tablo 18. Yardım Yapılan Kurumlar, Yardım Türleri ve Yardım Sayıları

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
80. Yıl Çocuk ve Gençlik Merkezi	22735 Kumanya	14357 Yemek	21045 Yemek	Belirtilmemiş Yemek	Belirtilmemiş Yemek	0
Gölcük Çocuk ve Gençlik Merkezi	9500 Kumanya	7200 Yemek	11090 Yemek	Belirtilmemiş Yemek	Belirtilmemiş Yemek	0
Yaşama Sevinci Eğitim ve Uygulama Okulu	4320 Kumanya	0	0	0	0	0
Özel Peteğim Özel Eğitim Kurumu	21210 Kumanya	23835 Yemek	23005 Yemek	Belirtilmemiş Yemek	Belirtilmemiş Yemek	Belirtilmemiş Yemek
İzmit Bizim Bahçe Şizofreni Yakınları Derneği	6960 Kumanya	5648 Yemek	6930 Yemek	Belirtilmemiş Yemek	Belirtilmemiş Yemek	Belirtilmemiş Yemek
Kanuni İş Okulu	11100 Kumanya	0	0	0	0	0
Kocaeli Erkek Bakım ve Reh. Merkezi	2264 Kumanya	3274 Yemek	264 Yemek	0	0	0
Kocaeli İskur İl Müdürlüğü	33350 Kumanya	29832 Yemek	35822 Yemek	Belirtilmemiş Yemek	0	0
İzmit Zihinsel Engelliler Derneği	1500 Kumanya	0	0	0	0	0
Gebze OÇEM	269 Kumanya	0	0	0	0	0
Tavşancıl Kadın Konuk Evi	İç Boyama	0	0	0	0	0
KOMEK SEKA	2040 Kumanya	0	0	0	0	0
Özde-Bir	0	Su Faturası	0	Belirtilmemiş Yemek	Belirtilmemiş Yemek	
Nuh Çimento İş Okulu	0	12190 Yemek	28501 Yemek	Belirtilmemiş Yemek	Belirtilmemiş Yemek	
Derince Belediyesi	0	Engelli Lifti	0	0	0	0
Derince Kaymakamlığı	0	0	0	0	Belirtilmemiş Yemek	0
Spina Bfida Derneği	0	100 Kumanya	0	0	0	0
Kocaeli Otistik Çocuklar Derneği	0	Oyuncak Malzemesi	0	0	0	0
Sessizler Derneği	0	Yemek Org.	0	0	0	0

Tablo. 18'in Devamıdır						
Bizimköy Engelli Üretim Merkezi	0	Taşıma Hizmetleri	0	Belirtilmemiş Taşıma Hizmeti	Taşıma Hizmetleri	Taşıma Hizmetleri
Yangın Eğitim Şube Müdürlüğü	0	0	20567 Yemek	0	0	0
İl Emniyet Müdürlüğü	0	0	0	Belirtilmemiş Yemek	Belirtilmemiş Yemek	0
Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı	0	0	0	0	0	Diğer Yardımlar
Şanlıurfa Belediyesi	0	0	0	0	0	Diğer Yardımlar

Kaynak: KBB 2010-2015 Faaliyet Raporları

Tabloda yıllara göre yardım yapılmayan alanlar tabloda “0” olarak yazılmıştır. Faaliyet raporlarında sayısı belirtilmeyen yardımlarda “belirtilmemiş” olarak yazılmıştır.

3.4.8. Evde Bakım Hizmetleri

Evde bakım faaliyetleri Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Sağlık ve Sosyal Hizmetler Daire Başkanlığının çalışmalarıyla 2006 yılının Eylül ayında Gebze ilçesinde başlamış 2007 senesi içerisinde de Kocaeli'nin tüm yerleşim yerlerinde genişleyerek uygulanmıştır. Bu hizmetler maddi açıdan yoksul durumda olan kişilere yönelik uygulanan modern anlamda ki tedavi edici bakım ve destek sağlayıcı uygulamalardır. Bu hizmetleri yerine getirenler, tedaviyi sağlayıp tıbbi müdahaleyi yapan ve ilaç tedavisini uygulayan doktorlar, her türlü pansuman ve tetkikleri gerçekleştiren hemşireler, gerekli rehabilite çalışmalarını yapan fizyoterapistler, kişilerin ve çevrelerinin yoksul olma durumlarını belirleyen sosyal hizmet uzmanları ve tedavi görenlerin bakım ve hijyen işleri yapan bakım personelleridir. Bu uygulamalarda yapılan faaliyetler ise; yoksulluğa dair tespit incelemeleri, doktor ve fizik tedavi uzmanı tarafından yapılan değerlendirme çalışmaları, hemşirelik ve destek, bakım hizmetleri ve sosyal güvenceye sahip olmayanların ilaçlarının alınmasıdır. Belediye tarafından yapılan bu hizmetler 2010 yılının kasım ayından sonra Sağlık Bakanlığı tarafından Aile Hekimliği sisteminin uygulanmasıyla devlet hastanelerin evde bakım birimleri oluşturulmuş ve bu hizmetlerin bu birimlerce yapılması sağlanmıştır. Bu yaşananların akabinde hizmet sözleşmesi yapılan şirketin görevlerini yapmaması sonucu belediye tarafından yapılan bu hizmet iptal edilmiştir (<http://www.kocaeli.bel.tr/kategori/faaliyet-raporlari/2887/0>).

Tablo 19. Yıllara Göre Evde Bakım Hizmetleri Ziyaret Sayıları 2010-2011

Hasta ziyaret sayıları	2010 Yılı	2011 Yılı
Sosyal ve Ekonomik Yoksulluk-Yoksunluk Tespit Çalışması	1908	413
Doktor Değerlendirme Hizmeti	6955	1263
Fizik Tedavi Uzmanı Değerlendirme Hizmeti	334	8
Hemşirelik Hizmeti	57007	12196
Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Hizmeti	4054	307
Bakım Destek ve Refakat Hizmeti	5802	2998
Toplam Ziyaret	76060	17185

Kaynak: KBB 2010-2011 Faaliyet Raporları

Tabloda görüldüğü üzere 2011 yılında sosyal ve ekonomik yoksulluk tespit çalışması 2010 yılına göre %78 oranında, doktor değerlendirme hizmeti %81 oranında, fizik tedavi uzmanı değerlendirme hizmeti %97 oranında, hemşirelik hizmeti %78 oranında ve bakım destek ve refakat hizmeti ise %48 oranında azalmıştır. 2010 yılından sonra devlet hastanelerinde evde bakım ekiplerinin kurulması nedeniyle Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bu uygulamasını 2010 yılına göre toplamda %77 oranında azaltarak 2011 yılından sonrada bitirmiştir.

3.4.9. Hasta Nakil Servisi Hizmetleri

Hasta nakil hizmeti, Kocaeli il sınırları içerisinde tıbbi müdahale gerektirmeyen ancak sedye ile nakil edilmesi gereken tüm vatandaşların belediye hasta nakil ambulanslarıyla ücretsiz olarak hastaneden eve, evden hastaneye güvenli bir şekilde ulaştırılmasıdır. Ayrıca hasta nakil ambulansları, Kocaeli bünyesinde birçok sosyal organizasyonda bulunup tıbbi müdahale ve hastaneye sevk amaçlıda görevlendirilirler (<http://www.kocaeli.bel.tr/kategori/faaliyet-raporlari/2887/0>).

Sağlık Bakanlığı'na bağlı 112 ambulanslarının, istisnalar hariç, hayati risk taşıyan acil vakalar için görevlendirilmesi ve hastaneye nakil olması gereken yoksul kesimin bu durumu ücretli özel ambulans hizmetiyle veya kendi ulaşım ve maddiyat imkanlarıyla sağlaması gerekeceği düşünüldüğünde Büyükşehir Belediyesinin bu hizmeti yoksul kesim için sosyal yardım faaliyeti olarak da görülebilir.

Tablo 20. Yıllara ve Hastalık Durumlarına Göre Taşınan Hasta Sayısı 2010-2015

Hastalık Grubu	2010 Yılı	2011 Yılı	2012 Yılı	2013 Yılı	2014 Yılı	2015 Yılı
Kanser Hastası	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	2455	2999	3795	3388
Diyaliz Hastası	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	7202	6378	6683	9627
Diğer Hastalar	Belirtilmemiş	Belirtilmemiş	25163	33045	33555	39457
Toplam Taşınan	34765	34395	38707	42422	44033	52472

Kaynak: KBB 2010-2015 Faaliyet Raporları

Faaliyet raporlarında 2010 ve 2011 yıllarına ait kanser, diyaliz ve diğer taşınan hasta sayıları belirtilmemiş toplam taşınan sayı verilmiştir. 2011 yılında toplam taşınan hasta sayısı 2010 yılına göre %1 oranında azalmış, 2012 yılında toplam taşınan hasta sayısı 2011 yılına göre %12 oranında artmış, 2013 yılında 2012 yılına göre %9,5 oranında

artmış, 2014 yılında 2013 yılına göre %3,7 oranında artmış ve 2015 yılında 2014 yılına göre ise %19 oranında artmıştır.

3.4.10. Eğitim Hizmetleri

Hemşire, ebe ve sağlık memurundan oluşan eğitim faaliyetlerinde okul sağlığına ve de halk sağlığına yönelik; okullarda, yoksul kesimlerde, sağlık istasyonlarında ve sosyal amaç güden derneklerde iyileştirici eğitimler verilmektedir. Verilen eğitimler ihtiyaca ve eksikliklere yönelik yapılmaktadır. Ayrıca ücretsiz yapılan sağlık taramaları sonuçları da sistemsal olarak kaydedilip takip edilmektedir (<http://www.kocaeli.bel.tr/kategori/faaliyet-raporlari/2887/0>).

3.5. Kentsel Yoksulluğu Azaltmada Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Sosyal Yardımlarının Etkinliği Araştırması

3.5.1. Araştırmanın Konusu

Bu araştırmanın konusu; Kocaeli'nin merkez ilçesi olan İzmit'te ki yoksul kesimlerin yaşadığı mahallelerde anket çalışması yapılarak; kişisel bilgiler, KBB faaliyetleri hakkında bilgi edinilen kaynaklar, kentsel yoksulluk nedenleri, yardım almaya muhtaç yoksul kesimin temel ihtiyaçları, yardım bekleyen yoksul kesimin iş gücüne katılımda yaşadığı sorunlar, sosyal yardımların gereklilik nedenleri, sosyal yardımların yardım alan açısından bağımlılık oluşturma durumu, KBB tarafından yapılan yardımlardan haberdar olma ve yapılan yardımların önem derecesi, yararlanılan yardımların memnuniyet düzeyi ve yapılan yardımların kentsel yoksulluğu azaltmadaki etkinliği olgularının incelenmesidir.

3.5.2. Araştırmanın Önemi

Bu araştırma, 342 aileye ve her aileden bir kişiye (anne veya babaya) uygulanarak hazırlanmıştır. Elde edilen bulgular ile geliştirilen hipotezler açıklanmaya çalışılmıştır. KBB tarafından yapılan yardımların memnuniyet düzeyi ve kentsel yoksulluğu azaltmada ki etkinliği yerel sosyal yardım uygulamaları açısından önem arz etmektedir. Bu kadar çok sayıda aileyle bire bir görüşülmesi ve konuyu anlama açısından yöneltilen soruların çokluğu daha sonraki araştırmalara faydalı olacağı kanaatine varılmaktadır.

3.5.3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; KBB tarafından yoksul kesimlere yönelik yapılan sosyal yardımları, kentsel yoksulluğu azaltmada yardımlardan yararlanan veya yararlanma ihtimali olan yoksul kesimlerin düşünceleri açısından irdelleyerek bilimsel sonuçlara ulaşmaktır.

3.5.4. Araştırmanın Hipotezleri

Birinci Hipotez: Yardıma muhtaç yoksul kesime yönelik yapılacak en öncelikli yardımlar, gıda ve barınma yardımlarıdır.

İkinci Hipotez: Yapılan sosyal yardımların sürekliliği, yardım alan açısından bir bağımlılık oluşturmaz.

Üçüncü Hipotez: Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin sosyal yardımları, yardım alanların çoğunluğunun ihtiyaçlarını karşılıyor.

Dördüncü Hipotez: Yardıma muhtaç yoksul kesimin çoğunluğu, Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımlarından haberdar.

Beşinci Hipotez: Bir yerel yönetim birimi olarak Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımlar kentsel yoksulluğu azaltıyor.

3.5.5. Araştırmanın Sınırları

Bu araştırma Kocaeli şehrinin merkez ilçesi İzmit'te yapılmıştır. İzmit'in toplam 35 mahallesinde ve daha çok yoksul kesimlerinde yapılan bu ankete katılanların ve anketleri geçerli olanların sayısı 342'dir. Anket her aileden anne veya babaya ya da evin en büyüğüne olmak üzere 1 kişiye yapılmıştır.

3.5.6. Verilerin Toplanması ve Analizi

Araştırmada anket yöntemi uygulanmıştır. Toplamda 30 sorudan oluşan ankete 360 kişi katılmış ancak 18 tanesi aşırı eksik veya yanlış işaretleme nedeniyle değerlendirmeye alınmamıştır. Anketler katılımcının eğitim durumuna, yaşına ve ayırtım gücüne göre daha çok birebir olarak (soru sorulup, açıklanıp, ölçekler anlatılarak verilen cevapların işaretlenmesi) yapılmıştır. Uygulanan bu anket genel olarak kişisel bilgiler ve KBB sosyal yardımları hakkında düşünceler olarak 2 ana bölümden oluşmaktadır. Elde edilen bilgiler SPSS 16 programı ile değerlendirilerek genel frekans tabloları şeklinde aktarılmıştır.

3.5.7. Kişisel Bulgular

Bu bölümde ankete katılanların kişisel bilgilerini öğrenmeye yönelik bulgular bulunmaktadır. Bu bulgulara aşağıdaki tablolarda yer verilmiştir.

Tablo 21. Ankete Katılanların Cinsiyetlerine Göre Dağılım Frekansları

Cinsiyet	Ölçek	Kişi Sayısı	Geçerli Yüzde %
	Kadın	150	43,9
	Erkek	192	56,1
	Toplam	342	100,0

Ankete katılanların cinsiyete göre dağılımlarına bakıldığında; %43.9'u kadın, %56.1'i erkek olduğu görülmektedir. Bu çalışma aile bazında yapıldığından dolayı her aileden 1 kişiye uygulanmıştır. Anket uygulanırken görüşme imkanı bulunan daha çok anne veya babaya ya da ailenin en büyüğüne yöneltilen soruların cevaplanması istenmiştir.

Tablo 22. Ankete Katılanların Yaşlarına Göre Dağılım Frekansları

Yaş	Ölçek	Kişi Sayısı	Geçerli Yüzde %
	18-24	25	7,3
	25-34	76	22,2
	35-44	102	29,8
	45-54	76	22,2
	55-65	40	11,7
	65+	23	6,7
	Toplam	342	100,0

Anket sonucuna göre, katılanların %7.3'ü 18-24 yaş aralığında, %22.2'si 25-34 yaş aralığında, %29.8'i 35-44 yaş aralığında, %22.2'si 45-54 yaş aralığında, %11.7'si 55-65 yaş aralığında ve %6.7'si 65 üstü yaş aralığındadır. Buna göre en çok 35-44 yaş aralığında ve en az 65 yaş üstü kişilere anket uygulanmıştır.

Tablo 23. Ankete Katılanların Medeni Durumlarına Göre Dağılım Frekansları

Medeni Durum	Ölçek	Kişi Sayısı	Geçerli Yüzde %
	Bekar	68	19,9
	Evli	173	50,6
	Boşanmış	51	14,9
	Dul	40	11,7
	Ayrı Yaşıyor	10	2,9
	Toplam	342	100,0

Anket sonucuna göre, katılanların %19.9'u bekar, %50.6'sı evli, %14.9'u boşanmış, %11.7'si dul ve %2.9'u ayrı yaşamaktadır. Buna göre en çok evli ve en az ayrı yaşayan kişilere anket uygulanmıştır.

Tablo 24. Ankete Katılanların Eğitim Durumlarına Göre Dağılım Frekansları

Eğitim Durumu	Ölçek	Kişi Sayısı	Geçerli Yüzde %
	Okuma Yazma Bilmiyor	23	6,7
	Okur Yazar	85	24,9
	İlkokul-Ortaokul	76	22,2
	Lise-Meslek Lisesi	95	27,8
	Üniversite	56	16,4
	Yüksek Lisans	7	2,0
	Toplam	342	100,0

Anket sonucuna göre katılanların %6.7'si okuma yazma bilmeyen, %24.9'u okur yazar, %22.2'si ilkokul-ortaokul mezunu, %27.8'inin lise-meslek lisesi mezunu, %16.4'ünün üniversite mezunu ve %2'si yüksek lisans mezunu kişilerdir.. Buna göre, en çok lise-meslek lisesi mezunu ve en az yüksek lisans mezunu kişilere anket uygulanmıştır. Genel olarak bakıldığında ise, lise-meslek lisesi öncesi eğitim durumuna sahip kişiler %53.8'dir. Buda ankete katılanların çoğunluğunun lise ve dengi okul öncesi eğitim düzeyine sahip kişilerden oluştuğunu göstermektedir.

Tablo 25. Ankete Katılanların Mesleklerine Göre Dağılım Frekansları

Meslek	Ölçek	Kişi Sayısı	Geçerli Yüzde %
	İşçi	36	10,5
	Memur	33	9,6
	Esnaf-Zanaatkar	16	4,7
	Tüccar	16	4,7
	Ev Hanımı	58	17,0
	Geçici İşçi	18	5,3
	Emekli	13	3,8
	Çiftçi	9	2,6
	Serbest Meslek	39	11,4
	İşsiz	94	27,5
	Diğer	10	2,9
	Toplam	342	100,0

Ankete katılanların %10.5'i işçi, %9.6'sı memur, %4.7'si esnaf-zanaatkar, %4.7'si tüccar, %17.0 ev hanımı, %5.3'ü geçici işçi, %3.8'i emekli, %2.6'sı çiftçi, %11.4'ü serbest meslek, %27.5'i işsiz ve %2.9'u diğer meslek gruplarında olduklarını belirtmişlerdir. Tabloya göre, ankete katılanların çoğunluğunun mesleği, %27.5'lik oranla işsiz, %17.0'lık oranla ev hanımı ve %11.4'lük oranla serbest meslektir.

Tablo 26. Ankete Katılanların Toplam Aylık Geliri Frekansları

Medeni Durum	Ölçek	Kişi Sayısı	Geçerli Yüzde %
	1000 TL den Az	114	33,3
	1001-1500 TL	95	27,8
	1501-2000 TL	44	12,9
	2001-2500 TL	25	7,3
	2500 TL Üstü	64	18,7
	Toplam	342	100,0

Anket sonuçlarına göre, geliri 1000 TL den az olanların oranı %33.3, 1001-1500 TL arası olanların oranı %27.8, 1501-2000 arasında olanların oranı %12.9, 2001-2500 TL arasında olanların oranı %7.3 ve 2500 üstü olanların oranı %18.7'dir. Buna göre ankete katılanların en çok 1000 TL'den az aylık gelire sahip ve en az da 2001-2500 TL aylık gelire sahip aileler olduğu görülmektedir.

Tablo 27. Ankete Katılanların Toplam Çocuk Sayısı Frekansları

Ailede ki Çocuk Sayısı	Ölçek	Kişi Sayısı	Geçerli Yüzde %
	Hiç Yok	99	28,9
	1-2 Çocuk	123	36,0
	3-4 Çocuk	89	26,0
	5-6 Çocuk	24	7,0
	6'dan Fazla	7	2,0
	Toplam	342	100,0

Anket sonuçlarına göre, hiç çocuğu olmayan ailelerin oranı %28.9, 1-2 çocuk sahibi olanların oranı %36.0, 3-4 çocuk sahibi olanların oranı %26.0, 5-6 çocuk sahibi olanların oranı %7.0 ve 6'dan fazla çocuk sahihi olanların oranı ise %2.0'dır. Buna göre ankete katılanların, en çok 1-2 çocuk, en az da 6'dan fazla çocuk sahibi olan aileler olduğu görülmektedir.

Tablo 28. Ankete Katılanların Oturduğu Konutun Mülkiyeti Frekansları

Oturulan Konutun Mülkiyeti	Ölçek	Kişi Sayısı	Geçerli Yüzde %
	Kendime Ait	68	19,9
	Kira	224	65,5
	Yurt	2	0,6
	Akrabalara Ait	30	8,8
	Yardım Konutu	15	4,4
	Diğer	3	0,9
	Toplam	342	100,0

Anket sonuçlarına göre oturduğu konutun mülkiyeti kendine ait olanların oranı %19.9, kira olanların oranı %65.5, yurt olanların oranı %0.6, akrabalara ait olanların oranı %8.8,

yardım konutu olanların oranı %4.4, diğer olanların oranı %0.9'dur. Buna göre ankete katılanların en çoğu kirada, en azı ise yurttta oturmaktadır.

Tablo 29. Ankete Katılanların Kocaeli'nde Oturma Süresi Frekansları

Kocaeli'nde Oturma Süresi	Ölçek	Kişi Sayısı	Geçerli Yüzde %
	1-5 Yıl	33	9,6
	6-10 Yıl	75	21,9
	11-15 Yıl	55	16,1
	16-20 Yıl	72	21,1
	20 Yıldan Fazla	107	31,3
	Toplam	342	100,0

Ankete katılanların %9.6'sı 1-5 yıldır, %21.9'u 6-10 yıldır, %16.1'i 11-15 yıldır, %21.1'i 16-20 yıldır ve %31.3'ü 20 yıldan fazladır Kocaeli'nde oturmaktadır. Buna göre ankete katılanların en çok 20 yıldan fazla Kocaeli'nde oturduğu görülmektedir.

Tablo 30. Ankete Katılanların Oturduğu Mahallelerin Frekansları

Kocaeli'nde Oturma Süresi	Ölçek	Kişi Sayısı	Geçerli Yüzde %
	Kuruçeşme	14	4,1
	Yenidoğan	24	7,0
	Terzibayırı	14	4,1
	M. Ali Paşa	12	3,5
	Ömerağa	13	3,8
	28 Haziran	19	5,6
	Tavşantepe	26	7,6
	Gültepe	7	2,0
	Topçular	12	3,5
	Kadıköy	9	2,6
	Yenişehir	9	2,6
	Gündoğdu	3	0,9
	Tüysüzler	4	1,2
	Orhan	3	0,9
	Tepeköy	8	2,3
	Yeşilova	16	4,7
	Turgut	6	1,8
	Malta	7	2,0
	Ayazma	6	1,8
	Veli Ahmet	4	1,2
	Zabitan	7	2,0
	Yahya Kaptan	12	3,5
	Alikahya	11	3,2
	Doğan	11	3,2
	Bekirdere	14	4,5
	Şirintepe	12	3,5
	Körfez	14	4,1
	Tepecik	12	3,5
	Hacı Hasan	8	2,3
	Yuvam	6	1,8

Tablo. 30'un Devamıdır	Serdar	8	2,3
	Karabaş	4	1,2
	Kozluk	3	0,9
	Akçakoca	1	0,3
	Cedit	3	0,9
	Toplam	342	100,0

Ankete katılanların en çoğunun oturduğu mahalle Tavşantepe ve en azının oturduğu mahalle Akçakoca'dır. Anket İzmit ilçesinin toplam 35 mahallesinde ve mahallelerin daha çok yoksul kesimlerinde yapılmıştır. Bununla birlikte farklı gelir seviyesinde olan katılımcılarda mevcuttur.

3.5.8. KBB Sosyal Yardımları Hakkındaki Bulgular

Bu bölümde; Kocaeli Büyükşehir Belediyesi hakkında bilgi edinilen kaynaklar, kaynakları takip sıklığı, kentsel yoksulluğu yaşayan vatandaşların bu durumda olmalarının nedenleri, Türkiye'de sosyal yardım yapan kurumların etkinliği, yoksul kesimin temel ihtiyaçları, yoksul kesimlerce iş gücüne katılımı yaşanan sorunlar, sosyal yardım uygulamalarının gereklilik nedenleri, yardımların sürekliliğinin bağımlılık oluşturma durumu, Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin ihtiyacı olan vatandaşları tespit edebilme durumu, Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yardımlarından haberdar olma durumu, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımların önem derecesi, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılan sosyal yardımlardan yararlanma durumu, yararlanma süresi, yardımların ihtiyacı karşılama durumu, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi sosyal yardımlarının genel memnuniyet düzeyi, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi sosyal yardımlarının amacına ulaşmasında göstergelerin önem derecesi, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılan yardımların kentsel yoksulluğu azaltma durumu ve yapılan anket çalışmasının yararlılığına dair bulgular incelenmiştir. Bu bulgulara aşağıdaki tablolarda yer verilmiştir.

Ayrıca ankette bulunan farklı bağımsız değişkenler arası Crosstabs Çapraz Tabloları, Chi-Square Anlamlılık Testleri ve anketin Cronbach's Alpha Güvenirlik Analizi sonuçları da incelenmiştir.

Tablo 31. KBB Faaliyetleri Hakkında Bilgi Edinilen Kaynakların Frekansları

Yerel Gazete, Radyo veya TV Kanalları	Ölçek	Kişi Sayısı	Geçerli Yüzde %
	Etkili	198	57,9
	Etkisiz	97	28,4
	Fikrim Yok	42	13,7
	Toplam	342	100,0
Web Sitesi			
	Etkili	140	40,9
	Etkisiz	126	36,8
	Fikrim Yok	76	22,2
	Toplam	342	100,0
Akraba, Komşu veya Arkadaşlar			
	Etkili	184	53,8
	Etkisiz	84	24,6
	Fikrim Yok	74	21,6
	Toplam	342	100,0
Belediye Çalışanları			
	Etkili	165	48,2
	Etkisiz	101	29,5
	Fikrim Yok	76	22,2
	Toplam	342	100,0
Afiş, Reklam Panosu veya Broşürler			
	Etkili	205	59,9
	Etkisiz	66	19,3
	Fikrim Yok	71	20,8
	Toplam	342	100,0

Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin faaliyetleri hakkında bilgi edinilen kaynaklardan; ankete katılanların %57.9'u yerel gazete, radyo veya TV kanallarını etkili bulurken, %28.4'ü yerel gazete, radyo veya TV kanallarını etkisiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %13.7'dir.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin faaliyetleri hakkında bilgi edinilen kaynaklardan; ankete katılanların %40.9'u web sitesini etkili bulurken, %36.8'i web sitesini etkisiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %22.2'dir.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin faaliyetleri hakkında bilgi edinilen kaynaklardan; ankete katılanların %53.8'i akraba, komşu veya arkadaşı etkili bulurken, %24.6'sı akraba, komşu veya arkadaşı etkisiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %21.6'dır.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin faaliyetleri hakkında bilgi edinilen kaynaklardan; ankete katılanların %48.2'si belediye çalışanlarını etkili bulurken, %29.5'i belediye çalışanlarını etkisiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %22.2'dir.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin faaliyetleri hakkında bilgi edinilen kaynaklardan; ankete katılanların %59.9'u afiş, reklam panosu veya broşürleri etkili bulurken, %19.3'ü

afiş, reklam panosu veya broşürleri etkisiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %20.8’dir.

Tabloya göre; ankete katılanların, Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin faaliyetleri hakkında bilgi edinilen kaynaklardan en etkili bulunan, %59.9’luk oranla afiş, reklam panosu veya broşürlerdir. Diğerlerine göre en az etkili bulunan web sitesidir.

Tablo 32. KBB Faaliyetleri Hakkında Bilgi Edinilen Kaynakları Takip Etme Sıklığı Frekansları

Bilgi Edinilen Kaynakların Takip Sıklığı	Ölçek	Kişi Sayısı	Geçerli Yüzde %
	Her Gün	17	5,0
	Haftada Birkaç Kez	54	15,8
	Ayda Birkaç Kez	79	23,1
	Ayda Bir Kez	111	32,5
	Hiç Takip Etmeyorum	81	23,7
	Toplam	342	100,0

Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin faaliyetleri hakkında bilgi edinilen kaynakları takip etme sıklığına; ankete katılanların %5’i her gün, %15.8’i haftada birkaç kez, %23.1’i ayda birkaç kez, %32.5’i ayda bir kez ve %23.7’si hiç takip etmiyorum cevabını vermiştir. Bu tabloya göre en fazla takip etme sıklığı %32.5 oranla ayda bir kezdır. En az takip etme sıklığı ise her gündür.

Tablo 33. KBB Faaliyetleri Hakkında En Çok Bilgi Edinilen Kaynak İle Takip Etme Sıklığı Crosstabs Çapraz Tablo Analizi

Takip Edinilen Kaynak	Kaynakları Takip Sıklığı						
Afiş, Reklam Panosu veya Broşürler		Her Gün	Haftada Birkaç Kez	Ayda Birkaç Kez	Ayda Bir Kez	Hiç Takip Etmeyor	Toplam
	Kişi Sayısı	15	44	57	61	28	205
	Geçerli Yüzde %	7,3	21,5	27,8	29,8	13,7	100,0
	Kişi Sayısı	0	4	11	29	22	66
Etkisiz	Geçerli Yüzde %	,0	6,1	16,7	43,9	33,3	100,0
	Kişi Sayısı	2	6	11	21	31	71
Fikrim Yok	Geçerli Yüzde %	2,8	8,5	15,5	29,6	43,7	100,0

Tabloya göre, Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin faaliyetleri hakkında bilgi edinilen kaynaklardan; afiş, reklam panosu veya broşürleri etkili bulan toplam 205 kişinin %7.3’ü

bu kaynağı her gün, %21.5'i haftada birkaç kez, %27.8'i ayda birkaç kez, %29.8'i ayda bir kez takip etmektedir. Bu grupta olup da hiç takip etmeyenlerin oranı ise %13.7'dir. Buna göre en çok takip edilen kaynak olan afiş, reklam panosu veya broşürler en çok ayda bir kez takip edilmektedir.

Tablo 34. KBB Faaliyetleri Hakkında En Çok Bilgi Edinilen Kaynak İle Takip Etme Sıklığı Arasında Chi-Square Anlamlılık Testi

	Değer	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	48,280 ^a	8	,734

Pearson Chi-Square analiz sonucuna göre, Chi-Square değeri 48,280^a, serbestlik derecesi 8 ve Asymp. Sig. (2-sided) değeri ,734 çıkmıştır. Buna göre iki değişken arasında $0,734 > 0,05$ olduğundan anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 35. Kentsel Yoksulluğu Yaşayan Vatandaşların Bu Durumda Olma Nedenlerinin Frekansları

Kendisi	Ölçek	Kişi Sayısı	Geçerli Yüzde %
	Etkili	260	76,0
	Etkisiz	36	10,5
	Fikrim Yok	46	13,5
	Toplam	342	100,0
Eğitimsizlik	Etkili	266	77,8
	Etkisiz	21	6,1
	Fikrim Yok	55	16,1
	Toplam	342	100,0
İşsizlik	Etkili	285	83,3
	Etkisiz	16	4,7
	Fikrim Yok	41	12,0
	Toplam	342	100,0
Hastalık	Etkili	275	80,4
	Etkisiz	23	6,7
	Fikrim Yok	44	12,9
	Toplam	342	100,0
Çevre	Etkili	252	73,7
	Etkisiz	43	12,6
	Fikrim Yok	47	13,7
	Toplam	342	100,0
Siyasi Politikalar	Etkili	254	74,3
	Etkisiz	22	6,4
	Fikrim Yok	66	19,3
	Toplam	342	100,0

Tablo. 35'in Devamıdır

Kader	Etkili	252	73,7
	Etkisiz	30	8,8
	Fikrim Yok	60	17,5
	Toplam	342	100,0
Afet	Etkili	268	78,4
	Etkisiz	25	7,3
	Fikrim Yok	49	14,3
	Toplam	342	100,0

Kentsel yoksulluğu yaşayan vatandaşların bu durumda olma nedenlerinden; ankete katılanların %76.0'ı kendisini etkili bulurken, %10.5'i kendisini etkisiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %13.5'dir.

Kentsel yoksulluğu yaşayan vatandaşların bu durumda olma nedenlerinden; ankete katılanların %77.8'i eğitimsizliği etkili bulurken, %6.1'i eğitimsizliği etkisiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %16.1'dir.

Kentsel yoksulluğu yaşayan vatandaşların bu durumda olma nedenlerinden; ankete katılanların %83.3'ü işsizliği etkili bulurken, %4.7'si işsizliği etkisiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %12.0'dır.

Kentsel yoksulluğu yaşayan vatandaşların bu durumda olma nedenlerinden; ankete katılanların %80.4'ü hastalığı etkili bulurken, %6.7'si hastalığı etkisiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %12.9'dur.

Kentsel yoksulluğu yaşayan vatandaşların bu durumda olma nedenlerinden; ankete katılanların %73.7'si çevreyi etkili bulurken, %12.6'sı çevreyi etkisiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %13.7'dir.

Kentsel yoksulluğu yaşayan vatandaşların bu durumda olma nedenlerinden; ankete katılanların %74.3'ü siyasi politikaları etkili bulurken, %6.4'ü siyasi politikaları etkisiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %19.3'dür.

Kentsel yoksulluğu yaşayan vatandaşların bu durumda olma nedenlerinden; ankete katılanların %73.7'si kaderi etkili bulurken, %8.8'i kaderi etkisiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %17.5'dir.

Kentsel yoksulluğu yaşayan vatandaşların bu durumda olma nedenlerinden; ankete katılanların %78.4'ü afeti etkili bulurken, %7.3'ü afeti etkisiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %14.3'dür.

Tabloya göre; ankete katılanlar tarafından, kentsel yoksulluğu yaşayan vatandaşların bu durumda olma nedenleri arasında en etkili bulunanlar sırasıyla, %83.3'lük oranla işsizlik, %80.4'lük oranla hastalık ve %78.4'lük oranla afettir. Diğerlerine göre en az etkili bulunan %73.7'lik oranla çevre ve kaderdir.

Tabloda çıkan sonuca göre oranlar birbirlerine yakın olduğundan diğerlerine göre oranı daha fazla olan işsizliğin, katılımcılar tarafından kentsel yoksulluğu yaşayan vatandaşların bu durumda olma nedenleri açısından en etkili olarak görüldüğü ifade edilebilir.

Tablo 36. Türkiye’de Sosyal Yardım Yapan Kurumların Etkinliğinin Frekansları

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı	Ölçek	Kişi Sayısı	Geçerli Yüzde %
	Etkili	225	65,8
	Etkisiz	37	10,8
	Fikrim Yok	80	23,4
	Toplam	342	100,0
Yerel Yönetimler (Belediyeler)			
	Etkili	245	71,6
	Etkisiz	38	11,1
	Fikrim Yok	59	17,3
	Toplam	342	100,0
Sivil Toplum Örgütleri			
	Etkili	213	62,3
	Etkisiz	52	15,2
	Fikrim Yok	77	22,5
	Toplam	342	100,0

Türkiye’de sosyal yardım yapan kurumların etkinliğinde; ankete katılanların %65.8’i Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığını etkili bulurken, %10.8’i Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığını etkisiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %23.4’tür.

Türkiye’de sosyal yardım yapan kurumların etkinliğinde; ankete katılanların %71.6’sı yerel yönetimleri (belediyeleri) etkili bulurken, %11.1’i yerel yönetimleri (belediyeleri) etkisiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %17.3’tür.

Türkiye’de sosyal yardım yapan kurumların etkinliğinde; ankete katılanların %62.3’ü sivil toplum örgütlerini etkili bulurken, %15.2’si sivil toplum örgütlerini etkisiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %22.5’dir.

Tabloya göre ankete katılanların, Türkiye’de sosyal yardım yapan kurumlar arasında en çok etkili bulunduğu %71.6’lık oranla yerel yönetimler (belediyeler)’dir. Diğerlerine göre en az etkili bulunan %62.3’lük oranla sivil toplum örgütleridir.

Tabloya göre, çıkan değerler birbirlerine yakın olduğundan oran olarak daha fazla olan yerel yönetimlerin ankete katılanlar tarafından sosyal yardım yapan kurumlar arasında daha etkin olarak görüldüğü ifade edilebilir.

Tablo 37. Türkiye’de Sosyal Yardım Yapan En Etkin Kurum ile Ailelerin Aylık Gelir Durumu
Crosstabs Çapraz Tablo Analizi

Sosyal Yardım Yapan Kurum		Ailelerin Aylık Gelir Durumu					
Yerel Yönetimler (Belediyeler)		1000 TL den az	1001-1500 TL arası	1501-2000 TL arası	2001-2500 TL arası	2500 TL üstü	Toplam
		Kişi Sayısı	Geçerli Yüzde %	Kişi Sayısı	Geçerli Yüzde %	Kişi Sayısı	Geçerli Yüzde %
Etkili	Kişi Sayısı	89	70	29	12	45	245
	Geçerli Yüzde %	36,3	28,6	11,8	4,9	18,4	100,0
Etkisiz	Kişi Sayısı	6	6	11	6	9	38
	Geçerli Yüzde %	15,8	15,8	28,9	15,8	23,7	100,0
Fikrim Yok	Kişi Sayısı	19	19	4	7	10	59
	Geçerli Yüzde %	32,2	32,2	6,8	11,9	16,9	100,0

Tabloya göre, Türkiye’de sosyal yardım yapan kurumlardan yerel yönetimleri etkili bulan toplam 245 kişinin %36.3’ü geliri 1000 TL den az olan ve %28.6’sı geliri 1001-1500 TL arası olan kişilerdir. Yerel yönetimleri etkili bulan ve geliri 1500 ve altında olan kişilerin toplam oranı ise %64.9’dur. Yerel yönetimleri etkisiz bulan 38 kişiden %15.8’i geliri 1000 TL den az olan ve aynı oranda 1001-1500 TL arası olan kişilerdir.

Tablo 38. Sosyal Yardım Almaya Muhtaç Yoksul Kesimin Temel İhtiyaçları Frekansları

Gıda	Ölçek	Kişi Sayısı	Geçerli Yüzde %
	Önemli	330	96,5
	Önemsiz	6	1,8
	Fikrim Yok	6	1,8
	Toplam	342	100,0
Barınma	Önemli	325	95,0
	Önemsiz	10	2,9
	Fikrim Yok	7	2,0
	Toplam	342	100,0
Sağlık	Önemli	317	92,7
	Önemsiz	8	2,3
	Fikrim Yok	17	5,0
	Toplam	342	100,0
Giyim	Önemli	295	86,3
	Önemsiz	28	8,2
	Fikrim Yok	19	5,6
	Toplam	342	100,0

Tablo. 38'in Devamıdır

Eğitim	Önemli	311	90,9
	Önemsiz	18	5,3
	Fikrim Yok	13	3,8
	Toplam	342	100,0
Bakım	Önemli	308	90,1
	Önemsiz	15	4,4
	Fikrim Yok	19	5,6
	Toplam	342	100,0

Sosyal yardım almaya muhtaç yoksul kesimin temel ihtiyaçları olarak; ankete katılanların %96.5'i gıdayı önemli bulurken, %1.8'i gıdayı önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %1.8'dir.

Sosyal yardım almaya muhtaç yoksul kesimin temel ihtiyaçları olarak; ankete katılanların %95.0'ı barınmayı önemli bulurken, %2.9'u barınmayı önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %2.0'dır.

Sosyal yardım almaya muhtaç yoksul kesimin temel ihtiyaçları olarak; ankete katılanların %92.7'si sağlığı önemli bulurken, %2.3'ü sağlığı önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %5.0'dır.

Sosyal yardım almaya muhtaç yoksul kesimin temel ihtiyaçları olarak; ankete katılanların %86.3'ü giyimi önemli bulurken, %8.2'si giyimi önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %5.0'dır.

Sosyal yardım almaya muhtaç yoksul kesimin temel ihtiyaçları olarak; ankete katılanların %90.9'u eğitimi önemli bulurken, %5.3'ü eğitimi önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %3.8'dir.

Sosyal yardım almaya muhtaç yoksul kesimin temel ihtiyaçları olarak; ankete katılanların %90.1'i bakımı önemli bulurken, %4.4'ü bakımı önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %5.6'dır.

Tabloya göre ankete katılanların sosyal yardım almaya muhtaç yoksul kesimin temel ihtiyaçları olarak en önemli bulunduğu sırasıyla %96.5'lik oranla gıda, %95.0'lık oranla barınma ve %92.7'lik oranla sağlıktır.

Tabloya göre, çıkan değerler birbirlerine yakın olduğundan oran olarak daha fazla olan gıda ve barınmanın ankete katılanlar tarafından sosyal yardım almaya muhtaç yoksul kesimin en temel ihtiyaçları olarak görüldüğü ifade edilebilir.

Tablo 39. Kocaeli’nde Yardım Bekleyen Yoksul Kesimin İşgücüne Katılımda Yaşadığı Sorunların Frekansları

Sanayi Kentinin Vasıflı İşgücü İhtiyacına Cevap Verememe, Mesleksizlik	Ölçek	Kişi Sayısı	Geçerli Yüzde %
	Etkili	234	68,4
	Etkisiz	26	7,6
	Fikrim Yok	82	24,0
	Toplam	342	100,0
Piyasada Kendi Niteliklerine Uygun İş Bulamama, Eğitimsizlik	Etkili	223	65,2
	Etkisiz	30	8,8
	Fikrim Yok	89	26,0
	Toplam	342	100,0
Çalışma İsteksizliği, Tembellik ve Diğer Aile Fertlerini Çalıştırma	Etkili	201	58,8
	Etkisiz	47	13,7
	Fikrim Yok	94	27,5
	Toplam	342	100,0
Bulunan İşlerin Geçici Zor, Düşük Ücretli, Sağlıksız ve Güvencesiz Olması	Etkili	209	61,1
	Etkisiz	34	9,9
	Fikrim Yok	99	28,9
	Toplam	342	100,0
Yardımlardan Yararlanabilmek İçin Çalışmama Tercihi veya Kayıtsız Çalışma	Etkili	186	54,4
	Etkisiz	51	14,9
	Fikrim Yok	105	30,7
	Toplam	342	100,0
İşverenler Tarafından Etnik ve Cinsiyetçi Ayrıma Tabi Tutulma	Etkili	193	56,4
	Etkisiz	49	14,3
	Fikrim Yok	100	29,2
	Toplam	342	100,0

Tablo. 39'un Devamıdır.

**Ailedeki Özürlü ve
Kronik Hasta
Tedavisinin
Üstlenilmesi**

Etkili	219	64,0
Etkisiz	43	12,6
Fikrim Yok	80	23,4
Toplam	342	100,0

**Çalışmayı
Güçleştirecek
Derecede Hasta veya
Engelli Olma**

Etkili	245	71,6
Etkisiz	33	9,6
Fikrim Yok	64	18,7
Toplam	342	100,0

Eski Hükümlü Olma

Etkili	218	63,7
Etkisiz	41	12,0
Fikrim Yok	83	24,3
Toplam	342	100,0

**Kadınlar İçin Ataerkil
Aile Tutumu**

Etkili	229	67,0
Etkisiz	48	14,0
Fikrim Yok	65	19,0
Toplam	342	100,0

**Kolay Para Kazanma
Yolu Olarak
Dilenciliğin Cazip
Gelmesi**

Etkili	212	62,0
Etkisiz	46	13,5
Fikrim Yok	84	24,6
Toplam	342	100,0

**Daha Kolay İş
Bulurum Ümidiyle İş
Verenlerden Sigortasız
Çalışma İstemi**

Etkili	227	66,4
Etkisiz	49	14,3
Fikrim Yok	66	19,3
Toplam	342	100,0

Tablo. 39'un Devamıdır.

**İş Arayan Herkesin
Muhtaç Olduğuna
İnanılmasından Dolayı
Asıl Yoksul Kesime
Yönelik Duyarsızlık**

Etkili	221	64,6
Etkisiz	41	12,0
Fikrim Yok	80	23,4
Toplam	342	100,0

**İş Verenler
Tarafından Yüksek
Vergi ve Sigorta
Primlerinden Dolayı
Yakınma**

Etkili	226	66,1
Etkisiz	33	9,6
Fikrim Yok	83	24,3
Toplam	342	100,0

**Piyasada, Üretimde
Durgunluk ve
Ekonomik Krizler**

Etkili	240	70,2
Etkisiz	29	8,5
Fikrim Yok	73	21,3
Toplam	342	100,0

Kocaeli’nde yardım bekleyen yoksul kesimin işgücüne katılımıda yaşadığı sorunlardan; ankete katılanların %68.4’ü sanayi kentinin vasıflı işgücü ihtiyacına cevap verememe, mesleksizliği etkili bulurken, %7.6’sı sanayi kentinin vasıflı işgücü ihtiyacına cevap verememe, mesleksizliği etkisiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %24.0’dır.

Kocaeli’nde yardım bekleyen yoksul kesimin işgücüne katılımıda yaşadığı sorunlardan; ankete katılanların %65.2’si piyasada kendi niteliklerine uygun iş bulamama, eğitimsizliği etkili bulurken, %8.8’i piyasada kendi niteliklerine uygun iş bulamama, eğitimsizliği etkisiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %26.0’dır.

Kocaeli’nde yardım bekleyen yoksul kesimin işgücüne katılımıda yaşadığı sorunlardan; ankete katılanların %58.8’i çalışma isteksizliği, tembellik ve diğer aile fertlerini çalıştırmayı etkili bulurken, %13.7’si çalışma isteksizliği, tembellik ve diğer aile fertlerini çalıştırmayı etkisiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %27.5’dir.

Kocaeli’nde yardım bekleyen yoksul kesimin işgücüne katılımıda yaşadığı sorunlardan; %61.1’i bulunan işlerin geçici, zor, düşük ücretli sağlıksız ve güvencesiz olmasını etkili bulurken, %9.9’u bulunan işlerin geçici, zor, düşük ücretli sağlıksız ve güvencesiz olmasını etkisiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %28.9’dur.

Kocaeli’nde yardım bekleyen yoksul kesimin işgücüne katılımıda yaşadığı sorunlardan; %54.4’ü yardımlardan yararlanabilmek için çalışmama tercihi veya kayıtsız çalışmayı etkili bulurken, %14.9’u yardımlardan yararlanabilmek için çalışmama tercihi veya kayıtsız çalışmayı etkisiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %30.7’dir.

Kocaeli’nde yardım bekleyen yoksul kesimin işgücüne katılımıda yaşadığı sorunlardan; %56.4’ü işverenler tarafından etnik ve cinsiyetçi ayrıma tabi tutulmayı etkili bulurken, %14.3’ü işverenler tarafından etnik ve cinsiyetçi ayrıma tabi tutulmayı etkisiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %29.2’dir.

Kocaeli’nde yardım bekleyen yoksul kesimin işgücüne katılımıda yaşadığı sorunlardan; %64.0’ı ailedeki özürlü ve kronik hasta tedavisinin üstlenilmesini etkili bulurken, %12.6’sı ailedeki özürlü ve kronik hasta tedavisinin üstlenilmesini etkisiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %23.4’dür.

Kocaeli’nde yardım bekleyen yoksul kesimin işgücüne katılımıda yaşadığı sorunlardan; %71.6’sı çalışmayı güçleştirecek derecede hasta veya engelli olmayı etkili bulurken, %9.6’sı çalışmayı güçleştirecek derecede hasta veya engelli olmayı etkisiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %18.7’dir.

Kocaeli’nde yardım bekleyen yoksul kesimin işgücüne katılımıda yaşadığı sorunlardan; %63.7’si eski hükümlü olmayı etkili bulurken, %12.0’ı eski hükümlü olmayı etkisiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %24.3’dür.

Kocaeli’nde yardım bekleyen yoksul kesimin işgücüne katılımıda yaşadığı sorunlardan; %67.0’ı kadınlar için ataerkil aile tutumunu etkili bulurken, %14.0’ı kadınlar için ataerkil aile tutumunu etkisiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %19.0’dır.

Kocaeli’nde yardım bekleyen yoksul kesimin işgücüne katılımıda yaşadığı sorunlardan; %62.0’ı kolay para kazanma yolu olarak dilenciliğin cazip gelmesini etkili bulurken, %13.5’i kolay para kazanma yolu olarak dilenciliğin cazip gelmesini etkisiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %24.6’dır.

Kocaeli’nde yardım bekleyen yoksul kesimin işgücüne katılımıda yaşadığı sorunlardan; %66.4’ü daha kolay iş bulurum ümidiyle iş verenlerden sigortasız çalışma istemini etkili bulurken, %14.3’ü daha kolay iş bulurum ümidiyle iş verenlerden sigortasız çalışma istemini etkisiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %19.3’dür.

Kocaeli’nde yardım bekleyen yoksul kesimin işgücüne katılımıda yaşadığı sorunlardan; %64.6’sı iş arayan herkesin muhtaç olduğuna inanılmasından dolayı asıl yoksul kesime yönelik duyarsızlığı etkili bulurken, %12.0’ı iş arayan herkesin muhtaç olduğuna inanılmasından dolayı asıl yoksul kesime yönelik duyarsızlığı etkisiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %23.4’dür.

Kocaeli’nde yardım bekleyen yoksul kesimin işgücüne katılımıda yaşadığı sorunlardan; %66.1’i iş verenler tarafından yüksek vergi sigorta primlerinden dolayı yakınmayı etkili bulurken, %9.6’sı iş verenler tarafından yüksek vergi sigorta primlerinden dolayı yakınmayı etkisiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %24.3’dür.

Kocaeli’nde yardım bekleyen yoksul kesimin işgücüne katılımda yaşadığı sorunlardan; %70.2’si piyasada, üretimde durgunluk ve ekonomik krizleri etkili bulurken, %8.5’i piyasada, üretimde durgunluk ve ekonomik krizleri etkisiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %21.3’dür.

Tabloya göre; Kocaeli’nde yardım bekleyen yoksul kesimin işgücüne katılımda yaşadığı sorunlardan, ankete katılanlar tarafından diğerlerine oranla sırasıyla en etkili bulunanlar; %71.6’lık oranla çalışmayı güçleştirecek derecede hasta veya engelli olma, %70.2’lik oranla piyasada, üretimde durgunluk ve ekonomik krizler ve %68.4’lük oranla sanayi kentinin vasıflı işgücü ihtiyacına cevap verememe, mesleksizliktir.

Tabloya göre, çıkan değerler birbirlerine yakın olduğundan oran olarak daha fazla olan çalışmayı güçleştirecek derecede hasta veya engelli olmanın ankete katılanlar tarafından Kocaeli’nde yardım bekleyen yoksul kesimin işgücüne katılımda yaşadığı en etkili sorun olarak görüldüğü ifade edilebilir.

Tablo 40. Belediyelerin Yaptığı Sosyal Yardım Uygulamalarının Gereklilik Nedenleri Frekansları

Sosyal Yardım İnsani Bir Görevdir	Ölçek	Kişi Sayısı	Geçerli Yüzde %
	Katılıyorum	313	91,5
	Katılmıyorum	12	3,5
	Fikrim Yok	17	5,0
	Toplam	342	100,0
Sosyal Yardım Toplumdaki Birlik ve Beraberlik Duygusunun Bir Gereğidir	Katılıyorum	297	86,8
	Katılmıyorum	18	5,3
	Fikrim Yok	27	7,9
	Toplam	342	100,0
Sosyal Yardım Sosyal Adaletin Sağlanmasında Bir Araçtır	Katılıyorum	265	77,5
	Katılmıyorum	20	5,8
	Fikrim Yok	57	16,7
	Toplam	342	100,0
Sosyal Yardım Gereksinim Sahibi Kişileri İçin Bir Haktır	Katılıyorum	269	78,7
	Katılmıyorum	22	6,4
	Fikrim Yok	51	14,9
	Toplam	342	100,0

Tablo. 40'ın Devamıdır.

**Sosyal Yardım
Toplumsal
Kalkınmanın Bir
Gereğidir**

Katılıyorum	258	75,4
Katılmıyorum	30	8,8
Fikrim Yok	54	15,8
Toplam	342	100,0

**Sosyal Yardım
Yoksulluğu Azaltmada
Bir Yöntemdir**

Katılıyorum	243	71,8
Katılmıyorum	38	11,1
Fikrim Yok	61	17,8
Toplam	342	100,0

**Sosyal Yardım Siyasi
İstikrarı Korumanın
Bir Aracıdır**

Katılıyorum	225	64,8
Katılmıyorum	53	15,5
Fikrim Yok	64	18,7
Toplam	342	100,0

**Sosyal Yardım Yerel
Yönetimlerin Asli
Görevlerindendir**

Katılıyorum	263	76,9
Katılmıyorum	22	6,4
Fikrim Yok	57	16,7
Toplam	342	100,0

Belediyelerin yaptığı sosyal yardım uygulamalarının gereklilik nedenlerinden; ankete katılanların %91.5'i sosyal yardımın insani bir görev olmasına katılıyorken, %3.5'i sosyal yardımın insani bir görev olmasına katılmamıştır. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %5.0'dır.

Belediyelerin yaptığı sosyal yardım uygulamalarının gereklilik nedenlerinden; ankete katılanların %86.8'i sosyal yardımın toplumdaki birlik ve beraberlik duygusunun bir gereği olmasına katılıyorken, %5.3'ü sosyal yardımın toplumdaki birlik ve beraberlik duygusunun bir gereği olmasına katılmamıştır. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %7.9'dur.

Belediyelerin yaptığı sosyal yardım uygulamalarının gereklilik nedenlerinden; ankete katılanların %77.5'i sosyal yardımın sosyal adaletin sağlanmasında bir araç olmasına katılıyorken, %5.8'i sosyal yardımın sosyal adaletin sağlanmasında bir araç olmasına katılmamıştır. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %16.7'dir.

Belediyelerin yaptığı sosyal yardım uygulamalarının gereklilik nedenlerinden; ankete katılanların %78.7'si sosyal yardımın gereksinim sahibi kişiler için bir hak olmasına katılıyorken, %6.4'ü sosyal yardımın gereksinim sahibi kişiler için bir hak olmasına katılmamıştır. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %14.9'dur.

Belediyelerin yaptığı sosyal yardım uygulamalarının gereklilik nedenlerinden; ankete katılanların %75.4'ü sosyal yardımın toplumsal kalkınmanın bir gereği olmasına katılıyorken, %8.8'i sosyal yardımın toplumsal kalkınmanın bir gereği olmasına katılmamıştır. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %15.8'dir.

Belediyelerin yaptığı sosyal yardım uygulamalarının gereklilik nedenlerinden; ankete katılanların %71.8'i sosyal yardımın yoksulluğu azaltmada bir yöntem olmasına katılıyorken, %11.1'i sosyal yardımın yoksulluğu azaltmada bir yöntem olmasına katılmamıştır. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %17.8'dir.

Belediyelerin yaptığı sosyal yardım uygulamalarının gereklilik nedenlerinden; ankete katılanların %64.8'i sosyal yardımın siyasi istikrarı korumanın bir aracı olmasına katılıyorken, %15.5'i sosyal yardımın siyasi istikrarı korumanın bir aracı olmasına katılmamıştır. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %18.7'dir.

Belediyelerin yaptığı sosyal yardım uygulamalarının gereklilik nedenlerinden; ankete katılanların %76.9'u sosyal yardımın yerel yönetimlerin asli görevlerinden olmasına katılıyorken, %6.4'ü sosyal yardımın yerel yönetimlerin asli görevlerinden olmasına katılmamıştır. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %16.7'dir.

Tabloya göre, ankete katılanlar tarafından, belediyelerin yaptığı sosyal yardım uygulamalarının gereklilik nedeni olarak en çok katılıyorum denilen sırasıyla %91.5'lik oranla sosyal yardımın insani bir görev olması ve %86.8'lik oranla sosyal yardımın toplumdaki birlik ve beraberlik duygusunun bir gereği olmasıdır.

Tablo 41. Yapılan Yardımların Sürekliliğinin Yardım Alan Açısından Bağımlılık Oluşturma Durumu Frekansları

Yardımların Sürekliliğinin Yardım Alan Açısından Bağımlılık Oluşturma Durumu	Ölçek	Kişi Sayısı	Geçerli Yüzde %
	Evet Bağımlılık Oluşturur	99	28,9
	Hayır Bağımlılık Oluşturmaz	179	52,3
	Fikrim Yok	64	18,7
	Toplam	342	100,0

Yapılan yardımların sürekliliğinin yardım alan açısından bağımlılık oluşturma durumuna ankete katılanların %28.9'u evet bağımlılık oluşturur cevabını vermişken,

%52.3'ü hayır bağımlılık oluşturmaz cevabını vermiştir. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %18.7'dir.

Tabloya göre, çıkan değerler bir birlerine yakın olduğundan, oran olarak daha fazla olan yardımların sürekliliğinin yardım alan açısından bir bağımlılık oluşturmadağı şeklinde katılımcıların düşüncesi olduğu ifade edinilebilir.

Tablo 42. Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin İhtiyacı olan Vatandaşları Tespit Edebilme Durumu Frekansları

**İhtiyacı Olan
Vatandaşların Tespit
Edilme Durumu**

Ölçek	Kişi Sayısı	Geçerli Yüzde %
Evet Ediyor	167	48,8
Hayır Edemiyor	79	23,1
Fikrim Yok	96	28,1
Toplam	342	100,0

Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin ihtiyacı olan vatandaşları tespit edebilme durumuna ankete katılanların %48.8'i evet ediyor cevabını vermişken, %23.1'i hayır edemiyor cevabını vermiştir. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %28.1'dir.

Tablo 43. Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin Yaptığı Sosyal Yardımlardan Haberdar Olma Durumu Frekansları

**Yapılan Sosyal
Yardımlardan
Haberdar Olma
Durumu**

Ölçek	Kişi Sayısı	Geçerli Yüzde %
Evet Var	190	55,6
Hayır Yok	67	19,6
Fikrim Yok	85	24,9
Toplam	342	100,0

Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımlardan haberdar olma durumuna ankete katılanların %55.6'sı evet haberim var cevabını vermişken, %19.6'sı hayır haberim yok cevabını vermiştir. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %24.9'dur.

Tabloya göre, oransal olarak diğer seçeneklere göre daha fazla olmasından dolayı ankete katılanlar tarafından Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımlardan haberdar olduğu ifade edinilebilir.

Tablo 44. Yardımlardan Haberdar Olma Durumu İle Ailelerin Aylık Gelir Durumu Crosstabs Çapraz Tablo Analizi

		Ailelerin Aylık Gelir Durumu					
		1000 TL den az	1001-1500 TL arası	1501-2000 TL arası	2001-2500 TL arası	2500 TL üstü	Toplam
KBB Sosyal Yardımlarından Haberdar Olma Durumu	Evet Var	Kişi Sayısı 78	60	21	6	25	190
		Geçerli Yüzde % 41,1	31,6	11,1	3,2	13,2	100,0
Hayır Yok		Kişi Sayısı 12	17	8	10	20	67
		Geçerli Yüzde % 17,9	25,4	11,9	14,9	29,9	100,0
Fikrim Yok		Kişi Sayısı 24	18	15	9	19	85
		Geçerli Yüzde % 28,2	21,2	17,6	10,6	22,4	100,0

Tabloya göre; Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı yardımlarından haberdar olma durumuna evet haberim var diyen toplam 190 kişinin %41.1'i aylık geliri 1000 TL den az, %31.6'sı aylık geliri 1001-1500 TL arasındır. Hayır haberim yok diyen toplam 67 kişinin %17.9'u geliri 1000 TL den az, %25.4'ü geliri 1001-1500 TL arasındır.

Tabloya göre; geliri 1500 TL'nin altında olan kişiler %72.7'lik oranla Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı yardımlarından haberdardır.

Tablo 45. Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin Yaptığı Yardımlardan Haberdar Olma Durumu İle Ailelerin Aylık Geliri Arasında Chi-Square Anlamlılık Testi

	Değer	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	32,565 ^a	8	,376

Pearson Chi-Square analiz sonucuna göre, Chi-Square değeri 32,565^a, serbestlik derecesi 8 ve Asymp. Sig. (2-sided) değeri ,376 çıkmıştır. Buna göre iki değişken arasında 0,376>0,05 olduğundan anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 46. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Tarafından Çeşitli Yıllarda Yapılan Sosyal Yardımların Önem Derecesi Frekansları

BKSM’de Bakım ve Tedavi Yardımı	Ölçek	Kişi Sayısı	Geçerli Yüzde %
	Önemli	315	92,1
	Önemsiz	6	1,8
	Fikrim Yok	21	6,1
	Toplam	342	100,0
Genel Sağlık Sigortası Yapılması			
	Önemli	297	86,8
	Önemsiz	16	4,7
	Fikrim Yok	29	8,5
	Toplam	342	100,0
Huzurevi Rehabilitasyon Merkezi, Kadın Konukevi ve Sığınma Evine Yerleştirme			
	Önemli	289	84,5
	Önemsiz	19	5,6
	Fikrim Yok	34	9,9
	Toplam	342	100,0
Yeşil Kart Alınması			
	Önemli	256	74,9
	Önemsiz	42	12,3
	Fikrim Yok	44	12,9
	Toplam	342	100,0
Maaş Bağlanması			
	Önemli	297	86,8
	Önemsiz	16	4,7
	Fikrim Yok	29	8,5
	Toplam	342	100,0
İşe Yerleştirme			
	Önemli	304	88,9
	Önemsiz	14	4,1
	Fikrim Yok	24	7,0
	Toplam	342	100,0
Yol Yardımı			
	Önemli	260	76,0
	Önemsiz	42	12,3
	Fikrim Yok	40	11,7
	Toplam	342	100,0
Hasta Yakını İçin Konaklama			
	Önemli	259	75,7
	Önemsiz	33	9,6
	Fikrim Yok	50	14,6
	Toplam	342	100,0

Tablo. 46'nın Devamıdır.

**BKSM'de Yabancı
Uyruklu Misafir**

Önemli	239	69,9
Önemsiz	37	10,8
Fikrim Yok	66	19,3
Toplam	342	100,0

**Sağlık Kurulu Raporu
Alınması**

Önemli	256	72,2
Önemsiz	36	10,5
Fikrim Yok	59	17,3
Toplam	342	100,0

**Ameliyat, Tedavi ve
İlaç Yardımı**

Önemli	289	84,5
Önemsiz	20	5,8
Fikrim Yok	33	9,6
Toplam	342	100,0

Medikal Yardımı

Önemli	277	81,0
Önemsiz	27	7,9
Fikrim Yok	38	11,1
Toplam	342	100,0

**Su Borcu Ödeme
Yardımları**

Önemli	262	76,6
Önemsiz	38	11,1
Fikrim Yok	42	12,3
Toplam	342	100,0

Ev Eşyası Yardımı

Önemli	275	80,4
Önemsiz	33	9,6
Fikrim Yok	34	9,9
Toplam	342	100,0

Eşya Nakil Yardımı

Önemli	267	78,1
Önemsiz	31	9,1
Fikrim Yok	44	12,9
Toplam	342	100,0

Nakit Para Yardımı

Önemli	281	82,2
Önemsiz	26	7,6
Fikrim Yok	35	10,2
Toplam	342	100,0

Tablo. 46'nın Devamıdır.

**Mama ve Özel Gıda
Yardımları**

Önemli	282	82,5
Önemsiz	28	8,2
Fikrim Yok	32	9,4
Toplam	342	100,0

Ulaşım Yardımı

Önemli	254	74,3
Önemsiz	45	13,2
Fikrim Yok	43	12,6
Toplam	342	100,0

Konteyner Yardımı

Önemli	250	73,1
Önemsiz	43	12,6
Fikrim Yok	49	14,3
Toplam	342	100,0

**Gıda Tanımlı 41 Kart
Yardımları**

Önemli	256	74,9
Önemsiz	27	7,9
Fikrim Yok	59	17,3
Toplam	342	100,0

**Giyim Tanımlı 41 Kart
Yardımları**

Önemli	248	72,5
Önemsiz	29	8,5
Fikrim Yok	65	19,0
Toplam	342	100,0

**Süt Tanımlı 41 Kart
Yardımları**

Önemli	257	75,1
Önemsiz	30	8,8
Fikrim Yok	55	16,1
Toplam	342	100,0

Kırtasiye Yardımı

Önemli	235	68,7
Önemsiz	53	15,5
Fikrim Yok	54	15,8
Toplam	342	100,0

Gıda Kolisi Yardımı

Önemli	266	77,8
Önemsiz	29	8,5
Fikrim Yok	47	13,7
Toplam	342	100,0

Tablo. 46'nın Devamıdır.

Çocuk Bezi Yardımı	Önemli	262	76,6
	Önemsiz	35	10,2
	Fikrim Yok	45	13,2
	Toplam	342	100,0
Köye Dönüş Yardımı (Ulaşım)	Önemli	243	71,1
	Önemsiz	44	12,9
	Fikrim Yok	55	16,1
	Toplam	342	100,0
Giyim Yardımı	Önemli	267	78,1
	Önemsiz	43	12,6
	Fikrim Yok	32	9,4
	Toplam	342	100,0
Okul Kıyafeti Yardımı	Önemli	261	76,3
	Önemsiz	40	11,7
	Fikrim Yok	41	12,0
	Toplam	342	100,0
Nakit Giyim Yardımı	Önemli	257	75,1
	Önemsiz	37	10,8
	Fikrim Yok	48	14,0
	Toplam	342	100,0
Sosyal Amaçlı Nakit Para Yardımı	Önemli	240	70,2
	Önemsiz	48	14,0
	Fikrim Yok	54	15,8
	Toplam	342	100,0
Yangın ve Afet Yardımları	Önemli	281	82,2
	Önemsiz	19	5,6
	Fikrim Yok	42	12,3
	Toplam	342	100,0
Ağır Engelli Yardımı	Önemli	294	86,0
	Önemsiz	15	4,4
	Fikrim Yok	33	9,6
	Toplam	342	100,0

Tablo. 46'nın Devamıdır.

**KBB'ye Ait Sevgi
Mağazalarından
Giyim Yardımı**

Önemli	271	79,2
Önemsiz	27	7,9
Fikrim Yok	44	12,9
Toplam	342	100,0

**Annelere Süt Yardımı
Organizasyonu**

Önemli	279	81,6
Önemsiz	24	7,0
Fikrim Yok	39	11,4
Toplam	342	100,0

**Verem Hastalarına
Gıda Yardımı
Organizasyonu**

Önemli	275	80,4
Önemsiz	23	6,7
Fikrim Yok	44	12,9
Toplam	342	100,0

**Ramazan
Organizasyonu**

Önemli	255	74,6
Önemsiz	39	11,4
Fikrim Yok	48	14,0
Toplam	342	100,0

**Tüketime Hazır
Dayanıklı Yemek
Dağıtımı**

Önemli	257	75,1
Önemsiz	27	7,9
Fikrim Yok	58	17,0
Toplam	342	100,0

**Dünyaya Gelen
Bebeklere Hediye
Paket Alımı**

Önemli	244	71,3
Önemsiz	31	9,1
Fikrim Yok	67	19,6
Toplam	342	100,0

**Engellilere Akülü
Tekerlekli Sandalye
Yardımları**

Önemli	292	85,4
Önemsiz	3,2	3,2
Fikrim Yok	11,4	11,4
Toplam	100,0	100,0

Tablo. 46'nın Devamıdır.

**Engellilere Manüel
Tekerlekli Sandalye
Yardımları**

Önemli	298	87,1
Önemsiz	9	2,6
Fikrim Yok	35	10,2
Toplam	342	100,0

**Engellilere Yürüteç
Yardımları**

Önemli	298	87,1
Önemsiz	10	2,9
Fikrim Yok	34	9,9
Toplam	342	100,0

**Engellilere Çocuk ve
Hasta Bezi Yardımları**

Önemli	301	88,0
Önemsiz	13	3,8
Fikrim Yok	28	8,2
Toplam	342	100,0

**Engellilere Mama ve
Özel Gıda Yardımları**

Önemli	301	88,0
Önemsiz	14	4,1
Fikrim Yok	27	7,9
Toplam	342	100,0

**Engellilere Hasta
Yatağı Yardımları**

Önemli	303	88,6
Önemsiz	14	4,1
Fikrim Yok	25	7,3
Toplam	342	100,0

**Engellilere İşitme
Cihaz Yardımları**

Önemli	296	86,5
Önemsiz	18	5,3
Fikrim Yok	28	8,2
Toplam	342	100,0

**Engellilere Akü
Yardımları**

Önemli	278	82,3
Önemsiz	32	9,4
Fikrim Yok	32	9,4
Toplam	342	100,0

Tablo. 46'nın Devamıdır.

**Engellilere Aspiratör,
Vantilatör ve Çeşitli
Araç Gereç Yardımı**

Önemli	285	83,3
Önemsiz	23	6,7
Fikrim Yok	34	9,9
Toplam	342	100,0

**Engellilere Bilgisayar
Yardımları**

Önemli	270	78,9
Önemsiz	36	10,5
Fikrim Yok	36	10,5
Toplam	342	100,0

**Engellilere Özürlü
Arabası Yardımı**

Önemli	299	87,4
Önemsiz	19	5,6
Fikrim Yok	24	7,0
Toplam	342	100,0

**Engellilere Protez
Yardımları**

Önemli	299	87,4
Önemsiz	18	5,3
Fikrim Yok	25	7,3
Toplam	342	100,0

**Engellilere İlaç ve
Bakım Ürünleri
Yardımları**

Önemli	302	88,3
Önemsiz	18	5,3
Fikrim Yok	22	6,4
Toplam	342	100,0

**Beyaz Kalpler Eğitim
ve Oryantasyon
Merkezinde Eğitim ve
Yardım Faaliyetleri**

Önemli	284	83,0
Önemsiz	23	6,7
Fikrim Yok	35	10,2
Toplam	342	100,0

**Sosyal Faaliyetleri
Olan Kurumlara
Yemek ve Ulaşım
Yardımları**

Önemli	277	81,0
Önemsiz	26	7,6
Fikrim Yok	39	11,4
Toplam	342	100,0

Tablo. 46'nın Devamıdır.

**Yaşlılara Yönelik Evde
Bakım, Yatalak Hasta
Nakil ve Sağlık Eğitimi
Hizmetleri**

Önemli	312	91,2
Önemsiz	11	3,2
Fikrim Yok	19	5,6
Toplam	342	100,0

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %92.1'i Barınma Konaklama ve Sosyal Yardım Merkezinde yapılan bakım ve tedavi yardımını önemli bulurken, %1.8' i Barınma Konaklama ve Sosyal Yardım Merkezinde yapılan bakım ve tedavi yardımını önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %6.1'dir.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %86.8'i genel sağlık sigortası yapılmasını önemli bulurken, %4.7'i genel sağlık sigortası yapılmasını önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %8.5'dir.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %84.5'i huzurevi rehabilitasyon merkezi, kadın konukevi ve sığınma evine yerleştirmeyi önemli bulurken, %5.6 i huzurevi rehabilitasyon merkezi, kadın konukevi ve sığınma evine yerleştirmeyi önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %9.9'dur.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %74.9'u yeşil kart alınması önemli bulurken, %12.3'ü yeşil kart alınması önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %12.9'dur.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %86.8'i maaş bağlanması önemli bulurken, %4.7'si maaş bağlanması önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %8.5'dir.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %86.8'i işe yerleştirme önemli bulurken, %4.1'i işe yerleştirme önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %7.0'dır.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %76.0'ı yol yardımı önemli bulurken, %12.3'ü yol yardımı önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %11.7'dir.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %75.7'si hasta yakını için konaklamayı önemli bulurken, %9.6'sı hasta yakını için konaklamayı önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %14.6'dır.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %69.9'u Barınma Konaklama ve Sosyal Yardım Merkezinde yabancı uyruklu misafir edilmesini önemli bulurken, %10.8'i Barınma Konaklama ve Sosyal Yardım Merkezinde yabancı uyruklu misafir edilmesini önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %19.3'dur.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %72.2'si sağlık kurulu raporu alınmasını önemli bulurken, %10.5'i sağlık kurulu raporu alınmasını önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %17.3'tür.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %84.5'i ameliyat, tedavi ve ilaç yardımı önemli bulurken, %5.8'i ameliyat, tedavi ve ilaç yardımı önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %9.6'dır.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %81.0'ı medikal yardımı önemli bulurken, %7.9'u medikal yardımı önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %11.1'dir.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %76.6'sı su borcu ödeme yardımını önemli bulurken, %11.1'i su borcu ödeme yardımını önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %12.3'dür.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %80.4'ü ev eşyası yardımını önemli bulurken, %9.6'sı ev eşyası yardımını önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %9.9'dur.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %78.1'i eşya nakil yardımını önemli bulurken, %9.1'i eşya nakil yardımını önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %12.9'dur.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %82.2'si nakit para yardımını önemli bulurken, %7.6'sı nakit para yardımını önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %10.2'dir.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %82.5'i mama ve özel gıda yardımını önemli bulurken, %8.2'si mama ve özel gıda yardımını önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %9.4'tür.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %74.3'ü ulaşım yardımını önemli bulurken, %13.2'si ulaşım yardımını önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %12.6'dır.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %73.1'i konteyner yardımını önemli bulurken, %12.6'si konteyner yardımını önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %14.3'tür.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %74.9'u gıda tanımlı 41 kart yardımını önemli bulurken, %7.9'u gıda tanımlı 41 kart yardımını önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %17.3'tür.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %72.5'i giyim tanımlı 41 kart yardımını önemli bulurken, %8.5'i giyim tanımlı 41 kart yardımını önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %19.0'dır.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %75.1'i süt tanımlı 41 kart yardımını önemli bulurken, %8.8'i süt tanımlı 41 kart yardımını önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %16.1'dir.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %68.7'si kırtasiye yardımını önemli bulurken, %15.5'i kırtasiye yardımını önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %15.8'dir.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %77.8'i gıda kolisi yardımını önemli bulurken, %8.5'i gıda kolisi yardımını önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %13.7'dir.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %76.6'sı çocuk bezi yardımını önemli bulurken, %10.2'i çocuk bezi yardımını önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %13.2'dir.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %71.1'i köye dönüş yardımını önemli bulurken, %12.9'u köye dönüş yardımını önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %16.1'dir.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %78.1'i giyim yardımını önemli bulurken, %12.6'sı giyim yardımını önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %9.4'tür.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %76.3'ü okul kıyafeti yardımını önemli bulurken, %11.7'si okul kıyafeti yardımını önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %12.0'dır.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %75.1'i nakit giyim yardımını önemli bulurken, %10.82'i nakit giyim yardımını önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %14.0'dır.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %70.2'si sosyal amaçlı nakit para yardımını önemli bulurken, %14.0'ı sosyal amaçlı nakit para yardımını önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %15.8'dir.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %82.2'si yangın ve afet yardımını önemli bulurken, %5.6'sı yangın ve afet yardımını önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %12.3'tür.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %86.0'ı ağır engelli yardımını önemli bulurken, %4.4'ü ağır engelli yardımını önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %9.6'dır.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %79.2'si Kocaeli Büyükşehir Belediyesine ait sevgi mağazalarından giyim yardımını önemli bulurken, %7.9'u Kocaeli Büyükşehir Belediyesine ait sevgi mağazalarından giyim yardımını önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %12.9'dur.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %81.6'sı annelere süt yardımı organizasyonunu önemli bulurken, %7.0'ı annelere süt yardımı organizasyonunu önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %11.4'tür.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %80.4'ü verem hastalarına gıda yardımı organizasyonunu önemli bulurken, %6.7'si verem hastalarına gıda yardımı organizasyonunu önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %12.9'dur.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %74.6'sı ramazan organizasyonunu önemli bulurken, %11.4'ü ramazan organizasyonunu önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %14.0'dır.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %75.1'i tüketime hazır dayanıklı yemek dağıtımını önemli bulurken, %7.9'u tüketime hazır dayanıklı yemek dağıtımını önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %17.0'dır.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %71.3'ü dünyaya gelen bebeklere hediye paket alımını önemli bulurken, %9.1'i dünyaya gelen bebeklere hediye paket alımını önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise % 19.6'dır.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %85.4'ü engellilere akülü tekerlekli sandalye yardımını önemli bulurken, %3.2'si engellilere akülü tekerlekli sandalye yardımını önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %11.4'dür.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %87.1'i engellilere manüel tekerlekli sandalye yardımını önemli bulurken, %2.6'sı engellilere manüel tekerlekli sandalye yardımını önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %10.2'dir.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %87.1'i engellilere yürüteç yardımını önemli bulurken, %2.9'sı engellilere yürüteç yardımını önemli bulurken önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %10.2'dir.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %88.0'ı engellilere çocuk ve hasta bezi yardımını önemli bulurken, %3.8'i engellilere çocuk ve hasta bezi yardımını önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %8.2'dir.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %88.0'ı engellilere mama ve özel gıda yardımını önemli bulurken, %4.1'i engellilere mama ve özel gıda yardımını önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %7.9'dur.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %88.6'sı engellilere hasta yatağı yardımını önemli bulurken, %4.1'i engellilere hasta yatağı yardımını önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %7.3'dur.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %86.6'sı engellilere işitme cihaz yardımını önemli bulurken, %5.3'ü engellilere işitme cihaz yardımını önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %8.2'dir.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %82.3'ü engellilere akü yardımını önemli bulurken, %9.4'ü engellilere akü yardımını önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %9.4'dür.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %83.3'ü engellilere aspiratör, vantilatör ve çeşitli araç gereç yardımını önemli bulurken, %6.7'si engellilere aspiratör, vantilatör ve çeşitli araç gereç yardımını önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %9.9'dur.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %78.9'u engellilere bilgisayar yardımını önemli bulurken, %10.5'i engellilere bilgisayar yardımını önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %10.5'dir.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %87.4'ü engellilere özürlü arabası yardımını önemli bulurken, %5.6'si engellilere özürlü arabası yardımını önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %7.0'dır.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %87.4'ü engellilere protez yardımını önemli bulurken, %5.3'ü engellilere protez yardımını önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %7.3'dür.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %88.3'ü engellilere ilaç ve bakım ürünleri yardımını önemli bulurken, %5.3'ü engellilere ilaç ve bakım ürünleri yardımını önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %7.3'dür.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %83.0'ı Beyaz Kalpler Eğitim ve Oryantasyon Merkezinde yapılan eğitim ve yardım faaliyetlerini önemli bulurken, %6.7'si Beyaz Kalpler Eğitim ve Oryantasyon Merkezinde yapılan eğitim ve yardım faaliyetlerini önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %10.2'dir.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %81.0'ı sosyal faaliyetleri olan kurumlara yemek ve ulaşım yardımını önemli bulurken, %7.6'sı sosyal faaliyetleri olan kurumlara yemek ve ulaşım yardımını önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %11.4'dür.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan; ankete katılanların %91.2'si yaşlılara yönelik evde bakım, yatalak hasta nakil ve sağlık eğitimi hizmetlerini önemli bulurken, %3.2'si yaşlılara yönelik evde bakım, yatalak hasta nakil ve sağlık eğitimi hizmetlerini önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %5.6'dır.

Tabloya göre, oranların birbirlerine yakın olmasıyla birlikte, diğerlerine göre ankete katılanlarca Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımlardan en önemli görülenler sırasıyla %92.1'lik oranla Barınma Konaklama ve Sosyal Yardım Merkezinde yapılan bakım ve tedavi yardımı, %91.2'lik oranla yaşlılara yönelik evde bakım, yatalak hasta nakil ve sağlık eğitimi hizmetleri ve %88.9'luk oranla işe yerleştirmedir. Yine tabloya göre, gıda yardımları, engellilere yönelik yardımlar, giyim yardımları ve nakit yardımları da diğer yüksek oranlı olarak önemli görülen yardımlardandır.

Tablo 47. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Tarafından Yapılan Sosyal Yardımlardan Yararlanma Durumu Frekansları

**KBB Sosyal
Yardımlarından
Yararlanma Durumu**

Ölçek	Kişi Sayısı	Geçerli Yüzde %
Hiç İhtiyacım Olmadı	140	40,9
İhtiyacım Oldu ve Yararlandım	135	39,5
İhtiyacım Oldu Fakat Yararlanamadım	67	19,6
Toplam	342	100,0

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılan sosyal yardımlardan yararlanma durumuna; ankete katılanların %40.9'u hiç ihtiyacım olmadı cevabını vermişken, %39.5'i

ihtiyacım oldu ve yararlandım cevabını vermiştir. Bu duruma İhtiyacım oldu fakat yararlanamadım cevabını verenlerin oranı ise %19.6'dır.

Tablo 48. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Tarafından Yapılan Sosyal Yardımlardan Yararlanma Durumu İle Yoksul Kesimin Temel İhtiyaçları Crosstabs Çapraz Tablo Analizi

Yoksul Kesimin Temel İhtiyaçları		KBB Sosyal Yardımlarından Yararlanma Durumu				
			Hiç İhtiyacım Olmadı	İhtiyacım Oldu ve Yararlandım	İhtiyacım Oldu Fakat Yararlanamadım	Toplam
Gıda	Önemli	Kişi Sayısı	134	131	65	330
		Geçerli Yüzde %	40,6	39,7	19,7	100,0
	Önemsiz	Kişi Sayısı	4	1	1	6
		Geçerli Yüzde %	66,7	16,7	16,7	100,0
	Fikrim Yok	Kişi Sayısı	2	3	1	6
		Geçerli Yüzde %	33,3	50,0	16,7	100,0
Barınma	Önemli	Kişi Sayısı	130	130	65	325
		Geçerli Yüzde %	40,0	40,0	20,0	100,0
	Önemsiz	Kişi Sayısı	5	3	2	10
		Geçerli Yüzde %	50,0	30,0	20,0	100,0
	Fikrim Yok	Kişi Sayısı	5	2	0	7
		Geçerli Yüzde %	71,4	28,6	,0	100,0

Tabloya göre; Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin sosyal yardımlarından yararlanan, ihtiyacı olmayan, ihtiyacı olduğu halde yararlanamayan toplam 342 kişinin 330'u en temel ihtiyaç olarak gıdayı önemli bulmuşken, 6'sı gıdayı önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların sayısı ise 6'dır.

Tabloya göre; Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin sosyal yardımlarından yararlanan, ihtiyacı olmayan, ihtiyacı olduğu halde yararlanamayan toplam 342 kişinin 325'i en temel ikinci ihtiyaç olarak barınmayı önemli bulmuşken, 10'u barınmayı önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların sayısı ise 7'dir.

Tabloya göre; Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin sosyal yardımlarından yararlanan, ihtiyacı olmayan, ihtiyacı olduğu halde yararlanamayan ve ankete katılanlar tarafından yoksul kesimin en temel ihtiyacı olarak görülen gıdayı önemli bulan toplam 330 kişinin %40.6'sı ihtiyacı olmayıp yardımlardan yararlanmayanlar olarak gıdayı önemli bulmuş, %39.7'si yardımlardan yararlananlar olarak gıdayı önemli bulmuş ve %19.7'si ihtiyacı olmasına rağmen yardımlardan yararlanamayanlar olarak gıdayı önemli bulmuştur.

Ankete katılanlar tarafından yoksul kesimin en temel ikinci ihtiyacı olarak görülen barınmayı önemli bulan toplam 325 kişinin %40.0'ı ihtiyacı olmayıp yardımlardan yararlanmayanlar olarak barınmayı önemli bulmuş, %40.0'ı yardımlardan yararlananlar olarak barınmayı önemli bulmuş ve %20.0'si ihtiyacı olmasına rağmen yardımlardan yararlanamayanlar olarak barınmayı önemli bulmuştur. Tabloya göre; ankete katılan ve hem yardımlardan yararlanıp hem de yararlanamayan kişilerce yoksul kesimin en önemli ihtiyaçları sırasıyla gıda ve barınma olduğu ifade edinilebilir.

Tablo 49. Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin Yaptığı Yardımlardan Yararlanma Durumu İle En Önemli Temel İhtiyaç Olarak Görülen Gıda Arasında Chi-Square Anlamlılık Testi

	Değer	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	2,081 ^a	4	,721

Pearson Chi-Square analiz sonucuna göre, Chi-Square değeri 2,081^a, serbestlik derecesi 4 ve Asymp. Sig. (2-sided) değeri ,721 çıkmıştır. Buna göre iki değişken arasında 0,721>0,05 olduğundan anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 50. Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin Yaptığı Yardımlardan Yararlanma Durumu İle İkinci Önemli Temel İhtiyaç Olarak Görülen Barınma Arasında Chi-Square Anlamlılık Testi

	Değer	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	3,721 ^a	4	,445

Pearson Chi-Square analiz sonucuna göre, Chi-Square değeri 3,721^a, serbestlik derecesi 4 ve Asymp. Sig. (2-sided) değeri ,445 çıkmıştır. Buna göre iki değişken arasında 0,445>0,05 olduğundan anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 51. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Tarafından Yapılan Sosyal Yardımlardan Yararlanma Durumu İle Yapılan Yardımlardan Haberdar Olma Durumu Crosstabs Çapraz Tablo Analizi

KBB Sosyal Yardımlarından Yararlanma Durumu					
KBB Sosyal Yardımlarından Haberdar Olma Durumu		Hiç İhtiyacım Olmadı	İhtiyacım Oldu ve Yararlandım	İhtiyacım Oldu Fakat Yararlanamadım	Toplam
Evet Var	Kişi Sayısı	44	110	36	190
	Geçerli Yüzde %	23,2	57,9	18,9	100,0
Hayır Yok	Kişi Sayısı	44	9	14	67
	Geçerli Yüzde %	65,7	13,4	20,9	100,0
Fikrim Yok	Kişi Sayısı	52	16	17	85
	Geçerli Yüzde %	61,2	18,8	20,0	100,0

Tabloya göre; Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin sosyal yardımlarından yararlanan, ihtiyacı olmayan, ihtiyacı olduğu halde yararlanamayan toplam 342 kişinin 190'ı Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılan yardımlardan haberdar olduğunu, 67'si haberi olmadığını ve 85'i bu konuda fikri olmadığını belirtmiştir.

Tabloya göre; Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin sosyal yardımlarından yararlanan, ihtiyacı olmayan, ihtiyacı olduğu halde yararlanamayan ve ankete katılanlar tarafından Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımlardan haberdar toplam 190 kişinin %23.2'si hiç ihtiyacı olmayıp yardımlardan haberdar olan, %57.9'u yardımlardan yararlanıp haberi olan ve %18.9'u ihtiyacı olduğu halde yardımlardan yararlanamayıp haberdar olanlardır.

Tablo 52. Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin Yaptığı Yardımlardan Yararlanma Durumu İle Yapılan Yardımlardan Haberdar Olma Durumu Arasında Chi-Square Anlamlılık Testi

	Değer	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	70,322 ^a	4	,940

Pearson Chi-Square analiz sonucuna göre, Chi-Square değeri 70,322^a, serbestlik derecesi 4 ve Asymp. Sig. (2-sided) değeri ,940 çıkmıştır. Buna göre iki değişken arasında $0,940 > 0,05$ olduğundan anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 53. Kocaeli Büyükşehir Tarafından Yapılan Yardımlardan İhtiyacı Olup Yararlanılamamasının Nedenleri Frekansları

Belediye Yetkililerine Ulaşamama	Ölçek	Kişi Sayısı	Geçerli Yüzde %
	Etkili	54	80,6
	Etkisiz	7	10,4
	Fikrim Yok	6	9,0
	Toplam	67	100,0
Belediye Yetkililerinin Bize Ulaşamaması			
	Etkili	56	83,6
	Etkisiz	8	11,9
	Fikrim Yok	3	4,5
	Toplam	67	100,0
Belediye Yetkililerince İhtiyacın Gerekliliğine İnanılmaması			
	Etkili	38	56,7
	Etkisiz	7	10,4
	Fikrim Yok	22	32,8
	Toplam	67	100,0

Tablo. 53'ün Devamıdır.

Belediyenin Ekonomik Durumu

Etkili	18	26,9
Etkisiz	29	43,3
Fikrim Yok	20	29,9
Toplam	67	100,0

Başka Kurum veya Kuruluşlara Başvurma

Etkili	16	23,9
Etkisiz	26	38,8
Fikrim Yok	25	37,3
Toplam	67	100,0

Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımlardan ihtiyacı olup da yararlanılamamasının nedenleri olarak; ankete katılanların %80.6'sı belediye yetkililerine ulaşamamayı etkili bulurken, %10.4'ü belediye yetkililerine ulaşamamayı etkisiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %9.0'dır.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımlardan ihtiyacı olup da yararlanılamamasının nedenleri olarak; ankete katılanların %83.6'sı belediye yetkililerinin kendilerine ulaşamamasını etkili bulurken, %11.9'u belediye yetkililerinin kendilerine ulaşamamasını etkisiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %4.5'dir.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımlardan ihtiyacı olup da yararlanılamamasının nedenleri olarak; ankete katılanların %56.7'si belediye yetkililerince ihtiyacın gerekliliğine inanılmamasını etkili bulurken, %10.4'ü belediye yetkililerince ihtiyacın gerekliliğine inanılmamasını etkisiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %32.8'dir.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımlardan ihtiyacı olup da yararlanılamamasının nedenleri olarak; ankete katılanların %26.9'u belediyenin ekonomik durumunu etkili bulurken, %43.3'ü belediyenin ekonomik durumunu etkisiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %29.9'dur.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımlardan ihtiyacı olup da yararlanılamamasının nedenleri olarak; ankete katılanların %23.9'u başka kurum veya kuruluşlara başvurmayı etkili bulurken, %38.8'i başka kurum veya kuruluşlara başvurmayı etkisiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %37.3'dür.

Tabloya göre; ankete katılanların ve yardımlardan ihtiyacı olup da yararlanamayanların en etkili nedenleri sırasıyla, %83.6'lık oranla belediye yetkililerinin kendilerine ulaşamaması, %80.6'lık oranla belediye yetkililerine ulaşamama ve %56.7'lik oranla belediye yetkililerince ihtiyacın gerekliliğine inanılmamasıdır.

Tablo 54. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Tarafından Yapılan Sosyal Yardımlardan Yararlananların Yararlanma Süresi Frekansları

**KBB Sosyal
Yardımlarından
Yararlanma Süresi**

Ölçek	Kişi Sayısı	Geçerli Yüzde %
1-30 Gün	35	26,3
31-60 Gün	23	17,3
61-90 Gün	26	19,5
91-120 Gün	30	22,6
121-365 Gün	10	7,5
365 Üstü	9	6,8
Toplam	133	100,0

Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımlardan yararlananların yararlanma süreleri olarak; ankete katılanların ve yararlananların %26.3'ü 1-30 gün, %17.3'ü 31-60 gün, %19.5'i 61-90 gün, %22.6'sı 91-120 gün, %7.5'i 121-365 gün ve %6.8'i 365 üstü gün yardımlardan yararlandığını belirtmiştir.

Tabloya göre; ankete katılan ve Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımlardan yararlananların en çok yararlandığı süre %26.3'lük oranla 1-30 gündür.

Tablo 55. Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin Yaptığı Sosyal Yardımların İhtiyaçları Karşılama Durumu Frekansları

**Yararlanılan Sosyal
Yardımların
İhtiyaçları Karşılama
Durumu**

Ölçek	Kişi Sayısı	Geçerli Yüzde %
Evet Karşıladi	112	84,2
Hayır Karşılamağı	14	10,5
Fikrim Yok	7	5,3
Toplam	133	100,0

Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların ihtiyaçları karşılama durumuna ankete katılan ve yardımlardan yararlananların %84.2'si evet karşıladi cevabını vermişken, %10.5'i hayır karşılamağı cevabını vermiştir. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %5.3'dür.

Tablo 56. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Tarafından Yapılan Sosyal Yardımların İhtiyaçları Karşılama Durumu İle Yapılan Yardımların Sürekliliğinin Bağımlılık Oluşturmama Durumu Crosstabs Çapraz Tablo Analizi

		KBB Sosyal Yardımlarının Sürekliliğinin Bağımlılık Oluşturmama Durumu			
KBB Tarafından Yapılan Sosyal Yardımların İhtiyaçları Karşılama Durumu		Evet Bağımlılık Oluşturur	Hayır Bağımlılık Oluşturmaz	Fikrim Yok	Toplam
	Kişi Sayısı	22	74	16	112
Evet Karşıladı	Geçerli Yüzde %	19,6	66,1	14,3	100,0
Hayır Karşılamadı	Kişi Sayısı	3	7	4	14
	Geçerli Yüzde %	21,4	50,0	28,6	100,0
Fikrim Yok	Kişi Sayısı	1	5	1	7
	Geçerli Yüzde %	14,3	71,4	14,3	100,0

Tabloya göre; ankete katılan ve Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı yardımlardan yararlanıp ihtiyacını karşılayan toplam 112 kişinin %66.1'i yardımların sürekliliğinin yardım alan açısından bir bağımlılık oluşturmayacağını belirtirken, %19.6'sı bağımlılık oluşturacağını belirtmiştir. Fikri olmayanların oranı ise %14.3'dür. Yine yardımlardan yararlanıp ihtiyacını karşılayamayan toplam 14 kişinin %50.0'ı yardımların sürekliliğinin yardım alan açısından bir bağımlılık oluşturmayacağını belirtirken, %21.4'ü bağımlılık oluşturacağını belirtmiştir. Fikri olmayanların oranı ise %28.6'dır. Yardımların ihtiyacını karşılama konusunda fikri olmayan toplam 7 kişinin de %71.4'ü yardımların sürekliliğinin yardım alan açısından bir bağımlılık oluşturmayacağını belirtirken, %14.3'ü bağımlılık oluşturacağını belirtmiştir. Fikri olmayanların oranı ise %14.3'dür.

Tablo 57. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Tarafından Yapılan Sosyal Yardımların İhtiyaçları Karşılama Durumu İle Yapılan Yardımların Sürekliliğinin Bağımlılık Oluşturmaması Durumu Arasında Chi-Square Anlamlılık Testi

	Değer	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	2,293 ^a	4	,682

Pearson Chi-Square analiz sonucuna göre, Chi-Square değeri 2,293^a, serbestlik derecesi 4 ve Asymp. Sig. (2-sided) değeri ,682 çıkmıştır. Buna göre iki değişken arasında 0,682>0,05 olduğundan anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 58. Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin Yaptığı Sosyal Yardımlardan Yararlanıp İhtiyaçlarını Karşılayamayanların Nedenleri Frekansları

Yardımanın Az Olması	Ölçek	Kişi Sayısı	Geçerli Yüzde %
	Etkili	14	100,0
	Etkisiz	0	0,0
	Fikrim Yok	0	0,0
	Toplam	14	100,0
Yardımların Kısa Süreli Olması			
	Etkili	14	100,0
	Etkisiz	0	0,0
	Fikrim Yok	0	0,0
	Toplam	14	100,0
Yardımanın Kalitesiz Olması			
	Etkili	5	35,7
	Etkisiz	5	35,7
	Fikrim Yok	4	28,6
	Toplam	14	100,0
Yardımanın İhtiyaca Yönelik Olmaması			
	Etkili	6	42,9
	Etkisiz	4	28,6
	Fikrim Yok	4	28,6
	Toplam	14	100,0

Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımlardan yararlanıp ihtiyaçlarını karşılayamayanların nedenleri olarak ankete katılanların %100.0'ı yardımın az olmasını etkili bulmuştur.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımlardan yararlanıp ihtiyaçlarını karşılayamayanların nedenleri olarak ankete katılanların %100.0'ı yardımların kısa süreli olmasını etkili bulmuştur.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımlardan yararlanıp ihtiyaçlarını karşılayamayanların nedenleri olarak ankete katılanların %35.7'si yardımın kalitesiz olmasını etkili bulurken, %35.7'si yardımın kalitesiz olmasını etkisiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %28.6'dır.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımlardan yararlanıp ihtiyaçlarını karşılayamayanların nedenleri olarak ankete katılanların %42.9'u yardımın ihtiyaca yönelik olmamasını etkili bulurken, %28.6'sı yardımın ihtiyaca yönelik olmamasını etkisiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %28.6'dır

Tabloya göre; ankete katılan ve yardımlardan yararlanıp da ihtiyaçlarını karşılayamayanların en etkili nedenleri sırasıyla, %100'lük oranlarla yardımın az olması, yardımların kısa süreli olması ve %42.9'luk oranla yardımın ihtiyaca yönelik olmamasıdır.

Tablo 59. Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin Yaptığı Sosyal Yardımlardan Genel Memnuniyet Düzeyi Frekansları

KBB Sosyal Yardımlarının Genel Memnuniyet Düzeyi

Ölçek	Kişi Sayısı	Geçerli Yüzde %
Evet Memnun Ediyor	219	64,0
Hayır Memnun Etmiyor	71	20,8
Fikrim Yok	52	15,2
Toplam	342	100,0

Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımlardan genel memnuniyet düzeyine; ankete katılanların %64.0'ı yapılan yardımlar evet memnun ediyor cevabını verirken, %20.8'i yapılan yardımlar hayır memnun etmiyor cevabını vermiştir. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %15.2'dir.

Tablo 60. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Sosyal Yardımlarının Amacına Ulaşmasında Göstergelerin Önem Derecesi Frekansları

Yardımların Sürekliliği

Ölçek	Kişi Sayısı	Geçerli Yüzde %
Önemli	300	87,7
Önemsiz	20	5,8
Fikrim Yok	22	6,4
Toplam	342	100,0

Yardımların Kalcılığı

Önemli	285	83,3
Önemsiz	23	6,7
Fikrim Yok	34	9,9
Toplam	342	100,0

Yardım Edilenlerin Hoşnutluk Düzeyi

Önemli	253	74,0
Önemsiz	36	10,5
Fikrim Yok	53	15,5
Toplam	342	100,0

Yardımların Kalitesi

Önemli	274	80,1
Önemsiz	24	7,0
Fikrim Yok	44	12,9
Toplam	342	100,0

Yardım Edilen Kesimlerin Çeşitliliği

Önemli	253	74,0
Önemsiz	41	12,0
Fikrim Yok	48	14,0
Toplam	342	100,0

Tablo. 60'ın Devamıdır.

Yardımların Çeşitliliği		
Önemli	263	76,9
Önemsiz	32	9,4
Fikrim Yok	47	13,7
Toplam	342	100,0
Yardımların Büyüklüğü		
Önemli	255	74,6
Önemsiz	29	8,5
Fikrim Yok	58	17,0
Toplam	342	100,0
Yardımların Bilinirliği		
Önemli	279	81,6
Önemsiz	24	7,0
Fikrim Yok	39	11,4
Toplam	342	100,0
Yardımlara Ulaşmada Kolaylık		
Önemli	290	84,8
Önemsiz	16	4,7
Fikrim Yok	36	10,5
Toplam	342	100,0

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi sosyal yardımlarının amacına ulaşmasında göstergelerin önem derecesi için; ankete katılanların %87.7'si yardımların sürekliliğini önemli bulurken, %5.8'i yardımların sürekliliğini önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %6.4'dür.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi sosyal yardımlarının amacına ulaşmasında göstergelerin önem derecesi için; ankete katılanların %83.3'ü yardımların kalıcılığını önemli bulurken, %6.7'si yardımların kalıcılığını önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %9.9'dur.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi sosyal yardımlarının amacına ulaşmasında göstergelerin önem derecesi için; ankete katılanların %74.0'ı yardım edilenlerin hoşnutluk düzeyini önemli bulurken, %10.5'i yardım edilenlerin hoşnutluk düzeyini önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %15.5'dir.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi sosyal yardımlarının amacına ulaşmasında göstergelerin önem derecesi için; ankete katılanların %80.1'i yardımların kalitesini önemli bulurken, %7.0'ı yardımların kalitesini önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %12.9'dur.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi sosyal yardımlarının amacına ulaşmasında göstergelerin önem derecesi için; ankete katılanların %74.0'ı yardım edilen kesimlerin çeşitliliğini

önemli bulurken, %12.0'ı yardım edilen kesimlerin çeşitliliğini önemsiz demiştir. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %14.0'dır.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi sosyal yardımlarının amacına ulaşmasında göstergelerin önem derecesi için; ankete katılanların %76.9'u yardımların çeşitliliğini önemli bulurken, %9.4'ü yardımların çeşitliliğini önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %13.7'dir.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi sosyal yardımlarının amacına ulaşmasında göstergelerin önem derecesi için; ankete katılanların %74.6'sı yardımların büyüklüğünü önemli bulurken, %8.5'i yardımların büyüklüğünü önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %17.0'dır.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi sosyal yardımlarının amacına ulaşmasında göstergelerin önem derecesi için; ankete katılanların %81.6'sı yardımların bilinirliğini önemli bulurken, %7.0'ı yardımların bilinirliğini önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %11.4'dür.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi sosyal yardımlarının amacına ulaşmasında göstergelerin önem derecesi için; ankete katılanların %84.8'i yardımlara ulaşmada kolaylığı önemli bulurken, %4.7'si yardımlara ulaşmada kolaylığı önemsiz demiştir. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %10.5'dir.

Tabloya göre; Kocaeli Büyükşehir Belediyesi sosyal yardımlarının amacına ulaşmasında en önemli görülen göstergeler sırasıyla, %87.7'lik oranla yardımların sürekliliği, %84.8'lik oranla yardımlara ulaşmada kolaylık ve %83.3'lük oranla yardımların kalıcılığıdır.

Tablo 61. Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin Yaptığı Sosyal Yardımların Kentsel Yoksulluğu Azaltma Durumu Frekansları

**KBB Sosyal
Yardımlarının Kentsel
Yoksulluğu Azaltma
Durumu**

Ölçek	Kişi Sayısı	Geçerli Yüzde %
Evet Azaltıyor	212	62,0
Hayır Azaltmıyor	78	22,8
Fikrim Yok	52	15,2
Toplam	342	100,0

Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azaltma durumuna; ankete katılanların %62.0'ı evet azaltıyor cevabını vermişken, %22.8'i hayır azaltmıyor cevabını vermiştir. Bu konuda fikrim olmayanların oranı ise %15.2'dir.

Tablo 62. Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin Yaptığı Sosyal Yardımların Kentsel Yoksulluğu Azaltma Durumu İle Ailelerin Aylık Gelir Durumu Crosstabs Çapraz Tablo Analizi

		KBB Sosyal Yardımlarının Kentsel Yoksulluğu Azaltma Durumu			
Ailelerin Aylık Gelir Durumu		Evet Azaltıyor	Hayır Azaltmıyor	Fikrim Yok	Toplam
	Kişi Sayısı				
1000 TL den Az	Kişi Sayısı	82	12	20	114
	Geçerli Yüzde %	71,9	10,5	17,5	100,0
1001-1500 TL	Kişi Sayısı	58	22	15	95
	Geçerli Yüzde %	61,1	23,2	15,8	100,0
1501-2000 TL	Kişi Sayısı	25	13	6	44
	Geçerli Yüzde %	56,8	29,5	13,6	100,0
2000-2500 TL	Kişi Sayısı	13	10	2	25
	Geçerli Yüzde %	52,0	40,0	8,0	100,0
2500 TL Üstü	Kişi Sayısı	34	21	9	64
	Geçerli Yüzde %	53,1	32,8	14,1	100,0

Tabloya göre; ankete katılan ve aylık geliri 1000 TL'nin altında olan toplam 114 kişinin %71.9'u Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azalttığını, %10.5'i Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azaltmadığını düşünmektedir. Fikri olmayanların oranı ise %17.5'dir.

Tabloya göre; ankete katılan ve aylık geliri 1001-1500 TL olan toplam 95 kişinin %61.1'i Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azalttığını, %23.2'si Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azaltmadığını düşünmektedir. Fikri olmayanların oranı ise %15.8'dir.

Tabloya göre; ankete katılan ve aylık geliri 1501-2000 TL olan toplam 44 kişinin %56.8'i Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azalttığını, %29.5'i Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azaltmadığını düşünmektedir. Fikri olmayanların oranı ise %13.6'dır.

Tabloya göre; ankete katılan ve aylık geliri 2001-2500 TL olan toplam 25 kişinin %52.0'ı Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azalttığını, %40.0'ı Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azaltmadığını düşünmektedir. Fikri olmayanların oranı ise %8.0'dır.

Tabloya göre; ankete katılan ve aylık geliri 2500 TL üstü olan toplam 64 kişinin %53.1'i Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azalttığını, %32.8'i Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azaltmadığını düşünmektedir. Fikri olmayanların oranı ise %14.1'dir.

Tablo 63. Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin Yaptığı Sosyal Yardımların Kentsel Yoksulluğu Azaltma Durumu İle Ailelerin Aylık Gelir Durumu Arasında Chi-Square Anlamlılık Testi

	Değer	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	19,114 ^a	8	,142

Pearson Chi-Square analiz sonucuna göre, Chi-Square değeri 19,114^a, serbestlik derecesi 8 ve Asymp. Sig. (2-sided) değeri ,014 çıkmıştır. Buna göre iki değişken arasında 0,142>0,05 olduğundan anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 64. Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin Yaptığı Sosyal Yardımların Kentsel Yoksulluğu Azaltma Durumu İle Sosyal Yardımlardan Yararlanma Durumu Crosstabs Çapraz Tablo Analizi

		KBB Sosyal Yardımlarının Kentsel Yoksulluğu Azaltma Durumu			
KBB Sosyal Yardımlarından Yararlanma Durumu		Evet Azaltıyor	Hayır Azaltmıyor	Fikrim Yok	Toplam
	Kişi Sayısı	80	39	21	140
Hiç İhtiyacım Olmadı	Geçerli Yüzde %	57,1	27,9	15,0	100,0
İhtiyacım Oldu ve Yararlandım	Kişi Sayısı	102	21	12	135
	Geçerli Yüzde %	75,6	15,6	8,9	100,0
İhtiyacım Oldu Fakat Yararlanamadım	Kişi Sayısı	30	18	19	67
	Geçerli Yüzde %	44,8	26,9	28,4	100,0

Tabloya göre; ankete katılan ve Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımlardan hiç ihtiyacı olmadığı için yararlanmayan toplam 140 kişinin %57.1'i Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azalttığını, %27.9'u ise Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azaltmadığını düşünmektedir. Fikri olmayanların oranı ise %15.0'dır.

Tabloya göre; ankete katılan ve Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımlardan hiç ihtiyacı olduğu için yararlanan toplam 135 kişinin %75.6'sı Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azalttığını,

%15.6'sı ise Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azaltmadığını düşünmektedir. Fikri olmayanların oranı ise %8.9'dur.

Tabloya göre; ankete katılan ve Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımlardan ihtiyacı olduğu halde yararlanamayan toplam 67 kişinin %44.8'i Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azalttığını, %26.9'u ise Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azaltmadığını düşünmektedir. Fikri olmayanların oranı ise 28.4'dür.

Tablo 65. Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin Yaptığı Sosyal Yardımların Kentsel Yoksulluğu Azaltma Durumu İle Sosyal Yardımlardan Yararlanma Durumu Arasında Chi-Square Anlamlılık Testi

	Değer	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	24,073 ^a	4	,724

Pearson Chi-Square analiz sonucuna göre, Chi-Square değeri 24,073^a, serbestlik derecesi 4 ve Asymp. Sig. (2-sided) değeri ,724 çıkmıştır. Buna göre iki değişken arasında 0,724>0,05 olduğundan anlamlı bir ilişki vardır.

Tablo 66. Yapılan Anket Çalışmasının Yararlılık Durumu Frekansları

Yapılan Anket Çalışmasının Yararlılık Durumu

Ölçek	Kişi Sayısı	Geçerli Yüzde %
Yararı Olur	216	63,2
Yararı Olmaz	57	16,7
Fikrim Yok	69	20,2
Toplam	342	100,0

Yapılan anket çalışmasının yararlılık durumuna; ankete katılanların %63.2'si yararı olur cevabını vermişken, %16.7'si yararı olmaz cevabını vermiştir. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %20.2'dir.

Tablo 67. Yapılan Anket Çalışmasının Cronbach's Alpha Güvenirlik Analizi

Cronbach's Alpha	Cronbach's Alpha Based on Standardized Items	N of Items
,853	,887	124

Yapılan Spss Cronbach's Alpha güvenilirlik analizinin sonucunda, Cronbach's Alpha değeri ,853 olarak çıkmıştır. Bu sonuca göre yapılan anketin ,853>,70 olduğundan güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

Ankette araştırılan ve ailelerin kişisel bulguları olarak; cinsiyet, yaş, medeni durum, meslek, ailenin toplam aylık geliri, çocuk sayısı, konut mülkiyeti, Kocaeli’nde oturma süresi ile KBB sosyal yardımları hakkında genel olarak; KBB hakkında bilgi edinilen kaynaklar, kaynakları takip sıklığı, kentsel yoksulluğu yaşayan vatandaşların bu durumda olmalarının nedenleri, Türkiye’de sosyal yardım yapan kurumların etkinliği, yoksul kesimin temel ihtiyaçları, iş gücüne katılımda yaşanan sorunlar, sosyal yardım uygulamalarının gereklilik nedenleri, yardımların sürekliliğinin bağımlılık oluşturma durumu, KBB’nin ihtiyacı olan vatandaşları tespit edebilme durumu, KBB’nin yardımların haberdar olma durumu, KBB tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımların önem derecesi, KBB tarafından yapılan sosyal yardımlardan yararlanma durumu, yararlanma süresi, yardımların ihtiyacı karşılama durumu, KBB sosyal yardımlarının genel memnuniyet düzeyi, KBB sosyal yardımlarının amacına ulaşmasında göstergelerin önem derecesi, KBB tarafından yapılan yardımların kentsel yoksulluğu azaltma durumu ve yapılan anket çalışmasının yararlılık durumunun olduğu bu anket çalışması, genel güvenilirlik olarak kabul gören ,70 üstü Cronbach’s Alpha değerine göre; yani ,853>,70 olduğundan güvenilir olduğu sonucuna ulaşılmaktadır.

3.5.9 Araştırma Hipotezlerinin Değerlendirilmesi

Bu çalışmada Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin 2010-2015 yılları arası yaptığı sosyal yardımlar incelenmiş, yapılan anket ile de yardımların, genel olarak yardım alanlar ve yoksul kesimlerce değerlendirilmesi aktarılmıştır. Bu çalışmada kişisel bilgiler, KBB hakkında bilgi edinilen kaynaklar, kaynakları takip sıklığı, kentsel yoksulluğu yaşayan vatandaşların bu durumda olmalarının nedenleri, Türkiye’de sosyal yardım yapan kurumların etkinliği, yoksul kesimin temel ihtiyaçları, yoksul kesimlerce iş gücüne katılımda yaşanan sorunlar, sosyal yardım uygulamalarının gereklilik nedenleri, yardımların sürekliliğinin bağımlılık oluşturma durumu, KBB’nin ihtiyacı olan vatandaşları tespit edebilme durumu, KBB’nin yardımlarından haberdar olma durumu, KBB tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımların önem derecesi, KBB tarafından yapılan sosyal yardımlardan yararlanma durumu, yararlanma süresi, yardımların ihtiyacı karşılama durumu, KBB sosyal yardımlarının genel memnuniyet düzeyi, KBB sosyal yardımlarının amacına ulaşmasında göstergelerin önem derecesi, KBB tarafından yapılan yardımların kentsel yoksulluğu azaltma durumu ve yapılan anket çalışmasının yararlılığı irdelenmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda oluşturulan hipotezler şunlardır:

- **Birinci Hipotez:** Yardıma muhtaç yoksul kesime yönelik yapılacak en öncelikli yardımlar, gıda ve barınma yardımlarıdır.
- **İkinci Hipotez:** Yapılan sosyal yardımların sürekliliği, yardım alan açısından bir bağımlılık oluşturmaz.
- **Üçüncü Hipotez:** Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin sosyal yardımları, yardım alanların çoğunluğunun ihtiyaçlarını karşılıyor.
- **Dördüncü Hipotez:** Yardıma muhtaç yoksul kesimin çoğunluğu, Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımlarından haberdardır.

- **Beşinci Hipotez:** Bir yerel yönetim birimi olarak Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımlar kentsel yoksulluğu azaltıyor.

Araştırma sonuçları geliştirilen hipotezler açısından incelendiğinde;

“Yardıma muhtaç yoksul kesime yönelik yapılacak en öncelikli yardımlar, gıda ve barınma yardımlarıdır.” olan 1. hipotezimiz anket bulgularına göre savunulabilir.

Mutlak yoksulluk dediğimiz en temel ihtiyaçlardan mahrum olma durumu hayatın devamı için büyük risk oluşturmaktadır. Yerel yönetimler bu durumu bertaraf etme adına birinci öncelikli yardımlarını gıda ve barınma olarak yapması gerektiği ve bu yardımlara ihtiyaç duyan kişileri öncelikli olarak tespit etmesi gerektiği çalışmamız tarafından savunulmaktadır.

Çıkan oranların birbirlerine yakın olmasıyla birlikte, sosyal yardım almaya muhtaç yoksul kesimin temel ihtiyaçları olarak; ankete katılanların %96.5’i gıdayı önemli bulurken, %1.8’i gıdayı önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %1.8’dir.

Sosyal yardım almaya muhtaç yoksul kesimin temel ihtiyaçları olarak; ankete katılanların %95.0’ı barınmayı önemli bulurken, %2.9’u barınmayı önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %2.0’dır.

Anket sonuçlarına göre; ankete katılanların sosyal yardım almaya muhtaç yoksul kesimin temel ihtiyaçları olarak en önemli bulduğu sırasıyla %96.5’lik oranla gıda, %95.0’lık oranla barınma ve %92.7’lik oranla sağlıktır.

Anket sonuçlarına göre; çıkan değerler birbirlerine yakın olduğundan oran olarak daha fazla olan gıda ve barınmanın ankete katılanlar tarafından sosyal yardım almaya muhtaç yoksul kesimin en temel ihtiyaçları olduğuna inanılmaktadır.

Ayrıca yine anket sonuçlarına göre; Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin sosyal yardımlarından yararlanan, ihtiyacı olmayan, ihtiyacı olduğu halde yararlanamayan toplam 342 kişinin 330’u en temel ihtiyaç olarak gıdayı önemli bulmuşken, 6’sı gıdayı önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların sayısı ise 6’dır. Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin sosyal yardımlarından yararlanan, ihtiyacı olmayan, ihtiyacı olduğu halde yararlanamayan toplam 342 kişinin 325’i en temel ikinci ihtiyaç olarak barınmayı önemli bulmuşken, 10’u barınmayı önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların sayısı ise 7’dir. Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin sosyal yardımlarından yararlanan, ihtiyacı olmayan, ihtiyacı olduğu halde yararlanamayan ve ankete katılanlar tarafından yoksul kesimin en temel ihtiyacı olarak görülen gıdayı önemli bulan toplam 330 kişinin %40.6’sı ihtiyacı olmayıp yardımlardan yararlanmayanlar olarak gıdayı önemli bulmuş, %39.7’si yardımlardan yararlananlar olarak gıdayı önemli bulmuş ve %19.7’si ihtiyacı olmasına rağmen yardımlardan yararlanamayanlar olarak gıdayı önemli bulmuştur. Ankete katılanlar tarafından yoksul kesimin en temel ikinci ihtiyacı olarak görülen barınmayı önemli bulan toplam 325 kişinin %40.0’ı ihtiyacı olmayıp yardımlardan yararlanmayanlar olarak barınmayı önemli bulmuş, %40.0’ı yardımlardan yararlananlar olarak barınmayı önemli bulmuş ve %20.0’si ihtiyacı olmasına rağmen yardımlardan yararlanamayanlar

olarak barınmayı önemli bulmuştur. Ankete katılan ve hem yardımlardan yararlanıp hem de yararlanamayan kişilerce, yoksul kesimin en önemli ihtiyaçları sırasıyla gıda ve barınma olduğuna inanılmaktadır.

“Yardıma muhtaç yoksul kesime yönelik yapılacak en öncelikli yardımlar, gıda ve barınma yardımlarıdır.” olan 1. hipotezimiz anket sonuçlarına göre savunulabilir.

“Yapılan sosyal yardımların sürekliliği, yardım alan açısından bir bağımlılık oluşturmaz.” olan 2.hipotezimiz anket bulgularına göre savunulabilir.

Sosyal yardımların bağımlılık oluşturacağına dair düşünceler olmakla birlikte oluşan bağımlılığın yoksulluğu daha da artırıcı sonuçlar doğuracağı da bazı kişilerce savunulmaktadır. Yoksulları sürekli eleştiren Spencer, yardım bekleyen yoksullara yardım yapılmaması gerektiğini ve çalışmayanlara ceza mahiyetinde yaklaşımlarla birlikte yönetimlerin bu tür sorunlara müdahil olmaması gerektiğini savunmaktadır. Golding’in belirttiğine göre sosyal yardım alanlara kötü gözle bakılmaktadır. Yine Marsland, bağımlılık oluşturan sosyal yardımların azaltılması gerektiğini ve aslında yardımların gelişimi yok edeceğini savunmaktadır (Oktik, 2008:29-31).

Bu yaklaşımlara rağmen, bu çalışmada yapılan sosyal yardımların sürekliliğinin, yardım alanlar açısından bir bağımlılık oluşturmayaacağı savunulmaktadır. Savunulan bu hipotez yapılan anket sonuçlarıyla da desteklenmektedir.

Yapılan yardımların sürekliliğinin yardım alan açısından bağımlılık oluşturmaması durumuna ankete katılanların %28.9’u evet bağımlılık oluşturur cevabını vermişken, %52.3’ü hayır bağımlılık oluşturmaz cevabını vermiştir. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %18.7’dir.

Anket sonuçlarına göre, katılımcıların çoğunluğu tarafından oran olarak daha fazla olan yardımların sürekliliğinin yardım alan açısından bir bağımlılık oluşturmayağına inanılmaktadır.

Ayrıca yine anket sonuçlarına göre; ankete katılan ve Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı yardımlardan yararlanıp ihtiyacını karşılayan toplam 112 kişinin %66.1’i yardımların sürekliliğinin yardım alan açısından bir bağımlılık oluşturmayağına belirtirken, %19.6’sı bağımlılık oluşturacağını belirtmiştir. Fikri olmayanların oranı ise %14.3’dür. Yine yardımlardan yararlanıp ihtiyacını karşılayamayan toplam 14 kişinin %50.0’ı yardımların sürekliliğinin yardım alan açısından bir bağımlılık oluşturmayağına belirtirken, %21.4’ü bağımlılık oluşturacağını belirtmiştir. Fikri olmayanların oranı ise %28.6’dır. Yardımların ihtiyacını karşılama konusunda fikri olmayan toplam 7 kişinin de %71.4’ü yardımların sürekliliğinin yardım alan açısından bir bağımlılık oluşturmayağına belirtirken, %14.3’ü bağımlılık oluşturacağını belirtmiştir. Fikri olmayanların oranı ise %14.3’dür.

“Yapılan sosyal yardımların sürekliliği, yardım alan açısından bir bağımlılık oluşturmaz.” olan 2.hipotezimiz anket sonuçlarına göre çok güçlü olmamakla birlikte savunulabilir.

“Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin sosyal yardımları, yardım alanların çoğunluğunun ihtiyaçlarını karşılıyor.” olan 3. Hipotezimiz anket bulgularına göre savunulabilir.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların ihtiyaçları karşılama durumuna ankete katılan ve yardımlardan yararlananların %84.2’si evet karşıladi cevabını vermişken, %10.5’i hayır karşılamadı cevabını vermiştir. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %5.3’dür.

Ayrıca Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımlardan genel memnuniyet düzeyine; ankete katılanların %64.0’ı yapılan yardımlar evet memnun ediyor cevabını verirken, %20.8’i yapılan yardımlar hayır memnun etmiyor cevabını vermiştir. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %15.2’dır.

Bu sonuçlara göre ankete katılanlar ve yardımlardan yararlananların çoğunluğu tarafından Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların ihtiyaçlarını karşıladığına inanılmaktadır.

“Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin sosyal yardımları, yardım alanların çoğunluğunun ihtiyaçlarını karşılıyor.” olan 3. hipotezimiz anket sonuçlarına göre çok güçlü olmamakla birlikte savunulabilir.

“Yardıma muhtaç yoksul kesimin çoğunluğu, Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımlarından haberdar.” olan 4. Hipotezimiz anket bulgularına göre savunulabilir.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımlardan haberdar olma durumuna ankete katılanların %55.6’sı evet haberim var cevabını vermişken, %19.6’sı hayır haberim yok cevabını vermiştir. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %24.9’dur.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı yardımlarından haberdar olma durumuna evet haberim var diyen toplam 190 kişinin %41.1’i aylık geliri 1000 TL den az, %31.6’sı aylık geliri 1001-1500 TL arasındır. Hayır haberim yok diyen toplam 67 kişinin %17.9’u geliri 1000 TL den az, %25.4’ü geliri 1001-1500 TL arasındır.

Anket sonuçlarına göre; geliri 1500 TL’nin altında olan kişiler %72.7’lik oranla Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı yardımlarından haberdardır.

Ayrıca anket sonuçlarına göre; Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin sosyal yardımlarından yararlanan, ihtiyacı olmayan, ihtiyacı olduğu halde yararlanamayan toplam 342 kişinin 190’ı Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılan yardımlardan haberdar olduğunu, 67’si haberi olmadığını ve 85’i bu konuda fikri olmadığını belirtmiştir.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin sosyal yardımlarından yararlanan, ihtiyacı olmayan, ihtiyacı olduğu halde yararlanamayan ve ankete katılanlar tarafından Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımlardan haberdar toplam 190 kişinin %23.2’si hiç ihtiyacı olmayıp yardımlardan haberdar olan, %57.9’u yardımlardan yararlanıp haberi olan ve %18.9’u ihtiyacı olduğu halde yardımlardan yararlanamayp haberdar olanlardır.

Anket sonuçlarına göre, oransal olarak diğer seçeneklere göre daha fazla olmasından dolayı ankete katılanların çoğunlu tarafından Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımlardan haberdar olduğuna inanılmaktadır.

“Yardıma muhtaç yoksul kesimin çoğunluğu, Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımlarından haberdar.” olan 4. hipotezimiz anket sonuçlarına göre çok güçlü olmamakla birlikte savunulabilir.

“Bir yerel yönetim birimi olarak Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımlar kentsel yoksulluğu azaltıyor.” olan 5. ve son hipotezimizde anket bulgularına göre savunulabilir.

Öncelikle anket sonuçlarına göre; belediyelerin yaptığı sosyal yardım uygulamalarının gereklilik nedenlerinden; ankete katılanların %71.8’i sosyal yardımın yoksulluğu azaltmada bir yöntem olmasına katılıyorken, %11.1’i sosyal yardımın yoksulluğu azaltmada bir yöntem olmasına katılmamıştır. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %17.8’dir.

Yine Türkiye’de sosyal yardım yapan kurumların etkinliğinde; ankete katılanların %71.6’sı yerel yönetimleri (belediyeleri) etkili bulurken, %11.1’i yerel yönetimleri (belediyeleri) etkisiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %17.3’tür.

Anket sonuçlarına göre; Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların ihtiyaçları karşılama durumuna ankete katılan ve yardımlardan yararlananların %84.2’si evet karşıladı cevabını vermişken, %10.5’i hayır karşılamadı cevabını vermiştir. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %5.3’dür.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımlardan genel memnuniyet düzeyine; ankete katılanların %64.0’ı yapılan yardımlar evet memnun ediyor cevabını verirken, %20.8’i yapılan yardımlar hayır memnun etmiyor cevabını vermiştir. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %15.2’dir.

Anket sonuçlarına göre; Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azaltma durumuna; ankete katılanların %62.0’ı evet azaltıyor cevabını vermişken, %22.8’i hayır azaltmıyor cevabını vermiştir. Bu konuda fikrim olmayanların oranı ise %15.2’dir.

Ankete katılan ve aylık geliri 1000 TL’nin altında olan toplam 114 kişinin %71.9’u Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azalttığını, %10.5’i Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azaltmadığını düşünmektedir. Fikri olmayanların oranı ise %17.5’dir.

Anket sonuçlarına göre; ankete katılan ve aylık geliri 1001-1500 TL olan toplam 95 kişinin %61.1’i Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azalttığını, %23.2’si Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azaltmadığını düşünmektedir. Fikri olmayanların oranı ise %15.8’dir.

Ankete katılan ve aylık geliri 1501-2000 TL olan toplam 44 kişinin %56.8'i Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azalttığını, %29.5'i Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azaltmadığını düşünmektedir. Fikri olmayanların oranı ise %13.6'dır.

Anket sonuçlarına göre; ankete katılan ve aylık geliri 2001-2500 TL olan toplam 25 kişinin %52.0'ı Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azalttığını, %40.0'ı Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azaltmadığını düşünmektedir. Fikri olmayanların oranı ise %8.0'dır.

Yine ankete katılan ve aylık geliri 2500 TL üstü olan toplam 64 kişinin %53.1'i Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azalttığını, %32.8'i Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azaltmadığını düşünmektedir. Fikri olmayanların oranı ise %14.1'dir.

Ankete katılan ve Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımlardan hiç ihtiyacı olmadığı için yararlanmayan toplam 140 kişinin %57.1'i Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azalttığını, %27.9'u ise Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azaltmadığını düşünmektedir. Fikri olmayanların oranı ise %15.0'dır.

Anket sonuçlarına göre; ankete katılan ve Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımlardan hiç ihtiyacı olduğu için yararlanan toplam 135 kişinin %75.6'sı Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azalttığını, %15.6'sı ise Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azaltmadığını düşünmektedir. Fikri olmayanların oranı ise %8.9'dur.

Ankete katılan ve Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımlardan ihtiyacı olduğu halde yararlanamayan toplam 67 kişinin %44.8'i Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azalttığını, %26.9'u ise Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azaltmadığını düşünmektedir. Fikri olmayanların oranı ise 28.4'dür.

Tüm bu sonuçlara göre ankete katılanlar çoğunlu tarafından, Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azalttığına inanılmaktadır.

“Bir yerel yönetim birimi olarak Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımlar kentsel yoksulluğu azaltıyor.” olan 5. ve son hipotezimizde anket sonuçlarına göre çok güçlü olmamakla birlikte savunulabilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu tezin amacı kentsel yoksulluğu azaltmada yerel sosyal yardımları Kocaeli Büyükşehir Belediyesi örneğinde incelemektir. Bu bağlamda belediyenin sosyal yardımları ayrıntılı ve tablolar halinde incelenmiş; merkez ilçede ve yaklaşık 35 mahallede bulunan yoksul kesime ve yardım alanlara yönelik, yaklaşık 30 gün boyunca toplamda 342 aileye ve her aileden 1 kişiye bire bir uygulanan 30 soruluk anket çalışması yapılmıştır.

Bu çalışmada Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin 2010-2015 yılları arası yaptığı sosyal yardımlar incelenmiş, yapılan anket ile de yardımların, genel olarak yardım alanlar ve yoksul kesimlerce değerlendirilmesi aktarılmıştır. Yapılan anket çalışmasında kişisel bilgiler, KBB hakkında bilgi edinilen kaynaklar, kaynakları takip sıklığı, kentsel yoksulluğu yaşayan vatandaşların bu durumda olmalarının nedenleri, Türkiye’de sosyal yardım yapan kurumların etkinliği, yoksul kesimin temel ihtiyaçları, yoksul kesimlerce iş gücüne katılımda yaşanan sorunlar, sosyal yardım uygulamalarının gereklilik nedenleri, yardımların sürekliliğinin bağlılık oluşturma durumu, KBB’nin ihtiyacı olan vatandaşları tespit edebilme durumu, KBB’nin yardımlarından haberdar olma durumu, KBB tarafından çeşitli yıllarda yapılan sosyal yardımların önem derecesi, KBB tarafından yapılan sosyal yardımlardan yararlanma durumu, yararlanma süresi, yardımların ihtiyacı karşılama durumu, KBB sosyal yardımlarının genel memnuniyet düzeyi, KBB sosyal yardımlarının amacına ulaşmasında göstergelerin önem derecesi, KBB tarafından yapılan yardımların kentsel yoksulluğu azaltma durumu ve yapılan anket çalışmasının yararlılığı irdelenmeye çalışılmıştır.

Çalışmada, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından uygulanan, barınma konaklama ve sosyal yardım merkezinde yapılan bakım, tedavi ve barınma yardımları, bireysel yardımlar, sosyal yardım organizasyonları, engellilere sosyal yardımlar, sevgi mağazalarından yapılan giyim yardımları, Beyaz Kalpler Eğitim ve Oryantasyon Merkezi’nde yapılan faaliyetler ve uygulanan yardımlar ve kurumsal, kurumlar arası işbirliği ile yapılan yardımların dönemsel incelenmesi yapılmıştır. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılan sosyal yardım faaliyetleri; yıllara göre farklılıklar göstermiş, yardım yapılan kişi sayısı yine yıllara göre artmış veya azalmıştır. Faaliyet raporlarına göre yıl bazında en fazla artarak devam eden bireysel yardımlardır. Genel toplam maliyetlerine bakıldığında bir önceki yıla göre yapılan sosyal yardım faaliyetleri (yaklaşık olarak), 2011 yılında %7,7 azalmış, 2012 yılında %10 artmış, 2013 yılında %11,6 azalmış, 2014 yılında %20 artmış, 2015 yılında %6 artmıştır.

Barınma Konaklama ve Sosyal Yardım Merkezinin 2010,2011 ve 2012 yıllarında ki 74 olan toplam kapasite sayısı, 2013, 2014 ve 2015 yıllarında %37 oranında artarak toplamda 102 olmuştur. Barınma Konaklama ve Sosyal Yardım Merkezinde yapılan sosyal yardım faaliyetleri yıllara göre farklılıklar göstermiş, yardım yapılan kişi sayısı yine yıllara göre artmış veya azalmıştır. Bir önceki yıla göre yapılan sosyal yardım faaliyetleri (yaklaşık olarak), 2011 yılında %16 azalmış, 2012 yılında %18 artmış, 2013 yılında %31 azalmış, 2014 yılında %543 artmış ve 2015 yılında %31 azalmıştır. Barınma

Konaklama ve Sosyal Yardım Merkezinde misafir edilen yoksul vatandaşlara yönelik en çok yapılan sosyal yardım faaliyeti sağlık ve tedavi hizmetiyken, en az yapılan sosyal yardım faaliyeti ise maaş bağlanması olmuştur. 2010-2015 yılları arası; tedavisi yapılan kişi sayısı 6253, ailesi ile irtibata geçilen kişi sayısı 873, huzur evine, sığınma evine, kadın konuk evine ve bakım ve rehabilitasyon merkezine yerleştirilen kişi sayısı 980, sağlık kurulu raporu alan kişi sayısı 170, işe yerleştirilen kişi sayısı 43, genel sağlık sigortası yapılan kişi sayısı 13, yeşil kart alınan kişi sayısı 16, maaş bağlanan kişi sayısı 5, hasta yakını olarak konaklayan kişi sayısı 162, yol yardımı alan kişi sayısı 76, yabancı uyruklu misafir edilen kişi sayısı 490 ve sosyal incelemesi yapılan kişi sayısı 1150'dir.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından 2010-2015 yılları arası yapılan bireysel yardımlar; sağlık (ameliyat ve tedavi) yardımı, su borcu yardımı, ev eşyası yardımı, eşya nakli yardımı, nakit yardımı, mama ve özel gıda yardımı, ulaşım yardımı, konteyner alınması, 41 kart gıda uygulaması, 41 kart giyim uygulaması, 41 kart süt uygulaması, kırtasiye yardımı, gıda kolisi yardımı, çocuk bezi yardımı, köye dönüş yardımı, giyim yardımı, okul kıyafeti yardımı, giyim nakit yardımı, ilaç yardımı, medikal yardımı, sosyal amaçlı nakit yardımı, yangın yardımı, afet yardımı, ağır engelli yardımı, yol yardımı ve belirli mahallelere kumanya yardımlarıdır. Faaliyet raporlarına göre, yapılan bireysel yardımların çeşitliliği değişmiş, yardım alan kişi sayısı yine yıllara göre artmış veya azalmıştır. 2010-2015 yılları arası her yıl düzenli yapılan bireysel yardımlar; sağlık (ameliyat ve tedavi) yardımı, su borcu yardımı ve ev eşyası yardımı olmuştur. Bir önceki yıla göre yapılan bireysel sosyal yardım harcamaları yaklaşık olarak, 2011 yılında %28 artmış, 2012 yılında %92 artmış, 2013 yılında %22 artmış, 2014 yılında %29,6 artmış ve 2015 yılında %18 artmıştır. 2010 yılı içerisinde en fazla maliyet oluşturan ilk üç yardım sırasıyla, su borcu yardımı, nakit yardımı ve kumanya yardımudur. 2011 yılında en fazla maliyet oluşturan ilk üç yardım sırasıyla, su borcu yardımı, gıda kolisi yardımı ve nakit yardımudur. 2012 yılında en fazla maliyet oluşturan ilk üç yardım sırasıyla, 41 Kart gıda yardımı, 41 Kart süt yardımı ve su borcu yardımudur. 2013 yılında en fazla maliyet oluşturan ilk üç yardım sırasıyla, 41 Kart gıda yardımı, 41 Kart süt yardımı ve ev eşyası yardımudur. 2014 yılında en fazla maliyet oluşturan ilk üç yardım sırasıyla, 41 kart gıda uygulaması, 41 Kart süt yardımı ve 41 Kart giyim yardımudur. 2015 yılında ise en fazla maliyet oluşturan ilk üç yardım sırasıyla, 41 Kart gıda yardımı, 41Kart süt yardımı ve 41 Kart giyim yardımudur. Genel olarak en az yardım yapılan yıl 2010 yılı olmuştur.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından 2010-2015 yılları arası yapılan sosyal yardım organizasyonları ise; annelere süt dağıtımı organizasyonu, verem hastası olup tedavisi devam eden hastalara gıda yardımı organizasyonu, ramazan iftar programları, hazır tüketime dayanıklı yemek yardımı organizasyonları, hoş geldin bebek projesi kapsamında yeni doğan bebeklere hediye paketleri dağıtımı, oyuncak toplama kutuları projesiyle oyuncak dağıtımlarıdır.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından 2010-2015 yılları arası engellilere yönelik yapılan sosyal yardımlar; alo özür lüyüm destek hattını arayanlara ulaşım ve danışmanlık hizmetleri, yürüteç, akülü tekerlekli sandalye ve manüel tekerlekli sandalye yardımı, hasta bezi, çocuk bezi ve mama yardımı, akü, aspirasyon cihazı, aspiratör ve vantilatör

yardımları, bilgisayar yardımı, elektronik kol protezi, havalı yastık, kolostomi torbası, oksijen konsantratörü, kulak kalıbı ve diğer medikal malzeme yardımları, nebulizatör, ortopedik ayakkabı, oturma minderi, özürü arabası, puset, sonda, şilte ve taşıma lifti yardımları, uzun yürüme protezi, yara bakım ürünleri, yatak koruyucu, gözlük ve göz protezi yardımlarıdır. 2010-2015 yılları arası engellilere yönelik en çok yapılan sosyal yardımlar; hasta yatağı, işitme cihazı, medikal malzeme, akülü ve manüel tekerlekli sandalye ve hasta bezi yardımlarıdır. Engelli etkinlikleri içerisinde en maliyetli yıl ise 2015 yılıdır.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından 2010-2013 yılları arası Sevgi mağazalarından mağdur durumda olan vatandaşlara da giyim yardımı yapılmaktadır. Yıllara göre ailelerin İzmit Sevgi Mağazasından en fazla yararlandığı yıl 2013 yılıdır. Kişi olarak ise en fazla yararlanan yıl 2011 yılıdır. Ayrıca 2011 yılı en fazla maliyetin olduğu yıldır. Yıllara göre ailelerin Gebze Sevgi Mağazasından en fazla yararlandığı yıl ise 2013 yılıdır. Kişi olarak ise en fazla yararlanan yıl 2010 yılıdır. Ayrıca 2010 yılı en fazla maliyetin olduğu yıldır.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından 2010-2015 yılları arası eğitimini belli nedenlerle yarıda bırakmış 12-18 yaş arası çocukların durumlarını düzeltmek için Beyaz Kalpler Eğitim ve Oryantasyon Merkezinde çeşitli faaliyetler ve sosyal yardım uygulamaları yapılmaktadır. Beyaz Kalpler Eğitim ve Oryantasyon Merkezinde sosyal yardımlara yönlendirilen çocuk sayısı 2014 yılında 8 iken, 2015 yılında %225 artarak 26 olmuştur. Beyaz Kalpler Eğitim ve Oryantasyon Merkezinin genel maliyet tablosuna bakıldığında 2015 yılındaki maliyetler bir önceki yıla göre %11 azalmıştır.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından 2010-2015 yılları arası sosyal faaliyetlerde bulunan çeşitli kurumlara ulaşım ve yemek yardımında bulunmuştur.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından 2010-2011 yılları arası evde bakım hizmetleri, ambulansla hasta taşıma hizmetleri de uygulanmıştır. 2011 yılında bu yardımlar kapsamında yapılan; sosyal ve ekonomik yoksulluk tespit çalışması 2010 yılına göre %78 oranında, doktor değerlendirme hizmeti %81 oranında, fizik tedavi uzmanı değerlendirme hizmeti %97 oranında, hemşirelik hizmeti %78 oranında ve bakım destek ve refakat hizmeti ise %48 oranında azalmıştır. 2010 yılından sonra devlet hastanelerinde evde bakım ekiplerinin kurulması nedeniyle Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bu uygulamasını 2010 yılına göre toplamda %77 oranında azaltarak 2011 yılından sonrada bitirmiştir. 2010 ve 2011 yıllarına ait kanser, diyaliz ve diğer taşınan hasta sayıları belirtilmemiş toplam taşınan sayı verilmiştir. 2011 yılında toplam taşınan hasta sayısı 2010 yılına göre %1 oranında azalmış, 2012 yılında toplam taşınan hasta sayısı 2011 yılına göre %12 oranında artmış, 2013 yılında 2012 yılına göre %9,5 oranında artmış, 2014 yılında 2013 yılına göre %3,7 oranında artmış ve 2015 yılında 2014 yılına göre ise %19 oranında artmıştır.

Yapılan anket çalışmasında ki kişisel bulgular incelendiğinde; ankete katılanların %43.9'u kadın, %56.1'i erkek katılımcılardan oluştuğu, katılanların %7.3'ü 18-24 yaş aralığında, %22.2'si 25-34 yaş aralığında, %29.8'i 35-44 yaş aralığında, %22.2'si 45-54 yaş aralığında, %11.7'si 55-65 yaş aralığında ve %6.7'si 65 üstü yaş aralığında olduğu,

katılanların %19.9'u bekar, %50.6'sı evli, %14.9'u boşanmış, %11.7'si dul ve %2.9'u ayrı yaşamakta olduğu, katılanların %6.7'si okuma yazma bilmeyen, %24.9'u okur yazar, %22.2'si ilkokul-ortaokul mezunu, %27.8'inin lise-meslek lisesi mezunu, %16.4'ünün üniversite mezunu ve %2'si yüksek lisans mezunu olduğu, katılanların %10.5'i işçi, %9.6'sı memur, %4.7'si esnaf-zanaatkar, %4.7'si tüccar, %17.0 ev hanımı, %5.3'ü geçici işçi, %3.8'i emekli, %2.6'sı çiftçi, %11.4'ü serbest meslek, %27.5'i işsiz, %2.9'u diğer oldukları, geliri 1000 TL den az olanların oranı %33.3, 1001-1500 TL arası olanların oranı %27.8, 1501-2000 arası olanlar %12.9, 2001-2500 TL arasın olanların oranı %7.3 ve 2500 üstü olanların oranı %18.7 olduğu, hiç çocuğu olmayan ailelerin oranı %28.9, 1-2 çocuk sahibi olanların oranı %36.0, 3-4 çocuk sahibi olanların oranı %26.0, 5-6 çocuk sahibi olanların oranı %7.0 ve 6'dan fazla çocuk sahihi olanların oranı ise %2.0 olduğu, oturduğu konutun mülkiyeti kendine ait olanların oranı %19.9, kira olanların oranı %65.5, yurt olanların oranı %0.6, akrabalara ait olanların oranı %8.8, yardım konutu olanların oranı %4.4, diğer olanların oranı %0.9 olduğu, %9.6'sı 1-5 yıldır, %21.9'u 6-10 yıldır, %16.1'i 11-15 yıldır, %21.1'i 16-20 yıldır ve %31.3'ü 20 yıldan fazladır Kocaeli'nde oturduğu, katılanların en çoğunun oturduğu mahallenin Tavşantepe ve en azının oturduğu mahallenin Akçakoca olduğu görülmüştür.

Yapılan anket çalışmasında, KBB tarafından yapılan sosyal yardım faaliyetleri hakkındaki bulgular incelendiğinde; Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin faaliyetleri hakkında bilgi edinilen kaynaklardan; ankete katılanların %57.9'u yerel gazete, radyo veya TV kanallarını etkili bulurken, %40.9'u web sitesini etkili, %53.8'i akraba, komşu veya arkadaşı etkili, %48.2'si belediye çalışanlarını etkili ve %59.9'u afiş, reklam panosu veya broşürleri etkili bulmuştur. Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin faaliyetleri hakkında bilgi edinilen kaynaklardan en etkili bulunan, %59.9'luk oranla afiş, reklam panosu veya broşürlerdir. Diğerlerine göre en az etkili bulunan web sitesidir. Ayrıca Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin faaliyetleri hakkında bilgi edinilen kaynakları en fazla takip etme sıklığı %32.5 oranla ayda bir kezdir. En az takip etme sıklığı ise %5 oranında her gündür. Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin faaliyetleri hakkında bilgi edinilen kaynakların etkinliğinin ve takip sıklığının çıkan sonuçlarla birlikte çok yüksek oranlı olmadığı düşünülmektedir. Sosyal faaliyetler konusunda daha çok yoksul kesimlere olmak üzere yapılan işlerin tanıtımı ve tanıtım kaynaklarının artırılması vatandaş tarafından daha fazla bilgi sahibi olunması ve gerekli yerlere daha hızlı ve erken başvurusu açısından önemlidir. Yapılan anket sonuçlarına göre, yoksul kesimlerce en etkili bulunan haber kaynağının afiş, reklam panosu veya broşürler olması yardım veya diğer sosyal faaliyetleri duyurmada ve bu kaynağın daha etkin ve ulaşılabilir olmasının sağlanması da önem arz etmektedir.

Anket sonuçlarına göre, ankete katılanlar tarafından, kentsel yoksulluğu yaşayan vatandaşların bu durumda olma nedenleri arasında en etkili bulunanlar sırasıyla, %83.3'lük oranla işsizlik, %80.4'lük oranla hastalık ve %78.4'lük oranla afet, %77.8'lik oranla eğitimsizlik, %76.0 oranda kendisi olmuştur. Diğerlerine göre en az etkili bulunan %73.7'lik oranla çevre ve kaderdir. Çıkan bu anket sonuçlarına göre yoksulluğu azaltmada yapılabilecek yardımların bu durumda olan vatandaşların yoksul olma sebepleriyle birlikte dikkate alınması gerekir. Sosyal yardım olarak aynı ve nakdi

yardımların yanında kişilerin iş bulmasını kolaylaştırıcı, hastalıklarını tedavi edici, afetlere maruz kalanların durumlarını düzeltici, eğitim durumlarını arttırıcı gibi sosyal yardım ve politikaların yoksulluğu azaltmada önemli adımlar olduğu düşünülmektedir.

Türkiye’de sosyal yardım yapan kurumların etkinliğinde; ankete katılanların %65.8’i Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığını etkili bulurken %71.6’sı yerel yönetimleri (belediyeleri) etkili ve %62.3’ü sivil toplum örgütlerini etkili bulmuştur. Çıkan değerler birbirlerine yakın olduğundan oran olarak daha fazla olan yerel yönetimlerin ankete katılanlar tarafından sosyal yardım yapan kurumlar arasında daha etkin olarak görüldüğü ifade edilebilir. Çıkan bu sonuçlar sosyal yardımlarda yerel yönetimlerin önemli olduğunun düşünüldüğünü göstermektedir. Hem halka yakınlık hem kolay ulaşılabilirlik açısından yerel yönetimlerin bu konuda daha fazla söz sahibi olması gerekmektedir. Yardımların etkinsiz dağılımını ve adaletsiz bölüşümünü engellemek adına temelde yerel yönetimlerin olduğu, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, yerel yönetimler ve sivil toplum örgütleri tarafından yapılan sosyal yardımlarının birleştirilmesi ve yardımların takibi açısından yardım alanların bilgilerinin daha ayrıntılı kaydedildiği iyi bir veri tabanının oluşturulması da önem arz etmektedir.

Anket sonuçlarına göre Kocaeli’nde yardım bekleyen yoksul kesimin işgücüne katılımda yaşadığı sorunlardan, ankete katılanlar tarafından diğerlerine oranla sırasıyla en etkili bulunanlar; %71.6’lık oranla çalışmayı güçleştirecek derecede hasta veya engelli olma, %70.2’lik oranla piyasada, üretimde durgunluk ve ekonomik krizler ve %68.4’lük oranla sanayi kentinin vasıflı işgücü ihtiyacına cevap verememe, mesleksizliktir. Yoksul kesimin işgücüne daha aktif bir şekilde katılabilmesi adına vasıflı işgücünü karşılayıcı mesleki ve kişisel eğitimlerin arttırılması, çalışma durumunda olan ve ailenin geçimini sağlayan kişilere çalışma sevgisinin aşılması, diğer aile fertlerini çalışmaya zorlama gibi etkenleri azaltıcı psikolojik desteğin sağlanması, kayıtlı ve güvenceli çalışmaya teşvik, çalışmayı güçlendirecek kadar hasta veya engelli olma veya ailede bu durumda olanlara bakanlara yönelik bu durumları giderici tedavilerin uygulanması ve hasta, engelli bakım yardımı uygulanması, eski hükümlü olup ailesini geçindirmek zorunda olan kişileri topluma kazandırıcı politikaların geliştirilmesi, kolay para kazanma yolu olarak görülen dilencilikle mücadelenin arttırılması, işverenlere yönelik teşviklerin daha fazla oluşturulması önem arz etmektedir.

Anket sonuçlarının değerlendirilmesiyle birlikte ankete katılanlar tarafından düşünülenlere paralel olarak, sosyal yardım yapan kurumların ve bu kurumlardaki görevli personelin, sosyal yardımın insani bir görev ve toplumdaki birlik ve beraberliğin bir gereği olduğu, adaletin sağlanmasında bir araç ve gereksinim sahibi kişiler için bir hak olabileceği, yoksulluğu azaltma da önemli bir yöntem ve siyasi istikrarın korunmasında bir araç olduğu ve yerel yönetimlerin asli görevlerinden olduğu düşüncesi ve bilinciyle hareket etmeleri gerektiği önem arz etmektedir.

Ankete katılanlar tarafından Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin çeşitli yıllarda yaptığı yardımların tümü önemli bulunmuştur. Muhtaç durumda olan yaşlı, genç, kadın ve erkeklere yönelik yapılan bireysel yardımların ve engellilere yönelik yapılan yardımların; daha çeşitli kesimlere yönelik arttırılarak uygulanması önem arz etmektedir. Yapılan tüm

yardımların; artarak, çeşitlenerek, kalıcılığı, kalitesi ve hoşnutluk düzeyi ve de bilinirliği artırılarak, ulaşımında kolaylığı sağlanarak amacına ulaşmasında daha da etkin olabileceği düşünülmektedir. Yardıma ulaşmaya çalışan kesimlere yönelik bürokratik engellerin azaltılması, onların yardımlardan daha fazla haberdar olmasını sağlayıcı reklam ve haber kaynaklarının oluşturulması, yardım yapan personelin tutumlarının daha insani ve hoşgörülü olması, yardım alanların veya alma durumunda olanların daha iyi takibi sosyal yardımların daha etkili bir şekilde uygulanması açısından önemli görülmektedir.

Tez hipotezleri değerlendirildiğinde; mutlak yoksulluk dediğimiz en temel ihtiyaçlardan mahrum olma durumu hayatın devamı için büyük risk oluşturduğundan yerel yönetimlerin bu durumu bertaraf etmesi adına birinci öncelikli yardımlarını gıda ve barınma olarak yapması gerektiği ve bu yardımlara ihtiyaç duyan kişileri öncelikli olarak tespit etmesi gerektiği çalışmamız tarafından savunulmaktadır. Çıkan oranların birbirlerine yakın olmasıyla birlikte, sosyal yardım almaya muhtaç yoksul kesimin temel ihtiyaçları olarak; ankete katılanların %96.5'i gıdayı önemli bulurken, %1.8'i gıdayı önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %1.8'dir. Sosyal yardım almaya muhtaç yoksul kesimin temel ihtiyaçları olarak; ankete katılanların %95.0'ı barınmayı önemli bulurken, %2.9'u barınmayı önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %2.0'dır. Anket sonuçlarına göre; ankete katılanların sosyal yardım almaya muhtaç yoksul kesimin temel ihtiyaçları olarak en önemli bulduğu sırasıyla %96.5'lik oranla gıda, %95.0'lık oranla barınma ve %92.7'lik oranla sağlıktır. Anket sonuçlarına göre; çıkan değerler birbirlerine yakın olduğundan oran olarak daha fazla olan gıda ve barınmanın ankete katılanlar tarafından sosyal yardım almaya muhtaç yoksul kesimin en temel ihtiyaçları olduğuna inanılmaktadır. Ayrıca yine anket sonuçlarına göre; Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin sosyal yardımlarından yararlanan, ihtiyacı olmayan, ihtiyacı olduğu halde yararlanamayan toplam 342 kişinin 330'u en temel ihtiyaç olarak gıdayı önemli bulmuşken, 6'sı gıdayı önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların sayısı ise 6'dır. Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin sosyal yardımlarından yararlanan, ihtiyacı olmayan, ihtiyacı olduğu halde yararlanamayan toplam 342 kişinin 325'i en temel ikinci ihtiyaç olarak barınmayı önemli bulmuşken, 10'u barınmayı önemsiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların sayısı ise 7'dir. Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin sosyal yardımlarından yararlanan, ihtiyacı olmayan, ihtiyacı olduğu halde yararlanamayan ve ankete katılanlar tarafından yoksul kesimin en temel ihtiyacı olarak görülen gıdayı önemli bulan toplam 330 kişinin %40.6'sı ihtiyacı olmayıp yardımlardan yararlanmayanlar olarak gıdayı önemli bulmuş, %39.7'si yardımlardan yararlananlar olarak gıdayı önemli bulmuş ve %19.7'si ihtiyacı olmasına rağmen yardımlardan yararlanamayanlar olarak gıdayı önemli bulmuştur. Ankete katılanlar tarafından yoksul kesimin en temel ikinci ihtiyacı olarak görülen barınmayı önemli bulan toplam 325 kişinin %40.0'ı ihtiyacı olmayıp yardımlardan yararlanmayanlar olarak barınmayı önemli bulmuş, %40.0'ı yardımlardan yararlananlar olarak barınmayı önemli bulmuş ve %20.0'si ihtiyacı olmasına rağmen yardımlardan yararlanamayanlar olarak barınmayı önemli bulmuştur. Ankete katılan ve hem yardımlardan yararlanıp hem de yararlanamayan kişilerce, yoksul kesimin en önemli ihtiyaçları sırasıyla gıda ve barınma olduğuna inanılmaktadır. “Yardıma muhtaç yoksul kesime yönelik yapılacak en öncelikli

yardımlar, gıda ve barınma yardımlarıdır.” olan 1. hipotezimiz anket sonuçlarına göre savunulabilir. Bu sonuçlara göre çalışmamızca; KBB tarafından yapılan yardımlarda gıda ve barınma yardımlarının öncelikli olarak yapılması, bu mağduriyet durumunda olanların öncelikle aranıp bulunması ve bu durumda olanların tamamının durumları iyileşinceye kadar bu yardımların sürdürülmesi gerektiği önerilmektedir.

Yapılan yardımların sürekliliğinin yardım alan açısından bağımlılık oluşturmaması durumuna ankete katılanların %28.9’u evet bağımlılık oluşturur cevabını vermişken, %52.3’ü hayır bağımlılık oluşturmaz cevabını vermiştir. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %18.7’dir. Anket sonuçlarına göre, katılımcıların çoğunluğu tarafından oran olarak daha fazla olan yardımların sürekliliğinin yardım alan açısından bir bağımlılık oluşturmadağına inanılmaktadır. Ayrıca yine anket sonuçlarına göre; ankete katılan ve Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı yardımlardan yararlanıp ihtiyacını karşılayan toplam 112 kişinin %66.1’i yardımların sürekliliğinin yardım alan açısından bir bağımlılık oluşturmayağına belirtirken, %19.6’sı bağımlılık oluşturmayağına belirtmiştir. Fikri olmayanların oranı ise %14.3’dür. Yine yardımlardan yararlanıp ihtiyacını karşılayamayan toplam 14 kişinin %50.0’ı yardımların sürekliliğinin yardım alan açısından bir bağımlılık oluşturmayağına belirtirken, %21.4’ü bağımlılık oluşturmayağına belirtmiştir. Fikri olmayanların oranı ise %28.6’dır. Yardımların ihtiyacını karşılama konusunda fikri olmayan toplam 7 kişinin de %71.4’ü yardımların sürekliliğinin yardım alan açısından bir bağımlılık oluşturmayağına belirtirken, %14.3’ü bağımlılık oluşturmayağına belirtmiştir. Fikri olmayanların oranı ise %14.3’dür. “Yapılan sosyal yardımların sürekliliği, yardım alan açısından bir bağımlılık oluşturmaz.” olan 2.hipotezimiz anket sonuçlarına göre çok güçlü olmamakla birlikte savunulabilir. Bu sonuçlara göre çalışmamızca; KBB, sosyal yardım faaliyetlerini uygularken yapılan yardımların sürekliliğinin bir bağımlılık oluşturmayağı fikriyle yardımlarına devam etmesi gerektiği önerilmektedir.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların ihtiyaçları karşılama durumuna ankete katılan ve yardımlardan yararlananların %84.2’si evet karşıladı cevabını vermişken, %10.5’i hayır karşılamadı cevabını vermiştir. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %5.3’dür. Ayrıca Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımlardan genel memnuniyet düzeyine; ankete katılanların %64.0’ı yapılan yardımlar evet memnun ediyor cevabını verirken, %20.8’i yapılan yardımlar hayır memnun etmiyor cevabını vermiştir. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %15.2’dir. Bu sonuçlara göre ankete katılanlar ve yardımlardan yararlananların çoğunluğu tarafından Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların ihtiyaçlarını karşıladığına inanılmaktadır. “Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin sosyal yardımları, yardım alanların çoğunluğunun ihtiyaçlarını karşılıyor.” olan 3. hipotezimiz anket sonuçlarına göre çok güçlü olmamakla birlikte savunulabilir. Bu sonuçlara göre çalışmamızca; KBB tarafından yapılan yardımların ihtiyacı karşılama durumları açısından daha ayrıntılı takibi ve değerlendirilmesi yapılması olumlu çıkan memnuniyet düzeyini daha da artıracığı düşünülmektedir. İhtiyacı karşılanamayan kişilere yönelik bu durumlarının nedenleri konusunda tekrar ayrıntılı araştırma ve gözlem yapılarak ihtiyacı karşılamaya yönelik uygulamalar yapılması önerilmektedir.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımlardan haberdar olma durumuna ankete katılanların %55.6'sı evet haberim var cevabını vermişken, %19.6'sı hayır haberim yok cevabını vermiştir. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %24.9'dur. Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı yardımlarından haberdar olma durumuna evet haberim var diyen toplam 190 kişinin %41.1'i aylık geliri 1000 TL den az, %31.6'sı aylık geliri 1001-1500 TL arasındır. Hayır haberim yok diyen toplam 67 kişinin %17.9'u geliri 1000 TL den az, %25.4'ü geliri 1001-1500 TL arasındır. Anket sonuçlarına göre; geliri 1500 TL'nin altında olan kişiler %72.7'lik oranla Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı yardımlarından haberdardır. Ayrıca anket sonuçlarına göre; Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin sosyal yardımlarından yararlanan, ihtiyacı olmayan, ihtiyacı olduğu halde yararlanamayan toplam 342 kişinin 190'ı Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılan yardımlardan haberdar olduğunu, 67'si haberi olmadığını ve 85'i bu konuda fikri olmadığını belirtmiştir. Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin sosyal yardımlarından yararlanan, ihtiyacı olmayan, ihtiyacı olduğu halde yararlanamayan ve ankete katılanlar tarafından Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımlardan haberdar toplam 190 kişinin %23.2'si hiç ihtiyacı olmayıp yardımlardan haberdar olan, %57.9'u yardımlardan yararlanıp haberi olan ve %18.9'u ihtiyacı olduğu halde yardımlardan yararlanamayıp haberdar olanlardır. Anket sonuçlarına göre, oransal olarak diğer seçeneklere göre daha fazla olmasından dolayı ankete katılanların çoğunlu tarafından Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımlardan haberdar olduğuna inanılmaktadır. “Yardıma muhtaç yoksul kesimin çoğunluğu, Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımlarından haberdar.” olan 4. hipotezimiz anket sonuçlarına göre çok güçlü olmamakla birlikte savunulabilir. Bu sonuçlara göre çalışmamızca; KBB'nin, yaptığı sosyal yardımlardan haberdar olunmasına daha da önem vermesi gerektiği, bu nedenle yardımlara ulaşmada zorluk çekenlerin işlerini kolaylaştırıcı bürokratik adımların atılması veya zorluk çekenleri kendisinin tespit etmesinin önem arz edeceği ve sosyal yardım alanında yayınladığı haber kaynaklarını daha da yaygınlaştırması gerektiği önerilmektedir.

Anket sonuçlarına göre; belediyelerin yaptığı sosyal yardım uygulamalarının gereklilik nedenlerinden; ankete katılanların %71.8'i sosyal yardımın yoksulluğu azaltmada bir yöntem olmasına katılıyorken, %11.1'i sosyal yardımın yoksulluğu azaltmada bir yöntem olmasına katılmamıştır. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %17.8'dir. Yine Türkiye'de sosyal yardım yapan kurumların etkinliğinde; ankete katılanların %71.6'sı yerel yönetimleri (belediyeleri) etkili bulurken, %11.1'i yerel yönetimleri (belediyeleri) etkisiz bulmuştur. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %17.3'tür. Anket sonuçlarına göre; Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların ihtiyaçları karşılama durumuna ankete katılan ve yardımlardan yararlananların %84.2'si evet karşıladı cevabını vermişken, %10.5'i hayır karşılamadı cevabını vermiştir. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %5.3'dür. Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımlardan genel memnuniyet düzeyine; ankete katılanların %64.0'ı yapılan yardımlar evet memnun ediyor cevabını verirken, %20.8'i yapılan yardımlar hayır memnun etmiyor cevabını vermiştir. Bu konuda fikri olmayanların oranı ise %15.2'dir. Anket sonuçlarına göre; Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azaltma

durumuna; ankete katılanların %62.0'ı evet azaltıyor cevabını vermişken, %22.8'i hayır azaltmıyor cevabını vermiştir. Bu konuda fikrim olmayanların oranı ise %15.2'dir. Ankete katılan ve aylık geliri 1000 TL'nin altında olan toplam 114 kişinin %71.9'u Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azalttığını, %10.5'i Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azaltmadığını düşünmektedir. Fikri olmayanların oranı ise %17.5'dir. Anket sonuçlarına göre; ankete katılan ve aylık geliri 1001-1500 TL olan toplam 95 kişinin %61.1'i Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azalttığını, %23.2'si Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azaltmadığını düşünmektedir. Fikri olmayanların oranı ise %15.8'dir. Ankete katılan ve aylık geliri 1501-2000 TL olan toplam 44 kişinin %56.8'i Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azalttığını, %29.5'i Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azaltmadığını düşünmektedir. Fikri olmayanların oranı ise %13.6'dır. Anket sonuçlarına göre; ankete katılan ve aylık geliri 2001-2500 TL olan toplam 25 kişinin %52.0'ı Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azalttığını, %40.0'ı Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azaltmadığını düşünmektedir. Fikri olmayanların oranı ise %8.0'dır. Yine ankete katılan ve aylık geliri 2500 TL üstü olan toplam 64 kişinin %53.1'i Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azalttığını, %32.8'i Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azaltmadığını düşünmektedir. Fikri olmayanların oranı ise %14.1'dir. Ankete katılan ve Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımlardan hiç ihtiyacı olmadığı için yararlanmayan toplam 140 kişinin %57.1'i Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azalttığını, %27.9'u ise Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azaltmadığını düşünmektedir. Fikri olmayanların oranı ise %15.0'dır. Anket sonuçlarına göre; ankete katılan ve Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımlardan hiç ihtiyacı olduğu için yararlanan toplam 135 kişinin %75.6'sı Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azalttığını, %15.6'sı ise Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azaltmadığını düşünmektedir. Fikri olmayanların oranı ise %8.9'dur. Ankete katılan ve Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımlardan ihtiyacı olduğu halde yararlanamayan toplam 67 kişinin %44.8'i Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azalttığını, %26.9'u ise Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azaltmadığını düşünmektedir. Fikri olmayanların oranı ise 28.4'dür. Tüm bu sonuçlara göre ankete katılanlar çoğunlu tarafından, Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımların kentsel yoksulluğu azalttığına inanılmaktadır. “Bir yerel yönetim birimi olarak Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin yaptığı sosyal yardımlar kentsel yoksulluğu azaltıyor.” olan 5. ve son hipotezimizde anket sonuçlarına göre çok güçlü olmamakla birlikte savunulabilir. Bu sonuçlara göre çalışmamızca, KBB'nin, yaptığı yardımların kentsel yoksulluğu azaltacağı düşüncesiyle yardımlarına artırarak ve daha

fazla kesime ulaştırarak, çeşitlendirerek ve yardımların ihtiyaı karşılama durumunu takip ederek devam etmesi gerektiği önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, R. Yusifoğlu, Ö. (2012). Türkiye’de Yoksulluk Olgusu ve Toplumsal Yansımaları. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*. Cilt:1. Sayı:1. Sayfa: 84. <http://itobiad.com/article/viewFile/5000037196/5000105220>
- Adaman, F. ve Keyder Ç. (2006). *Türkiye’nin Büyük Kentlerin Gecekondularında ve Kentiçi Yoksul Mahallelerinde Yaşanan Sosyal Dışlanma Raporu*. Sayfa: 6. http://ec.europa.eu/employment_social/social_inclusion/docs/2006/study_turkey_tr.pdf Erişim Tarihi: 12.09.2017.
- Adıgüzel, Ş. (2013). Türkiye’de Belediyecilik Anlayışının Dönüşümünü Küreselleşme Üzerinden Okumak. İhsan Kamalak. Hüseyin Gül (Ed). *Yerel Yönetimlerde Sosyal Demokrasi Toplumcu Belediyecilik Teorik Yaklaşımlar. Türkiye Uygulamaları* içinde Sayfa:105. Kalkedon Yayıncılık. 2. Baskı.
- Aile Şurası. (2004). Kent Yoksulluğu ve Aile Komisyonu Sonuç Raporu. Aile ve Yoksulluk Kararları. T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Yayınları. Yayın No:123. <http://docplayer.biz.tr/10818416-Iv-aile-surasi-aile-ve-yoksulluk-kararlari.html> Erişim Tarihi:24.07.2017
- Akat, A. (2005). Yoksulluk ve Eğitim. *Vatan Gazetesi*. <http://www.gazetevatan.com/asaf-savas-akat-55211-yazar-yazisi-yoksulluk-ve-egitim/> Erişim Tarihi: 15.06.2017.
- Akpınar, M. Şahin, A. Zengin, E. (2012). Sosyal Yardımların Yerel Düzeyde Sunulması: Sorunlar ve Çözüm Önerileri. *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*. Cilt:4. Sayı:3. <http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423869051.pdf> Erişim Tarihi: 15.07.2017
- Aksanyar, Y. (2015). *Sosyal Yardımda Yeni Bir Yaklaşım Olarak Şartlı Sosyal Yardım: Sosyal Yardım-İstihdam Bağlantısının Etkinleştirilmesi Programı 2014 Yılı Türkiye Uygulaması Üzerine Bir Araştırma*. Doktora Tezi. Dumlupınar Üniversitesi. İşletme Anabilim Dalı. Sayfa:64.
- Aksu, G. (2013) *Kentsel Yoksulluk Bağlamında Mekansal Ayırışma Tokat Sulusokak Örneği*. Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aktan, C. (2002). Yoksulluğun Kaynağı Olarak İşsizlik Sorunu ve İşsizliğin Önlenmesine Yönelik Stratejiler ve Politikalar. *Hak-İş Konfederasyonu Yayını*. Sayfa: 1. <http://www.canaktan.org/ekonomi/yoksulluk/dorduncu-bol/issizlik.pdf> Erişim Tarihi: 23.07.2017
- Aktan, C. ve Vural, İ. (2002). Yoksulluk: Terminoloji, Temel Kavramlar ve Ölçüm Yöntemleri. *Hak-İş Konfederasyonu Yayınları*. Sayfa: 6. <http://www.canaktan.org/ekonomi/yoksulluk/birinci-bol/aktan-vural-yoksulluk.pdf> Erişim Tarihi: 25.06.2017.
- Altay, A. (2005). Yoksulluk Sadece Devletin Sorunu mu? Kamu Harcamaları Açısından Bir Değerlendirme. *Sosyo Ekonomi*. (2). Sayfa: 159. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/sosyoekonomi/article/view/5000080488/5000074530>
- Altıparmak, B. (2016). Kent Pazarlamasında Kentlilik Bilincinin Geliştirilmesi. *Orta Karadeniz İletişim Çalışmaları Dergisi*. 1(1. Sayfa: 19. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/182510> Erişim Tarihi: 18.08.2017.
- ASPB, (2017), *Sosyal Yardım Programlarımız*. <https://sosyalyardimlar.aile.gov.tr/sosyal-yarim-programlarimiz>
- Atatanır, H. (2016). *Türkiye’de Yoksulluk Sosyal Yardım ve Sivil Toplum Hak Temelli Yaklaşım Açısından Bir Değerlendirme*. Dorlion Yayınları. Sayfa:67-70.
- Aydın, M. (2009). *Sosyal Politika ve Yerel Yönetimler*. Yedirenk Yayınevi. Sayfa: 77-152.
- Aygen, M. (2014). Sosyal Belediyecilik Üzerine Bir İnceleme: Elazığ Belediyesi Örneği. *Fırat Üniversitesi Harput Araştırmaları Dergisi*. Cilt: I. Sayı:1. Sayfa: 182. <http://web.firat.edu.tr/harput/dergi/dergi1/1-7.pdf> Erişim Tarihi: 14.06.2017

- Baş, H. (2016). *Yerel Yönetimlerin Aileye Yönelik Sosyal Politikaları*.V. Türkiye Lisansüstü Çalışmaları Kongresi - Bildiriler Kitabı I. Sayfa: 65. <http://www.tlck.org.tr/wp-content/uploads/2016/10/TLCK.5.1.B004.pdf> Erişim Tarihi: 03.08.2017
- Bayrı, O. (2013). Türkiye’de Sosyal Güvenlik Sisteminin Kurum ve Kapsam Olarak Gelişimi ve Sosyal Güvenlik Adaleti. *Sosyal Güvenlik Dergisi*. Cilt:3. Sayı:2. Sayfa:44. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/116762> Erişim Tarihi: 11.07.2017
- Bektaş, N. (2016). *Belediye Hizmetlerinin Sunumunda Belediye Şirketlerinin Yeri ve Değerlendirilmesi (İstanbul Büyükşehir Belediye Şirketlerinin İncelenmesi)*. Yüksek Lisans Tezi. Uludağ Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Berkün, S. (2017). Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Anlayışı. *e-Şarkiyat İlmi Araştırmalar Dergisi*. Cilt:9. Sayı:2. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/361500> Erişim Tarihi: 06.08.2017
- Bilen, M. Şan, M. Aydın M. (2005). Yoksulluk Sorunu Üzerine. *Bilgi Sosyal Bilimler Dergisi*. Sayı:1. Sayfa: 3. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/301154> Erişim Tarihi: 22.06.2017
- Bingöl, Y. Yazıcı, E. Büyükakın, T. (2013). İl Sınırında Büyükşehir Belediye Modeli Kocaeli Deneyimi. *Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Basın Yayın ve Halkla İlişkiler Dairesi Başkanlığı Yayınları*. Yayın No:38. http://www.kocaeli.bel.tr/Files/Dokumanlar/Yayinlar/il_sinirinda_buyuksehir_belediye_modeli.pdf
- Canbay, T. Demir, M. (2013). Türkiye’ de Sosyal Güvenlik Açıkları ve Sosyal Güvenlik Ahlakı. *Yönetim ve Ekonomi* Cilt:20. Sayı:2. Sayfa: 304. <http://www2.bayar.edu.tr/yonetimekonomi/dergi/pdf/C20S22013/303-315.pdf> Erişim Tarihi: 14.06.2017
- Coşkun, S. (2013). *Türkiye’de Yoksulluğun Boyutları: Mücadele Politikaları ve Müdahale Araçları*. Aile ve Sosyal Politikalar Uzmanlık Tezi. Sayfa: 20. <http://sosyalyardimlar.aile.gov.tr/data/54291840369dc32358ee29b0/T%C3%BCrkiyede%20Yoksullu%C4%9Fun%20Boyutlar%C4%B1%20M%C3%BCcadele%20Politikalar%C4%B1%20ve%20M%C3%BCdahale%20Ara%C3%A7lar%C4%B1%20%20S%C3%BCmer%20%C4%B0N CEDAL.pdf> Erişim Tarihi: 02.09.2017.
- Çalışkan, Ş. (2010). Türkiye’de Gelir Eşitsizliği ve Yoksulluk. *Sosyal Siyaset Konferansları*. Sayı:59. Sayfa: 100. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/9313> Erişim Tarihi: 28.06.2017.
- Çelik, A. (2014). Sosyal Belediyecilik Anlayışı: Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Örneği. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. 16(12). Sayfa: 10-18. <http://iibfdergisi.gazi.edu.tr/index.php/iibfdergisi/article/view/676/535> Erişim Tarihi: 09.06.2017
- Çelik, V. Çelik, F. Usta, S. (2008). Yerel Demokrasi ve Yerel Özerklik İlişkisi. *Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. Cilt:1. Sayı:2. Sayfa: 90. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/184955> Erişim Tarihi: 12.06.2017
- Çetin, H. (2014). *Türkiye’de Sosyal Hizmetler ve Sosyal Yardımların Yeniden Yapılanması Üzerine Bir Değerlendirme*. Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilim Dalı. Sayfa:15.
- Çetin, S. (2009). Yerel Yönetim Birimi Olarak Türkiye’de İl Özel İdareleri. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. Sayı:25. Sayfa: 250. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/55584> Erişim Tarihi: 03.07.2017
- Çetin, Z. (2015). Türkiye’de İl Özel İdaresi Sisteminin Dönüşümü ve 6360 Sayılı Kanunun Dönüşüme Etkileri. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. Cilt:20. Sayı:2. Sayfa: 249-250. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/194143> Erişim Tarihi: 16.07.2017
- Çiçek, Y. (2014). Geçmişten Günümüze Türkiye’de Yerel Yönetimler. *KSÜ Sosyal Bilimler Dergisi*. Cilt:11. Sayı:1. Sayfa: 59. <http://www.sbd.ksu.edu.tr/article/view/5000035246/5000034401> Erişim Tarihi: 14.07.2017
- Çukur, C. (2008). Yoksulluğun Psikolojisi: Yoksulluğun Sosyal Bilişsel Olarak Yapılandırması ve Sosyal-Duygusal Sorunlar İle İlişkisi. Nurgün Oktik (Ed).. *Türkiye’de Yoksulluk Çalışmaları* içinde Sayfa:99-100. İzmir: Yakın Kitapevi.

- Dalgıç, B., İyidoğan, P. ve Güven, A. (2015). Yoksulluk ve Yoksulluk Geçişlerinin Belirleyenleri: Türkiye Örneği. *Sosyoekonomi*. Vol:23(24). Sayfa: 51. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/sosyoekonomi/article/view/5000112589/5000106065> Erişim Tarihi: 11.06.2017
- Demirdöğen, A., Ören, M. ve Alemdar, T. (2012). Türkiye’de Tarım Politikaları Kapsamında Sağlanan Destekler ve Kırsal Yoksulluk. *10. Ulusal Tarım Ekonomisi Kongresi*, Sayfa: 86-87. <http://www.alperdemirdogen.com/wp-content/uploads/tarim-politika-kirsal-yoksulluk.pdf> Erişim Tarihi: 15.06.2017
- Dodurka, B. (2014). *Türkiye’de Merkezi Devlet Eliyle Yapılan Sosyal Yardımlar Çalışma Raporu*. Sayfa: No:16-17. http://www.spf.boun.edu.tr/img/1439808702_sosyal_yardim_raporu_-_aralik_2014.pdf Erişim Tarihi: 18.07.2017
- DPT, (2001). *Yoksullukla Mücadelede Alt Komisyonu Raporu*. Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı, DPT: 2599 - ÖİK: 610. Sayfa: 108. www3.kalkinma.gov.tr/DocObjects/Download/3089/oik610.pdf
- DPT, (2007). *Gelir Dağılımı ve Yoksullukla Mücadele Özel İhtisas Komisyonu Raporu*. Dokuzuncu Kalkınma Planı 2007-2013. ÖİK:691. <http://www.kalkinma.gov.tr/Lists/zel%20ihtisas%20Komisyonu%20Raporlar/Attachments/20/oik691.pdf> Erişim Tarihi: 23.06.2017
- Ensari, S. (2010). TÜİK’in Yoksulluk Analizleri Üzerine. *Maliye Finans Yazıları*. Sayı:87. Sayfa: 9. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/150757> Erişim Tarihi: 25.06.2017.
- Er, S. Özçelik, A. (2012). Kırsal Yoksulluğun Giderilmesinde Temel Dinamik: Hayvancılık Sektörü. *10. Ulusal Tarım Ekonomisi Kongresi*. Sayfa: 300-301. <http://www.tarimsiv.com/wp-content/uploads/2017/04/325-331.pdf> Erişim Tarihi: 21.07.2017
- Ersöz, H. (2007). *Yerel Yönetimlerin Yetişkin Eğitimi Alanındaki Etkinlikleri*. Muhammet Altıntaş İSMEK Öğrenen Toplum İçin Yetişkin Eğitimi Sempozyumu Bildirileri içinde Sayfa:59. İSMEK Yayınları. <http://ismek.ist/files/ismekOrg/File/ekitap/yetiskinegitimi/sempozyum.pdf> Erişim Tarihi: 14.08.2017
- Es, M. Başkurt, .M. Zengin, E. (2013). Kentsel Yoksulluğun Önlenmesinde Sosyal Belediyecilik Uygulamaları. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*. Cilt:2. Sayı:1. Sayfa: 32. http://journals.manas.edu.kg/mjsr/archives/Vol_02_Issue_05_Period_2013/pdf_files/MJSR-02-05-02.pdf Erişim Tarihi: 14.09.2017
- Fırat, M. (2013). Gelişmekte Olan Ülkelerde ve Türkiye’de Yoksulluk. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. Cilt:15. Sayı:1. Sayfa: 187. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/321458> Erişim Tarihi: 03.08.2017.
- Genç, Y. Barış, İ. (2015). Sosyal Hizmetlerin Yeniden Yapılandırılmasında Yerinden Yönetimin İşlevselliği. *The Journal of Academic Social Science Studies*. Number:32. Sayfa:111. https://www.jasstudies.com/Makaleler/1364375890_8Do%C3%A7.%20Dr.%20Yusuf%20GEN%C3%87.pdf Erişim Tarihi: 21.08.2017
- Geray, C. (2015). Büyükşehir Belediyelerine İlişkin 6360 Sayılı Yasanın Kısa Bir Değerlendirmesi. Aykut Çoban (Ed) *Yerel Yönetim Kent ve Ekoloj. Can Hamamcı’ya Armağan* içinde Sayfa:58. İmge Kitapevi. 1. Baskı.
- Gezer, E. Bilecikli, Ş. (2016). Türkiye’de Kamu Kaynaklı Sosyal Yardımlar: Sansürlü Regresyon Analizi. *Türk İdare Dergisi*. Sayı:482. Sayfa: 16. <http://www.tid.gov.tr/Makaleler/T%C3%BCrkiye%E2%80%99de%20Kamu%20Kaynaklı%C4%B1%20Sosyal%20Yardımlar%20%20Sans%C3%BCr%C3%BC%20Regresyon%20Analizi.pdf> Erişim Tarihi: 24.08.2017
- Gözler, K. Kaplan, G. (2015). *İdare Hukuku Dersleri*. Ekin Basın Yayın Dağıtım. 16. Baskı. Sayfa: 126.
- Gül, H. ve Gül, S. (2008). Yoksulluk ve Yoksulluk Kültürü Tartışmaları. Nurgün Oktik (Ed). *Türkiye’de Yoksulluk Çalışmaları* içinde 57. İzmir: Yakın Kitapevi.
- Gündoğan, N. (2008). Türkiye’de Yoksulluk ve Yoksullukla Mücadele. *Ankara Sanayi Odası*. <http://www.aso.org.tr/kurumsal/media/kaynak/TUR/asomedy/ocak-subat2008/Dosya.pdf> Erişim Tarihi: 11.08.2017

- Güneş, F. (2017). Kentsel Yoksulluk Dışlanma(mı), Göç ve İstihdam: Eskişehir’de Belediyeden Yardım Alan Haneler. *SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*. Sayfa: 451. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/289225>
- Güneş, M. (2017). Yoksullukla Mücadelede Sosyal Yardımların Bir Kamu Yönetimi Politikası Olarak Sürdürülebilirliği. *SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*. Sayfa:153-154. <http://sead.selcuk.edu.tr/sead/article/view/26/25> Erişim Tarihi: 11.09.2017
- Güneş, S. (2010). *Sosyal Yardım Algısı ve Yoksulluk Kültürü -Türkiye’de Kamusal Sosyal Yardım Algısı ve Yoksulluk Kültürü Araştırması Raporu*. Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü. Sayfa No: 66-67. http://ailetoplum.aile.gov.tr/data/54293ea2369dc32358ee2b25/kutuphane_59_sosyal_yardim_algisi_ve_yoksulluk_kulturu.pdf Erişim Tarihi: 16.08.2017
- Işık, H. (2014). *Federal Almanya’da Uygulanan Sosyal Yardım Sistemi, Türkiye Karşılaştırması ve Türkiye’deki Uygulamalara Yönelik Öneriler*. ÇSGB, Dış İlişkiler ve Yurtdışı İşçi Hizmetleri Genel Müdürlüğü. Yurt Dışı İşçi Hizmetleri Uzmanlık Tezi. Sayfa No:134. <https://www.csgeb.gov.tr/media/2023/hasan.pdf> Erişim Tarihi: 04.08.2017
- İlhan, S. (2013). Kentsel Yoksulluğun Anlam Dünyası. Ömer Aytaç-Süleyman İlhan (Ed). *Kentsel Yoksulluğu Yeniden Düşünmek* içinde Sayfa:170-171. Birleşik Yayınevi. 1. Baskı.
- Kapar, R. (2015). Uluslararası İnsan Hakları Belgelerinde Sosyal Koruma Hakkının Genel Çerçevesi. VII. *Sosyal İnsan Hakları Uluslararası Sempozyumu*. Sayfa: 159. <http://www.sosyalhaklar.net/2015/bildiriler/kapar.pdf> Erişim Tarihi:03.09.2017.
- Karaarslan, M. (2007). *Türkiye’de Yerel Yönetimler Reformu Bağlamında Yerel Yönetimlerin Özerkliği ve Denetimi*. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kamu Hukuku Anabilim Dalı. Sayfa:8-11.
- Karabulut, A. (2011). *Türkiye’de Sosyal Yardım ve Sosyal Yardımların Tek Merkezden Yürütülebilirliği*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı. Sayfa:15.
- Karakaş, M. (2010). Küresel Yoksulluğun Öteki Yüzü: Yeni Yoksulluk ve Sosyal Dışlanma. *Sosyal Bilimler Dergisi*. 12(2). Sayfa:10-11. <http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423867077.pdf>
- Karanfil, N. (2014). Sosyal Yardım 5 Kat Arttı. *Hürriyet Gazetesi*. <http://www.hurriyet.com.tr/sosyal-yardim-5-kat-artti-27043008>
- Karataş, Z. (2015). Manevi Temelli Sosyal Hizmet Yaklaşımı. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*. Cilt:1. Sayı:1. <http://www.manevisosyalhizmet.com/wp-content/uploads/2014/12/manevi-sosyal-hizmet-yaklasimi.pdf>
- Kartal, N. (2010). *İl Özel İdarelerinin Yeniden Yapılandırılması: Uygulama Aşaması Üzerine Bir Çözümleme*. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi Anabilim Dalı.
- Kasalak, Ç. (2013). *Türkiye’de Kentsel Yoksullukla Mücadelede Yerel Yönetimler*. Yüksek Selçuk Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kamu Yönetimi Anabilim Dalı. Lisans Tezi.
- Kaya, E. (2009). *Yoksullukla Mücadelede Avrupa’nın ve Türkiye’nin Sosyal Yardım Modeli*. Uzmanlık Tezi Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü. Sosyal Yardım. Sayfa No:68.<http://sosyalyardimlar.aile.gov.tr/data/54291802369dc32358ee29ad/Yoksullukla%20M%C3%BCcadelede%20Avrupa%E2%80%99n%C4%B1n%20ve%20T%C3%BCrkiye%E2%80%99nin%20Sosyal%20Yard%C4%B1m%20Modeli%20%20Ersin%20Kaya.pdf> Erişim Tarihi:13.06.2017
- KBB 2010 Faaliyet Raporu. (2011). Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı. http://www.kocaeli.bel.tr/images/Dokumanlar/2010_Faaliyet_Raporu.pdf Erişim Tarihi: 08.08.2017.
- KBB 2011 Faaliyet Raporu. (2012). Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı. http://www.kocaeli.bel.tr/images/Dokumanlar/2011_Faaliyet_Raporu.pdf Erişim Tarihi: 08.08.2017.

- KBB 2012 Faaliyet Raporu. (2013). Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı. http://www.kocaeli.bel.tr/images/Dokumanlar/2012_Faaliyet_Raporu.pdf Erişim Tarihi: 08.08.2017.
- KBB 2013 Faaliyet Raporu. (2014). Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı. http://www.kocaeli.bel.tr/images/dokumanlar/kocaeli_faaliyet_raporu_2013.pdf Erişim Tarihi: 08.08.2017.
- KBB 2014 Faaliyet Raporu. (2015). Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı. http://www.kocaeli.bel.tr/Files/Faaliyet_Raporlar/2014-FAAL%C4%B0YET%20RAPORU.pdf Erişim Tarihi: 08.08.2017.
- KBB 2015 Faaliyet Raporu. (2016). Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı. http://www.kocaeli.bel.tr/Files/Faaliyet_Raporlar/2015_Y1_Faaliyet_Raporu.pdf Erişim Tarihi: 08.08.2017.
- Kerman, U. Çiçek, E. (2009). Belediyelerin Sosyal Hizmet ve Yardımlarından Faydalanan Bireylerin Hizmetlere Yönelik Algıları: Isparta Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. Sayı:9. Sayfa: 132. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/215557> Erişim Tarihi:02.06.2017
- Kesgin, B. (2012). *Yoksulluğa Yerel Müdahale Sosyal Belediyecilik -Muhafazakar ve Sosyal Demokrat Perspektifinden*. Bursa: Ekin Yayınevi. Sayfa: 25.
- Kesgin, B. (2016). Sosyal Hizmet ve Sosyal Yardımda Büyükşehir Belediyeleri İle İlçe Belediyeleri Arasında Nasıl Bir Dağılım Yapılabilir?. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. Cilt: 18. Sayı: 3. Sayfa: 454-455. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/224732> Erişim Tarihi:24.08.2017
- Kızıllıboğa, R. (2011). Köy İdaresine Yönelik Kanun Tasarısındaki Düzenlemeler. Sayfa: 184. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/165783> Erişim Tarihi:16.09.2017
- Kocaeli Turizm Rehberi, (2010). Genel Yayın Yönetmeni: Tahir Büyükkakın. *Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Basın-Yayın ve Halkla İlişkiler Dairesi Başkanlığı Yayınları*-22. Sayfa:32.
- Kocatepe, H. (2011). *Yoksulluk ve Kent Yoksulluğu: Yalova İli Örneği*. Yüksek Lisans Tezi Yalova Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı. Sayfa: 25. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=EEdQgIdFRxX5NbVau-ApıYRwlc2nB3omTFJDlsysHGslFA3reNvGgSJjGBT7XI>
- Koç, N. (2015). Türkiye’de Sosyal Belediyecilik: Tarihsel Gelişim, İçerik ve Uygulama”. Mustafa Ökmen (Ed). *Yerel Yönetimlerde Güncel Gelişmeler -Kuramdan Uygulamaya* içerisinde Sayfa No:394. Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Koçak, O. Arslan, H. Eti, S. (2017). Belediyelerde Sosyal Politika Uygulamaları Ve Pendik Belediyesi Örneği. *Opus Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*. Cilt:7. Sayı:12. Sayfa: 131. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/317476> Erişim Tarihi: 06.10.2017.
- Koçak, S. Ekşi, A. (2010). Katılımcılık ve Demokrasi Perspektifinden Türkiye’de Yerel Yönetimler. *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*. Sayfa: 299. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/117936>
- Kokat, M. (2014). Türkiye’de Gelir Dağılımı Adaletsizliği Ve Yoksullukla Mücadelede Sosyal Yardımların Gelişimi (2003-2012). *Kafkas Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* Cilt:5. Sayı:8. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/180216> Erişim Tarihi: 11.07.2017
- Korkat, M. (2013). *Gelir Dağılımı Adaletsizliği ve Yoksullukla Mücadelede Sosyal Yardımların Önemi (Kars İli Örneğinde Bir İnceleme)*. Yüksek Lisans Tezi. Kafkas Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. İktisat Anabilim Dalı.
- Koyuncu, A. (2011). Sosyoloji Kuramlarında Kent. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*. Sayı:25. Sayfa: 32. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/151702> Erişim Tarihi: 15.08.2017.
- Körükmez, L. (2008). Kent Yoksulluğu ile Mücadele Kadınların Geliştirdiği Stratejiler ve Toplumsal Cinsiyet Roller. Nurgün Oktik (Ed). *Türkiye’de Yoksulluk Çalışmaları* içerisinde Sayfa:208-21. İzmir: Yakın Kitapevi.

- Kulaksız, Y. (2014). Yoksulluk Bağlamında Çocuk İşgücü. *ÇSGB Çalışma Dünyası Dergisi*. 2(3). Sayfa: 94. <http://www.calismadunyasi.gov.tr/sayi5.html>
- Kurt H. (2015). Yerel Yönetimler ve Engellilere Yönelik Hizmetler. Mustafa Ökmen (Ed). *Yerel Yönetimlerde Güncel Gelişmeler -Kuramdan Uygulamaya* içinde Sayfa No:426. Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Kurt, H. (2006). Türkiye’de Kent-Köy ve Kentli-Köylü Algısı Üzerine Bir Araştırma. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. Cilt:3. Sayı:6. Sayfa: 3. <http://sbed.mku.edu.tr/article/view/1038000577/1038000367> Erişim Tarihi: 08.06.2017.
- Kurt, H. (2013). Yerel Yönetim Reformları Işığında Yerel Yönetimlerin Hareket Alanları: Toplumcu Belediyecilik Mümkün Mü?. İhsan Kamalak ve Hüseyin Gül. *Yerel Yönetimlerde Sosyal Demokrasi Toplumcu Belediyecilik Teorik Yaklaşımlar Türkiye Uygulamaları* içinde Sayfa:290. Kaldeon.
- Küçükali, A. (2015). Engellilere Uygulanan Sosyal Yardımlar. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi*. Sayı:35. Sayfa:107. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/214232> Erişim Tarihi: 08.06.2017.
- Memiş, H. (2014). Küreselleşme ve Yoksulluk İlişkisi. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*. Cilt:5. Sayı:1. Sayfa 148. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/39505> Erişim Tarihi: 08.06.2017.
- Mutlu, A., Reyhan, H. ve Doğan, H. (2016). *Kentleşme*. Palme Yayıncılık. Sayfa:17-62.
- Negiz, N. (2011). Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri Açısından Isparta Belediyesi: Farkındalık, Yararlanma ve Değerlendirme Açısından Bir Araştırma. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*. Cilt:16. Sayı:2. Sayfa: 325. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/194494> Erişim Tarihi: 09.06.2017.
- Nohutçu, A. (2012). *Kamu Yönetimi*. Savaş Yayınevi. 8. Baskı. Sayfa:147-154.
- Nohutçu, A. (2016). *İdare Hukuku*. Savaş Yayınevi. 20. Baskı. Sayfa: 184.
- Nohutçu, A. Ünal, M. (2016). *Anayasa Hukuku*. Savaş Yayınevi 14. Baskı. Sayfa: 301.
- Oktik, N. (2008). Yoksulluk Olgusuna Kavramsal ve Kuramsal Yaklaşımlar. Nurgün Oktik (Ed). *Türkiye’de Yoksulluk Çalışmaları* içinde 25. İzmir: Yakın Kitapevi.
- Öğülmüş, S. (2011). Sosyal Yardım Algısı ve Yoksulluk Kültürü. *Aile ve Toplum*. Cilt:7. Sayı:26. Sayfa: 84. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/198023> Erişim Tarihi: 26.06.2017.
- Öksüz, D. (2010). *Sosyal Yardımların Koordinasyon Sorunu*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi. Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı. Sayfa No:40.
- Örs, F. Örs, M. (2008). Yoksullukla Mücadele. Sosyal Politikalar ve Yerel Yönetimler. *Yerelge Toplumsal Belediyecilik Yerel Yönetimlerde Üretkenlik, Katılımcılık ve Toplumsal İlişkiler*. Etki Yayınları. 1. Basım. Sayfa:174.
- Öz, C. Yıldırım, S. (2009). Türkiye’de Kentsel Yoksullukla Mücadelede Sosyal Belediyeciliğin Rolü. *Sosyal Haklar Sempozyumu*. Sayfa: 459-460. <http://www.sosyalhaklar.net/2009/bildiri/oz.pdf>
- Özbay, F. (2009). *Kent Yoksulluğu ve Sosyal Dışlanma*. Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sosyoloji Anabilim Dalı. Sayfa: 93. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/TezGoster?key=ZeTyprYuef2HkaF3xt4wYjOCvBTKRdHaoluFeghJxY-GD8ilZBwjXSLJQL9AfdmC> Erişim Tarihi: 09.08.2017.
- Özer, İ. (2004). *Kentleşme Kentleşme ve Kentsel Değişme*. Bursa: Ekin Kitapevi. Sayfa:50-61.
- Özgür, H. Yavuzçehre, P. (2016). Türkiye’nin Büyükşehir Belediyesi Sistemi: 1982-2015. *Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. Sayfa: 919. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/253796> Erişim Tarihi: 09.09.2017.
- Öztornacı, B. Veziroğlu, P. (2012). Küreselleşme ve Türkiye’de Kırsal Yoksulluk. *10. Ulusal Tarım Ekonomi Kongresi*. Sayfa: 292. http://www.academia.edu/3560145/K%C3%BCreselle%C5%9Fme_ve_T%C3%BCrkiye_de_K%C4%B1rsal_Yoksulluk Erişim Tarihi: 09.08.2017.

- Öztürk, M. ve Çetin, B. (2009). Dünyada ve Türkiye’de Yoksulluk ve Kadınlar. *Journal of Yasar University*, 3(11). Sayfa: 2666. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/179252> Erişim Tarihi: 09.09.2017.
- Öztürk, Ş. (2008). Kırsal Yoksulluk. Nurgün Oktik (Ed). *Türkiye’de Yoksulluk Çalışmaları* içinde Sayfa:267. İzmir: Yakın Kitapevi.
- Pektaş, E. (2010). Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları ve Temel Sorunlar. *Akademik İncelemeler Dergisi*. Cilt:5. Sayı:1. Sayfa: 15-16. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/akademikincelemeler/article/view/5000063766/5000059740> Erişim Tarihi: 27.08.2017.
- Sarısoy, İ, Koç, S. (2010). Türkiye’de Kamu Sosyal Transfer Harcamalarının Yoksulluğu Azaltmadaki Etkilerinin Ekonometrik Analizi. *Maliye Dergisi*. Sayı:158. Sayfa: 330. https://dergiler.sgb.gov.tr/calismalar/maliye_dergisi/yayinlar/md/158/15.Idris.SARISOY_SelCuk_KOC.pdf Erişim Tarihi: 19.06.2017.
- Sındır, K. (2005). Kırsal Yoksulluk ve Tarımda İstihdam. Sayfa: 1. http://www.zmo.org.tr/resimler/ekler/4351b79d9ea3d84_ek.pdf?tipi=38&turu=D&sube=0 Erişim Tarihi: 30.11.2017.
- Sipahi, E. (2006). Yoksulluğun Küreselleşmesi ve Kentsel Yoksulluk: Ekonomik ve Sosyal Boyutlarıyla Konya Örneğinde Yoksulluk. *SÜ İİBF Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*. Cilt:6. Sayı: 11. <http://dergipark.gov.tr/susead/issue/28430/302838> Erişim Tarihi: 06.07.2017.
- Sobacı, M. (2005). Yeniden Yapılanma Sürecinde İl Özel İdarelerinin Dünyü, Bugünü ve Geleceğin Üzerine Değerlendirmeler. *Çağdaş Yerel Yönetimler*. Cilt:14. Sayı:4. http://www.todaie.edu.tr/resimler/ekler/be5501bc04a748f_ek.pdf?dergi=Cagdas%20Yerel%20Yonetimler%20Dergisi Erişim Tarihi: 09.09.2017.
- Şahin, Y. (2017). *Kentleşme Politikası*. Ekin Yayınevi. (6). Sayfa:8-10.
- Şahinoğlu, İ. (2017). Yerel Sosyal Politika Uygulamalarında Türkiye Deneyimi: Sosyal Belediyecilik Anlayışı. *Marmara Sosyal Araştırmalar Dergisi*. Sayı:11. Sayfa: 56. http://www.marmarasosyaldergi.org/makale/sayi11_haziran_2017_3.pdf Erişim Tarihi: 30.11.2017.
- Şener, Ü. (2010). Yoksullukla Mücadelede Sosyal Güvenlik, Sosyal Yardım Mekanizmaları ve İş Gücü Politikaları. *TEPAV Politika Notu*. Sayfa No: 2. http://www.tepav.org.tr/upload/files/1271313906r3055.Yoksullukla_Mucadelede_Sosyal_Guvenlik.pdf Erişim Tarihi: 09.08.2017.
- Şengül, R. (2010). *Yerel Yönetimler*. Umuttepe Yayınları. 1. Basım, Sayfa:53-189.
- Thompson, N. (2014). *Kuram ve Uygulamada Sosyal Hizmeti Anlamak*. Dipnot Yayınları. E-Kitap. 2. Baskı. Sayfa: 35. http://katalog.hacettepe.edu.tr/client/tr_TR/search/asset/145356/0 Erişim Tarihi: 18.07.2017.
- Tiyek, R. (2012). Yerel Yönetimlerin Sosyal Politika Uygulamalarındaki Rolü: İstanbul Büyükşehir Belediyesi Sosyal Yardım Birimi Örneği. *Yerel Politikalar Dergisi*. Sayı:2. Sayfa: 65-66. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/145738> Erişim Tarihi: 29.07.2017.
- TODAİE, (1991). *Kamu Yönetimi Araştırması Genel Rapor*. Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları, No:238. http://www.todaie.edu.tr/resimler/ekler/185a8f8def383a8_ek.pdf Erişim Tarihi: 11.06.2017.
- Toprak, D. Şataf, C. (2009). Türkiye’de Yerel Yönetimler Reformu Çerçevesinde Sosyal Belediyecilik Yaklaşımı. *Sosyal ve Beşeri Bilimler Dergisi*. Cilt:1. Sayı:1. Sayfa: 20. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/117220> Erişim Tarihi: 14.07.2017.
- Tortop, N. Aykaç, B. Yayman, H. Özer, M. (2014). *Mahalli İdareler*. Nobel Akademik Yayıncılık. Yenilenmiş 3. Basım. Sayfa No:282-433.
- Tunç, A. (2014). Yeni Yoksulluk Kavramı Çerçevesinde Gezi Parkı Olayları: Kamu Yöneticilerine Bazı Öneriler. *Birey ve Toplum*. Cilt:4. Sayı:7. Sayfa: 234-235. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/40818> Erişim Tarihi: 11.09.2017.

- Tümtaş, M. ve Ergun, C. (2014). Göç ve Yoksulluk Kıskaçında Yıkılan Bir Kent: Van. *Akademik Yaklaşımlar Dergisi*. 5(2). Sayfa:7. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/ayd/article/view/5000125218/5000115086>
- Türkoğlu, İ. (2013). Sosyal Devlet Bağlamında Türkiye’de Sosyal Yardım ve Sosyal Güvenlik. *Akademik İncelemeler Dergisi*. Cilt:8. Sayı:3. Sayfa: 281. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/akademikincelemeler/article/view/5000047973/5000045291> Erişim Tarihi: 06.08.2017.
- Uçaktürk, T. Uçaktürk, A. Özkan, M. (2011). Yerel Yönetimlerde Sosyal Sorumluluk Bağlamında Sosyal Belediyecilik: Biga Belediyesi Örneği. Sayfa: 7. http://akademikpersonel.kocaeli.edu.tr/ahmet.ucakturk/bildiri/ahmet.ucakturk11.08.2011_04.20.14bildiri.pdf Erişim Tarihi: 02.07.2017.
- Urhan, V. (2008). Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Yeniden Yapılandırılması. *Sayıştay Dergisi*. Sayı:70. Sayfa: 87. <http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423911566.pdf> Erişim Tarihi: 11.08.2017.
- Üçışık, H. (2013). *Sosyal Yardımlarda Sorunlar ve Çözüm Önerileri*. Ötüken Neşriyat. 1. Baskı, Sayfa:63-64.
- Üstün, H. (2013). *Türkiye’de Sosyal Güvenliğin Geçirdiği Aşamalar, Sosyal Yardımlar, Yoksulluk ve İşsizlik İlişkisi*. Yüksek Lisans Tezi. Hasankalyoncu Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. İşletme Anabilim Dalı. Sayfa: 74.
- Yay, S. (2015). 1980’den Günümüze Türkiye’de Sosyal Yardım Alanındaki Gelişmeler ve Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışmayı Teşvik Fonu. *Ekonomi Bilimleri Dergisi*. Cilt:7. No:1. Sayfa: 21. http://www.sobiad.org/ejournals/dergi_EBD/arsiv/ebd_2015/Serdar_yay.pdf Erişim Tarihi: 11.08.2017
- Yaylı, H. (2012). Türk Belediye Sisteminde Personelin Yönetime Katılmasının Üzerine Bir Araştırma. *Karadeniz Araştırmaları*. Sayı 35. Sayfa: 62. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/105825> Erişim Tarihi: 13.08.2017
- Yıldırım, A. (2014). Belediyelerin Sosyal Politika Uygulamaları Üzerine Bir Değerlendirme: Malatya Belediyesi Örneği. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*. Yıl:7. Sayı:17. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/15379> Erişim Tarihi: 17.11.2017
- Yıldırım, U. Gül, Z. Akın, S. (2015). İl Mülki Sınırı Büyükşehir Belediye Modelinin Getirdiği Yenilikler. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*. http://iibfdergi.ogu.edu.tr/makaleler/14495928_102_A%C4%9EUSTOS%202015_Makale_0.pdf Erişim Tarihi: 11.10.2017
- Yıldız, M. Alaeddinoğlu, F. (2011). Göç Ve Yoksulluk: Hakkari Örneği. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 10(1). Sayfa: 438-439. <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/223414> Erişim Tarihi: 30.06.2017.
- Zengin, E. Öztaş, C. (2009). Yerel Yönetimler ve Sosyal Yardımlar: Üsküdar Belediyesi Örneği. *Aile ve Toplum*. Cilt:4. Sayı:16. Sayfa: 22-23. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/spcd/article/view/5000107834/5000100544> Erişim Tarihi: 19.10.2017
- Zengin, E. Şahin, A. Özcan, S. (2012). Türkiye’de Sosyal Yardım Uygulamaları. *Yönetim ve Ekonomi*. Cilt:19. Sayı:2. Sayfa: 134. <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/yonveek/article/viewFile/5000069320/5000064224>
- <http://sosyalyardimlar.aile.gov.tr/data/542918f6369dc32358ee29b5/Dayan%C4%B1%C5%9Fma%20Dergisi%2012.%20Say%C4%B1.pdf> Erişim Tarihi: 14.04.2017.
- <http://www.kocaeli.gov.tr/sanayi-kenti-kocaeli> Erişim Tarihi: 16.05.2017
- https://www.e-yasamrehberi.com/Turkiye/Kocaeli/kocaeli_cografyasi.htm Erişim Tarihi: 19.05.2017
- <http://www.cografya.gen.tr/tr/kocaeli/tarihce.html> Erişim Tarihi: 24.07.2017
- <http://www.kocaeli.bel.tr/icerik/vizyon-misyon-ve-ilkelerimiz/814/9407> Erişim Tarihi: 12.06.2017

<https://www.ankara.bel.tr/sosyal-hizmetler/sosyal-yardimlar> Erişim Tarihi: 26.07.2017
<http://www.bursa.bel.tr/dosyalar/birimek/sosyal-hizmetler-sube-mudurlugu-calismalari/faaliyet-ve-proje.15MBfeLgnm.pdf> Erişim Tarihi: 16.05.2017
<https://www.erzurum.bel.tr/ebb-sosyal/1004.html> Erişim Tarihi: 24.08.2017
<https://www.antalya.bel.tr/birimler/sosyal-hizmetler-dairesi-baskanligi> Erişim Tarihi: 02.09.2017
<https://kms.kaysis.gov.tr/Home/Goster/24917?AspxAutoDetectCookieSupport=1> Erişim Tarihi: 03.09.2017
<http://www.kocaeli.bel.tr/kategori/faaliyet-raporlari/2887/0> Erişim Tarihi: 19.10.2017
<http://www.kocaeli.gov.tr/ticaret> Erişim Tarihi: 13.08.2017
<http://www.izmit.gov.tr/tarihce> Erişim Tarihi: 14.09.2017
http://www.izmit.bel.tr/izmit/tarihce_0122/ Erişim Tarihi: 14.09.2017
<http://www.kocaeli.bel.tr/> Erişim Tarihi: 16.05.2017
<http://www.kocaeli.bel.tr/departman/saglik-ve-sosyal-hizmetler-dairesi-baskanligi/76/16> Erişim Tarihi: 17.10.2017

442 Sayılı ve 1924 Tarihli Köy Kanunu

5302 Sayılı ve 2005 Tarihli İl Özel İdaresi Kanunu

5216 Sayılı ve 2004 Tarihli Büyükşehir Belediyesi Kanunu

5393 Sayılı ve 2005 Tarihli Belediye Kanunu

6360 Sayılı ve 2012 Tarihli On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması İle Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Sosyal Hizmetler ve Yardımlar Esasları Yönetmeliği

EK-1 ANKET ÖRNEĞİ

Sayın İlgili;
Bu anketten elde edilecek bilgiler tamamen bilimsel veri olarak yüksek lisans tezinde kullanılacaktır.

Ankete katıldığınız için teşekkür ederiz.
Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Sosyal Politika Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi
Orhan Gazi HÜLAKÜ

Kentsel Yoksulluğu Azaltmada Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Sosyal Yardımları Araştırması
Anket Formu (30 Soru)

(Lütfen Uygun Bulduğunuz Seçeneğin Altındaki Kutucuğa İşaretlemenizi (X) Yapınız)

KİŞİSEL BİLGİLER

1. Cinsiyetiniz?

1) Kadın	2) Erkek
()	()

2. Yaşınız?

1) 18-24	2) 25-34	3) 35-44	4) 45-54	5) 55-65	6) 65 üstü
()	()	()	()	()	()

3. Medeni Durumunuz?

1) Bekâr	2) Evli	3) Boşanmış	4) Dul	5) Ayrı Yaşıyor
()	()	()	()	()

4. Eğitim Durumunuz?

1)Okuma-Yazma Bilmiyorum	2) Okur-Yazar	3) İlkokul-Ortaokul	4) Lise-Meslek Lisesi	5) Üniversite	6) Y.Lisans
()	()	()	()	()	()

5. Mesleğiniz?

1) İşçi	2) Memur	3) Esnaf- Zanaatkar	4) Tüccar	5) Ev Hanımı	6) Geçici İşçi
()	()	()	()	()	()
7) Emekli	8) Çiftçi	9) Serbest Meslek	10) İşsiz	11) Diğer (Belirtin)	
()	()	()	()		

6. Ailenizin Toplam Aylık Geliri Ne Kadardır?

1) 1000 tl'den az	2) 1001-1500 tl	3) 1501-2000 tl	4) 2001- 2500 tl	5) 2500 tl üstü
()	()	()	()	()

7. Kaç Çocuğunuz Var?

1) Hiç Yok	2) 1-2 Çocuk	3) 3-4 Çocuk	4) 5-6 Çocuk	5) 6'dan Fazla
()	()	()	()	()

8. Oturduğunuz Konutun Mülkiyeti

1) Kendime Ait	2) Kira	3) Lojman	4) Yurt	5) Akrabalara Ait	6)Yardım Konutu	7) Diğer
()	()	()	()	()	()	()

9. Kaç Yıldır Kocaeli'nde Oturuyorsunuz?

1) 1-5 yıl	2) 6-10 yıl	3) 11-15 yıl	4) 16-20 yıl	5) 20 yıldan fazla
()	()	()	()	()

10. Oturduğunuz Mahallenin İsmi Nedir? (Aşağıya Yazınız)

(.....)

KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ SOSYAL YARDIMLARI HAKKINDA DÜŞÜNCELER**11. Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin Faaliyetleri Hakkında Bilgi Edindiğiniz Kaynakların Etkinlik Derecesi Nedir?**

Bilgi Edinilen Kaynaklar:	1) Etkili	2) Etkisiz	3) Fikrim Yok
1)Yerel gazete, radyo veya TV kanalları	()	()	()
2) Web sitesi	()	()	()
3) Akraba, komşu veya arkadaşlar	()	()	()
4) Belediye çalışanları	()	()	()
5) Afiş, reklam panosu veya broşürler	()	()	()

12. Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin Faaliyetleri Hakkında Bilgi Sahibi Olduğunuz Yayın Organlarını Ne Sıklıkla Takip Ediyorsunuz?

1) Her gün	2) Haftada birkaç kez	3) Ayda birkaç kez	4) Ayda bir kez	5) Hiç takip etmiyorum
()	()	()	()	()

13. Sizce Kentsel Yoksulluğu Yaşayan Vatandaşların Bu Durumda Olmalarının Nedeni ve Derecesi Nedir?

Yoksulluk Nedeni:	1) Etkili	2) Etkisiz	3) Fikrim Yok
1) Kendisi	()	()	()
2)Eğitimsizlik	()	()	()
3)İşsizlik	()	()	()
4)Hastalık	()	()	()
5)Çevre	()	()	()
6) Siyasi Politikalar	()	()	()
7) Kader	()	()	()
8) Afet	()	()	()

14. Sizce Türkiye’de Sosyal Yardım Yapan Kurumların Etkinlik Derecesi Nedir?

Kurumlar:	1) Etkili	2) Etkisiz	3) Fikrim Yok
1) Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı	()	()	()
2) Yerel Yönetimler (Belediyeler)	()	()	()
3) Sivil Toplum Örgütleri	()	()	()

15. Sizce Sosyal Yardım Almaya Muhtaç Yoksul Kesimin Temel İhtiyaçları ve Önem Derecesi Nedir?

	1) Önemli	2) Önemsiz	3) Fikrim Yok
1) Gıda	()	()	()
2) Barınma	()	()	()
3) Sağlık	()	()	()
4) Giyim	()	()	()
5) Eğitim	()	()	()
6) Bakım	()	()	()

16. Sizce Kocaeli’nde Yardım Bekleyen Yoksul Kesimin İşgücüne Katılımda Yaşadığı Sorunlar ve Etkileri Nelerdir?

Sorunlar:	1) Etkili	2) Etkisiz	3) Fikrim Yok
1) Sanayi kentinin vasıflı işgücü ihtiyacına cevap verememe, mesleksizlik	()	()	()
2) Piyasada kendi niteliklerine uygun iş bulamama, eğitimsizlik	()	()	()
3) Çalışma isteksizliği, tembellik ve diğer aile fertlerini çalıştırma	()	()	()
4) Bulunan işlerin geçici, zor, düşük ücretli, sağlıksız ve güvencesiz olması	()	()	()
5) Yardımlardan yararlanabilmek için çalışmama tercihi veya kayıtsız çalışma	()	()	()
6) İşverenler tarafından etnik ve cinsiyetçi ayrıma tabi tutulma	()	()	()
7) Ailede ki özürlü ve kronik hasta tedavisinin üstlenilmesi	()	()	()
8) Çalışmayı güçleştirecek derecede hasta veya engelli olma	()	()	()
9) Eski hükümlü olma	()	()	()
10) Kadınlar için ataerkil aile tutumu	()	()	()
11) Kolay para kazanma yolu olarak dilencililiğin cazip gelmesi	()	()	()

12)Daha kolay iş bulurum ümidiyle işverenlerden sigortasız çalışma istemi	()	()	()
13)İş arayan herkesin muhtaç olduğuna inanılmasından dolayı asıl yoksul kesime yönelik duyarsızlık	()	()	()
14)İşverenler tarafından yüksek vergi ve sigorta primlerinden dolayı yakınma	()	()	()
15)Piyasada, üretimde durgunluk ve ekonomik krizler	()	()	()

17. Sizce Belediyelerin Yaptığı Sosyal Yardım Uygulamalarının Gerekliklik Nedenleri Nelerdir?

Gerekliklik Nedenleri:	1) Katılıyorum	2) Katılmıyorum	3) Fikrim Yok
1)Sosyal yardım insani bir görevdir.	()	()	()
2)Sosyal yardım toplumdaki birlik ve beraberlik duygusunun gereğidir	()	()	()
3)Sosyal yardım sosyal adaletin sağlanmasında bir araçtır	()	()	()
4)Sosyal yardım gereksinim sahibi kişiler için bir haktır	()	()	()
5)Sosyal yardım toplumsal kalkınmanın bir gereğidir	()	()	()
6)Sosyal yardım yoksulluğu azaltmada bir yöntemdir	()	()	()
7)Sosyal yardım siyasi istikrarı korumanın bir aracıdır	()	()	()
8)Sosyal yardım yerel yönetimlerin asli görevlerindendir	()	()	()

18. Sizce Yapılan Yardımların Sürekliliği Yardım Alan Açısından Bir Bağımlılık Oluşturur Mu?

1) Evet Bağımlılık Oluşturur	2) Hayır Bağımlılık Oluşturmaz	3) Fikrim Yok
()	()	()

19. Sizce Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Gerçekten İhtiyacı Olan Vatandaşları Tespit Edebiliyor Mu?

1) Evet Ediyor	2) Hayır Edemiyor	3) Fikrim Yok
()	()	()

20. Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin Yoksullara Yönelik Yaptığı Sosyal Yardımlardan Haberiniz Var Mı?

1) Evet Var	2) Hayır Yok	3) Fikrim Yok
()	()	()

21. Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin Çeşitli Yıllarda Yoksullara Yönelik Yaptığı Aşağıdaki Sosyal Yardımların Önem Derecesi Sizce Nedir?

Sosyal Yardımlar:	1) Önemli	2) Önemsiz	3) Fikrim Yok
1) Barınma Konaklama ve Sosyal Yardım Merkezinde Bakım ve Tedavi Yardımı	()	()	()
2) Genel Sağlık Sigortası Yapılması	()	()	()
3) Huzurevi, Rehabilitasyon Mrkz, Kadın Konuk Evi ve Sığınma Evine Yerleştirme	()	()	()
4) Yeşil Kart Alınması	()	()	()
5) Maaş Bağlanması	()	()	()
6) İşe Yerleştirme	()	()	()
7) Yol Yardımı	()	()	()
8) Hasta Yakını İçin Konaklama	()	()	()
9) Barınma Konaklama ve Sosyal Yardım Merkezinde Yabancı Uyruklu Misafir	()	()	()
10) Sağlık Kurulu Raporu Alınması	()	()	()
11) Ameliyat, Tedavi ve İlaç Yardımı	()	()	()
12) Medikal Yardımı	()	()	()
13) Su Borcu Ödeme Yardımı	()	()	()
14) Ev Eşyası Yardımı	()	()	()
15) Eşya Nakli Yardımı	()	()	()
16) Nakit Para Yardımı	()	()	()
17) Mama ve Özel Gıda Yardımı	()	()	()
18) Ulaşım Yardımı	()	()	()
19) Konteyner Yardımı	()	()	()
20) Gıda Tanımlı 41 Kart Yardımı (41 Kartla Anlaşmalı Yerlerden Gıda Alımı)	()	()	()
21) Giyim Tanımlı 41 Kart Yardımı (41 Kartla Anlaşmalı Yerlerden Giyim Alımı)	()	()	()
22) Süt Tanımlı 41 Kart Yardımı (41 Kartla Anlaşmalı Yerlerden Süt Alımı)	()	()	()
23) Kırtasiye Yardımı	()	()	()
24) Gıda Kolisi Yardımı	()	()	()
25) Çocuk Bezi Yardımı	()	()	()
26) Köye Dönüş Yardımı (Ulaşım)	()	()	()
27) Giyim Yardımı	()	()	()
28) Okul Kıyafeti Yardımı	()	()	()

29) Nakit Giyim Yardımı	()	()	()
30) Sosyal Amaçlı Nakit Yardımı	()	()	()
31) Yangın ve Afet Yardımı	()	()	()
32) Ağır Engelli Yardımı	()	()	()
33) Büyükşehir Belediyesine Ait Sevgi Mağazalarından Giyim Yardımı	()	()	()
34) Annelere Süt Yardımı Organizasyonu	()	()	()
35) Verem Hastalarına Gıda Yardımı Organizasyonu	()	()	()
36) Ramazan Organizasyonu	()	()	()
37) Gönül Kazan Organizasyonu (Tüketime Hazır Dayanıklı Yemek Dağıtımı)	()	()	()
38) Hoş Geldin Bebek Projesi (Dünyaya Gelen Bebeklere Hediye Paketleri Alımı)	()	()	()
39) Engellilere Akülü Tekerlekli Sandalye Yardımı	()	()	()
40) Engellilere Manüel Tekerlekli Sandalye Yardımı	()	()	()
41) Engellilere Yürüteç Yardımı	()	()	()
42) Engellilere Çocuk ve Hasta Bezi Yardımı	()	()	()
43) Engellilere Mama ve Özel Gıda Yardımı	()	()	()
44) Engellilere Hasta Yatağı Yardımı	()	()	()
45) Engellilere İşitme Cihazı Yardımı	()	()	()
46) Engellilere Akü Yardımı	()	()	()
47) Engellilere Aspiratör, Vantilatör ve Çeşitli Araç Gereç Yardımı	()	()	()
48) Engellilere Bilgisayar Yardımı	()	()	()
49) Engellilere Özürlü Arabası Yardımı	()	()	()
50) Engellilere Protez Yardımı	()	()	()
51) Engellilere İlaç ve Bakım Ürünleri Yardımı	()	()	()
52) Beyaz Kalpler Eğitim ve Oryantasyon Merkezinde Eğitim ve Yardım Faaliyetleri	()	()	()
53) Sosyal Faaliyetleri Olan Kurumlara Yemek ve Ulaşım Yardımı	()	()	()
54) Yaşlılara Yönelik Evde Bakım, Yatacak Hasta Nakil ve Sağlık Eğitimi Hizmetleri	()	()	()

22. Siz Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin Yaptığı Sosyal Yardımların Herhangi Birinden Yararlandınız Mı?

1) Hiç İhtiyacım Olmadı	2) İhtiyacım Oldu ve Yararlandım	3) İhtiyacım Oldu Fakat Yararlanamadım
()	()	()

23. 22. Soruda “İhtiyacım Oldu Fakat Yararlanamadım” Ölçeğini İşaretlediyseniz Sizce Bunun Sebepleri Nelerdir?

	1) Etkili	2) Etkisiz	3) Fikrim Yok
1) Belediye Yetkililerine Ulaşamama	()	()	()
2) Belediye Yetkililerinin Bize Ulaşamaması	()	()	()
3) Belediye Yetkililerince İhtiyacın Gerekliliğine İnanılmaması	()	()	()
4) Belediyenin Ekonomik Durumu	()	()	()
5) Tarafımızdan Başka Kurum veya Kuruluşlara Başvurma	()	()	()

24. Yararlandıysanız Ne Kadar Süre Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin Sosyal Yardımını Aldınız?

1) 1-30 Gün	2) 31-60 Gün	3) 61-90 Gün	4) 91-120 Gün	5) 121-365 Gün	6) 365 Günden Fazla
()	()	()	()	()	()

25. Yararlandıysanız Aldığınız Sosyal Yardımlar İhtiyaçlarınızı Karşıladı mı?

1) Evet Karşıladi	2) Hayır Karşılamadı	3) Fikrim Yok
()	()	()

26. 25. Soruda “Hayır Karşılamadı” Ölçeğini İşaretlediyseniz Sizce Bunun Nedenleri Nelerdir?

	1) Etkili	2) Etkisiz	3) Fikrim Yok
1) Yardımın Az Olması	()	()	()
2)Yardımanın Kısa Süreli Olması	()	()	()
3) Yardımın Kalitesiz Olması	()	()	()
4)Yardımanın İhtiyacıma Yönelik Olmaması	()	()	()

27. Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin Yoksullara Yönelik Yaptığı Sosyal Yardımlar Sizi Memnun Ediyor Mu?

1) Evet Memnun Ediyor	2) Hayır Memnun Etmiyor	3)Fikrim Yok
()	()	()

28. Sizce Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Sosyal Yardımlarının Amacına Ulaşmasında Göstergelerin Önem Derecesi Nedir?

<i>Yardımların Amacına Ulaşmasında:</i>	<i>1) Önemli</i>	<i>2) Önemsiz</i>	<i>3) Fikrim Yok</i>
<i>1) Yardımların Sürekliliği</i>	()	()	()
<i>2) Yardımların Kalıcılığı</i>	()	()	()
<i>3) Yardım Edilenlerin Hoşnutluk Düzeyi</i>	()	()	()
<i>4) Yardımların Kalitesi</i>	()	()	()
<i>5) Yardım edilen Kesimlerin Çeşitliliği</i>	()	()	()
<i>6) Yardımların Çeşitliliği</i>	()	()	()
<i>7) Yardımların Büyüklüğü</i>	()	()	()
<i>8) Yardımların Bilinirliği</i>	()	()	()
<i>9) Yardımlara Ulaşmada Kolaylık</i>	()	()	()

29. Sizce Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin Yoksul Kesimlere Yönelik Yaptığı Tüm Bu Sosyal Yardımlar Kentsel Yoksulluğu Azaltıyor Mu?

<i>1) Evet Azaltıyor</i>	<i>2) Hayır Azaltmıyor</i>	<i>3) Fikrim Yok</i>
()	()	()

30. Yanıtladığınız Soruların Sonuçlarının Size ya da Yardıma Muhtaç Yoksul Kesimlere Yararı Olacağını Düşünüyor Musunuz?

<i>1) Yararı Olur</i>	<i>2) Yararı Olmaz</i>	<i>3) Fikrim Yok</i>
()	()	()

ÖZGEÇMİŞ

Orhan Gazi HÜLAKÜ, 1987 yılında Erzurum’da doğdu. İlk ve orta öğrenimini Erzurum’da tamamladı. Lise eğitimini Erzurum Mecidiye Anadolu lisesinde tamamlayarak 2005 yılında mezun oldu. Aynı yıl başladığı Kocaeli Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi lisans bölümünden 2009 yılında mezun oldu. 2009 yılından beri Kocaeli Büyükşehir Belediyesinde memur olarak çalışmakta ve 2010 yılında başladığı Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Ana Bilim Dalı Sosyal Politika Tezli Yüksek Lisans Programında halen öğrenimine devam etmektedir.